

Gedichten. Deel 1. Teksten

Gerrit Achterberg

Editie P.G. de Bruijn

bron

Gerrit Achterberg, *Gedichten. Deel 1. Teksten* (ed. P.G. de Bruijn). Constantijn Huygens Instituut, Den Haag 2000

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/acht003gerr02_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

1924-1930

[1] 't Wonder^(aant.)

't Brekend oog op 't licht Jeruzalem geslagen
 Vocht de Smart-man 't lijden uit.

En toen 't donker werd rondhenen
 Stond schimmig om den rand van Golgotha
 5 de Jodenschaar, 't donk're volk,
 dat hardde'in 't ongelooft; toch zwaar
 was hun 't gebeuren van de gaande jaren
 en nu voer het begrijpen op hen aan,
 maar 't was te laat,
 10 de Zoon van God was heengegaan.

't Wijs hoofd van den Schriftgeleerde
 maakt een moe gebaar
 en op den heuvel waar de dood nam
 wat God gaf, stond nóg de Jood,
 15 bepeinsde 't wonder...

[2] Avondkerk^(aant.)

In 't kerkje gaan de kronen aan
 een voor een, 't is of er banen
 van licht de duisterniskolommen wegschept
 en drinkt in zich, nu staan

5 op afstand van elkaar de lichten
 en daardoorheen beweegt des herders woord
 de harten der menschen, die
 in rijen zwijgen... omboord

van licht-juweelen wielen
 10 hangen de lampen van de zold'ring neer
 en spetter-vonkjes schieten van het koper
 in minder helle leegte neer.

[3] Avond^(aant.)

Duldig staan in avondgrijzen
 boom naast boom, een verre laan;
 't licht veegt van d'omlijnde beelden,
 'k hoor de schaduw henengaan.

5 Rust in 't land, en om de velden
 walmt nog hitte van den dag;
 in een weggedoken boschje
 hoor ik eenzaam, tortelslag.

[4] Regen^(aant.)

't Begon al vroeg;
 in stom zwijgen
 de hemel kloeg
 van regen-hijgen...

5 Lang speelt regen
 met bleeke bloemen,
 tot ze verlegen
 't spel moe noemen

en sterven gaan
 10 Regen, ontdaan,
 gaat smart-belaân
 op harde rotsen slaan!

[5] De wind licht... (aant.)

De wind waait, wijd
 uitgespannen zijn vleugelarmen,
 Hij lacht tegen bosschen
 beneden uitgespreid.

5 Soms hoor ik klaagzang,
 soms stemmengerucht;
 dan weer is 't zefir:
 een windezucht.

10 Maar altijd lacht hij
 Om 't leven hoog,
 waar hij voor niemand
 't hoofd nog boog.

Hij wil de wereld leeren lachen
 met hem in 't leven ver,
 15 want 't is nog lachloos daar, van onder
 schittert geene ster.

Maar boven welft zich sterrenkoepel
 in lichte deining uit.
 Daar boven lachen sterren
 20 met wind 't menschdom uit.

[6] De reiger^(aant.)

Daar in de blauwe lucht
plekt langzaam vervloeiend
een verre reiger;

hij is koning van de lage landen,
5 blauw is de trouwe kleur
van hem en van z'n rijk.

Hij wiekt bewust langs d'ijle stroomen
als een koning pleegt te gaan
en machtig in de hooge luchten
10 is blauw hij, stadig vleugel-wiegend,
naar 't goud der avondzon gegaan.

[7] Liedje^(aant.)

't Geklik-klak van de machines
aan de nijvere oever
verzacht in den avond.

De mannen en meisjes van de fabriek
5 trekken zingend door de mist
in den avond.
En de mannen rooken hun pijpen
en de meisjes droomen wat heen
tusschen de boomen.

10 Maar de eenzame zwerver
strompelt weg langs de huizen
en z'n hart klaagt
zacht in den avond:

't Kinderlijk kennen van zijn eigen dorpje
15 doemt voor hem op
in den avond.

[8] De verlaten reiziger^(aant.)

De verlaten reiziger
 wacht aan d'eenzame oeverkant
 en 't zwijgend water
 plakt heen in stukken
 5 effen vlak.
 De veerman komt op -
 't halend lijf in heen en weer gezwaai
 tegen den donkeren nacht,
 waar de zwerver wacht...
 10 en de vriendelijke overoever
 omarmt hem zacht,
 in warmte van thuis weten
 in den bangen nacht.

[9] Herfstgedachte^(aant.)

De droeve dag nog nauw geboren
 Spreidt zich over de landen uit,
 De velden liggen ver-verloren
 In 's ochtends nevel-wazigheid.

5 Een ranke boot glijdt stille verder,
 Een ragfijne streep slijt de plas;
 Langs onbekende spiegel diepten
 Verzwindt, verliest hij zich ras.

[10] 't Leege huis^(aant.)

Zij draait de wekker knarsend op
 en hijscht zich naar de bedsteê op
 en ligt lang in den nacht...
 Zoolang dat lange in de nacht
 5 is heel haar leven ééne wacht
 maar kil en grijs
 de and're dag
 ziet stom haar in de oogen;
 leeg is haar leven heengegaan,
 10 leeg zal zij telken avond
 voor de bedrand staan,
 totdat een leege kist
 haar hulsel zal omsluiten;
 - want 't hoort toch immers zoo
 15 alle menschen gaan toch dood -
 Niets schoons: geen zon,
 geen bloem, geen kind
 kon z' ooit als 't hare
 in liefdeomarmen, warmen;
 20 zij worstelt met den leegen tijd,
 die door zijn massa
 onerbarm'lijk met haar speelt
 en alles in dit oude huis
 klaagt leeg om 't niets
 25 waarin het is gevangen
 en starend starend
 met verglaasde oogen
 waar niets in leeft
 zal deze tijd nog
 30 jaren hangen...

[11] De zwijgende rivier^(aant.)

'k Ben thans vertrouwd met 't water van den Rijn,
 ik zie het kortjes langs mijn boezem glijen,
 waar 'k lig in droome-land verloren;
 eind'loos trekken schepenrijen.

- 5 het schuivende water volgt breed zijn weg,
 een zwijgend voortspoeden naar zee;
 meevoerend een stilte, die tot mij spreekt,
 als droeg het een lang, diep geheim met zich mee.

[12] Altijd maar door..^(aant.)

*Somber slaat de
 klepel in de toren,
 altijd maar door...
 altijd maar door...*

*Er is er weer een gestorven
 altijd maar door...
 altijd maar door...*

De gang naar 't graf is zoo langzaam,
 De geliefde... men scheidt met wee,
 Een namelooze ellende hangt over de wereld,
 Klaagt met het gelui van de klokken mee...

- 5 De schimmen van den dood verglijden aan mijn venster
 Naar het geheim van het eeuwige graf
 En niets blijft dan wat snikkend gestamel
 Waarom God toch ééns liefde gaf?

- 10 Ze sleepen de liefde van mij óók mee,
 Z'is ook gestorven, een schoone doode,
 Met nog een glimlach van verheuging
 Liggen de rozen, bleeke en roode.

- Vurige liefde, die dood is gegaan!
 De klokkenstemmen, doodsgedachten,
 15 Bevrachten de ziel met meerder smart
 Om 't mysterie van een doode,
 In 't graf rijzen de eeuwen als één tijdmassa
 Waar hij 't leven overdacht,
 Toen het zoet nog noodde.

[13] Dood^(aant.)

Star, zonder blikbewegen,
 ligt 't strakke lijf in nauwe kist;
 daar ligt 't harde lijklichaam,
 de nagels grissen langs de kist,
 5 in nog wat nabewegen
 van 't lieve leven.

[14]^(aant.)

Er trilt een snaar
 één snaar maar,
 Maar heel een leven ligt er
 in dat treur-trillen, daar;
 5 Een woeste lach om verloren geluk,
 Een nijpende greep, een verdwaasde ruk,
 Jong leven glijdt opzij...
 Voorbij... voorbij...

[15] Liefde's macht^(aant.)

De Liefde komt mij ingehouden nader
 en werpt vooruit een vlamgevoel;
 zou trouw deez' Liefde blijven willen?
 't Vragen van mijn harte stil-verstillen?
 5 Als zacht mijn hoofd in 's Liefdes armen rust,
 als 't donker licht van wonderbeelden
 in vreemde vrouwenoogen zweeft,
 dan blijft voor mij 't zich overgeven.

[16] 'k Zal haar gaan zeggen...^(aant.)

'k Zal haar gaan zeggen
 dat ik van haar houd,
 'k zal haar gaan zeggen
 dat niets me onthoudt.

5 En, als ik lig verkoud
 Is 't haar adem, warm-bedauwd,
 die het mij komt zeggen,
 dat haar ziele rouwt.

[17] Haar afzijn^(aant.)

Onmetelijke uren rijen tusschen
 ons een eigen tijd.
 Bij verlaten vuren
 zit de leegheid neer
 5 en schreit...

[18] De liefde^(aant.)

O zonne-minnig kind,
 O lief verlangen
 dat uit uwe oogen blinkt,
 wat zijt ge schoon, gij liefdekind!

[19] Ezelke^(aant.)

Ezelkarke; 't jonkske 'ho!' roept,
 't Ezelke blijft stille staan.
 't Nukkelig ventje brult 'vooruit dan!'
 't Ezelke trekt moeizaam aan.

[20] Het schooiertje^(aant.)

Ver van hier, daar slaapt mijn vader
 Onder de kastanje-boom,
 Ik tokkel maar mijn droeve wijsjes,
 Ik speel maar, treur en droom...
 5 Zoo glijdt thans het leven in leêgheid voorbij
 Tot ik me naast vader vlij...

[21] Ik ween...^(aant.)

Ver kermisgerucht waait weenensweemoed
 Door droef-verscholen avondlanden heen.
 't Wordt over zachte scheem'ring heengedragen;
 O, lieve levensweemoed, 'k ween met u, ik ween!

[22] Memento mori^(aant.)

Deez' klok, die tijden mat in kleine meting,
 toch met de tijd mee, groot,
 staat op de kast te dommelen in vergeting,
 tik-takt het leven in den dood.

[23] (Als 't opendubben van de tulpen,)^(aant.)

Als 't opendubben van de tulpen,
strak en rond van wellust met het licht,
staan wij naar elkaar open...

De voelende mond
5 der vleezen bloem
drinkt zich den gloomen hemel
dag aan dag dicht.

Wij zijn door staal gestengeld
en iedren morgen
10 weer als een rooden mond gericht.

[24] Zomermorgen^(aant.)

In den hoogen zomer
als de nacht zich inlauwt
komt ver koud goud
op dun blauw open.

5 Mijn goud is gebleven
achter den nacht
Mijn oog zweeft aan
verts verlatensklacht

Steenenstil goud
10 Morgendoem...

[25] Avond^(aant.)

Het licht pulpt op de boomen,
 vroom en zuiver dienen de lampen
 in stil-strengen neerhang:
 blanke waak
 5 boven het drijvend avonduur
 dat heenlekt bij de klok.

Ik zit met de zoete motten
 die neervlinderen;
 onder de zacht gekapte helheid
 10 van lampen
 en een eeuwige verstillling
 spreekt aan het open raam

Rust vult de openheid
 tusschen zwaaravondsche muren...

[26] (Het hunkerings hoogrood)^(aant.)

Het hunkerings hoogrood
 joeg op je sappenzware leden
 die in hun volte lagen uitgeleden
 door 't onweerstaanbaar stuwen van den gletsjer van den nood.

5 De strakgerukte strengen van mijn vleesch
 hebben mijn kracht naar buiten uitgepuild.
 ... Een doffe plof van lijf op lijf
 zich door den nacht opheesch...

bij 't kraaiend juichen van een vrouw.

[27] (Mijn meisje met de koninklijke beenen,)^(aant.)

Mijn meisje met de koninklijke beenen,
 blanke pilaren in uw rokkenhol.
 Uit hun geweldig samenzwellen komt
 het rose klufje haren groeien.

5 De weeke modder
 van uw lendnen
 is het hulpeloos moeras
 binnen gedegen bergen.

Twee groote druppen dauw
 10 die aan uw lijf beven,
 uw borsten -

Uw borsten zijn de koele schepen,
 die onder uw blouse schuiven.

Je armen leggen
 15 als lange slangen
 zich om mijn hals.

Je oog is de vochtige grond
 onder diepe dennen.

Ik baad me
 20 bij den nachtelijken boschvijver
 van je buik
 in zijn blinkloos licht - -
 waar
 als lange loten op de naakte aarde
 25 de luwe haren siepelen.

Je schoot moedert zich dicht.
 De tusschenbeensche broeiing
 doet de haren uitkruiven
 als warme bloemen, getemperd op donker.

 30 Je welt, meisje,
 je ontwelt aan het vocht der aarde,
 mosmeisje,
 je ligt op de aarde
 als een welling van schoonheid.

[28] (Ik en de straten)^(aant.)

Ik en de straten
 hongeren naar haar.
 Zoete straten,
 wordt het nu waar?

5 Mijn stap sist de steenen
 trap op...
 huis met hangende armen...
 leege deurbel...
 droom van zwarte zon in ramen...

 10 Ik en de straten
 hongeren naar haar.

 Ik bewaak m'n ziek zelf
 in 't witte bed
 stroomende vol manesneeuw -
 15 maar ik sterf
 den gifdood van mijn gedachten.

[29] (In deze schemerhuis)^(aant.)

In deze schemerhuis
 wil ik je hoofd bewaren,
 wit in het zwart der haren

Mijn kindernajaarlach
 5 is in den najaaravond,
 waar vijvers diepen
 om mijn dorp.

Alle dorpen gieten
 licht uit in den hemel:
 10 statie wankel
 van lichtstellige.

haar moord aan mij
 doet me iedren dood...

[30] Dauw^(aant.)

Het bosch drijft op een hooge zee van dauw
als 's arken Noachs droge huis
en in zijn donkre, onderkruinsche leegte
schuimlachen late lijsters
5 als geschudde schellen van zilver,
tempoloos - -

De enkelingen der boomen
drijven voetloos verloren - - -

De vruchten rijpen, dik omdauwd.

10 De dauw klimt tot de lendenen
het bosch om op.

Een koe kloort,
plaatsverloren - - -

[31] (Den rooien loozer van mijn zaad)^(aant.)

Den rooien loozer van mijn zaad
heb je den kop omkneld.
Je vingeren beten zich om hem.

Daarin tuierde
5 het korrele zaad op.

In mijn mond.
bracht ik je mijn manlijkheid
waarin je brooden lippen kusten
kus op kus.

[32] (In den hoogen feestvlag,)^(aant.)

In den hoogen feestvlag,
 zeilend uit den toren,
 ruischt de tocht van mijn donker hart,
 golf ik van mijn stang af en verwaai
 5 en klots verloren,
 en gij verneemt den hardnekkigen slag
 van het dundoek van mijn hart,
 dat waaierende uitslaat op zijn toren.

[33] (Uw hulk voer zonder vracht.)^(aant.)

Uw hulk voer zonder vracht.
 Gij hadt haar lang voor iemand sterk gedacht,
 Dien gij zoudt mogen varen uwe vracht.

Ik ben gekomen. Bijna nog onverwacht,
 5 om 't wachten dat nu brak, weende gij zacht
 de kentering van uwe vrome wacht.

Ik heb voorgoed geweten hoe gij lacht.
 En nu de wanden wiegen om uw vracht,
 ben ik de stilte voor uw rijke lach.

[34] (Iedre winter blinder,)^(aant.)

Iedre winter blinder,
 Iedere winter meer er van verloren,
 zoeken wij het roodbevroren
 kinderlijfje, klaagt in ons een kinder-
 5 roepen: 't zachter, zachter schreien,
 door het eenzaam sneeuwen,
 van het verder,
 altijd verder liggend lijfje.

[35] (Mijn liefdevogel vliegt zoo nauw)^(aant.)

Mijn liefdevogel vliegt zoo nauw
 en ijl voorbij,
 zoo gauw...
 o, als zijn vleugelen geraken,
 5 straks in het warrig bosch
 of tegen hooge staken,
 en breken zijn teer-veeren stuk...

[36] (Het late, late winterpark)^(aant.)

Het late, late winterpark
 met uitgestorven paden glee
 van sneeuwen dicht, van sneeuwen dicht
 en onder het lantarenlicht
 5 in witten dood het winterpark verglee.

Een zachte dooding droeg
 ons uit dit eenzaam leven over.
 Ik hoorde nog hoe je iets vroeg,
 maar sneeuwenzacht en blijde vroeg
 10 gedekt lag ik: een afgevallen loover.

[37] (Mijn heldre scherpste spant,)^(aant.)

Mijn heldre scherpste spant,
 strak getrokken,
 de touwen van de klokken
 der gedachte, altijd weer
 5 wakker geschrokken.

En toch, spijs mijn behoeding
 schommelt die eene klok droef in den avond
 Ik breng u een gehavend
 hart en zijn lijden, armeroffring.

[38] (Niets dan mijn eenzaam zelfbeleven,)^(aant.)

Niets dan mijn eenzaam zelfbeleven,
 Een toren aan zijn eigen uren
 overgegeven,
 kabbel ik, een torenhaan
 5 tegen de hoge stilte aan.

Moeder-nacht.
 Kille nachttongen koelen mij,
 zacht slieren uw haren over mij,
 neem den spalk uit mijn hoog open ooge.

[39] (Open schulpen uw beenen)^(aant.)

Open schulpen uw beenen
 een trillerende morgenbloem.

Een dauwdrup kom ik op u neer
 in aarzel-zalig begeer
 5 dender ik zachjes van zilver.

Ik durf u bijna niet aanraken.
 Ik krimp mijn druppel van u af.
 Door 'n zachte bungel van uw stengel
 glij ik in uw koel bloemendonker af.

[40] (Over dit land alleen)^(aant.)

Over dit land alleen
 zwierf ik, maar dit land heeft geen einde
 En nu dool ik bij U binnen.
 O oude wonde die ons pijnde,
 5 zult gij beginnen
 te heelen hier
 of nog te heeter schrijven?

[41] (Te sterven, liggende aan U)^(aant.)

Te sterven, liggende aan U
 die met uw melkblank lijf
 dit leven hebt verguld,
 duld dat ik nu naast U blijf.

- 5 Maar dat ik, voordat 'k aan U ben verteerd,
 van uwen droeven mond niet het verwijt zal vreezen,
 en dat ik uit uw stomme oog
 steeds d'eendre smeeke leze.

[42] (Niet de gekapte non ben ik)^(aant.)

Niet de gekapte non ben ik,
 die hare Heer bewaart
 haar ziel een zuiver vlamke.

- Ik
 5 ben de bedelaar
 die ik zag aan de deuren vragen
 Ik grinnik en ik vloek,
 soms geef ik ook Gods goeden zegen.

- Ik
 10 ben de goddelijke acrobaat,
 ik glimlach en ik nijg.

- Ik
 ben de Paljas mensen,
 ik spring, wanneer gij maar
 15 trekt aan het touw, mijn lach is raar
 met rooie strepen overschilderd.

[43] (Scheeve schuift het rietsel heen,)^(aant.)

Scheeve schuift het rietsel heen,
 maar bij stiller winde kommen
 alle stengels rank weeromme:
 scheeve schuift het rietsel.

- 5 Scheeve schuift mij 't leven heen,
 maar als stiller winden kommen
 strekt mijn ziel zich rank weeromme:
 scheeve buigt mij 't leven.

[44] (Meisje, hoe zwaar zoenen uw lippen)^(aant.)

Meisje, hoe zwaar zoenen uw lippen
 De maan wordt aan de verte rood geboren.
 Goudig duister ligt naar hem verloren.
 Stilten zijn geheime woorden van Uw lippen.

[45] (Ik draal ter deure van mijn eigen duister huis.)^(aant.)

Ik draal ter deure van mijn eigen duister huis.
 Ik dacht daar binnen goed den weg te weten
 doch 'k stiet mijn handen aan al muren stuk.
 Nu keer ik er niet weer, ik draal

- 5 ter deure, die ik achter me zal sluiten.

- Wel dat de zon er binnenvallen kon
 en dat het ook wel licht bleef tot den avond,
 maar o de nachten waar ik dwalend
 aan blinde muren liep en eindigde
 10 me zelve schreiend in een hoek te vlijen.

En als het schriele morgenlicht kwam in de gangen glijen,
 vond ik mijzelve in een nooit gekende hoek,
 Ik wil dit dwaalhuis uitgaan.

[46] (Zij ging van mij vandaan)^(aant.)

Zij ging van mij vandaan
 Het licht van den lantaarn tegen
 Haar lange schaduw lag tot aan mijn voeten
 Zóó heeft zij voor het laatst mij willen groeten
 5 met 't dierbaarst dat ik van haar had gekregen:
 haar hoofd - en is toen in het licht vergaan.

[47] (Achter hoge boomen kwam een)^(aant.)

Achter hoge boomen kwam een
 bloot koud cirkeltje in 't grijs,
 door de kruinen was het als een
 liedje zonder zin of wijs.
 5 Rinkelden de punten nimmer
 tegeneen, mijn leven hing
 als een liedje, blauw en immer
 zonder volle cirkeling.

[48] (Zal dan uw liefde groter wezen dan mijn vrees?)^(aant.)

Zal dan uw liefde groter wezen dan mijn vrees?
 Gij kwaamt terug onverwacht en vond mij slapen.
 Mijn oogen beefden open - vrees overgleed
 glans dien gij niet kende... Slapen
 5 moet ik nu... Zie ik slaap zonder vrees.
 Gij bidt u in den hof voor mij ten bloed.
 Een haan driemalen kraaide, hoog en heesch.
 Ik kom u als een Petrus tegemoet.

[49] (Wat is dit een zoete verbintenis,)^(aant.)

Wat is dit een zoete verbintenis,
 u en de dood en ik.
 Dat liefde er niets bij heeft ingeboet,
 te geraken tot deze rust.

- 5 Nu al de vuren zijn gebluscht,
 gaan we over de zachte asch
 en denken wat geleden moest,
 voor ieder tevreden was.

[50] (Zij, die hun liefde tot haar einde gingen,)^(aant.)

Zij, die hun liefde tot haar einde gingen,
 die donker werd en kronkelend en dood,
 vonden bij 't opslaan van hun tenten
 een nieuw, oneindig morgenrood.

- 5 Aan nieuwe verzen mogen zij beginnen,
 zij gaan van stad tot stad steeds voort;
 lang achter hen ligt zij vermoord
 van wie zij nochtans helder zingen;

- 10 die hen bewoont, die hun behoort,
 die hen geleidt langs deze dingen
 der aarde naar het ander oord,
 zonder omzien of bezinnen.

[51] (Ik had met u terug willen gaan)^(aant.)

Ik had met u terug willen gaan
 onder den eersten regen
 toen wij naakt waren en zonder naam
 als adam
 5 en eva.

dan hadden wij geweten
 der bloemen naam
 en al het eerdere
 dat nu is vergaan
 10 en voor eeuwig vergeten.

Laat mij nog eenmaal met u samenliggen
 onder dat geele onweer, dat de eenzaamheid
 over ons heen kwam zingen
 en hoor dan
 15 voor altijd
 hoe wij elkander binnengingen.

[52] (Zij die bijna aan het bloed raakten)^(aant.)

Zij die bijna aan het bloed raakten
 groetten haar
 met een innige zwier
 van hun hoed.

5 maar zij die door haar donkere lanen dwaalden
 en omzagen
 weenden om haar
 met een droef gemoed.

[53] (Er ligt in de zon een vrouw te lachen)^(aant.)

Er ligt in de zon een vrouw te lachen
 Er ligt in mijn hart een vrouw begraven
 Er is in mijn bloed een vrouw verdronken.
 Eeuwig staat ergens een vrouw te wachten.

5 Er is een vrouw vóór mij weggevaren
 Ik moet wachten voordat ik ga
 op een vrouw die mij nog in zal halen,
 het werd eenmaal beloofd door haar.

Deze verwarden in mij, tot den dood
 10 met mij bevriend, in hun midden leef ik.
 Maar om een, die zonder afspraak ontvlood
 en mij mijzelve alleen liet, ween ik.

[54] (Toen, dat de dood het won van mij)^(aant.)

Toen, dat de dood het won van mij
 heb ik mijn handen in zijn schoot
 gelegd en hij beloofde mij
 een donker woord, dat leeft in mij
 5 en nu, langs alle eb en tij
 ga ik om antwoord voort.

Wat is er aan gelegen mij
 of er iets anders wordt gehoord?
 ‘Weder is er een trein ontspoord’
 10 ‘Vannacht werd iemand wreed vermoord’
 Wat is er aan gelegen mij?

Met uw kus tusschen mijn oogen
 en uw handslag in mijn hand,
 o dood laat mij het antwoord weten
 15 achter uw kust, aan uw andere kant.

[55] (De regen deelt het donker hart)^(aant.)

De regen deelt het donker hart
 zijn weenen mede en beide weenen
 om evenveel in een zelfde meenen
 van zuivere smart.

5 Want toen zij in den regen heenging
 was het de regen die haar omhing
 en haar omhulde, een eeuwig ding:
 dit wat ik weet, weet ook de regen.

En het wordt niet meer tusschen ons verzwegen
 10 sinds een uitwisselen ontstond
 zoo zoet, dat het hart een vrede vond
 uit pijn en wanhoop weggeheven.

[56] (Wij die in de zon gezongen)^(aant.)

Wij die in de zon gezongen
 met ons hart de schaduw zochten
 van het donker en het dronken
 tot wij leeg en helder waren
 5 werden blinkend als het water
 dat de aarde houdt omvat.

Tot dit zoet bedrog besloten
 schrijft hij zijne hooge wegen
 in de spiegels van ons hart;
 10 glanzend geven wij hem weder
 wat hij in een diep en eeuwig
 stralen met ons houdt verstand:

Een verloren achterland
 spiegelende in de vlagen
 15 van een licht, voortijdig hart.

[57] (De lente en de dood gaan saam)^(aant.)

De lente en de dood gaan saam
 een vriendschap zonder vorm of teeken
 wie aan de eene is bezweken
 zal aan de ander ondergaan.

- 5 Wie háár ontmoette voor de ziel
 afstand gedaan had van het bloeien
 zal zij met zooveel licht vermoeien
 als aan geen bloem geviel.

- Wie hém vergat voordat het laatst
 10 uur zich voltrok in donk'ren nood
 heeft zich vergeefs van roos tot roos
 als een hommel gehaast.

- De lente en de dood gaan saam
 een vriendschap zonder vorm of teeken
 15 wie aan de eene is bezweken
 zal aan de ander ondergaan.

[58] (Het was een nacht die in mij overwoei)^(aant.)

- Het was een nacht die in mij overwoei
 De boomen stonden in een scheeve ademhaling,
 hijgende naar het verhaal van haar
 dat naderen ging
 5 met donkere, langzame slagen.

- Wie kan het aan het hart verdragen
 als, wat er uit verloren ging
 weer binnen komt, afstand-beladen,
 een ruimte-geurend eeuwen-ding,
 10 dat van de tijd geen verhindering
 meer ondervindt en van de namen,
 die wisselend over ons kwamen
 geen leed en geen vermindering,

- en zóó herkend werd, dat de woorden
 15 verzwegen werden en geen lied
 dit stom geluk zingend verstoorde
 waar het zich niet aanranden liet?

[59] (Over de dood verging het lied)^(aant.)

Over de dood verging het lied
 daar bleef het in zijn eigen wezen
 leven, bevend en verwezen;
 zong het om niet?

- 5 Het zong om niet, maar in zijn stem
 in jubeling gestrekt naar hem,
 hoort, wie het hooren moge
 zijn goddelijk vermogen.

- Het zong het al aan zich voorbij
 10 De held're heirweg dreef voorbij
 Zingend zijn in den dood gegaan
 die bleven zonder vorm of naam.

[60] (Misschien dat ge nog aanwezig zijt)^(aant.)

Misschien dat ge nog aanwezig zijt
 op de plaats waar gij gebleven zijt
 waar ik van u ben weggeleid
 zijwaartsche bosschen in

- 5 door een die mij niet meer bevrijdt
 dan op uw woord

o dit eenzame land

- en niet te weten of gij zijt
 alleen gegaan naar 't eeuwig eind
 10 of dat ge vóór de dood
 mij hier nog zingende bevrijdt

Misschien dat ge nog aanwezig zijt
 op de plaats waar gij gebleven zijt,
 weenend het hoofd in uwe schoot.

[61] (Nu strijdt het hart zijn laatste slag)^(aant.)

Nu strijdt het hart zijn laatste slag
 de jaren trekken hun legers samen
 de zomers gaan vooraan, vlag aan vlag
 vanen aan vanen

5 Ver aan de einders van den dag
 komen de winters, o grijze mannen
 met sneeuwen manen en stilte van hart;
 zij scharen zich ter linker kolonnade

Maar achter de bergen, in reserve
 10 wachten de gouden paarden van de herfst.
 Een kind van lente houdt daarbij wacht

... en zich bezinnend, neuriënd zacht
 gaat ongewapend naar uwe tenten
 onder den ademloozen hemel van den dag.

[62] (Toen stond in uw laatste naam rondom)^(aant.)

Toen stond in uw laatste naam rondom
 de wereld op, de kimmen braken
 en een land dat verloren was kwam weerom;
 Schijnende over de gulden daken
 5 van een oud dorp aan de horizon,
 de zon met haar gebroken stralen.
 En toen hij er eenzaam binnenging
 ontdaan van droefenis en wrake
 is hij tot haar weer kunnen raken,
 10 vrij en als in een herinnering.

[63] (Gij stondt met een hoog hopen)^(aant.)

Gij stondt met een hoog hopen
 tegen mij aan
 Ik was het zelf die stond
 tegen uw hopen aan.

- 5 O dat in deze zuivere waan
 zoo groote eerlijkheid beleefde
 het bloed en dat het blinde weten
 voortaan
 alleen het eene licht blijft zijn
 10 Sluimerend in uw hart, Cathrien.

[64] (Het was een avond in de winter - vuur)^(aant.)

Het was een avond in de winter - vuur
 brandde aan onze voeten, zij zat tegenover
 de schoorsteen, maar het bloed ontmoette
 het weten hoe het was, - toen dreef het over.

- 5 Het is de ramen doorgegaan, waar sneeuwen
 den haard inviel, die daar in weerschijn brandde
 En in haar schoot lagen haar witte handen.
 Zij stond op, zag me aan en ging toen henen.

[65] (Aan het roer dien avond stond het hart)^(aant.)

- Aan het roer dien avond stond het hart
 en scheepde maan en bosschen in zich in
 en zeilend over spiegeling
 van al wat het geleden had
 5 voer het met wind en schemering
 om boeg en tuig voorbij de laatste stad.

[66] (De klok regeert de kamer)^(aant.)

De klok regeert de kamer
 monotone wetten
 murmelen in den avond
 niemand kan zijn regelen verzetten
 5 niemand wordt hier doorgelaten.

Vandaag ben ik beschuldigd
 vanavond lig ik voor 't gericht
 stilte in de zalen
 alleen het ademhalen
 10 van de kast, een moeder die mij ziet.

Wind en regen buiten
 pleiten en verdedigen
 wind en regen buiten
 pleiten en omsluiten
 15 den rechter met hun redenen.

Rinkelend verschrikken
 minuten minuten
 uren hijgen voort
 en vier muren klagen
 20 om een enkel woord
 van vergeven, vóór den morgen,
 om een antwoord van vergeven,
 om een antwoord vóór den morgen.

[67] (De wereld is vergaan)^(aant.)

De wereld is vergaan
 haar naam spelde een nieuw getal
 het licht viel van de sterren af:
 verdwaald

5 Eenzaam lag de goede grond te weenen
 over zooveel wederkeer
 van liefde en haar weelde
 sloeg in lentebloemen neer.

En de vogelen vervolgden
 10 het lied dat lang geleden was gestaakt
 zóó ongemerkt, dat wij vergaten
 hoe het tot zwijgen was geraakt.

[68] Het eiland der ziel**I**^(aant.)

Eens stond uw adem in mij stil
 en mijn bloed onder uw hartslag
 Uw borsten waren sterk, een wil
 waarover mijn donker hart lag.

- 5 Alleen de helle wendingen der oogen
 vingen het vuur der over-oogen:
 een vierend registreeren
 van oogenblik tot eeuwigheid in het gemoed
 en van elkanders eigenheden zoet -
 10 aandachtig accepteeren.

En in een alom wervelend verliezen
 van bloem en zon en horizon,
 stegen uw stille zielekimmern
 blauw aan het hart rondom.

[69] (Het eiland der ziel)**II**^(aant.)

Gij zijt met zooveel schemer heengegaan,
 dat ik uw naam
 kan vinden met mijn oogen in het donker.

- De ziel heeft aan de duisternis
 5 dien gij geschapen hebt voldoende
 om daar in om te gaan.

[70] (Gij waart mij nauwelijks nabij)^(aant.)

Gij waart mij nauwelijks nabij
 of ik ontstond in uw heelal,
 ster, om u, zon, opgaan en val
 dreven □ in verwondering om en om.

5 O baan, o gouden bal, waarom,
 hebt gij mij zuiver uitgestrekt
 en tot uw eigen vorm gewekt
 buiten u om,

anders dan om aan uwe straal
 10 waarvan gij lengte □ en went'ling weet
 loodrecht in een vuren vergaan
 te keeren tot uw middelpunt?

[71] (Weenen is even eenzaam)^(aant.)

Weenen is even eenzaam
 als sterven en even ver
 als sterren en het zwerven
 onder avonden ver.

5 Lachen is even oud als
 het leven en even leeg.
 De tijden zijn even koud als
 ijsland, waar de zon achter neeg.

Schepen schenen te varen
 10 naar een doel, maar de horizon zweeg.
 Wij blijven hier allen op aarde
 alleen en van onszelve vervreemd.

[72] (In dit doodzieke lentebegin,)^(aant.)

In dit doodzieke lentebegin,
 waar de winter nog midden in
 het hart legert, wordt gehoord
 een eerste tekort aan verdediging:
 5 op de poort,
 die eeuwen geleden openhing,
 maar gesloten werd op een moord,
 die hij een avond aan haar beging,
 worden zachte vingertoppen gehoord:
 10 de eerste sidderingen van den dood,
 die nameloos tot het leven weer opening
 en bewijs van alvergeving.

O bloem, die maar eens in de eeuwen groeit,
 uw geur verzadigt mij van overdoodsch geluk.
 15 Als ik u aan mijn lippen hef, dan wordt bedrukt
 mijn ziel van u, drinkend uw hemelmoed.

[73] (Ver in de zee verging een stem.)^(aant.)

Ver in de zee verging een stem.
 Zij die hem hoorden leven voort
 en worden door geen waan bekoord
 Geen valsch geheim betoovert hen.

5 Zij zijn op zoek naar 'n schip dat hen
 voeren zal over de horizon.
 Waar eenmaal een droom in de mensch begon
 duurt hij voorbij der werelden end.

[74] (Nooit was de dood een naakter man)^(aant.)

Nooit was de dood een naakter man
 dan toen hij op mijn leger lag
 en zei, terwijl hij naar mij zag:
 ‘ik lig, waar gij gisteren lag’

5 ‘Wees onvervaard en immer meer
 gereed, ledig en groot.
 Mijn vriendschap duurt tot aan de dood
 Geen vriend is ooit zoo trouw geweest’

‘Maar blijf bij mij, er was er geen,’
 10 (toen klaagde de dood en trilde z'n stem)
 ‘er was er geen, die niet verging
 van angst, of die mij niet ontvlood.’

‘En heb me lief,’ hij fluisterde.
 En eenzaam ging de hemel open.
 15 Hij weende en ik huiverde.
 ‘Geen mensch is eenzamer dan ik.’
 Ik kon de zaligen zingen hooren,
 één ééuwig oogenblik.

[75] (Het leven loopt in droomen dood.)^(aant.)

Het leven loopt in droomen dood.
 Tusschen slaap en slaap staat een toren rood.
 Een mensch speelt op zijn instrument
 het lied dat zijn geliefde kent,
 5 die hem voor jaren terug ontvlood.

Hij weet dat er een dag bestond
 waarin de dood niet werd gehoord,
 waarop zijn hoofd lag in haar schoot
 en engelen-honger om haar mond
 10 en de zon als een ster in haar oogen stond.

Wie dit een oogenblik verstond,
 wat tusschen twee menschen mogelijk is,
 hij sluit zijn oogen 's avonds dicht
 en wacht en weet het einde goed.

[76] Overgave^(aant.)

Hoe zijt gij vergaan, o lieveling,
o schoone tranen, waarvan ik zing,
lang na uw ondergaan.

't Is of ik u voor het laatst zie staan,
5 aan de deur, een levend' herinnering
die niet meer zal vergaan.

Moge uw oogen vol tranen staan
als ge mij gedenkt in herinnering,
zóó als ge eenmaal van mij ging,
10 zoo is het goed, al werd het leven arm.

[77] (Ik herkende u uren er na.)^(aant.)

Ik herkende u uren er na.
In mijn hart bleef uw hand geheven
over mijn haar.
De vraagteekens
5 mijns bloeds
hebben de uitropteekens geroepen
van uw bloed:
Bevestiging vond wat zocht en zweefde
boven den chaos van uw mond.

10 En een licht ontstond,
dat zijn dans begon met het kind,
gevoed met het gras van de horizont
en den wind.

In het hart van ons
15 jubelt een vogel zijn oogen blind.

[78] (De doove wind staat om de blinde muren)^(aant.)

De doove wind staat om de blinde muren
 van deze nachtkamer van hout gebouwd.
 Het kan wel uren duren
 voordat de tijd de stilte
 5 als zijn wil kind in de armen houdt.

De nacht is voor wie luisteren een wilde
 strijd van de tijd met de wind totdat
 de in de slaap vergetenen hervinden
 hun morgenrood en lot.

[79] (Mijn droomen staan in scharen voor de ramen.)^(aant.)

Mijn droomen staan in scharen voor de ramen.
 De wereld noemt gewone namen
 van dag en licht voor zijne daden.
 Mijn droomen noemen mij hun donkere vader.

5 Zij vragen waar hun moeder is gevaren
 en ik treed nader en doe een stom verhaal.
 Maar zij schudden hun mismoedige gelaten
 en blijven staren
 de wereld en de dood voorbij
 10 als kwam vandaar ooit iemand weder nader.

[80] (Uw lijf was zoo lang met bloemen omwonden)^(aant.)

Uw lijf was zoo lang met bloemen omwonden
 en mijn mond met zooveel talen vermoeid,
 dat wij elkander niet weten konden
 al eer de dood er mee was gemoeid.

- 5 Nu worden van alle horizonnen
 met vreemde talen wij immer begroet
 en witte bloemen wiegelen onder
 een avondwind rood als bloed.

- Uw lijf ligt er tusschen verlaten bevonden
 10 Soms waait de wind haar omtrek bloot
 en wij weten goed en kennen den dood
 en het hart is van een weenen geschonden.

- En de wind beweegt op uw lichaam bloot
 het weemoedkleed, dat donkerrood,
 15 gelegd van uw voet tot over uw mond
 de oogen vrij liet, mild en groot.

[81] De witte tocht^(aant.)

Er zijn stille strijden in mij ontstaan
 sinds het zoo doodstil sneeuwde.
 Ik zou naar alle menschen willen gaan
 en zeggen: ik was niet, zooals gij meende.

- 5 Ze zijn misschien niet om mij begaan,
 ze hebben hun eigen bezigheden.
 De donkerheden minderen, witter gaan
 de boomen worden rondom mij henen.

- Er blijft een mensch in eenzaamheid gaan.
 10 En wensch en weenen vergaan, zijn schreden
 vergaan in de sneeuw, aan het eind van de nacht
 wacht het witte kind, in lachen en weenen.

[82] (Mijne gedachten zijn gebleven.)^(aant.)

Mijne gedachten zijn gebleven.
 Die mogen naar u gaan en verwijlen
 rondom uw hoofd, het lichte, ijle
 aangezicht blijft zoo trouw geheven.

5 Niet in de straten zal ik vinden
 wat eenmaal verzwond uit de werkelijkheid.
 Maar binnen denken en dromen beminnen
 er twee elkaar in der eeuwigheid.

Droom het verhaal, het is beter dan dat ge
 10 leeg en verloren uw tijd verschreit.
 Bezie de roos, die haar eenmaal behoorde
 en die ze u gaf voor de eeuwigheid.

[83] (Geheel den dag hebt gij mij gaande gehouden.)^(aant.)

Geheel den dag hebt gij mij gaande gehouden,
 dood, draaiend in mij.
 Maar toen de avond in u vergoudde
 zeegt ge uit mij terzij

5 en in een rust die ik nimmer vertrouwde,
 klonk zingende van de overzij
 van de wateren die zich openvouwden,
 de eerste heldere melodij.

[84] (Nu waaien de nooit te weten,)^(aant.)

Nu waaien de nooit te weten,
 nameloos late geheimzinnigheden
 met de wind mee dit dorp naar binnen.
 De boomen, waaronder ik zelf kan gaan
 5 in den dag, en 's nachts alleen blijven staan,
 beginnen
 mede te doen, vlak bij mijn huis.
 Was het zoo dicht bij? Een oud hooren
 maakt zich los uit mij, verloren
 10 weer luisterend naar het nachtgetij,
 dat trekt in nabijer vlagen voorbij
 dan ooit te voren.

[85] (Zwaar en verschaald ligt het avondjaar)^(aant.)

Zwaar en verschaald ligt het avondjaar
 aan de kim van het einde, het hart woog zwaar
 van alle werelden en van haar.

En het is genezen van hen en haar
 5 op het ééne laatste raadsel na,
 hoe ze vergaan zijn en naar waar.

Met nog het eenige van haar
 door de mineuren van den tijd:
 alsof er achter ons iemand schrijdt
 10 met een weenende wereld achter haar,
 glinsterend tegen de eeuwigheid.

[86] (Het spel, dat kranke zinnen spelen,)^(aant.)

Het spel, dat kranke zinnen spelen,
die onder elkaar den dood verdeelen.

Lachend begaan om wat nog weet
de ziel van een, die speelde met

5 leven en licht zoo zuiver als
de wind met bloemen en zomergras.

Een door het einde ingenomen
aflaten van wat zijne droomen

vermochten over stof en steen,
10 hangt er een ziel te midden van

het spel, dat kranke zinnen spelen,
die onder elkaar den dood verdeelen.

[87] (Ik beproefde u op bloed en nacht)^(aant.)

Ik beproefde u op bloed en nacht
maar in uw oog dreef de dubbele pracht
van goud en donker,
de sterren zonken
5 tot in uw hart.

Toen hebben mijn duistere handen
u den ruischende dood ingehouden
aan de rand dier afgronden
brak mij het hart.

10 Maar uw ziel zong zonder
onderbreken verder
aan het lied dat begonnen
was onder de sterren
van uw eerste nacht.

[88] (Ik weet wel dat ik u niet weervinden zal)^(aant.)

- Ik weet wel dat ik u niet weervinden zal
als ik hier blijf liggen,
maar o de plaats, waar gij afscheid nam;
de winden
- 5 zal ik in den vreemde niet meer herkennen
buiten deze stilte die hier eeuwig schijnt,
waar zal ik mijn oogen op richten, de blinde,
buiten deze doodstille helderheid?
waar zullen mijn handen vinden?
- 10 O gij die al eeuwen voor mij schrijdt
onbekommerd om dezen tijd,
zie nog eenmaal om naar dit afscheid,
dat ik den wil vinde
dit te laten aan zijn eigen eeuwigheid
- 15 en de smart besta van dit tweede afscheid
om onder uw oogen den weg te vinden.

[89] Het lied om doodswil^(aant.)

- Zoo zingt een mond, die eenmaal riep
het heldere verhaal nabij
dat in de horizonnen sliep
was het een eeuw of slechts een wijl
- 5 dat ik met u de dagen liep
aan uwe glinsterende zij
alsof de dood mij nimmer riep -
zoo zingt een mond het laatste lied
en ik verblijf nóg aan uw zij -:
- 10 'Dat van de dood de overkant
en van het lied de binnenkant
over mij kome en de brand
der wereld uitbreke door mijn bloed;
dat voor het laatst het leven neme
- 15 bezit van handen, hart en voet
en wij afscheid naar het einde heen en
wij afreis nemen - en voorgoed.'

[90] (O ruiten mijner eenzaamheid)^(aant.)

O ruiten mijner eenzaamheid
 waarlangs de avondstroomen nemen
 hun beddingen, water en licht
 vermengen zich voor mijn gezicht
 5 geruischloos tot een glanzenvolle schemer;
 alles in alles vloeit ter neder;
 ik nog alleen blijf opgericht:
 een in zich zelf versomberd teeken.

[91] Wachtende^(aant.)

O groote dorst naar duisternis en nacht;
 de vreemde huizen, om er langs te loopen
 de jaren terug en weer opnieuw te hopen:
 dit kan nog, als zij mij maar wacht...
 5 De klokken worden niet geacht.
 De tijden kunnen gerust terug
 hun uren gaan en zon en maan
 hun banen terug door dag en nacht,
 tot ik haar weer voor 't eerst zie staan:
 10 een die op 't laatste heeft gewacht.

[92] Sneeuw^(aant.)

De straten zwierven met het sneeuwen mede,
 de huizen dansten een doodstille maat.
 De steenen kwamen een voor een mijn schreden
 droomend bewegen, maar het was te laat
 5 om naar een doel te gaan, de eeuwigheden
 lagen geopend en een oud verraad
 doorbrak de smaad der aarde tot het hart,
 dat zich dien stond herkende en sneeuw wit weende.

[93] Wederkeer^(aant.)

Hoe keer ik zoo in uw geheimnis weer?
 Langs welke wentelingen ben ik u ontstegen?
 En nu loodrecht gedaald, gelijk de regen
 die keert naar d'aarde weer,
 5 keer ik ter plaatse waar uw lichaam heeft gelegen
 en leg ik me in de rondingen neer
 die in het donzen gras zijn nagebleven,
 beluister ik dezelfde blaad'rensfeer,
 die na ons heengaan ruischend is gebleven,
 10 gij zijt er weer, al zijt ge er niet meer.

[94] Afscheid^(aant.)

Ik zie haar klein geworden schreden in de verte;
 nog een kwartier en zij is aan de waat'ren,
 ik kan het nu niet meer beletten.

Dwalende zal 'k haar nagaan als de verten
 5 haar hebben ingeademd uit mijn oogen;
 de weg ligt van een heengaan overtogen,
 wij zagen het onzichtbaar wenken.

[95] Onrust^(aant.)

Want aan de aarde staan de geuren
 en aan de hemelen de kleuren,
 ik ben daar eeuwig tusschen in,
 gezweefd en stil gemaakt door iets,
 5 een lied, waarop ik sidderend bleef teeren
 sinds mij het eerst geheim verliet
 waarin ik niet kan wederkeeren
 en mij het tweede niet ontving.
 O kieviets eenzaam vleugelscheren,
 10 o onrust... en alleen een lied.

[96] Het leger^(aant.)

De avond houdt de lauwe vlag
 der zomer op den berg omhoog,
 de dag hing neer met dorre handen;
 droog droeg de wind de cimbelslag der morgen
 5 de middag over, maar het heir
 verstoof, alleen de kleine vaandrig landde
 aan d'avondkust, die roerend zich bewoog.

[97] Achtergebleven^(aant.)

Ze lachte traag, haar lach weende beneden
 en aan de onderzijde blonk de dood.
 Zij was hier tusschen ingegaan, vervreemdde
 meer van zich zelf naardat haar leven vlood.

5 Zij had het beste van haar hart vergaderd
 om een, die zij ten doode toe verkoos,
 te redden, maar de storm had hem beschadigd,
 die in haar bloed zijn oorsprong koos.

Nu zit zij neder als achtergelaten
 10 en telt de uren in haar stille schoot
 die haar nog scheiden van het laatste:
 zijn keeren op de winden van den dood.

[98] Samengang^(aant.)

De stormen nemen toe, de avond
 wordt warm aan onze handen en wij schijnen
 verzameld uit de jaren tot dit einde,
 alsof wij nimmer leefden voor dit uur.

5 En bloed en oogen worden sterk, uw naam
 keert ongehavend onder het vuur
 dat uit den hemel breekt en mede
 het duister doorbreekt tusschen onze schreden;
 o onuitwischbaar samengaan van u
 10 met een, die donker doorging onder uwe sterren.

[99] (Een oud en donker schilderij)^(aant.)

Een oud en donker schilderij
 boven mijn ledikant
 Bij nachten blijft het licht opzij
 tot aan den rand.

5 Van de figuur is niet te zien
 het is nu donker in dat land
 o schilderij, o schilderij
 boven mijn ledikant.

'k Herinner me nog uit vandaag
 10 het zijn twee menschen hand in hand
 liggende op een bloemenwei

het is voorbij, het is voorbij
 het is een donker schilderij
 gehangen aan den wand.

[100] (De wind en haar kleeren lagen nog saam)^(aant.)

De wind en haar kleeren lagen nog saam
 maar het was al over;
 ergens tegen de sterren aan
 sloeg het raadsel uiteen, maar wie gelooft er
 5 dat het hiermee eindigt, wat zoo begon,
 dat het de elementen verzamelen kon
 in éénen greep, binnen één bloed?
 dat zoo begon,
 dat ik het zelf niet gelooven kon,
 10 dat ik niet wist waarom het begon
 dan dat het niet anders eindigen kon
 dan in de eeuwigheid.

[101] (De torens hadden een stilheid bereikt)^(aant.)

De torens hadden een stilheid bereikt
 die niet was uit te spreken.
 Ergens oneindig ver in mij
 werd deze toestand vergeleken
 5 met wat daar groeit en niet weerkeert:
 een liefde in zijn eigen staat
 bloeiend en ongemoeid gebleven,
 en die der wereld niet meer raakt
 en waarvan woorden niet meer weten.

[102] (Ik ben geheel terug gekeerd.)^(aant.)

Ik ben geheel terug gekeerd.
 Mijn lijf is nergens bezig.
 Ik ben een open morgen.
 Zoo lig ik bij het klokgetik
 5 koel in 't heelal.
 Zooals een leven, pasgeboren,
 uitligt. Alleen het uur
 deelt bloed en adem mede aan het staren
 naar oogen, die nog sterren waren
 10 in een vorig uur.

[103] (Een schuine muur van sneeuwen)^(aant.)

Een schuine muur van sneeuwen
 komt leunen aan mijn schouder,
 geduwd door broeder winter
 en zuster stilte, - zou er
 5 nog tijding wezen, ginter
 achter het witte scherm, dan vlokken,
 sneeuwvlokken, klokken, koele kilte
 over de wereld en een hart,
 elkaar gelijk in den winternacht.

[104] (Dit is het blinkend lopen)^(aant.)

Dit is het blinkend lopen
 tusschen het weten en het hopen
 van nergens en naar niets.
 Dit is de tijd gesteenigd
 5 met iedere voetstap en alleenig
 het lopen, blinkend en om niet
 onder de wolken van den hemel,
 op de wegen, met een eeuwig
 gevoel, dat zich herkennen liet.

[105] (Soms als de weg het wil zijn wij)^(aant.)

Soms als de weg het wil zijn wij
 weer samen en het opgelost
 geheim komt weder voor mij vrij,
 glanzend ontstoken aan den grond
 5 alsof geen element bestond
 waaraan het zich gebonden houdt
 tot aan dit breukeloos bevrijden
 in zijn oorspronkelijkheid.
 Alsof ge u niet gansch aan mij
 10 voltrok komt dit uw overdeel
 bevrijdt van ruimte en van tijd
 en maakt den wil
 brandend tot leven en tot dood.

[106] (Die kalmte sloeg mijn oogen dicht)^(aant.)

Die kalmte sloeg mijn oogen dicht
toen hebt ge uw edel werk verricht:
mij weggegeven aan het licht.

Ik ben een zoon van zon en zal
5 langzaam omgaan in het heelal
om te bezien uw zusteren al.

Ik ben een zoon van zon en zal
vergaan, maar mijn naam en getal
zullen zich scharen om uw naam
10 en onze som voltooien in het al.

[107] Het schuldig lied^(aant.)

Nu heen te gaan met een lied in mijn mond,
nu een klok voor eeuwig bonst in uw keel;
nu gij geschonden zijt en gewond

en ik bleef heel,
5 maar niet dan door uw zuivere wond.

[108] (Ik leef bij dezen als het vuur:)^(aant.)

Ik leef bij dezen als het vuur:
Gij zijt het blindelingsche doel
waartoe de vlam zich kromt en hoe
al wat ze raakt verzengt
5 tot grijze haat, geen wil weerhoudt
de wil die recht
tot u ingaat.

[109] (Mijn geest gaat met een bonzend hart)^(aant.)

Mijn geest gaat met een bonzend hart
 over de dagen, want ergens wordt
 haar naam bewaard en haar lichaam
 is daar ook bij en het verhaal,
 5 slapende, van ons, aan haar zij.

Slapende zonder medelij
 en zonder onrust in de armen
 der eeuwigheid nu haar volein-
 ding openligt naar alle zijden.

[110] Moordballade^(aant.)

O gij die ik had omgebracht.
 Ik bond den wind om uwen hals
 in verre sterrenacht, ik brak
 uw dansen af tot op den grond,
 5 uw lachen vond
 den dood in mijnen lach.

 De huizen werden blokken nacht.
 De hemel was een zwarte doek
 over de rouwhuizen heengebracht,
 10 en in mijn mond
 de regen regende lang en zwart.

 Toen stond gij op en vond
 mijn handen, waar uw bloed afdroop.
 Met nooit zoo ondervonden handen
 15 sloot gij mijn opgebroken oog.

Gij hield mijn hoofd in wind en licht
 en woei mij uit en liet doorstralen
 dit moegebeefde vleesch, het lijf
 lag in uw schoot adem te halen.

20 En in uwer oogen spiegelzalen
 braken de eerste tranen los.
 Gij kunt uw dansen weer herhalen.
 Ik ben, o droomenbond, verlost.

[111] (Wat moest die stad,)^(aant.)

- Wat moest die stad,
als een voor jaren aan mijn hart vervreemd bericht,
beteekenen?
Zou zij in deze huizen schuilen?
- 5 Het licht lag geheimzinnig op de steenen.
O zwijgen... tot mijn stem het uit moet schreeuwen:
aanwezig, diep aanwezig, deze schreden
gaan als vanzelf in een voortijds vinden binnen;
nu word ik blind en eeuwig onverhinderd;
- 10 uw wezen schiet mijn wezen weer te binnen,
ik moet u aan de laatste muren vinden.

[112] (De hemelen houden mijn gelaat geloken,)^(aant.)

- De hemelen houden mijn gelaat geloken,
de tijden glanzen over mijn
handen voorbij, ik blijf ontbroken
aan ieder noodlot, omdat gij mij
- 5 met een droom bedwelmde, die is uitgekomen:
hoe lang lig ik hier, dat ik u verbei,
als een bloem aan de eeuwigheid ontloken,
terwijl ge naar uw horizon zijt overgestoken,
waarvan ik het land voel bewegen in mij.

[113] Vrouw^(aant.)

- Stil zit zij over uren heengebogen;
haar naam is wil van haar getogen,
tot een bezit van die hem hebben moge.
- En in het leege nalicht van haar staat
- 5 wordt de stilte een groot gelaat:
- bestaard en tot een rust geraakt
in den volkomen vrede van het einde,
nu er een ander is die in haar eigen
bloed zich behield in duizenderlei staat
- 10 ligt zij terneder, groot en naakt.

[114] (Maar ik heb eenmaal geloofd)^(aant.)

Maar ik heb eenmaal geloofd
 in een lichaam, in twee oogen
 vond ik mijzelf eeuwig.
 Daarom is er geen genade
 5 of andere vrede mogelijk,
 dan door uw lichaam koninklijk
 tot mijzelf in te gaan.

[115] (Toen hij zoo smal was dat de dood het niet meer wist)^(aant.)

Toen hij zoo smal was dat de dood het niet meer wist
 dat hij bestond, heeft hij zich vergewist
 voor het laatst van hare liefde en proefde
 in hare mond nochtans de groeve
 5 en wist:
 dit is het onontkoombaar behoeven
 van die zich om het leven nog vergist;
 maar toen haar oogen eindelijk niet meer vroegen
 zag hij zich in geen spiegel meer betwist.

[116] Kleine ode aan het water^(aant.)

Zoo staat de regen als een raam
 over de bloemen, mond en maan
 leggen er groot en rond zich aan,
 liggen er groot en rond om dicht,
 5 o teug, waaraan ik lig;
 met mijn gezicht in maan en water
 staan bloemen in mijn oogenwater
 gespiegeld, sta ik spiegelend in
 waterramen en maanbloemen.

[117] (Soms zijt ge in mij teruggekeerd)^(aant.)

Soms zijt ge in mij teruggekeerd
oorspronkelijk en ongebeurd
en het bloed wankelt in zijne voegen;
o donkere blijdschap van die verre groeve

- 5 waarin ge dan niet ligt;
de aarde blinkend wit
en onze lichamen zonder vroeger
wandeland in dit.

[118] (De doode regen heeft de plaatsen aangetast,)^(aant.)

De doode regen heeft de plaatsen aangetast,
waar ik u heb betast met handen die nog beven;
mos en gras, achteloos achtergebleven
zijn verstart met de plek struikgewas.

- 5 Dezelfde wil heeft mijn hart verhard,
dat nog slaat op plaatsen, door geen woord omschreven;
en deze doode regen heeft het aangetast,
waar gij het hebt betast met handen die nog leven.

[119] (Op uw opnieuw bewegen wacht)^(aant.)

Op uw opnieuw bewegen wacht
het hart zijn heldere doodenwacht.
Uw lichaam ligt nog ongestorven,
maar haalt geen adem meer tot aan den morgen.

- 5 In dit voor-dood bestaan van u
ken ik de aarde niet en haar vergaan,
ben ik als licht gebleven en u toegedaan.

- Reeds vangt uw spiegelend lichaam andere uren,
die ik nog niet verdragen kan:
10 mijn oogen kaatsen blinkend en afwerend
al de ontstorven liefde van uw ziel,
omdat ik niet weet of gij het wil,
dat ik uw landschap en uw naam
zal nemen uit de zon en maan.

[120] (Loopende over de dood te denken)^(aant.)

Loopende over de dood te denken
 onder de sterren, met om mij heen
 het voorbijgaan van de horizon,
 omdat eenmaal alles bijeen moet zijn
 5 waar het begon,
 ook al komt ze niet en ik het enkel
 blind in dit zingen verliezen zal,
 moet ik nochtans blijven denken
 dat ze er wezen zal.

[121] Liggende onder een boom^(aant.)

En de blaren brengen bij tusschenpoozen
 haar heugenis over mijn hoofd.
 O ademen, waarin ik heb geloofd,
 o verhalen, die wij zelve waren
 5 eens in die wereld, die is uitgedoofd
 in de wind, die het over me komt vlagen,
 waar ik hier lig en mijn oogen sluit,
 en een boom zie waaien over een leege
 plek der aarde die overblijft.

[122] (Al deze zachtheid in mijn avondbed)^(aant.)

Al deze zachtheid in mijn avondbed
 sterft en herleeft - een golf aan iedere muur,
 maar vindt geen uitweg meer en het besef
 legt zich sereen en bijna schoon terneer.

5 Dan groeit uit dit onvatbaar overleg
 en komt zoo naderbij van u het laatste,
 dat ik me in geen jaren hoef te haasten
 omdat het hier is, ieder uur,

maar slaapt onder mijn slapen, dat vergeefs
 10 zich ophoopt aan de wanden van de ruimte,
 totdat het weerkeert in een droomen zoo verruimend,
 als was er niets onmogelijk dat uur.

[123] (Misschien ligt uw lichaam weer bij mij)^(aant.)

Misschien ligt uw lichaam weer bij mij
 wanneer ik uit deze droom ontwaak,
 maar ik weet niet hoe ik meer van u raak,
 ik stroom in u aan mijzelf voorbij

- 5 en laat me zonder medelij
 achter tot aan de dageraad;
 want misschien ligt uw lichaam nog bij mij
 wanneer ik uit deze droom ontwaak.

[124] (De avond valt grondzwart onder de sterren,)^(aant.)

De avond valt grondzwart onder de sterren,
 de keien zijn zoo heimelijk en week
 of het haar eigen aangezicht geleek
 dat daar uit op is komen wellen.

- 5 Oogen, waarin het streven stond
 mij tot den dood te vergezellen,
 zijn in de steenen vastgeweest;
 maar zweven nu zonder ontstellen
 over de kerkhoven der streek.

[125] (Toen haar gestalte zich in mij herstelde)^(aant.)

Toen haar gestalte zich in mij herstelde
 maakte zij zich windgewijze los
 en ging naast mij, woordloos ontstelde
 schimmengeheim, uit een rijk verlost

- 5 waarvan het zwijgen brandde in haar oogen,
 tot zij zong in een taal, die ik niet meer weet,
 maar die 'k me zal herinneren wanneer
 ik tot haar inga met eender vermogen.

[126] (Bij het verlaten luisteren naar radio beneden mij)^(aant.)

Bij het verlaten luisteren naar radio beneden mij
 word ik zoo eenzaam en onwezenlijk als zij,
 lig ik naar alle zijden open,
 Parijs, New-York, Kalundborg en Europa,
 5 zingen vanuit mijn ronde hart
 al de spanningen van land en stad,
 die zich tot horizonnen eindeloos vergrooten,

en uit de verste stilte komt haar stem naar voren
 zoo helder en vlakbij en in de kamer,
 10 dat alle hemelen zich keeren in de kamer
 en alle sferen luisteren om haar aan te hooren.

[127] (Deze nachtregelelen zijn voor u,)^(aant.)

Deze nachtregelelen zijn voor u,
 geschreven in gedachtenis aan u
 in uren die dezelfde waren,
 dat ik bij u lag, naakt en schuw
 5 geopend naar het wedervaren
 van al het vele licht van u,
 dat uit uw lichaam kwam gevaren,
 een vuur ouder dan mijne jaren,
 onaangetast van ondergang,
 10 een oerheldere, blinde vlam,
 die zich neerlag in mijne armen
 en aan mij brandde, overlang,
 en de sterren aan mij toevertrouwde,
 die in mijn hart gezonken staan;
 15 waarmee het als een diepe spiegel
 uw laatste wil ontvangen zal.

[128] (Ik denk aan u.)^(aant.)

Ik denk aan u.
 Ik kom wanneer de anderen zijn gestorven
 weder tot u,
 met wat ik ondertusschen heb verworven.
 5 Als allen uw stad hebben verlaten
 kom ik het aan u overlaten,
 of gij 't zult beminnen of verlaten,
 of ge uw schaduw wilt aanvaarden
 en den dood kussen in mijn oogen.

[129] (Een kou die mij herinnert dat ik niet zal sterven,)^(aant.)

Een kou die mij herinnert dat ik niet zal sterven,
 en dat de sterren eeuwig zullen schijnen,
 en zij aan mijne zijde,
 verblijd omdat de sterren schijnen
 5 en dat wij eeuwig zullen leven,
 gelijk zij zei
 eeuwen geleden.

1931-1936

[130] In uw bloed^(aant.)

In uw bloed moet nog het weten stroomen,
 dat het goed had kunnen zijn, zooals het is begonnen;
 dat het nog goed kan worden onder vier oogen,
 tusschen vier handen en twee monden,
 5 met de lichamen, waar het niet mee is gelogen,
 dat ze als zusters lagen in elkanders armen,
 terwijl zij zwoeren bij hun ademhalen,
 dat zij elkanders eeuwigheden waren;
 en met het andere, waarom gij neergebogen,
 10 knielde en bad, dat het niet zou verarmen.

[131] (Nu ik hier loop, ik weet het niet waarom,)^(aant.)

Nu ik hier loop, ik weet het niet waarom,
 zie ik de steenen aan, zij zien naar mij weerom.
 Boven de huizen schijnen regens al te sluimeren
 en de plavuizen liggen smijig saamgeregen.
 5 Onder de huizen schijnen wateren te ruischen;
 zal deze stad gaan breken
 en in zichzelfe schuimende verdwijnen,
 om voor mijn voeten te ontsluiten
 de naakte aarde die ik heb beleden
 10 aan een lichaam en zijn zekerheden?

[132] (Wanneer ik bij u ben gebracht,)^(aant.)

Wanneer ik bij u ben gebracht,
 met de laatste nacht over de aarde,
 bij uw graf, of hebt ge nog gewacht?
 zal ik het met u dansen in de ongeëvenaarde
 5 bewegingen, die niet meer zullen zijn
 van deze aarde en haar pijn,
 maar van de lichamen die wij waren
 in elkanders oogen, die dan open zijn.

[133] Dronken nachtliedje^(aant.)

De huizen staan zoo doodstil thuis.
 Het is vannacht om hallef twee.
 Als ik hier liggen ga, slaap ik meteen.

Maar ik ga niet liggen; ik ben niet thuis.
 5 Daar staat de maan, en daar, en daar,
 en een en een is twee.

Ik loop door de straten als een muis.
 O wee - daar was ik, geloof ik, thuis?
 Kom mee, we gaan maar weer op reis
 10 naar het café - en dan naar huis.

[134] (Door een chauffeur omver gereden)^(aant.)

Door een chauffeur omver gereden
 voordat de dood hem had bereikt,
 op zijn eigen leven uitgeleden:
 wat glibberig bloed en slijk,

5 heeft hij met oogen dicht gezegd,
 met een mond die dood was sprekende:
 laat mij met rust, het is niet erg;
 ik heb den tijd voor duizend eeuwen.

[135] (In de zon is de dood begonnen,)^(aant.)

In de zon is de dood begonnen,
 hij heeft het zoete vreten aangevangen,
 de warme velden worden donker overronnen.

Wij lopen nu met vrome voeten over naakte wegen,
 5 en zijn van zijne majesteit doorzegen,
 ergens is er een onderspit gedolven.

En iedere vrouw is ons genegen
 haar bloed te mengen met de zwarte zonnen
 die van de zoomen van ons bloed zijn opgestegen.

10 De lente is een spelend kind
 dronken gemaakt en overrompeld.

[136] (Gij wist, dat ik niet anders was,)^(aant.)

Gij wist, dat ik niet anders was,
 dan wat ik worden zou met u;
 gij hieldt mij aan uw hart en schuw
 beleedt ge in uw heerlijkheid,
 5 dat gij niet anders had verwacht;
 en nu aan deze eerlijkheid
 te bloeien staat uw schoon lichaam,
 en mijne ziel het gadeslaat
 en met uw ziel tesamen raakt
 10 iedere maal,
 is het of wij van eeuwigheid
 gekend zijn bij elkaar.

[137] (Terwijl hij onder den vleugel sliep)^(aant.)

Terwijl hij onder den vleugel sliep
 alsof geen morgen hem meer riep,
 begonnen zacht op 't wit en zwart
 van 't doodstil glanzend mechaniek
 5 de snelle maten van het lied
 dat in zichzelf verdronken sliep,
 dat in zichzelf verzonken zag
 naar wie het riep
 met klare, jubelende kracht.

10 Haastig en diep gelukkig schiep
 Mozart zijn kleine nachtmuziek.

[138] (Het land wordt ingekort op dood en dierbaarheden;)^(aant.)

Het land wordt ingekort op dood en dierbaarheden;
 de mogelijkheid, dat eenmaal nog de weg
 uitloopen zal op het doorleden
 lichaam van haar dat ergens stralen bleef,
 5 wordt groot naarmate eenzamer en later
 de wil geen doel meer heeft
 dan om zichzelf in haar te achterhalen.

[139] (Gekwetst in de onuitspreekbaarheden,)^(aant.)

Gekwetst in de onuitspreekbaarheden,
 die stolden aan zijn mond
 tot harde logen, die zich richtte tegen
 hetgeen hij later op den zielsgrond vond...
 5 eeuwig gezwegen; waar hij nu omzichtig
 wegen mee zoekt, om in de eenzaamheid
 terstond en snel te zingen tegen
 de wateren der eeuwigheid.

[140] Treincoupe^(aant.)

Deze mensen hebben een rust bereikt,
die zich in mijn oogen weerspiegelt.
Wij zijn te samen en niemand ontwijkt.
De vreezen voor elkaar zijn stilgewiegeld.

- 5 Ik vind in mijn geheugen weer den tijd,
dat ik niet wist dat zij rondom mij waren.
Ik zie een glimlach sterker dan de jaren
en ik glimlach naar u terug, bevrijd.

[141] Tochten...^(aant.)

Tochten die met mijn bloed beginnen
maken zich roekeloos los,
om in de dunne zenuwen te zingen.
O gelukzaligheid, dien jubel af te dwingen

- 5 van knoop tot knoop, totdat hij zwevend wordt
om eens, o blind heelal, in haar te trillen.

[142] Middernacht^(aant.)

Geluiden dooven in geluiden
en lichten staan in lichten blind.
Vreezen, die niets meer hebben te beduiden,
nu ik me één stap van den dood bevind

- 5 tergen nog uit gewoonte bij het buigen
om late hoeken, tot ik me hervind
te middernacht, mijn eigen ooggetuige,
een wezen, dat zichzelf niet meer bemint.

[143] Vuurtoren^(aant.)

Hevig hart van lampen in kristallen keelen,
 zeldzaam samenstel van glas en licht,
 ingeboren eeuwigheden.
 Doel en wil bijeen gebleven,
 5 in een diep eendrachtig streven
 om zichzelf te beleven
 in een schaduwloos geheel.
 Met aan uw voet het zuiver duister
 van de zee tot uwen luister.

[144] Om een donker lichaam^(aant.)

Lichamen komen roze open
 in late, voze pracht,
 uit den vallenden nacht.
 Aan parelgrijze straten,
 5 gehuld in broze, paarse schemers,
 staan huizen met lichamen open,
 om weemoedig langs te lopen,
 want ik ben niet van dezen,
 die naakt en zichtbaar achter glas,
 10 tusschen de koele rozen,
 als in een droom verloren,
 eeuwigheidje spelen,
 zoo ernstig en volkomen,
 dat zij het met den dood bekoopen
 15 als de hemel zwart zal worden voor hun oogen.

Ik ben van mijzelf het laatste hopen
 dat in haar lichaam nog de nacht
 van mijn woord niet is verbroken;
 dat ik eenmaal aan haar stralen mag
 20 met al het donker open
 waarin haar bloed ontstoken lag;
 waarover onze oogen samensloten
 voor jaar en dag.

[145] Gij die mij voert... ^(aant.)

Gij die ik heb gekozen buiten deze
 tijden, waarin ik lig verscholen,
 enkel maar op u aangewezen,
 houdt u voor mij verholten zonder vreezen.
 5 Ik heb van u niet meer vernomen
 dan teekenen, misschien vergeefs gelezen,
 maar in mijn wezen vastgesnoerd
 voordat ik dit kon overwegen;
 een blinde richting voert
 10 mij in geheim langs aarzellooze wegen.

[146] (Een lichaam, liggend in de najaren) ^(aant.)

Een lichaam, liggend in de najaren
 zonder sterven of ademen;
 de dieren die er komen dwalen
 herkennen het en staren...

[147] De verloren zoon ^(aant.)

Ik word teruggevoerd in eenen vroegsten staat:
 kinderen gaan hand aan hand over de boerderij;
 ik ben daar bij, ik weet het groote paard,
 de hond, de koestal en het melkgerei;
 5 dit is het huis mijns vaders, dat niet meer vergaat.

's Morgens wanneer ik mijn bed verlaat,
 steunen de bruine wanden mij
 en ik word opgenomen in het koel beraad,
 dat in de deuren en open oogen staat
 10 van dit het huis mijns vaders, dat nu weer voor mij
 zijn diepe teugen ademhaalt.

[148] Moeder**I**^(aant.)

Mijn moeder is een grijze Vrijdagmorgen;
 zij moet de kamer doen, stof beeft;
 dan dweilen, voor het eten zorgen,
 zien wat er van gisteren overbleef...

5 Ik ben in haar liefde geborgen,
 die elk verraad der wereld overleeft;
 ik ben een moordenaar, maar overmorgen
 eten wij koek, die zij gebakken heeft.

10 Wanneer de Zondagmorgen is ontloken
 staat heel haar wezen in de blijde bloei,
 waarin mijn wezen moet zijn aangebroken;

omdat ik dan niet meer gevoel,
 hoe door de dood is aangestoken,
 wat bij een andere vrouw begon.

[149] (Moeder)**II**^(aant.)

Ik zat met moeder aan de haard, zij breide
 en ik deed niets dan sigaretten rooken.
 Ze zei: jongen, je moet niet zooveel rooken.
 Ik zei: ik zal er morgen mee uitscheiden.

5 Ik ben het haardvuur nog wat op gaan stoken.
 Ik hoorde hoe het zachtjes in mij schreide,
 omdat het nooit zou worden uitgesproken,
 wat zich vlak bij voor eeuwig wou bevrijden.

[150] Nu ik...^(aant.)

Nu ik mijn weg alleen weer ga
 zonder gena en zonder hinder
 der anderen, een paria,
 kan ik het alles weer beminnen
 5 als in die eerste stadia
 mijns levens, kind onder de kinderen.

[151] Hulshorst^(aant.)

Hulshorst, als vergeten ijzer
 is uw naam, binnen de dennen
 en de bittere coniferen,
 roest uw station;
 5 waar de spoortrein naar het noorden
 met een godverlaten knars
 stilhoudt, niemand uitlaat
 niemand inlaat, o minuten,
 dat ik hoor het weinig waaien
 10 als een oeroude legende
 uit uw bosschen: barsche bende
 roovers, rans en ruw
 uit het witte veluwhart.

[152] Morgenmist^(aant.)

Hier is het nog aanwezig,
 wat nergens meer kon leven:
 liefde, wereld ontheven,
 en enkel met zichzelf bezig.

5 Doodstille morgenmist, ik ben
 gelukkig en gelaten en
 gevonden door de zekerheden
 die eens het lichaam dansen deden,
 die straks het lichaam nederleggen
 10 binnen de groene kerkhofheggen
 van dit dorp.

[153] In den regen^(aant.)

Laat dit, omdat ik eenzaam ben,
 een stem verwerven als de regen;
 die heb ik van u meegekregen,
 zoover ik van u ben.

- 5 Het is hetzelfde als uw leden, -
 kuisch en nabij -, waarmee de woorden
 sidderen en worden geboren;
 waarin uw liefde heeft gezweven.

- Zoo sneeuwt de dood het leven dicht.
 10 Er is geen angst meer en geen naam.
 Ik lig weer met mijn ziel tesaam
 in onverstoortbaar evenwicht.

- Ik heb u lief, al zijn vergaan
 de verten, die ik met u deelde,
 15 wat gij mij nimmermeer verheelde
 vangt immer in den regen aan.

[154] Het namelooze...^(aant.)

Het namelooze, doelverlatene van dit:
 tusschen de menschen in te zijn als een
 tusschen de steenen van de straat verloren steen;
 o dood getal in leege som alleen.

- 5 Herfst neem mij bij uw blaren,
 deze September is te wit
 om alleen in te dwalen
 en ik ben als een blad alleen.
 Laat mij weer worden aarde
 10 met aarde over mij heen;
 de eene vorm die mij bewaarde
 is heen.

[155] De verdronkenen^(aant.)*(Naar een prent van Steinlen)*

Hun hoofden hebben zij bijeengelegd
dien laatsten nacht.

Voor zij te water gingen hebben zij gezegd:
vaarwel en wacht.

- 5 En ieder is toen voor zich zelf verdronken, want een ander
kan niet voor mij verdrinken, maar zij kwamen
weer boven en toen vonden zij elkander
onder de bruggen drijven met hun hoofden.
Onder bruggehoofden door met hun gelaten
- 10 is het water zeer voorzichtig, zijn de stroomen
aan de kanten bijna hooger, dat de steenen
hun geen kwaad meer zullen doen;
zien zij niet den onderkant der straten
over hunne oogen glijden,
- 15 zien zij niet hoe te benijden
of ze zijn - de bruggebogen
worden kleiner en ik grooter
waar ik sta en zie hoe hij
ligt naar haar gezicht gebogen,
- 20 dat gericht is naar omhoog en
alles weet van onder water,
dat de lichamen nu zonder
bed meer zijn en schuin naar onder
in het diepe steenelooze;
- 25 maar wat zullen handen vinden
in een einde, zelf gekozen,
anders dan de handen in de
eerste nacht vanzelf ontdekt,
o de grondelooze sponde
- 30 van dit slapen, zóó volstrekt,
dat de bruggen er in sluiten
tot een weifelooze stip
en de wereld buitensluiten
zonder wuiven, zonder snik.

[156] Zomeravond^(aant.)

Dien dooden zomeravond aan het raam,
 zuster, met u en met het leed te saam;
 dat geen gestalte meer had en geen naam.

Maar mee familie werd en zich ontspoon
 5 in 't donkere relaas, waarvan de bron
 bij die andere, verre vrouw begon.

Was zij niet zelve in het huis aanwezig,
 en tusschen onze moede woorden bezig
 als balsem, dat het niet meer wonden kon?

10 Ik ben gegaan met een te laten vrede;
 achtergelaten in den nacht,
 bij een vrouw die niet mijn vrouw kan wezen,
 al wat ik van een lichaam heb verwacht.

[157] De bruid zingt^(aant.)

Ik heb mijn lichaam prijs gegeven,
 en prijsgegeven zal ik zingen
 de nooit-gekende sidderingen,
 waarmee de ziel het bloed
 5 binnen voer en voor goed
 mijn lichaam dansen doet,
 mijn lippen kussen doet,
 mijn handen streelen.

O dalen zonder vallen, zóó verheven,
 10 dat men op alle bodem engelen ontmoet.
 O vallen en verworden, zóó om 't even,
 dat men zich van zichzelf gansch ontdoet.
 O vinden van een nooit gevonden leven,
 tusschen zichzelf en de engelen begroet.

15 Ik weet dat hier de dood mee is gemoeid.
 Maar des te meer ontbloeit ik van de vele
 uitstortingen van vrede en van leven:
 dit is het groote voorspel, het is goed
 voor u te zijn geboren, mijn beminde,
 20 die ik zich in mijn lichaam voel bevinden.

[158] (Vaarwel, wereld, dit is de woestijn.)^(aant.)

Vaarwel, wereld, dit is de woestijn.
 Er zal een zachte ronding zijn van zand,
 o zinnen, nimmer uitgebrand;
 maar dorst en dorens geven goede pijn.

5 Ik zie het wuiven van een kleine hand,
 die voor mijn oogen was als een gordijn;
 achter verborgenheden, als een sein,
 zie ik het wenken van dezelfde hand.

En dit zal voor het lied voldoende zijn,
 10 de eeuwichheden uit het eene land
 over te zingen in het ander land,
 waarheen ik nu onaangerand verdwijn.

[159] (O donkere, woeste ruiten voor den dood.)^(aant.)

O donkere, woeste ruiten voor den dood.
 De landen spiegelen, waaruit ik vlood.
 Voordat ik u verbrijzel haal ik adem
 met dit kwatrijn, zingende deelgenoot.

[160] (Wie zóó vermoeid zijn leden nederlegt)^(aant.)

Wie zóó vermoeid zijn leden nederlegt
 weet niet meer wat hij zegt, wanneer hij zegt:
 laat deze nacht de droom zich niet ontvouwen,
 laat af van uw bedrog, o liefde laf en slecht.

[161] (Ik heb de grond onthouden waar wij waren;)^(aant.)

Ik heb de grond onthouden waar wij waren;
 zij is verschrompeld en geslonken met de jaren.
 Gelijk de aarde zelf inklinkt, en op de maan
 groeven en doode kraters liggen staren.

[162] (Achternamiddag leeg en uitgeloozd)^(aant.)

Achternamiddag leeg en uitgeloozd
 op dit vertrek, aan dood bloed uitgedroogd.
 Kamer, ik kan de lijken niet verlaten,
 want ik heb in de lichamen geloofd.

[163] (Donker op donker lig ik opgetast.)^(aant.)

Donker op donker lig ik opgetast.
 Oogsten bij nacht, van 'n koren dat niet wast
 in deze aarde, maar zich wuivende verliest
 op velden van den dood, in liefde's asch.

[164] (Avondhemel, toegrendelde geheimen.)^(aant.)

Avondhemel, toegrendelde geheimen.
 Muren om mij henen om aan te bezwijmen.
 Lied, vurige vogel, boven uzelve uit,...
 stervend in het nest van oude rijmen.

[165] (Morgen, en het onthutste kraaien van de hanen,)^(aant.)

Morgen, en het onthutste kraaien van de hanen,
 De nanacht loopt over verzworven handen
 van donker leeg, gesloten oogen wanen
 de kusten nog te zien van weggeleden landen.

[166] (Ik weet haar naam niet meer; die is verloren.)^(aant.)

Ik weet haar naam niet meer; die is verloren.
 Alleen de wind kan hem nog hooren,
 in een taal, waarvan de klanken geen
 trilplaats meer vinden in mijn ooren.

- 5 Maar wat de regen later op de avond
 windstil en zijig fluistert aan de ramen,
 is verder voor geen ander te vertalen
 en voor mij zelve doodelijk beschamend.

[167] (O dit eenzelvig binnenvaren van het lied)^(aant.)

O dit eenzelvig binnenvaren van het lied
 in zijne rijmen, of het lichaam niet
 doodelijk deelneemt, o het dansen later
 veler lichamen op hetzelfde lied.

[168] (Muziek van sneeuw in winterkinkhoorn dezer stad)^(aant.)

Muziek van sneeuw in winterkinkhoorn dezer stad
 en op de binnenplaatsen van mijn hart
 uwer liefde diep-gedempte schreden.
 Een eeuwige resonans is dat.

[169] (De vruchten in de hof hadden zich stil bezonnen)^(aant.)

De vruchten in de hof hadden zich stil bezonnen
 gelijk haar mond te worden, druiven, dauw-omronnen,
 frambozen, perziken en abrikozen,
 geen die het van haar vorm en zoetheid heeft gewonnen.

[170] (De zomerwijn klimt in de beken en de boomen,)^(aant.)

De zomerwijn klimt in de beken en de boomen,
en door mijn aderen omhoog tot in mijn droomen.
Heldere, godgelijke dronkenschappen
doen beeld en werkelijkheid tesamen komen.

[171] (Hoofd werd verlangens edelste existenz)^(aant.)

Hoofd werd verlangens edelste existenz
en daarvan weer de mond de zoetste wensch.
Oogen intusschen lieten schuw bemerken,
razende angst voor hun kristallen lens.

[172] (De vroegte van mijn leven, die ik wedervind.)^(aant.)

De vroegte van mijn leven, die ik wedervind.
Mijn lichaam wordt een meisje en mijn ziel een kind.
Het licht is onbevruucht gebleven van den tijd.
Het lied is wit en stil van 'n uitgewaaide wind.

[173] (Er is een wenschen, dat ik kus met mijn gedachten:)^(aant.)

Er is een wenschen, dat ik kus met mijn gedachten:
doe eenmaal nog uw handen in mijn handen overnachten.
Schuldeloos is de avond en alleen vervuld
van uw zachte, onveranderlijke krachten.

[174] (Jacht op de vonk der verzen en een vrouw:)^(aant.)

Jacht op de vonk der verzen en een vrouw:
 eenzelfde wezen, dat, de horizonnen trouw,
 ontwijkt, o nachten van genade,
 waar ik het eeuwig wild in de oogen schouw.

[175] (Ik heb geen naam tusschen u noodig en mijn eer)^(aant.)

Ik heb geen naam tusschen u noodig en mijn eer
 moogt gij gebruiken voor schoensmeer.
 Het lichaam kunt gij dooden, dit kwatrijn
 slaat u na duizend jaar nog bij duizenden neer.

[176] (Dit is de idylle van het nichtje op bezoek:)^(aant.)

Dit is de idylle van het nichtje op bezoek:
 vroeger was je klein en onoogelijk als je kwam,
 maar nu ben je een vlam en ik verlang
 je in mijn armen te nemen, goed en kloek.

- 5 Op elke glimlach reageer je, elke hoek
 waaronder ik aan je denk complementeer je;
 o jong leven in dit oude labyrinth van zinnen,
 hoe zou ik op een eiland in de zuidzee herbeginnen
 met jou, en van mij wentelen de vloek
- 10 om een vrouw die ik over de wereld zoek
 ... ik kan je niet beminnen. Ik vereer je.

[177] (Wij zijn volslagen idioten)^(aant.)

- Wij zijn volslagen idioten
 en loopen hier als dieren door elkaar.
 Ons denken cirkelt vruchtloos om één punt.
 Dat is ons in het hoofd geschoten.
- 5 Lengte, breedte, diepte is het niet vergund.
 En daarom zijn wij opgesloten.
 Lach en grimas staap'len zich op elkaar.
 Een epilepticus valt achterover.
 De zuster komt te laat om... zand er over.
- 10 Straks is hij dood, beter voor hem en haar.
 Beter voor mij, als 'k viel en brak mijn nek.
 Of stortte mij voorover in dit mes.
 Waarom is het niet weggelegd, ze weten best
 dat 'k er nu al een half uur lang op staar.
- 15 Ik sluip vanavond stilletjes naar boven
 en werp mij van de tinnen van het huis.
 Zal zij, wanneer ik naar de steenen suis,
 op dat moment in mij moeten gelooven?
 Dan word ik opgevangen, hoe dan ook.
- 20 Want 'n engel of zijzelve is het zelfde.
 Is er 'n liefde grooter dan ter elfder
 ure inkeerend, scheerlings langs de dood?

[178] (In deze zuivere duisternis,)^(aant.)

- In deze zuivere duisternis,
 kamer, die alleen nog over is
 om neer te liggen zonder angst,
 dat alles misschien verloren is -
- 5 drijven hier niet haar atomen wit
 en dicht als sterren en zwart als git -
 wordt het op eenmaal voorgoed beslist:
 ik laat mij varen op uw vangst.

[179] (Vol van avonddauw en donker)^(aant.)

Vol van avonddauw en donker
 staat in mij de dood te flonker,
 omdat een, die niet verging
 op wegen van herinnering,
 5 ziel en luister om hem hing.

o diepe rust rondom wat asch.
 Want vuur en vlam en zonneshijn
 zullen niet worden wat zij is:
 geheime terugkeer in de nis,
 10 die achter ons, voor ons leven is;
 zullen niet wezen wat zij was:
 een wind over het zomergras,
 een hert voorbij de oogen, ras,
 een schip tegen de horizon;
 15 omdat niet eindigt wat begon
 met liefde, en die verlaten kon.

[180] (Weemoed omdat de dood het weet,)^(aant.)

Weemoed omdat de dood het weet,
 dat ik van u verwijderd werd.
 Nu werpt hij tusschen mij en u
 zijn schaduw en zijn net.

5 Nu moet 'k door zijn gebied tot aan
 de wrong van mijne vingers om
 Uw keel, die stik-fluisteren zal:
 waarom?
 Omdat gij niet gekozen hebt
 10 toen het nog kon.
 Dan lag er nu geen schip
 verschimmeld aan de horizon,
 Dan was er nu geen kind
 gebleven zonder vorm.
 15 Dan was er nu geen koninkrijk
 verschrompeld tot een som.

[181] (Het wordt mijn laatste, grootste avontuur:)^(aant.)

Het wordt mijn laatste, grootste avontuur:
 u zóó te zoeken, dat ik u vind op den duur.
 De aarde is rond, maar uitgebreid en dicht
 liggen haar bosschen en moerassen en wellicht
 5 houdt ge u daar verscholen of in 't hart
 van een bij naam niet eens bekende stad
 in een vreemd land en zijt ondergedoken
 tusschen de vale velen en hebt u zóó gewroken,
 u zelve te verliezen uit mijn lied,
 10 waarvoor ik ben geboren, maar ik kan niet
 leven meer zonder dit, gij zijt geworden
 adem en rijm, het bloed der woorden,
 en het vergaat, o laatste avontuur,
 of ik u zingend nog zal vinden op den duur.

[182] (Tuin van herfstdag bij haar thuis.)^(aant.)

Tuin van herfstdag bij haar thuis.
 Boomen die het hebben moeten weten,
 dat ik verlangde nooit te sterven,
 zoo ze nu nog waaien in mijn hoofd;
 5 stilte die ik niet kan vergeten
 tusschen de stammen als in oogen,
 en het zwerven
 uitgelopen op deze woning,
 waar ik gebleken ben de koning,
 10 die ik geweest ben van het begin
 maar zonder kenteeken,
 en nu over een onvergankelijk rijk
 uw naam in diepe majesteit.

[183] (Omdat het niet ontwaken kan)^(aant.)

Omdat het niet ontwaken kan
 dan aan die eene witte vlam,
 die van mij wegwoei in de zon,
 verdoet het bloed
 5 de roode vonken,
 die sterren hadden kunnen worden,
 in slaap en droom
 tot asch en slakken.

[184] (Gij zijt bij mij den nacht, den dag, den nacht.)^(aant.)

Gij zijt bij mij den nacht, den dag, den nacht.
 Eens hebt gij het heelal mij toegedacht.
 Maar dat is tot dit lichaam teruggebracht.
 Gelijk de wind die om de huizen is,
 5 zoo zijt gij mij een wenscheloos gemis.
 Ik heb u lief, het is zooals het is.

[185] (Ik ga naar de stations waar de atomen zweven)^(aant.)

Ik ga naar de stations waar de atomen zweven
 van haar verdwijnen, ik zit neder
 als in de wachtkamer van mijn leven,
 en als er treinen binnenbeven,
 5 worden mijn zenuwen dezelfde,
 als toen zij afscheid nam, bereden
 door liefde's laatste mogelijkheden,
 - maar het zijn altijd weer dezelfde
 die binnenkomen, behalve eene.

[186] (Stuk laten liggen wat niet is te heelen,)^(aant.)

Stuk laten liggen wat niet is te heelen,
al deelt de wil zich tot een waaier, en al zijn
de bloemen en de sterren eender
gebleven in den tuin,
5 waar ik met u heb neergelegen, ook al gaan
de voeten altijd weer de wegen
waar zij met de uwe zijn gegaan.

[187] (Ik bloei van binnen met de dood tot bloem,)^(aant.)

Ik bloei van binnen met de dood tot bloem,
wiedend het andere kruid, dat ik verdoem.
Ik mest haar met mijzelve, eenmaal zal
de vrucht vallen in dit kwatrijn, dat 's al.

[188] (Ik ben alleen met lied en wind,)^(aant.)

Ik ben alleen met lied en wind,
en die ik er in begroef.
Zij wiegen beide eensgezind,
die in de grond geen graf behoeft.
5 En ik moet enkel luisteren hoe
haar lichaam daar het rythme vindt,
dat in mijn lied de dood ontbindt,
om wind te worden, naar haar toe.

[189] (Misschien staat in mijn naam alleen de dood.)^(aant.)

Misschien staat in mijn naam alleen de dood.
 Dan moet ik ook geen schreden meer verliezen,
 op wegen waar haar lichaam mij ontvlood.
 Want dan is dit mijn laatste analyse,
 5 (o lied, dat sterft of staat met mijn geloof)
 zij was een engel en heeft willen wezen,
 vrouw, om uit 't diepste van mijn bloed,
 dit lied te lokken als het eenigst goed.
 En mij van verdere wanen te genezen.

[190] (Nu het einde zich nog bezint,)^(aant.)

Nu het einde zich nog bezint,
 begint het lichaam weer te leven,
 als ging er geen geheim verloren
 dat bloeide boven dood en leven;
 5 als werd het weer opnieuw geboren,
 voelt het zich als een bruid bemind,
 van grond en bloemen zóó omringd,
 alsof het straks haar lichaam vindt
 gelijk te voren.

[191] (Nu is het tijd om naar uw hart te reizen.)^(aant.)

Nu is het tijd om naar uw hart te reizen.
 De avond verft zich dicht met fijne grijzen.
 De dauw is als een eiland op de weide
 Het is den tijd, om naar u toe te reizen.

[192] (De dingen zijn nu zoo dichtbij dat ik)^(aant.)

De dingen zijn nu zoo dichtbij dat ik
mijzelve met hun eenvoud samenschik
tot eindelijk geluk van 't oogeblik.

Ik weet wel dat de vogel van mijn leven,
5 moe en verzielt naar huis toe werd gedreven.
Maar misschien is hem eenmaal nog gegeven

in 'n zelfde jubel zingend uit te slaan
waarop haar hart eenmaal heeft stil gestaan
dan begint alles weer van voor af aan.

10 Ik weet niet of zij dan zal komen, om het even.
Wat wezenlijk geschiedt wordt zoolang opgeschreven
en neemt in dood's gebied gestalte aan.

[193] (Weenen omdat zeilen zoo verrukt)^(aant.)

Weenen omdat zeilen zoo verrukt
Het lichaam als een vlam gebukt
op het witte waterstuk.

Stroomen en volkomen zijn
5 vrouwelichaam achterover
naar beneden naar beneden
met het blinken rug aan rug
en de ziel het helle zeil
als een vogel over mij

10 hemelsnede
heil.

[194] (Nu mijn leven verlopen moet:)^(aant.)

Nu mijn leven verlopen moet:
 euvel- en overmoed,
 twee eendere golven van het bloed,
 gaande gebleven uit de vloed,
 5 die terugbedde over uw zinken,
 weet ik dat het er niet toe doet,
 in welke ik moet verdrinken:
 ‘het kwade is maar de zuster van het goed’.

[195] (Het is van zijnen heer, al wat hem is gegeven)^(aant.)

Het is van zijnen heer, al wat hem is gegeven
 om te gedijen in zijn handen, in dit leven
 is hij zichzelf een namelooze, bij den dood
 worden nog zijn atomen er mee saamgeweven.

[196] (Bij perioden was hij demon en weer dichter.)^(aant.)

Bij perioden was hij demon en weer dichter.
 Beurtelings al-omvatter en weer zelf-ontwrichter.
 Tot stof en tijd nog eenmaal samenstonden
 in haar heelal, en deze tegenstelling zwichtte.

[197] (In welk dorp zijt gij verdronken,)^(aant.)

In welk dorp zijt gij verdronken,
 gevallen,
 in handen donkerer bevolking,
 inplaats van op de verste wallen,
 5 van deze stad,
 waarin mijn lied is ingevat
 als een karbonkel,
 met mij te staan, mijner ontvonking,
 of in de laatste burcht
 10 het lied te dooden en uzelf?

[198] (O wind die mij onwetend houdt)^(aant.)

O wind die mij onwetend houdt
 van wat de dag in zich verbergt
 aan duister goud, het is niet erg,
 als ik maar in mijn handen houd
 5 uw goddelijke waaien
 om door het haar te aaien
 van deze vrouw;
 als ik met lied op lied herstel
 uw altijd dwingender bevel,
 10 leeg en bereid te liggen onder
 uw stem, om stem te vinden zonder
 ander gerucht dat hinderen zou
 dan het fluisteren van deze vrouw.

[199] (Ik wil met haar begraven worden in één graf.)^(aant.)

Ik wil met haar begraven worden in één graf.
 Opdat éenzelfde aarde worde wat ik gaf
 en wat ik kreeg, bloed binnen bloed begonnen,
 moge één water zijn, die laatste heuvel af.

[200] (Zij zullen alles doen, haar te verdonkeremanen.)^(aant.)

Zij zullen alles doen, haar te verdonkeremanen.
 Zij draagt misschien een bril, of woont bij indianen.
 De liefde heeft geen teeken noodig tot herkennen,
 van graf tot graf gaat nog een fluisterend vermanen.

[201] (Ik droomde dat zij bij mij zat en met mijn handen speelde)^(aant.)

Ik droomde dat zij bij mij zat en met mijn handen speelde
 die 'k argeloos geopend had, onderwijl zij ze streefde.
 Maar zij, nog argelozer, sprak, 'k heb anders niet te geven;
 een ingehouden jubellach, waarin haar ziel uitkweelde.

[202] (De oogen, uitgezien, zijn hard en bitter.)^(aant.)

De oogen, uitgezien, zijn hard en bitter.
 De mond, en wat hij zong van zijn bezitter,
 wordt stroef en stroever, nader komt de dood,
 want ook het bloed wordt eenzamer en witter.

[203] (Alles zinkt van mij af, ik draag geen wereld meer.)^(aant.)

Alles zinkt van mij af, ik draag geen wereld meer.
 Uw armen zijn om mij, gelijk een engelenheir.
 Uw mond besluit het woord en antwoord van mijn vragen.
 Uw lichaam leunt aan mij als Venus in de sfeer.

[204] (Dien nacht stonden machines in het donker.)^(aant.)

Dien nacht stonden machines in het donker.
 Woorden werkten nooit ontgonnen taal
 en beelden bloeiden magistraal
 op uit het suizelend ontvonken
 5 van heel het neergelegde materiaal
 der ziel, alles wat ging verloren:
 haar naam, haar lichaam uitverkoren,
 een kind, nog voor het was geboren
 verneveld, het werd allemaal
 10 lied - ik bleef grondeloos en licht
 liggen tegen het morgenlicht.

[205] (Wat van uw lichaam bleef voorhanden:)^(aant.)

Wat van uw lichaam bleef voorhanden:
 glanzen, bereikbaar met de handen,
 om ze te leggen in onsterfelijke gedichten,
 is vuur geworden om mij te verbranden.
 5 Dies is het tijd om voor het lot te zwichten.
 Vaarwel. De dood woedt in mijn ingewanden.

[206] (Regen, haar lichaam heeft geen schuld, want ik was zonder)^(aant.)

Regen, haar lichaam heeft geen schuld, want ik was zonder
 lied, toen ik bij haar lag, nu ga ik onder.
 Regen, lichaam en ziel groeien als gras ineen;
 regen, als gij haar vindt, zegen haar dan meteen
 5 met deze woorden, die uit u gebeuren,
 als uit de bloemen de verwelkte geuren;
 dit voor het leven wel te laat gekomen lied,
 voor de dood misschien niet.

[207] (Zij slaapt, zoals een heel jong kindje slaapt.)^(aant.)

Zij slaapt, zoals een heel jong kindje slaapt.
 Loutere rozen heeft zij warm gemaakt.
 Geuren uit dromen los gemaakt
 liggen in plooi en kreuk gezonken,
 5 en als ik nu niet was ontwaakt,
 lag ik nog in haar lichaam blind
 van bloeigeluk en moederdonker,
 haar eigen, ongeboren kind.

Slaapkamer, zie, ik ben geboren.
 10 Uwe gordijnen wimperen aan de nacht.
 Om deze vrouw mag ik verloren
 gaan, want ik ben door haar voortgebracht.

[208] (De nacht wordt transparant als een septembermiddag.)^(aant.)

De nacht wordt transparant als een septembermiddag.
 Een vrouwenlichaam maakt zich los, verblindend.
 Ik voel dat mijn verlatenheid vermindert.
 Zij neemt mij bij de hand, ik roep: ik ben verwilderd,
 5 raak me niet aan. Maar zij omhelst mij innig.
 Wij breken water door, dat siddert, siddert.
 Dit is haar rijk, dat zich zijn koning weer herinnert.

[209] (In déze nacht laat ik u niet meer los.)^(aant.)

In déze nacht laat ik u niet meer los.
 Omdat het buiten eerlijk regent,
 heeft gisteren geen zin gehad.
 Liefde's oerbestanddeelen
 5 zijn om het huis en in het bed,
 o uren zonder wet...
 met element op element
 hecht ik me in u vast,
 gij plant uw bloed in mij als gras,
 10 ik laat u déze nacht niet los,
 morgen begint opnieuw de wereld.

[210] (Hij legt het spantouw om de pooten van het beest.)^(aant.)

Hij legt het spantouw om de pooten van het beest.
 Hij zet zich op het melkblok, plaatst de emmer
 onder de uier en omvat de memmen,
 waarna de eerste melkstraal op de bodem sjeest.

5 Koe-aardig herkauwt oogendicht het beest.
 Vliegen verslinden onderwijl zijn huid.
 Met 'n luie staartzwaai is het al weer uit.
 Hij heeft van alle dier 'Geduldichkeit' het meest.

En in de emmer rijst het zachte feest
 10 van zingend schuim op witte overvloed.
 Het is vandaag weer goed en veel geweest.
 Hij geeft zijn melk als dichteren hun bloed.

1937-1939

[211] Het onweer^(aant.)

- Met het onweer heb ik u thuis getroffen.
De herinnering aan een doodgelopen,
maar nimmer, nimmer meer om te koopen
liefde lag op uw gelaat verraden,
5 nu de bliksemen het beslopen.
Ik heb mij bij u neer gelaten,
en in dat uur is het huis getroffen.
- In dat uur gaf het verleden over,
van lichtjaren ver, de sidderingen
10 onzer eerste, eerste verteederingen.
Loodrecht en wit, niet te verdragen
voor een vager en vager geworden zingen,
is dat licht door mijn lichaam heengeslagen,
via het uwe, dat lag als een offer.
- 15 Wij hebben die kamer alleen gelaten.
Achter geschroeiide horizonnen
weerlichtte het, het is begonnen
te regenen over een nieuw geboren
aarde tot den dood bezonnen,
20 want door twee lichamen bezworen
in hun verzezen staten.

[212] Met dit gedicht...^(aant.)

Met dit gedicht vervalt het vorige.
Ik blijf mijn eigen onderhoorige.

Tot het in 't einde blijken zal,
wie meester is, en wie vazal.

5 Tusschen mijn leven en mijzelve
is enkel nog een graf te delven.

Maar buiten deze laatste dingen
is enkel nog het lied te zingen,
- is enkel nog den dood t'ontwringen

10 het lied dat van haar lichaam is,
het lied waarvan haar lichaam is
de onbevleete ontvangenis

en dat den dood niet toebehoort
binnen dit woord.

[213] (Nu ik zoo zuiver thuis ben met mijzelf)^(aant.)

Nu ik zoo zuiver thuis ben met mijzelf
zie ik de bodem van mijn zelfbesef.
Tijd en vertrek verdwijnen in
een ongevormd begin.

5 Woorden ontwaak, ik ben uw naam,
ik ben uw eenige bestaan.
Ik zie mij ongeboren aan.
O kern, hoe ben ik u nabij.
alleen de dood is tusschen u en mij.

[214] (Ik wist niet dat hij al sprak in de taal van den dood.)^(aant.)

Ik wist niet dat hij al sprak in de taal van den dood.
Hij zei: vannacht ben ik weer geweest,
waar je je naam in spiegelschrift leest,
een armlengte boven je hoofd.

[215] De stad^(aant.)

- De stad staart in de stad.
 Huizen, beursch en bodemloos,
 sneeuwen zorgzaam dicht.
 Wat hier nog aan gelegen ligt?
- 5 Mijn lot heeft vlam gevat.
 Uit een bedwelming voor altoos
 veeg ik de sneeuw uit mijn gezicht,
 hef ik mijn oogen naar de troost
 van 't onvergeetbaar vergezicht,
- 10 dat mij tot straalpunt koos en wachter;
 laat ik versteend en ongericht,
 mijn spiegelbeeld in 't asphalt achter.

[216] De gek en de spiegel^(aant.)

- Ik heb mijzelve met mijzelve waargenomen
 en beiden lachten achter elkanders rug,
 om het gezicht, gezet, het quasi-vrome,
 want voor de ernst van 't andere beducht.
- 5 Maar nu is dan de derde aangekomen.
 Hij kwam van eeuwen ver bij dezen terug.
 Dit ben ik niet, maar ik begin te droomen
 van een verhaal, dat altijd verder vlucht.

[217] Graftchrift^(aant.)

- Laat mij dit oversterven
 met dood-gekoelde woorden;
 Zij dachten, als wij hem vermoorden,
 zal hij het zingen moeten derven.
- 5 Eens zult gij op de bodem van
 mijn graf letters van stof zien staan:
 het lied waartoe mijn lichaam is vergaan.
 Maar dat gaat u dan niet meer aan.

[218] Over een leven... ^(aant.)

Over een leven, weerstandloos,
houd ik mijn leden opgericht;
het graf ligt dicht,
waarin ik mij den dood verkoos,

- 5 omdat, wanneer de vlam zich richt,
ik hier moet zijn en ademloos
moet ondergaan de sterrenhoos,
neerslaand in mij tot een gedicht.

[219] Laat mij... ^(aant.)

Laat mij u tot een lied herleiden,
dat er in zal geborgen zijn,
uw nameloos verblijden,
opdat het zal voorhanden zijn

- 5 als ik niet meer kan onderscheiden
wie ik tusschen de menschen ben.

[220] Laat ik u langzaam... ^(aant.)

Laat ik u langzaam, ongeweld-
dadig ontdoen van duisternis,
nu uw verleden verloren is,
waaruit geen naam meer welt.

- 5 En zij voor uw vege mond gesteld,
pril van den dood, dit naakte lied,
en zing, want anders is u niet
gegeven - en wordt niet ontsteld

voor de komende tweede duisternis.

[221] Wij moeten slapen^(aant.)

- Wij moeten slapen en ook deze nacht ontwijken:
 in ons is geen geheim meer over om te vergelijken
 hoe nu de maan bloeit boven dood en leven:
 ik zie de naden op de bodem van mijn leven.
- 5 En hierop is dit eenzaam lied geschreven:
 Wij moeten slapen en ook deze nacht ontwijken,
 om niet aan eigen wanhoop te bezwijken.

[222] De dichter is een koe^(aant.)

- Gras... en voorbij het grazen
 lig ik bij mijn vier pooten
 mijn oogen te verbazen,
 omdat ik nu weer evengroote
- 5 monden vol eet, zonder te loopen,
 terwijl ik straks nog liep te eten,
 ik ben het zeker weer vergeten
 wat voor een dier ik ben - de slooten
 kaatsen mijn beeld wanneer ik drink;
- 10 dan kijk ik naar mijn kop, en denk:
 hoe komt die koe onderste boven?
 Het hek waartegen ik mij schuur
 wordt glad en oud en vettig op den duur.
 Voor kikkers en voor kinderen ben ik schuw,
- 15 en zij voor mij: mijn tong is hen te ruw,
 alleen de boer melkt mij zoo zalig,
 dat ik niet eenmaal denk: wat is hij toch inhalig.
 's Nachts, in de mist, droom ik gansch onbewust
 dat ik een kalfje ben, dat bij de moeder rust.

[223] Bloemen^(aant.)

Bloemen, waarin wij bloeien zonder bodem,
 zijn onze leden in elkaar gevouwen
 en ons gelaat is niet meer te benoemen.
 Wij worden koning in elkanders bloed.

- 5 Gronden, in schemering gehouden,
 met wind en eenzaamheid gevoed,
 vlijen zich open, horizonnen
 wijken en worden afgesponnen,
 er is geen landschap meer behoed
 10 voor deze eenige getrouwe,
 die overal zijn intocht doet.

[224] Graflegging van een oud vriend^(aant.)

Ontvouw het witte kleed,
 de doode doet niet mee.
 Zie hoe hij slaapt voor twee.
 Hij weet niet hoe hij heet.

- 5 Hij wil alleen maar mee
 op deze laatste rit.
 En zie niet om, hij zit
 als die te Naïn dee.

- En bij zijn graf, besteed
 10 geen woord aan zijnen vree.
 Hij neemt ons nu voor eeuwig beet.
 't Is water in de zee.

[225] Bloed^(aant.)

Bloed, drinkplaats van engelen en hinden.
 's Morgens is geen spoor van hen te vinden.
 Dan enkel deze nagebleven woorden:
 dat ik vannacht toch duidelijk zingen hoorde.

- 5 Om welke blijdschap is niet meer te weten:
 onder het vuilnis van den dag vergeten.

[226] Graalridder^(aant.)

Uit mij wordt opgeborgen,
 in Christus' arsenaal,
 het radeloze zorgen,
 dat ik mij voor den morgen
 5 het vers van heden haal:

tijd en dood liggen egaal
 binnen elkaar ontbonden:
 dwalende door mijn zonden,
 heb ik den graal gevonden
 10 van zijn laatste avondmaal.

In den eeuwigen ademhaal
 dier hijgende seconden
 op den heuvel Golgotha,
 moge ik zingen vinden
 15 met hemelsch materiaal
 voor dieven, hoeren, honden,
 moordenaars allemaal...,
 ... en mij zelve in het bijzonder.

[227] (Ambacht achter oogleden)^(aant.)

Ambacht achter oogleden
 om deze duisternissen
 in liederen te smeden
 die over ze beslissen
 5 met liefde's eeuwigheden,
 het eenige wat tusschen
 ons nog ligt in de rede,
 nu alle zekerheden
 des lichaams moesten blusschen
 10 tot tevergeefsche kussen
 en verzen mede.

[228] Misgeboorte^(aant.)

Van poëzie bezeten,
 door demonen besprongen,
 rotten de woorden
 bij hun geboorte,
 5 en liederen worden aas voor honden.

[229] Surplus^(aant.)

Surplus van liefde, waar moet gij nu heen?
 Hul u in eigen hoede
 en slaap ten overvloede,
 en in de morgenstunden... ween.

5 Maar neen, laat nog de ziel vermoeden,
 achter den horizon van steen,
 het landschap dat niet kan verbloeden
 omdat het ligt te spiegelen.

[230] Henry Rousseau^(aant.)

Met bladeren gebouwd tot op den grond
 dit oerwoud, openingen blijken
 oogen van tijgers die bekijken,
 hoe groote vreemde bloemen prijken
 5 boven een vrouwenlichaam, dat ontstond
 uit stilte en eensgezindheid tusschen rijken
 die deze schilder weer verbond:
 mensch, dier, plant,
 en zoo het paradijs hervond.
 10 o meesterhand. o godgelijke.

[231] (Liefde, ik blijf u loven)^(aant.)

Liefde, ik blijf u loven
 vanuit de duisternis
 in deze steenen nis,
 ver van uw zoete alkoven.

5 Ver van de groene hoven,
 waar aangevangen is,
 blind over het gras
 de vlam van uw beloven

Ver van 't zich veroorloven
 10 in uw geheimenis
 van wat doodelijk is
 buiten uw ban en toover:

te nemen in zich over
 hetgeen het andere is,
 15 gevend zonder gemis
 het eigen daarenboven.

En zoo ik mij nog vergis,
 ziende op de kerkhoven,
 liefde, doe mij gelooven
 20 dat het niet over is,

nu wij uit u begroeven
 dit lichaam, puur en wit,
 zij het u ten behoefte,
 en noode doen wij dit.

25 Wil ons niet gansch berooven
 maar blijve het zwart op wit
 door uwe hand geschreven
 in dit onsterfelijk lied,

dat gij hebt toegeschoven
 30 over ons laatst bezit
 den steen van deze strophen.
 Dat gij dit lied zijt. Dit.

[232] Jan Toorop^(aant.)

Lijnen, ik laat u niet meer los,
 voor dat ge deze handen legt
 tot een gebed, dat recht
 den hemelen gewordt.

5 Vóór dat ge deze vrouwenborst,
 de kleinste die ik zag,
 ten offerande heft
 in eene spitse hand,
 met eendere adel van verlangens los.

10 En vóór ge deze Christus kruist
 tegen de einders van de slanke stad
 zóó mathematisch juist
 dat ze in al zijn stralen ligt gevat.

[233] Grafchrift^(aant.)

Van dood in dood gegaan, totdat hij stierf.
 De namen afgelegd, die hij verwierf.
 Behoudens deze steen, waarop geschreven:
 De dichter van het vers, dat niet bedierf.

[234] (Het blinde komen)^(aant.)

Het blinde komen
 aan doove muren
 van de seizoenen,
 ik sta te duren
 5 als stomme dieren
 voor dichte deuren
 al duizend jaren,
 als boomen in den
 grond geklonken,
 10 mij is de zware
 ziel ontzonken,
 mij is het pure
 woord ontnomen.

Ik kan niets doen en
 15 wat moet gebeuren
 met dit ontzinde
 na eeuwen uren
 zal God bestieren
 in zijne droomen.

[235] (Toen ik het einde had bereikt)^(aant.)

Toen ik het einde had bereikt
 van mijn verdorvenheden,
 stond God op uit het slijk,
 en weende;
 5 en ik stond naast hem, ziende neder
 op een verloren eeuwigheid.

En hij zei: je had geen gelijk;
 maar dat is nu voorbij, van heden
 tot aan die andere eeuwigheid,
 10 is maar één schrede.

[236] (De donkere morgenregens)^(aant.)

De donkere morgenregens
verwilderden de bloemen,
zij gaan voorgoed verloren;
en ik kan ook niet nog eens
5 van voren □ af aan beginnen
haar lichaam toevoeren
dat ligt begraven ergens.

[237] (Het huis is leeg, uit het hooren)^(aant.)

Het huis is leeg, uit het hooren
zijn uw woorden genomen,
uit het zien
al uw zorgvuldig doen
5 met de dingen
als gingen
zij nimmer verloren,
uit de handen
uw lichaam, als was het nooit geboren.

[238] (Zooals het water smaakt des nachts,)^(aant.)

Zooals het water smaakt des nachts,
 ontzield en onbekend
 aan dat van overdag
 en nochtans voor de dorst van kracht,
 5 wordt mij uw dood een element,
 aan geen leven meer inharent,
 en nochtans van dezelfde macht.

Loodrecht in mij staat overend
 het bloed dat naar u lacht
 10 en nog niet weet, het wankelend;
 terwijl dit lied het niet meer acht
 zijnde uw blind equivalent
 aan deze zijde van den nacht,
 geheel van uw vergaan bevracht,
 15 en daarvan stamelend.

[239] (De dood laat geen gedicht meer toe)^(aant.)

De dood laat geen gedicht meer toe
 dan vóór ik met mijn handen,
 die het leven aanrandden,
 in dit de anderen te niet doe,
 5 die zongen van haar dansen, hoe
 leden tot lied zich spanden
 binnen eeuwige standen:
 het lichaam doet er niet meer toe.

Tenzij, maar ik besef niet hoe,
 10 van tusschen houten wanden,
 - o, keelgekropte schande -
 zij opstaat, het verworden moe.

[240A] (Wie ik verder zal worden)^(aant.)

Wie ik verder zal worden
 is eender, en wanneer
 de dood mij op den schouder
 tikt: gaat u mee mijnheer.

[241] (Om te vergaan)^(aant.)

Om te vergaan
 dood, maak mij zoet;
 ik ben een lichaam zonder naam,
 neem het, wanneer het moet;
 5 die mij in u is voorgegaan
 bezit mijn bloed.

Dood, maak mij voor de aarde goed,
 waarin zij ligt:
 geef ons hetzelfde soortelijk gewicht,
 10 opdat ik ben geboet,
 en met haar stof in evenwicht
 bij het opstaan;
 wij waren samen één gedicht,
 doe het om deze waan,
 15 doe het met oogen dicht.

[242] (Vannacht, den droom, liggend onder een tafel,)^(aant.)

Vannacht, den droom, liggend onder een tafel,
 hurkte een vreemde vrouw bij mijn gezicht.
 Ik heb mij langzaam aan haar opgericht,
 zeggend: zag je voor gindsche doode ramen
 5 ooit nog bewegen? Zij moest dit beamen.
 Toen heb ik uitgeroepen: zij ligt boven,
 en ging op weg, een waterscheiding over.
 Maar hooge gazen noopten mij te keeren
 en ook een schuit ging tergend maar een meter.

10 In dit ontwaken, als uit een vergeten
 kan ik u bijna aankijken en -raken
 en moet u nochtans onbereikbaar weten.

[243] (Achter den dood verschanst)^(aant.)

Achter den dood verschanst
 en in mijn lied verscholen,
 o ongedoofde dans
 o doode,
 5 ik ben de namelooze kans
 voor uw ontvangst
 aan deze zijde van de zoden.

[244] (In deze morgen zonder schuld)^(aant.)

In deze morgen zonder schuld
 gevat in het geduld der dooden
 voel ik mij van het vers vervuld,
 dat uw geheim geheel onthult,
 5 gij komt gelijk een bloem naar boven.

Gij hebt mij in uw nacht geduld,
 ik had u voor het donker nodig,
 nu is het leven overbodig
 want mijn gedicht
 10 verzadigt zich
 aan licht uit uwe hoven.

[245] (Des morgens kruipt een beest van vrees)^(aant.)

Des morgens kruipt een beest van vrees
 door aderen en ingewanden,
 en maakt mij weder tot een ander,
 dan die ik slapend ben geweest.

5 Riep ik vannacht uw verten heesch
 om mij te vinden en ontvangen?
 Ik weet het niet, het woord is anders
 dan het in donker is geweest:

brandend van den heiligen geest
 10 om uwe allerlaatste gangen
 nog in te lijven bij de lange
 verhalen die wij zijn geweest.

Mijn vreemde handen gaan vergeefs
 den dag aanvangen.
 15 Zoo vindt van 't uitgedoofde feest
 de wind de doode bloemen hangen.

[246] (De wijlen dat zij het verkoos)^(aant.)

De wijlen dat zij het verkoos
 zich prijs te geven aan het boos
 opzet der zinnen,
 om te winnen:
 5 een kind,
 een wind,
 een sterrenhoos,
 lag ik bij haar om te beminnen
 dit zoete streven, dit van binnen
 10 verbonden sluiten tegen een,
 die met ons twee te samen scheen
 in den beginne,
 maar die wij mochten onderkennen
 en stellen in zich zelve zonder
 15 nog deel te hebben aan het wonder,
 dan 'n weinig wederzijdsch geweent
 als wij opstonden -

o staan binnen elkanders handen
 als kostbaarheden, onomwonden
 20 van schaduwen en zonden,
 met oogen, die beseffen konden
 wat zij stralend verpandden
 aan 't nu ontbloeid kamergeheim
 dat met uw zoet aanwezig zijn
 25 de dagen door was ingegroeid
 aan meubel, deur en raamkozijn
 en al wat met u was gemoeid
 lag uit zijn sluimering ontboeid
 aan uwe voet - o soeverein -
 30 - o schreden uit en tot elkander
 in het geluksgebied, waarvan de randen
 als water in de wereld stonden,
 tot op hun bron gespannen en bezonnen.

[240B] (Wie ik nu nog zal worden)^(aant.)

Wie ik nu nog zal worden
is eender, en wanneer
de dood mij op de schouder
tikt: gaat u mee, mijnheer;

5 en waar, en wat de koude
wereld maar al te zeer,
binnen haar leege sfeer,
uit mij zal doen verouden.

Ik was de geheimhouder
10 van leven in eigenbeheer,
opdat ik des te meer
mijzelve wezen zoude

den God-gegeven keer,
dat ik in u aanschouwde
15 mijzelve, zonder meer
en zonder het u berouwde.

Het beeld, dat gij mij bouwde,
is in geen spiegel meer.
Het licht, dat zich ontvouwde
20 keert in geen oogen weer.

Ben ik nochtans behouden
uit het gedoofd weleer,
dan lig ik bij u neer
in alle eeuwen gouden.

25 Wie ik nu nog zal worden
is eender, en wanneer
de dood mij op de schouder
tikt: gaat u mee mijnheer.

[247] Reiziger 'doet' Golgotha**I**^(aant.)

Ze hebben Hem, zonder zich af te vragen,
of Hij het kon verdragen,
met nagels aan een kruis geslagen.

En toen Hij daar te lijden hing -
5 een spijker is een leelijk ding -
zei Hij: Vader vergeef het hun.

Zei Hij: ze weten niet wat ze doen.
't Was hun er immers om te doen,
te zien wat of Hij nu zou doen!

10 Ik stond van verre quasi wat te praten
met 'n paar onnoodige, onnoozele soldaten.
Ze deden toch wat zij niet konden laten.

Maar Hij beriep zich op het allerlaatste:
Zijns Vaders armen... nog voor Paschen
15 moest ik me naar mijn schip in Jaffa haasten.

[248] (Reiziger 'doet' Golgotha)**II**^(aant.)

Toen heb ik - 't was op Cyprus - in de krant gelezen:
Jezus v. Nazareth - Christus geheeten -
is, na voor drie dagen gekruist te wezen,
zooals onze geachte lezers weten,

5 niet in zijn graf gevonden: 't graf was open.
Hardnekkige geruchten lopen,
dat zijn discipelen de wacht beslopen,

toen deze sliep, en zoo het lijk ontvreemdden.
Geëxalteerde vrouwen meenden,
10 dat zij hem zagen wandelen door de beemden;

Maria moet gestameld hebben: Heere!
Er zijn ook visschers, die beweren:
Hij heeft met ons gegeten bij de meren.

Maar dit is van bevoegde zijde wedersproken;
15 men late zich geen knollen voor citroen' verkoopen.

[249] (Evenwijdig aan deze schreden)^(aant.)

Evenwijdig aan deze schreden
 gaan in den dood, geheel bevrijd
 van onmacht binnen ruimte en tijd,
 zij, wier lichaam ik heb beleden
 5 als mijn heelal en eeuwigheid.

Ben ik langs deze weg geleid -
 ik weet niet waar hij wordt gesneden
 van gene - maar ik ben bereid,
 dan ga ik over in de leden,
 10 waarom zij eenmaal heeft geschreid,
 zeggend: ik neem je later mede;
 bedoelende de eeuwigheid.

[250A] (Woordenbloesel)^(aant.)

Woordenbloesel:
 bloedgenoot...
 Arm vermoesel,
 want zij is dood.

5 Poëtisch blijfsel:
 doodenrag
 over den brijzel,
 zig-zag.

Verzenvindsel
 10 nog op tijd:
 doodenwindsel
 in eeuwigheid.

[251] Vincent^(aant.)

Zijn zonnen schroeiden zóó genadeloos:
 hij bracht een vrouw zijn oor gelijk een roos.
 Als hij penseel verwisselt voor revolver,
 acht hij zijn lichaam verder waardeloos.

[252] Reiziger ‘doet’ Golgotha**III**^(aant.)

Rome. - Het anker valt. Wij varen thuis.
Ik spoed mij naar de thermen, word ontluisd
van reis en roes en in mijn eigen huis

bij vrouw en vuur en radio gezeten,
5 ben ik alras Christus en kruis vergeten.
...Toen heeft een S.O.S. mijn ziel doorreten:

‘Mijn Geest wordt uitgestort op alle vleesch.
Wie niet vóór Mij is, is tégen Mij geweest’,
seint een Geheime Zender wit en heesch.

10 Weer onder zeil, over de eenzaamheden
van oceanen die mij van U scheiden,
Christus, wil mij verschijnen aan den einder.

[253A] (Ik blijf u binnen mij bereiken)^(aant.)

Ik blijf u binnen mij bereiken
met stilten, die de uwe reiken,
woorden, ontdaan van zon en maan;
een evenveel met u bezwijken
5 aan leven en den dood ingaan
is als een laatste, zoete waan,
huiverend in hen neergestreken,
vanuit verleden zekerheden;
om u volkomen te gelijken;

10 welk zingen zal dán zijn ontstaan?

Maar zij bezitten naar de zijde
van licht en lucht nog mijn bestaan,
en moeten weer bij u vandaan
dit lichaam in en deze naam;
15 wankelend tusschen ons beiden
vangt een verloren dansen aan
van dood en leven, elkanders waan,
en van elkander niet te scheiden.

[254] (Eeuwigheden van mond en schoot)^(aant.)

Eeuwigheden van mond en schoot
 liggen in deze regels te bederven.
 De blaren vallen op de najaarswerven.
 Ik ken geen zekerheden dan de dood.

[255] (Blijf in mijn oogen, die u zien, gelooven.)^(aant.)

Blijf in mijn oogen, die u zien, gelooven.
 Als gij me nu aanraakte zou ik niet
 schrikken en daarmee te niet doen
 uw naderen, naderen, naderen uit de doove
 5 deurslag des doods, ik zou uw zoen
 niet kunnen onderscheiden van dit lied.

[256] (Binnen het stugge duister van den dood)^(aant.)

Binnen het stugge duister van den dood
 drijven de witte nevels uwer liefde
 zóó in zich zelf gekeerd, of nooit ontriefde
 het leven haar het lichaam, dat zoo groot
 5 liefhad het andere lichaam, dat haar griefde...
 Wij waren beide blindelings en bloot.

[257] Niemandslan^(aant.)

Van voor dat ik u kende
 zijt gij de afgewende;
 ik blijf u blind ontberen.
 Gij kunt u niet vermeeren
 5 tot in dit leven.
 Ik kan mij in den dood begeven,
 maar ik heb te beheeren
 een ingegaan gebied,
 dat van u weet, grond voor het lied,
 10 dat ik moet transformeeren
 tot de verstaanbaarheid
 aan beide zijden van den tijd.

[258] Stem^(aant.)

Dit wordt niet meer door u gehoord:
 de parelvisschers en Zarah Leander,
 de serenade van Toscelli enz.;
 als het begon, dan riepen wij elkander.

5 Nu fluister ik tegen de dood:
 dat ik het door mij heen voor haar verander'
 van eeuwigheid, zoodat het woorden wordt,
 als eens, een roepen, onverkort;
 donker genoeg om bij haar aan te landen.

[259] Woord^(aant.)

Gij zijt den grond gelijk gemaakt.
 Regen is tot u ingegaan,
 en sneeuw zinkt in u saam.
 Winden waaien u naakt.

5 Het licht blijft in uw oogen staan,
 alsof gij heden zijt ontwaakt.
 Maar zij volgen zon noch maan.
 Geen ster wordt aangeraakt.

Voorzoover het mijn bloed aangaat,
 10 zijt gij van ieder element
 verzadigd en voldaan.

En nochtans moet het woord bestaan,
 dat met u samenvalt.

[260] Bezinning^(aant.)

Heen zijn, vers worden en verblijven
 bijeen als in levende lijve;
 handen die streelen, schrijven, schrijven...

Wat monden bij elkaar ontdekken,
 5 gaat zich in landschappen uitstrekken,
 om verder leven te verwekken.

Wat oogen voor elkaar verzwegen,
 wijl de leden er over negen,
 staat in het sterrendiep gestegen.

10 Alleen met u in de gedachte
 gaan de avonden overnachten,
 om op uw wederkomst te wachten.

[261] Geest^(aant.)

De wind laat in zichzelf binnen
 het waaien, dat geen huis meer heeft
 om het met vlagen te omringen
 de nachten over, - onbestreefd
 5 staan de beginsels van beminnen
 tusschen de leeggehaalde dingen;
 lichaam wordt aarde; en de geest,
 zinnende op het weggerukte,
 in het in dit gedicht gelukte
 10 aan eeuwigheid, beseft:
 wat moet ik zonder haar beginnen,
 bloot in de tijd, die rest?

[262] Wederkeer^(aant.)

Een bijna blind verleefd gedacht
 legt zich als weten in mij open,
 uit schemer van verloren zijn:

eenmaal zal ik weer bij u zijn;
 5 ik doe de deuren naar u open
 en zie dat gij mij hebt verwacht.

Gij legt uw handen in de mijn',
 staande duizelt het in de hoofden
 van blijdschapbloed, het uw en mijn
 10 in eender zoet met het geloofde
 bijeen, gij voelt de vele hinden
 van het verlangen overloopen
 naar verten, die met ze verzwinden.

Uit eeuwen gaan uw oogen open
 15 voor het ontvangen van het vinden.

[263] Nacht^(aant.)

De mantel dood is om mij heen.
 De wind ontwaakt buiten de muur.
 De eeuwigheden van dit uur
 meten uw mateloosheid af
 5 aan mij, die in hen duur
 en wacht op u alleen.
 Ik ben niet verder van u af
 dan de dikte van deze steen
 en die boven uw graf.

[264] Contract^(aant.)

Lichaam, ik ben met u alleen,
 zoals wij samen zijn geboren.
 Zij heeft ons beide liefgehad
 uit een geheel,
 5 als wij elkander niet te voren.
 Elk voor ons eigen blinde deel
 zijn wij verloren zonder dat.

Nu is zij heen.
 Daarom wil mij aanhooren:
 10 strek van haar wezen in mij uit
 al de geheimen, die gij weet
 met oogen, hand en huid,
 gevonden in het wit gebied
 van overnacht, de overvloed
 15 verteederings in uw bloed,
 en dat, waarom zij heeft geschreid,
 waarom weten wij niet,
 omdat ze zei: ik weet het niet...

dat ik het zegge in een lied;
 20 ik geef u eeuwigheid voor tijd.

Dit is het allerlaatst verbond,
 dat God tusschen ons sluit.

[265] Bolero van Ravel^(aant.)

Boven dit eindeloos moeras:
helblauwe vogel, af en aan.

In de eeuwige woestijn:
o karavaan.

5 Over de zee een schip, alleen,
van horizon in horizon.

En in mijn leven het gedicht,
waarin gij danst met oogen dicht.

[266] Ontworden^(aant.)

Uw hand, die als een vrouw zich gaf,
ligt op uw andere hand in 't graf;
nooit staat de eeuwigheid hem af.

Toevluchten van uw armen zijn
5 geslonken tot de starre pijn:
mijn leege armen zijn de mijn'.

En waar uw oogen zijn geweest
is van verlies het licht bevreesd;
binnen mijn oogen het allermeest.

10 Uw bloed, dat woord werd in mijn hand,
stroomde buiten het zinsverband,
verloren in het zand.

[267] Doodbloei^(aant.)

Uit het versteend gebeuren
 met u en mij maken zich los,
 beweening achteraf
 van het bijeenbehooren,
 5 dat voortaan woord en graf
 beschoren blijft;

wat u betreft:
 uit het verstard bezit
 breken ontdane rozen
 10 hun wit,
 dit is het broze
 nasterven, dat nu openstaat,
 in doodklimaat.

[268] In profundis^(aant.)

In dit bitter heldere, de dood,
 kelder aan kelder grondlicht dwaal ik rond,
 een zwemmer onder water, een verbond
 met bodemen die nimmer zijn ontbloot.

5 Ik draag gestorven zonlicht in mijn mond,
 waardoor, uit het weleer, de tijd
 de beelden in de wanden bijt,
 die wijken voor mij uit;
 verbruikend deze zekerheid,
 10 worden de woorden afgerond
 tot eeuwigheid.

[269] Cirkel^(aant.)

De aarde draait met uw graf om haar as
 en zijn geheim is wentelend ingelascht
 bij dat van sterren die ik nimmer heb gezien,
 en van het bloed de ronde blinder bovendien.

- 5 Gij bliksemde het open en ik zag,
 hoe gij in paradijzen lag,
 waarvan de wegen raakten aan mijn ziel.
 Welk ongetroffen donker overviel
 dit klare schouwen?, schroeiend sloeg
 10 de dood naar binnen tot dit gebied,
 dat zich verweert met tand en lied
 om wat het weet aan eeuwigheid
 binnen zijn laatste cirkel tijd.

[270] Contact^(aant.)

- Vanuit het oord
 in donkerheid,
 het dicht gebied
 van leven niet,
 5 waarin gij zijt
 met dood omkleed
 en zonder tijd,
 plant gij u voort
 door media
 10 die ik niet weet
 tot in mijn hart;
 ik smeed het woord
 dat naar u heet,
 en ik besta
 15 bij de gena
 van deze blinde bezigheid.

[271] 'Beumer & Co.'^(aant.)

Hoeken met huisgeheimen
 komen bloot.
 De vloeren schamen zich dood.
 De lamp hangt laag en groot,
 5 want de tafel is weggenomen.

Zij, die naar boven komen,
 breken blind kapot
 wat was in slot, ontnomen
 wordt elk ding aan zijn lot;
 10 maar de liefde is uit God,
 en God is liefde. Amen.

De deur die binnen was,
 is buitendeur geworden.
 Onder de hand der horde
 15 sterft het glas.

De spiegel met eeuwig licht
 zwicht langzaam voorover,
 en doet de kamer dicht.
 Er ligt spinrag over.

20 Waar divan en donker stonden
 is, hun geheim ten spot,
 een vrouwenschoen gevonden;
 maar de liefde is uit God.
 En buiten zullen staan de honden.

[272] Zestien**I**^(aant.)

Wezen buiten de wet.
 Afspraken met
 sterren en eigen leden,
 voor eeuwig, en zonder reden.

[273] (Zestien)**II**^(aant.)

Van het meisje van zestien jaar
 zijn dit de borsten, neem ze maar,
 zegt ze, je handen dorsten er naar;
 en mij is het even wonderbaar;
 5 hoe door mij heen een verte valt
 met een zoetheid zonder oponthoud,
 die zich tot firmament versmalt,
 's nachts buiten mijn raam.

[274] (Zestien)**III**^(aant.)

Nu ik het samenzijn beleef
 met het meisje van zestien jaar,
 o beginsel des levens, geef,
 dat ge nog in mij klaar
 5 ligt, nu zij het stof wegveegt
 uit mijn haar met haar handen en haar.

[275] (Zestien)**IV^(aant.)**

Om het bloed dat in haar parelt,
 heilig u, mijn handen.
 Dit is het eerste in de wereld.
 Hierom is niet veranderd
 5 het paradijs: Adam wandelt
 met God, noemt, slaapt en vindt
 het zelfde lichaam dat ik vind.

[276] Bolwerk^(aant.)

Een uitgeput geheim
 gaat in mijn leden onder;
 het had kind kunnen zijn,
 denk ik, of ander wonder;
 5 maar in u werd het dood.

Om donker dat ik met u deel,
 blijven de sterren in mij staan
 en worden steen;
 vluchten de dieren van mij heen;
 10 alleen het woord houdt aan
 u te groeten met eeuwigheid,
 nagebleven in bloed en tijd.

[277] Kind^(aant.)

Terwijl we het niet laten blijken
dat werelden in ons bezwijken,
kijkt het kind ons aan.

Het weet er alles van
5 en vindt vanzelf een naam,
bewaard binnen zijn koninkrijken,

en vangt met ons het spelen aan
als zijnsgelijke.

Een gansch heelal is eeuwig voor zoolang.

[278] Huis^(aant.)

Huis, ik bewoon u nog.
Uw lampen schijnen in mijn ziel,
alsof ze met u samenviel,
en geen ruimte vermag
5 zijn duisternissen in te doen
tusschen het licht van nu en toen.

Uw dingen glanzen zwaar in mij
van eeuwigheid, er is voorbij
de dood geen onderscheid met dit,
10 behalve dat ik nog bezit
de tijd, waarin het nederligt
tot een gedicht.

[279] H.v.B. ^(aant.)

In dit huis van bewaring
houdt niemand meer bij ons de wacht.

In dit huis van bedaring
ontketenen zich vloek en klacht.

5 In dit huis van bezwaring
gewogen maar te licht geacht.

In dit huis van beharing
wordt vlijmscherp onze ziel ontvacht.

In dit huis van bestaring
10 o leege, leege sterrenpracht.

In dit huis van verklaring
tuimelt de dag in de nacht.

In dit huis van verjaring
worstelt de dag met de nacht.

15 In dit huis van vervaring
ontdoet de dood ons ongedacht
van elke angst, onder zijn lach
liggen wij als een lam zoo zacht
verloren voor zijn overmacht;
20 in dit huis van bewaring.

[280] Het ademlooze ^(aant.)

Nu gij bij mij ontbreekt
met stem en hand en oogen,
en al het andere ongelogen,
hoor hoe dit zingen smeekt
5 te worden naar u neergebogen,

om deel te hebben, als voorheen,
aan uw bestaan, het ademlooze
uit de verrukkingen van eens.

[281] Requiem^(aant.)

Gij zijt voorgoed verloren
 uit oogen, mond en ooren,
 uit handen, huis en horizon.
 Er is een holte over
 5 waarin alleen maar wezen kan
 het binnensmondsche, uit den doove
 en in den blinde requiem.

[282] Onmacht^(aant.)

In uw zoet zijn van haar en oogen
 nestelt de dood zich onbewogen.
 Dit houdt mijn bloed met smart betogen.

Dit doet mijn leed in bloei ontsteken,
 5 waarmee de bloemen vergeleken
 vergeefs in zonlicht openbreken.

Dat gij de grond met u vermeerdert,
 vermindert mij voor deze wereld
 tot op de kreet die God verteedert.

[283] Pharao^(aant.)

Ik wil met wat mij is geworden,
in de volgende orde,
in ééne plaats begraven zijn:

De deken waar ik onder lag
5 tot aan mijn kin,
dewijl haar hand hem alzoo lei;
- heengaande zag ze om en zei:
nu is de nacht niet zonder mij -

de dingen van den dag:
10 geluk en stof in evenwicht
door liefde's overmacht,
til ze voorzichtig uit het licht
in deze schacht;

zet ook de avondstonden bij:
15 de steenen niet aaneen, dat zij
eeuwigheid houden rondom mij;

en van den gulden morgenstond
breng wijn bij mijnen mond.

Wat haar lichaam betreft, volsta
20 met deze kruik vol asch, weldra
is dit het waartoe ik verga.

Doe aan dit lied niet toe of af,
richt niet over een graf,
opdat geen doode u bestraft;

25 maar leg als laatste wat gij doet
al mijn gedichten aan mijn voet;
krachten, waarmee ik opstaan moet.

[284] Fantoom^(aant.)

Ontsta als mond en oogen,
 gedaante van vannacht.
 De zekerheid, waarmee ik wacht,
 doet het misschien gedoogen.

- 5 Heb met uw nagebleven pracht
 in dit geheugen mededoogen.
 Ik lig tegen u afgewogen
 met bloed dat u betracht.

[285] Tekort^(aant.)

Ik ben het bitter overschot,
 aan deze zijde Gods,
 van ons in u voltrokken lot.

- Dat ik bij machte ben te vinden
 5 een laatste naam voor de beminde,
 om dit heelal mee te verblinden,
 voordat ik zelve naamloos word.

Het is mijn eenige tekort.

Het woord was God in den beginne.

[286] Aarde^(aant.)

- Dit is uw aarde:
 wat dood van u ontdeed
 en op zichzelf liet
 van geene waarde,
 5 buiten wat gij mijn lied toemeet
 aan liefde (zijn bestaansvoorwaarde)
 middels haar beeld.

[287] To be or not to be^(aant.)

Dit is het verst gegevene van u:
dat ik mij voel verevenen met u;

grond worden in hetzelfde wedervaren
van overgangen tusschen zien en staren.

5 Aarde en hemel dekken eender toe
uw donker en het mijne, ik ontdoe

mij langzaam van de beelden van den dag;
tegen dit zeer verminderen vermag

10 geen leven meer zijn zonnen in te doen,
hoe ook de sterren door hun banen spoên.

Ik ben van de bevinding overmand,
dat ik ontbonden word en naar u voortgeplant.

[288] Reflex^(aant.)

De nacht liet het verlies in droom genezen
en van uw lichaam de verteederingen lezen.

Maar 's morgens heeft het licht zich weer verzet
tegen een liefde, die zoo nauwgezet
5 omhelzingen herhaalde, of geen graf
u enkel maar voor deze stonde gaf.

[289] Bede^(aant.)

Toen gij uw armen om mij sloeg
 hebt gij de vuren van de dood
 overgenomen in uw bloed,
 hebt gij het licht in mij gelegd,
 5 waarvoor ik in het donker vecht,
 het is mijn recht;
 waarvoor ik in het donker bid
 dat het niet wordt geslecht;
 het is mijn allerlaatst bezit.
 10 Leven, ontlaadt mij niet.

[290] Tendresse^(aant.)

Huisteederte der morgen,
 vrucht van een nachtgeluk,
 gerijpt in liefde's orde:

 oorschelpen luisteren verrukt
 5 naar het gevederd kamerduister,
 dat stil tot licht te worden staat;

 dat van de vooravond de fluister
 der wel-te-rustens liggen laat
 om mond des kussens... om de milde
 10 herkenning niet te verontrusten
 van het onthulde, in de nieuwe
 vermengingen die het aangaat,
 voor oogen die er over rusten,
 met eeuwigheid en dageraad.

[291] Jericho^(aant.)

Nu zich uit mij verwijderen
 de legertochten van den dood,
 voor een ontvlamd begeesteren:
 de gebieden te overheersen
 5 waarin gij zijt, o lichtgenoot,

worden uit donker opgewekt
 zonnen, verzadigd van uw bloed,
 vanen van moed ontvouwen zich
 om de bazuinen van het woord
 10 tegen de ringmuur van uw oord
 te steken, tot hij zwicht.

[292] Smart^(aant.)

Smart, ik ontzeg
 de zon haar licht,
 den ziende zijn gezicht
 en dit heelal het evenwicht,
 5 den dood het recht
 op elk gericht,
 dat mij van haar onthecht.

Ontwijk me niet, maar leg
 het kleed gereed der eeuwigheid:
 10 ik lig in donker haar gelijk
 op adem na en oogenblik.

[293] Projectie^(aant.)

Ontstoken van een licht,
 dat in mijn bloed voorover ligt,
 met beide oogen dicht,
 ontwerpt het woord u in het wild
 5 tegen het niet van ruimte en tijd,
 tot uw gestalte zoet en mild
 achter de sterren schrijdt.

[294] Rytme^(aant.)

Wat van geheim ging in geheim,
 zich in mijn armen neergevlid,
 met oogen dicht geademd heeft
 van eeuwigheid tot eeuwigheid,
 5 is lied geworden tot
 vervulling van mijn lot.
 Het moet wel op de wijze zijn,
 waarmee gij dansende vergat
 lichaam en sterveling te zijn.

[295] Accomodatie^(aant.)

Uw dood herhaalt zich in mijn hart
 met steeds minder verschil
 tusschen uw stilte en mijn wil,
 ik kom heelal te kort
 5 nu zintuig en orgaan
 verand'ren in hun tegendeel:
 oogen doen horizonnen aan,
 die in de uwe overgaan,
 de sterren glijden als in spel
 10 uit mijn handen vandaan.

[296] Doodlied^(aant.)

Lied van den dood,
 verstom niet voor het gansch ontbloot
 heelal, dat haar niet vinden laat
 in straat na leege straat;
 5 het is alleen maar rond.

Neem het alleen zoolang te baat
 als beeld, hoe blind en desolaat,
 opdat niet hare staat
 onkenbaar wordt voor dit verstand.

[297] Windmorgen^(aant.)

Windmorgen, gij beweegt in mij
 met boomen de vergetelheid;
 het dwalend woord raakt aangeroerd,
 eeuwig bereid
 5 te vinden wat het toebehoort,
 gelijk een kind, de moeder kwijt,
 zoekt met de gansche zekerheid
 van vinden, tegelijkertijd
 verloren en verblijd.

[298] Kaïn^(aant.)

Wind, waarom streef je dit lichaam nog?
 Uwe ontfermingen zijn te groot
 over mij heen, dan dat ik nog
 ween in mijn nood,
 5 alleen.

Nacht, ik lig in u over
 als een verdonkerd deel;
 wentel het in het meer
 en sluit het water toe van boven.

[299] Stof^(aant.)

Alsof ik nimmer bij u sliep,
werd gij weer het materiaal
van voor dat God u schiep:
wind, grond, taal
5 voor een nog niet geboren lied;

ten overstaan van een heelal,
dat wacht tot Hij opnieuw gebiedt;

omdat ik hier nog ademhaal.

[300] Fata morgana^(aant.)

Uit leegte's hinderlagen
komen de jakhals tijd
en de hyena vergetelheid
aan heugenissen knagen,
5 die ik mij, wil het God behagen,
moet dragen naar de eeuwigheid;

- totdat het woord hen weer bevrijdt:
in een al fonkelender vragen
dijt het gedenken uit tot sage,
10 waarin de liefde houdt gespreid
sluimering over zaligheid
waarmee wij bij elkander lagen.

Maar als ik deze zekerheid
ook kwijt moet worden en versagen,
15 in een al hachelijker wagen
van beeld en rijm, in stagen strijd
tegen het niet, als wijd en zijd
zijn woestenijen mij vervagen
en geen teeken mij onderscheidt
20 van zand en stof... Heer, hoor dit klagen:
ik houd U aan uw eigen beeld,
dat we in elkanders oogen zagen.

[301] Nadood^(aant.)

Ontleeningen aan duisternis,
met ademenhalen toegerust,
- het eenige, waarmee ik wacht -
worden in mij nog eens bewust
5 het lichaam dat zij zijn geweest;

voorposten, door den geest bezet,
beluisteren het net,
dat eeuwig-ongerust vibreert
tot in het hart der wet
10 waarmee gij onbereikbaar zijt
van deze kant;

vertalen tastend en bedeesd
de doodsberichten uit de nacht:
een wind? een lach?
15 totdat de morgen ze verteert,
omdat geen licht ze weten mag.

[302] Liefde**I**^(aant.)

Liefde, ik blijf u loven
 vanuit de duisternis
 in deze steenen nis,
 ver van uw zoete alkoven.

5 Ver van de groene hoven,
 waar aangevangen is,
 blind over het gras,
 de vlam van uw beloven.

Ver van 't zich veroorloven
 10 in uw geheimenis
 van wat doodelijk is
 buiten uw ban en toover:

te nemen in zich over
 hetgeen het andere is,
 15 gevend zonder gemis
 het eigen daarenboven.

[303] (Liefde)**II**^(aant.)

En zoo ik mij nog vergis,
 ziende op de kerkhoven,
 liefde, doe mij gelooven
 dat het niet over is,

5 nu wij uit u begroeven
 dit lichaam, puur en wit,
 zij het u ten behoefte,
 en noode doen wij dit.

Wil ons niet gansch berooven,
 10 maar blijve het zwart op wit
 door uwe hand geschreven
 in dit onsterfelijke lied,

dat gij hebt toegeschoven
 over ons laatst bezit
 15 den steen van deze strophen;
 dat gij dit lied zijt. Dit.

[304] Ode^(aant.)

Voorwerpen, in mijn lied
 vereeuwig ik u, niemand weet
 het einde van dit wreed gebied
 en wat er nog met u geschiedt,
 5 hoor, hoe ik u heet:

Penduulslag, zoete snik,
 bloedleeuwerik;
 van 't gonzend bloeiveld jij-ik
 loodrecht oogeblik.

10 Muren, als moeder zoo volkomen
 geboortelijk benomen
 rondom die in u wonen.

Keuken, zooals zij is
 wanneer zij er niet is:
 15 aanrecht, kraan, servies;
 het boordevolle niets;
 o dit subliem verlies,
 zoolang zij er niet is.

Vloerkleed bereikt als sterven:
 20 elkander overerven
 tot in de nauwste nerven.

Tafel, waaroverheen
 gelaat, ga nooit meer heen.

Deur dierbaar toe;
 25 dierbaar open, dierbaar toe.

Er waren herten in het bruin behang,
 voor achtervolging van gedrochten bang
 tot in hun pooten;
 ik heb het je gewezen en je groote
 30 oogen onthielden zoet en lang
 de schemer waarin zij verschoten.

Voorkamer, wij zijn hier;
 voor deze zondag zijn wij hier;
 huiskamer, er is niemand thuis;
 35 wij komen enkel nog gewoon
 eten in u, want het is schoon
 moeder en zoon te zijn in u.

Nachtkamer, gij zijt ons;
zijde, bloed, dons;
40 een mond van liefde frons.

Spiegel, om uwentwil
verdubbelt dit heeal;
wij hebben in u lief,
spiegel dat alstublieft.

45 Zijkamer, waar is zij?
Zij is hier neergelegen,
zijnde van uwentwege
verzonken in geschrei.

Portaal, doe in u toe
50 al dit voor nimmer moe
bijeenzijn in zichzelfe;
ik kom weer uit u delven
een volgend rendez-vous.

[305] Dichter^(aant.)

Toen hij zich op zijn knieën neerliet bij het kind
zagen hun oogen dingen van voor duizend jaren:
een bal, een bouwdoos, koekkruimels, een lint, een cent;
hij wist niet waarvandaan de wilde vreugden waren,
5 die ze elkaar toelachten, redeloos als het ware.
Was niet van Plato het Symposion gekend,
alsmede die Kritik der reinen Vernunft van Kant,
en van de dood het wezen als der dingen eind?
Maar het moment laat alle zekerheden varen,
10 die het der wijsheid ons te geven is vergund,
om oog in blinkend oog met het geluk te staren,
dat nog geen middel heeft om zich te openbaren;
waarvan alleen de dichter de formule vindt,
als bij de gratie van een plotseling verklaren
15 weerzijds het blind en zeker stamelen begint.

[306] Dialoog^(aant.)

Het leven zegt: ga met me mee,
 ik heb gebieden, fonkelnieuw,
 met vogels aan een gouden zee
 en zoete dieren,

5 ik heb blauwe rivieren
 en duizend vrouwen om te kussen,
 je zult je niet in mij vergissen...

Ik heb gefluisterd: laat in vree,
 tusschen vier muren,

10 lied worden wat de dood kan missen.

[307] Medium^(aant.)

Wat nooit meer ademen zal,
 en nog in geen gedicht begon,
 vinden in mij elkanders bron
 en onveranderd kengetal.

5 Zoolang ik hier vertoeven moet
 ben ik het verste rendez-vous
 voor dood en leven: wees gegroet,
 fluisteren zij elkander toe.

En gaan in liefde's laatste naam
 10 omhelzing aan, tot klaar en stil
 het zingen in mij worden wil,
 waarmee zij samen voortbestaan.

[308] Chaos^(aant.)

Waar gij uw oogen over sloot,
 werd alles dieper dan de dood,
 stond aan geen eeuwigheid zoo bloot
 het leeggebleven avondrood;

5 lig ik in een geheim geknield,
 waarvoor de sterren staan ontziend;
 waarvan mijn zingen overhield,
 een rytme, dat mijzelf vernielt.

[309] Wachtwoord^(aant.)

Gebogen over haar zorggebied,
houdt, aan den rand van dit heelal,
de ziel bespreking met het niet:

of het nog uitleveren zal,
5 het krachtens liefde's protocol
bij haar behorende verschiet,
waarvoor de dood zijn halt gebiedt;

tenzij mijn lied het wachtwoord vindt,
dat hem verblindt.

[310] Sneeuw^(aant.)

*... het oude is voorbij gegaan, ziet, het is alles nieuw geworden. (2 Cor.
5:17b)*

Toen sneeuw openbrak de oogen,
dien verschen morgen,
voelden mijn kleeren vreemd en koel
bij het aankleeden, een geluksgevoel
5 maakte elke handeling ingetogen:
bedachtzaam en overwogen
heb ik me langzaam gewasschen,
of iets heiligs me zou verrassen.

Ik vond je beneden al aan 't zorgen.
10 Je stond voor de open kachel gebogen,
waarin houtjes waren geborgen,
klaar om te worden aangestoken.
Je had dezelfde gedachte.

De kamer stond op een wonder te wachten;
15 het plafond lag betogen
van blauw ontwaken;
het bleef eeuwig bij achten.

We hebben bezit genomen
van elkanders huivering,
20 achtgevende op de hunkering
daarachter...

[311] Remplacant^(aant.)

Voor één uur leven in haar terug:
 heelal, houd u gereed;
 stad, kamer, kleet.
 bed, hand, lucht.

- 5 En is dit niet genoeg:
 bloed, stroom uit;
 adem, stuit;
 hart, splijt.

[253B] Dans^(aant.)

Ik blijf u binnen mij bereiken
 met stilten die u overreiken,
 woorden, ontdaan van zon en maan.

Zij willen met u zijn vergaan.

- 5 Maar zij bezitten naar de zijde
 van licht en lucht nog mijn bestaan -

en moeten weer bij u vandaan;
 weifelend tusschen de twee rijken,
 vangt hun verloren dansen aan:

- 10 zonder oorsprong, zonder einde,
 binnen het rhytme van ons beide,
 dat geen lichaam meer vinden kan.

[312] Vrucht^(aant.)

De morgens stonden hecht
 in elpenbeenen licht.
 De nacht was een gedicht
 op tafel neergelegd.

5 Waarin het was verricht
 wat donker ongezegd
 binnen u had gesticht.
 Het bloed bonsde echt.

Uit duisternis terecht
 10 glansde je aangezicht.
 Het is de zelfde vrucht,
 heb je er van gezegd.

[313] Bloei^(aant.)

Vogels blijven ontwaken
 tegen uw zwijgen in.

In tuinen tusschen bloemen,
 die al uw donker wraken,
 5 lig ik u te verzaken
 dag uit, dag in.

Maar elk ontkennen is u noemen
 in den voor u volkomen zin.

[314] Weerdood^(aant.)

Ik lig in weerdood, buiten regent het
als na mijn leven.
Vanuit het eind der eeuwen
staart God op dit
5 en kan er zich niet van bevrijden,
omdat ik niet kan weenen.
Het leven heeft mij niet gescheiden
van uw versteen.

Ik moet het tot het niet herleiden
10 terwille van dit eene.

[315] Somnambule^(aant.)

Tegen het zijn ontstoken
met uw vernietiging.
Roos-van-verlies ontloken
in mijn verschrompeling.
5 Pijnen tot licht gerokken,
waarin ik u bezit,
hoewel gij zijt vertrokken.
Dooddoelwit.

[316] Vrouw^(aant.)

Uw lichaam lag voltooid van nacht:
het donker droeg gevleugeld vuur,
gevonden in uw bloed dat uur.
Twee zwarte ramen hielden wacht

5 dat geen geheim zich mengen zou
met dit vergaarde: vrouw en licht,
dat zich verklaarde tot gedicht
binnen der wereld morgengrauw.

[317] Geduld^(aant.)

Er hangt in mij een vleermuis van geduld,
 geschapen uit het zoete donker,
 waarmee uw lichaam lag te flonker;
 mijn leden liggen van een zijn vervuld,
 5 waarvoor verloren gaan alleen beduidt
 zich om te zetten in uw eeuwigheid.

[318] Vergif^(aant.)

Een brakke droom vannacht: je nichtje had omstandig
 geschreven, dat je na veel lijden
 was heengegaan (om van mij af te wezen).
 Je had de enveloppe eigenhandig
 5 gesloten en in de bus laten glijden.
 Toen plotseling, geslingerd tusschen hoop en vreezen,
 ben je 't epistel achterna gaan reizen,
 maar zijn vergif was al in mij gerezen
 en ik doorzag het. Kon ik dit bewijzen?
 10 Liefde's orgaan beseft zijn duisternissen
 in volle zon:
 je kwam de trappen op - ik kon
 me niet losmaken van de leuning boven;
 zul je het niet gelooven
 15 zul je het niet gelooven,
 baden je oogen - doch een schot weerklonk
 uit het verleden, toen je nederzank.

[250B] Overspel^(aant.)

Poëtisch bloeisel:
overspel
van dood en leven;
een arm vermoesel
5 en blind gegeven,
ik weet het wel
- o zielsverraad
aan liefde's al-
genoegzaamheid -
10 maar ik sta of val
bij dit appèl,
ik ben u kwijt,
wanneer ik niet
u overhaal
15 vanuit het niet
met woorden, wit
van uw vergaan;
het eenigst, dit,
en toegestaan,
20 zooals eenmaal
het zoet bezit
van uw lichaam.

[319] Duur^(aant.)

Vanuit een lente achter glas
verdwalen bloemen in mijn bloed,
geluiden van het heesche gras
dooven uw laatste groet.

5 Nachtvinders breken door de muur
en blinken in mijn oogen;
ik zeg: het is gelogen,
ik ben alleen nog duur
voor woorden, die vermogen
10 te reiken tot het uur,
waarin zij voor mij is verborgen;
ik kan voor geen heelal meer zorgen:
ik ben het verste vuur.

[320] Schijnwerper^(aant.)

Tegenover het liedgeheim
 ontsluit zich de dood;
 meter na meter komen bloot,
 en in refreinen aan refrein
 5 leggen zich open in den schijn
 van deze zon: verlies en asch
 en van mijn keel de echo heesch,
 al wat de liefde aan zich ziet
 verdonkerd, komt in het verschiet,
 10 verstarde in krijtwit overschot
 uw onvoltooide lot.

[321] Slaap^(aant.)

Uw doodgedeelte blindt
 zintuigen en seizoenen;
 wat ik nog van u vind
 is eeuwigheid te noemen:
 5 geheugen en geheim
 wisselen dierbaarheden
 als lichamen voorheen,
 en slapen zeker in.

[322] Bruiloftslied^(aant.)

Gij diept de dood in het verborgen uit,
 tot hij mij in een punt met u besluit:
 ik ben uw bruidegom, donkere bruid.

De tijden zetten zich in teeken om
 5 door alle ruimten die ik naar u kom:
 donkere bruid, ik ben uw bruidegom.

[323] Negatief**I**^(aant.)

Aan handen ingeschapen,
tast ik u aan de leegte af.

Aan oogen ingeslapen,
sla ik u gade langs het graf.

5 Gloei in mijn bloed van u
loochent den dood aan u;
verhevig u, verhevig u
tot een volkomen nu.

[324] (Negatief)**II**^(aant.)

Hulsel, van licht ontladen,
hoe houw ik uit
klanken een beeld van wat
gij eenmaal zelf bezat
5 in bloed en huid,
niet te verzaden.

Vulsel, gevonden vers,
wij zijn overgebleven:
het bitterst en het verst,
10 den mensch gegeven.

[325] (Negatief)**III**^(aant.)

Ik kan uw hart vernemen
kloppende in de steenen,
geheimer dan voorhenen.

Uit uw lichaam tevoren
5 is een dwaallicht geboren,
dat mij wil toebehooren.

Van uw bestaan verwijlen
phantoomen aan mijn zijde,
die mij het bloed benijden.

[326] Kosmos^(aant.)

Zoolang er morgens zullen zijn,
die in mijn oogen komen staan,
ben ik niet tot u ingegaan;

alleen om lied te maken
5 van doodelijke zaken,
moet ik de dag doorwaken:

een blij, eentonig licht
sluit alle bloemen dicht;

doet in het donker derven,
10 leven, wat niet kon werven
de liefde om te sterven;

legt in de nachten open,
aan handen die het hopen,
leden, den dood ontslopen;

15 tot hun ontsteld bezit,
buiten getal en wet.

[327] Job^(aant.)

Vrienden verbitteren het vuur;
ze zeggen God - en maken rook
tusschen mij en de muur;
wij knielen neder in de smook,
5 zondaren van natuur.

Maar als zij weer verdwenen zijn
herbid ik om het helder uur,
waarin die allerlaatste strook
opnieuw tot tuin ontlook, den duur
10 der woorden die mij vlam doen zijn,
en van de liefde puur.

[328] Golf^(aant.)

Hoe zijn mij ingevallen,
 met 100000-tallen,
 ontbloeiingsoogenblikken,
 - als evenzooveel schrikken -
 5 van woorden, die u wekken
 bij hun geboorte, u betrekken
 op hun bestemming: samenschikken
 tot rythme en u overdekken
 met stilten, aan het oord gelijk
 10 waarin gij zijt, onnoemelijk.

[329] Joseph Schmidt^(aant.)

Gij hebt mij nagelaten
 van Joseph Schmidt het zoo bezonken zingen,
 dat het misschien nog tot u door kan dringen,
 omdat wij het bezaten
 5 in stilten, die het bloed vervingen
 in dier mate,
 dat wij elkanders dood ontvingen
 uit handen die vergaten
 te streelen in hun sidderingen
 10 onder der liefde diepste baten.

[330] Onteigening^(aant.)

Het licht is uit u weggegaan,
wit en ontdaan.

De winden hebben zich bevrijd
uit uw ineengevallen kleed.

5 En dat wat leven heet
hebt gij verminderd met uw naam.
Gij nam de laatste phase aan

des zijns, een lichaam dat versteent;
waarin de dichter nog vermeent

10 gefluister aan te boren
bezit in lied verloren.

[331] Gedaante^(aant.)

Ik kan de morgens enkel in,
zoolang nog een gedaante staat
tegen de verre avondkim,
die tegen beter weten in

5 om mij den dood verlaat.

Het is het nachtelijk geding
tusschen mij en den dood,
dat zij, alleen omdat ik zing
haar namelooze mindering,

10 niet meer voorgoed de oogen sloot.

[332] Lente**I**^(aant.)

Naar een ontbloeien buiten,
 het staren door de ruiten;
 om er de oogen voor te sluiten.

Nu een verwelken binnen
 5 de zinnen is begonnen
 het bloed te ondermijnen.

Uw lichaam is ontbonden
 in aarde en geheim.
 Zonder dat zij u schenden,
 10 moet ik de woorden vinden,
 die beiden zijn.

[333] (Lente)**II**^(aant.)

Het is op deze aarde allerwege
 lente geworden, bloem en zon
 zijn in elkander bezig,
 of liefde voor het eerst begon.

5 Een donker-zoete regen
 gaat tot de boomen neder,
 op zoek naar zijn oorsprong.

Behoorend bij het bitter licht,
 dat in de avondkimmen ligt,
 10 bestendigt zich in mijn gedicht
 de roerloosheid van uw gezicht.

[334A] (Lente)**III**^(aant.)

Wat nimmermeer begint
 is nu bijeen met bloem en wind
 in nachten, ver van hier; ik wil
 betrachten elk verschil,
 5 dat zich nog tusschen ons bevindt
 over te nemen in het woord,
 vaarwel aan dit verlaten oord,
 en er niets is
 dan uw verlies.

[335] Roep^(aant.)

Nu ik nogeens van u verschil,
 en mij hetzelfde ongeduld
 van voor dat ik u heb gekend:
 te worden in u omgezet -
 5 opnieuw vervult, maar nu verstild
 tot wil
 terrein te houden in den nacht,
 die ons was toegemeten:
 voor den laatsten M²
 10 God, geef acht.

[336] Versteening^(aant.)

In stilten die versteen
 tegen uw rijk,
 komen begin en einde
 van het in u gekende
 5 tot een laatste vergelijk:

ik moet dit land verkennen
 tot aan mijn dood,
 al zal ik nimmer weenen;
 de inzet was te groot,
 10 dan dat ik prijs kan geven
 aan de verlorenheid,
 liefde's onzichtbaarheden
 achter den tijd.

[337] Illusie^(aant.)

Liefste, de wissels van het hopen,
 mij in u uit te roepen
 binnen de verste zenuwknoopen
 en bloedgroepen,
 5 zijn weenende verlopen;
 gij zijt alleen nog om te koopen
 met zekerheden, zelve blind
 van donker dat ik voor u vind;
 waarmee een samenzijn begint,
 10 aan geen relatie meer verwant
 van wat hier wordt tot kind en land.

1940-1941

[338] (Dicht bij de dingen die u kennen)^(aant.)

Dicht bij de dingen die u kennen
lig ik mij aan de dood te wennen.

De fluistering is niet verbroken,
waarmee wij aan elkaar ontloken.

5 De eeuwigheid is niet verlopen,
waarmee de liefde weet te hopen.

Alle beteekenissen hielden
de zekerheid van het bezielde.

De vlinder van uw mond beweegt
10 over mijn lied, dat naar u hijgt.

[339] De verdronkenen^(aant.)

Misschien zijn ze niet meer voorgoed verdronken,
Eduard Hoornik, nu je hebt gezegd,
dat je kon zien hoe hun gezichten blonken,
onder die laatste brug, waaroverheen jouw weg
5 de hunne kruiste, voor de zee ze recht
nam in zijn stroom, het wereldwater in.

Misschien weet je een land van zooveel licht,
dat hun verstarring er niet tegen is bestand,
en drijven zij daarheen uit ons gezicht.

[340] Manifest^(aant.)

Geef mij te eten van uw brood;
tegenover me zit de dood.

Reik het door deze traliën,
maar laat u zelf niet zien.

5 Tusschen ons is geen taal,
zoolang ik met hem avondmaal.

Nooit was de kans zoo groot
op een bericht, zoo regelrecht,
als in geen zingen is gezegd;
10 een koning, die zijn knecht gebood.

Maar dit verzoek ik u als laatste:
breng mij vergif, wanneer geen brood kan baten.

Wil u dan haasten.

[341] Wacht^(aant.)

Ik toef in schemer aan de randen van uw oord,
totdat de dood mij naar u toe zal brengen.

Hij wil probeeren om het nog te lengen
in tijd en ruimte, opdat geen tekort
5 achter zal blijven, dat ik niet kan dekken,
door het al zingend op u te betrekken.
Maar eenmaal valt de levensdeur in 't slot.

Zullen je eerste kussen
niet wezen of er tusschen
10 donker en licht alleen verliep
de stonde, dat je lippen
aflieten om te roepen
mij bij mijn naam, als een die sliep?

[342] Visioen^(aant.)

De avonden gaan in u neer
 en ondervinden geen verweer.
 Gij zijt gestorven, meer en meer.

Ik achterhaal dit heengaan niet,
 5 tenzij de bliksem mij doorschiet,
 die ons tezamen stiet

en ziet -

landen van dood en leven liggen
 aaneengeschoven, bruggen heffen
 10 hun bogen om u aan te treffen;

tot in de sterren torens reiken,
 schachten boren in koninkrijken,

en woorden gaan u vergelijken
 met wat gij hun aan waarheid liet.

[343] Steekvlam^(aant.)

Geladen uit den dood
 met uw vergaan, het woord.
 Steekvlam tegen het niet,
 dat zijn metalen platen
 5 tusschen ons schiet,
 om ons afzonderlijk te laten,
 ten bate van een lied.

[344] In hoc vincit**I**^(aant.)

Uw dood waait in mij aan en uit;
 noodseinen naar een leven,
 dat achter is gebleven
 onder mijn huid.

5 Ik kan geen ander teeken geven
 dan de limiet van dit geluid.

[345] (In hoc vincit)**II**^(aant.)

Mij wordt in dit doodonderdeel
 levenvergeten toegemeten
 schaduw van weten, een teveel,
 waarvan gij nu moet zijn bezeten,
 5 zoekt in mijn hersenvliezen heil,
 zich aan die cellen te ontsteken;
 ik geef al mijn organen veil.

[346] (In hoc vincit)**III**^(aant.)

Dood, in mijn donker drijven
deelen uit uw gebied,
die ik niet kan beschrijven;
taal verdragen zij niet.

- 5 Aanrakingen van vermoeden
wat ze eens zijn geweest,
doen ze opnieuw verbloeden
naar lichaam en geest.

- Aan dit innerlijk teeken
10 communiceeren nog,
die voormaals konden spreken
binnen elkanders nacht.

[347] (In hoc vincit)**IV**^(aant.)

Zij heeft zich zonder iets te zeggen
ontheven van het samenliggen;
ik loop in dit heelal te dreggen
en sla in alle muren wiggen.

- 5 Er is een leven in mij over,
dat zijnen dood niet kan bereiken;
ik ben daar tusschen in geschoven
met het misschien onmogelijke:

- aan deze verzen te bezweren,
10 liefde's eenmaal gegeven woorden;
waarbij de eeuwigheden hoorden,
die zich nu tot stof deformeeren.

[348] Thebe^(aant.)

Met leven toegerust voor beiden,
 liep ik vannacht de gangen in,
 die naar u leiden.

Het ondergronds geburchte droeg
 5 een stilte, die met tegenzin
 mijn tred verdroeg.

De muren stonden als verzadigd
 van ruige schimmel; lucht en licht,
 voorgoed beschadigd,
 10 beten mij uit; de wil alleen
 bij u te zijn in 't jongst gericht,
 hield mij ter been.

Het labyrinth verliep in schroeven
 van eender, blinder cirkeling.
 15 U ten behoefte?
 Ik weet niet meer hoe lang ik ging.
 Hoe brachten zij, die u begroeven,
 zoover een ding?

Totdat mijn voeten op u stuitten:
 20 uit een volslagen duisternis
 zag ik uw oogen opensplijten;
 uw handen die ik niet kon tillen,
 voelde ik langs het leven streelen,
 dat in mij sloeg;
 25 uw mond, in dood verholen, vroeg.

Een taal waarvoor geen teeken is
 in dit heelal,
 verstond ik voor de laatste maal.

[349] Pinksteren^(aant.)

Ontvang den vlam des Heeren:
 Hij heeft u rijp bevonden
 om midden uit uw zonden
 van Hem te profeteeren.

- 5 En voel het blinde wonder
 op uw tong preludeeren:
 gij kunt de taal schakeeren
 naar alle spraak en monden.

- Onder het samenkomen
 10 van klank en wezen moeten
 zin en begrip verdwijnen;

onder het heete schijnen
 van dit vuur Zijner droomen,
 laat God zich door u groeten.

[350] Psychiater^(aant.)

Leg uw ge-‘weten’ bij mij aan
 als thermometer, blijf niet staan
 op een verschil van zeven meter
 met de normaal.

- 5 ‘Morgen gaat het beter, beter, beter...’
 en laat mij weer naar huis toe gaan.

- Je kunt nog beter henengaan
 en haal voor zeven gulden aether;
 of doe iets door het middagmaal.
 10 ‘En trek je van de zaak niets aan.’
 Ik ben misschien allang vergeten,
 dat ik nog altijd moet bestaan.

[351] December^(aant.)

Het is dezelfde December
 van je dood.
 You don't remember...
 Weer ligt die straat
 5 aan beide einden
 in mist gevat;
 geen ander gaat
 voorbij, dit kwaad
 met zijn gelaat
 10 verhinderende:
 het onheil vat
 post in mijn lot.
 Ik sta verstard.
 O deur, bestemde
 15 voor komst en keer
 in liefde's blinde
 armenpaar,
 ik ga u binnen
 als breker in
 20 wildvreemde huizen,
 wederzin
 opent zijn sluizen
 op mijn klim.
 Ik sta te suizen,
 25 bloed uit, bloed in.
 Het oude duister
 wil dat ik luister
 naar zijn geheim
 van nacht's gekende
 30 slaapfestijn,
 het fluisterende...
 maar het kan niet zijn:
 ik ben beneden
 het laagste peil
 35 van zin en rede,
 ik ben beneden
 mijn levensreden,
 trede voor trede

wordt in mij groot
 40 een hamer, hamer.
 Is dit de kamer?
 Dit is December,
 die van je dood.
 You don't remember...

[352] Houtsnede^(aant.)

Witte sneeuw, ik ben u schuldig
 nachten, uit u vandaan
 in bloed ondergegaan;
 en duizeling, onkundig
 5 daaraan.

Ze waren even enkelvuldig
 als gij gekomen, gespannen aan
 stilte en maan, zorgvuldig,
 onmondig, diafaan.

10 Oogen begrepen donker
 als flonkeringen Gods;
 haar lichaam stond in trots
 tegen dit zwart te pronken.

15 Waar is het heengezonken,
 sneeuw, die de sporen vult
 tot op dit kerkerraam,
 met bovenmenschelijk geduld.

[353] Gebed aan de stof^(aant.)

O molecuul bijzonder,
 atoom, teeder geschikt:
 neutronen, welgewikt
 het proton in den ronde.

5 Naar ingeschapen wet
 waart gij het opgebouwde:
 vrouw, krachtveld, dat met
 het leven huwen zoude.

10 Wat is in haar geschied,
 dat gij venkelvoudde?
 en mij het zijn berouwde
 tot op dit lied.

[354] Gebed aan het vuur^(aant.)

Vrome vuur, breng in mij over
 uwen duur en toover;
 ik ben een leege schuur,
 een loover,

5 een landweg op het middaguur,
 een afgezette passagier,
 een in beslag genomen koffer,
 offer-
 dier.

[355] Paschen^(aant.)

De avond laat zich met mij in
 lichaamsgewijze, al mijn bloed
 wordt sterk en zoet betrokken in
 wat met de tuin het maanlicht doet.

- 5 De schemer heeft uw kleeren aan.
 Zachte substantiën van vleesch
 schijnen uw vormen aan te gaan.
 Gij zijt voor heden opgestaan.
 De vijver is volkomen grijs.

[356] Monade^(aant.)

De wind in de winterhagen
 zegt: er is niets meer over
 van liefde's welbehagen;
 ik heb het weggedragen,

- 5 de wereld uit en de sterren over.

De zeeën door, in achterlanden,
 bij de nog nooit genoemden,
 staat het tusschen de bloemen.

- 10 In der wateren binnenlanden
 is het de eene golf geworden
 over de andere.

Het woont bij de verdoemden
 van Dartmoor en Leeuwarden.

[357] Gebed aan God^(aant.)

Laat in mijn leven van haar over, Heer,
 wat niet geheel aan U is toegefallen:
 er gaan nog witte vogels heen en weer,
 die in mijn bloed hun nesten bleven bouwen.

- 5 En zwarte vlinders komen telkens meer
 uit de coconnen van verzonken dalen
 de bloemen vinden, die zich openvouwen
 onder de stergewelven van weleer.

[358] Waarheid^(aant.)

Doode, ik ben bedorven
 tot op het lied dat ik nog moet schrijven:
 geen eeuwigheid kan beklrijven,
 die ons niet wordt ingekorven.

- 5 Ik heb niets meer verworven,
 dan deze waarheid der sferen;
 en van een paar hollandsche heeren
 de verzekering: het kan verkeeren.

Maar gij zijt gestorven.

[359] Zwerver^(aant.)

- Dien avond kwam ik later dan gewoonlijk
 naar boven. In de huiskamer was licht
 zag ik door de gesloten deur. Een schicht
 van vreugde maakte terstond persoonlijk,
 5 al wat zich uit mij had ontsticht
 in stad en menigte. Ik stond koninklijk
 in het vernieuwde donker van den nacht,
 binnen mijzelve opgericht.

- ‘Ik heb op je gewacht’, zei je aandoenlijk,
 10 en kuste mij de dood van het gezicht.

[360] Marsman**I**^(aant.)*Mei 1940*

Red Marsman, die in Frankrijk woont, o God.
 Geef hem een tempel om naar toe te vluchten.
 Een kruis om het te kussen, als het moet.
 Gij kent de kogels en parachutisten,
 5 die springen in zijn lot.
 Wie eens met Uw soldaten heeft gevochten,
 is voor een andere overmacht te groot.
 Schrijf zijn gedichten tegen Uwe luchten
 en leg Uw vingers voor dit domme lood.

[361] (Marsman)**II**^(aant.)*Juli 1940*

Misschien dat eens de parelvisschers van Bizet hem vinden,
 zooals hij neerligt op den bodem van den Oceaan
 met centenaren water boven zich. Hij ziet de booten gaan
 van Duitschland, Engeland, Amerika en Insulinde
 5 binnen zijn oogen als het ware; tot het jongst gericht.

Dan zullen wij hem op de waterheuvelen zien staan,
 zeggend tegen de hoogste sterren dood's diepzeegedicht.

[362] (Marsman)**III**^(aant.)

Het ware beter, dat ik voor hem was gestorven,
 want aan mijn wezen is niet anders meer gelegen
 dan doodgebied te voegen bij het verste licht;
 dat kan van gene zijde even goed wellicht.
 5 Maar hij stond midden in zijn voltooiing opgericht:
 een kathedraal van levenswil, ons ten behoeve.

‘Wij zien elkander zéker eens’, heeft hij me nog geschreven.

[363] Columbus**I**^(aant.)

De dagen gaan uit u verloren,
de nachten laten u alleen.
Gij kunt geen wisseling behooren,
dan die van steen in steen.

- 5 Zijn het seizoenen als te voren?
Uw schijngestalten om mij heen,
houden mij in den ban bezworen
van een bestaan, dat ik niet ken.

[364] (Columbus)**II**^(aant.)

Om de zielsverrassing te hervinden,
die het bloed van u bewaart,
sinds gij keerde in het hart der dingen,
ga ik naakt;

- 5 kan ik u alleen herkennen
in de kern van zon en zaad;
moet ik mij aan donker wennen,
dat geen licht meer overlaat.

- Om de tegengolfslag op te wekken
10 van uw dood,
stel ik mij aan stroomen bloot
die geen gronden meer bedekken.

[365] Binnenhuisarchitectuur^(aant.)

- Ik zal een kamer in de wereld zoeken,
 en suite met de dood,
 om uw gestalte op te roepen
 aan in te richten hoeken
- 5 uit het vertrek, dat zich voor eeuwig sloot.
 Plafond, binten en stoepen
 moeten het oud intérieur
 naar vorm, bestek en kleur
 herhalen binnen alle groepen.
- 10 Betimmeringen, bonte doeken,
 een zilver olifantje zullen
 de linkerschouwzij vullen;
 nog veel verlatenissen kunnen
 te koop zijn bij een antiquaire.
- 15 De andere kant is zonder licht,
 voor radio en donker;
 opdat een laatste zielsgezicht
 tusschen ons zal ontvonken.
 De ramen zijn bestemd te wezen:
- 20 uitzicht op huizen, achtertuinen,
 antennen, vogels, afvoerbuizen;
 als in uw oogen stond te lezen.
 Met de belendende perceelen
 moet ik het stadvermogen deelen,
- 25 dat uwe ruimtelooze schreden
 straat en huisnummer doet gewennen.
 De waschtafel zij van het wit,
 dat nog in mijn geheugen zit,
 zooals gij eenmaal fonkeldet;
- 30 blauwe en goudene gordijnen
 behooren dit te onderlijnen.
 Paneel, peluche, festoen
 blijven het hunne er toe doen
 om werkelijkheid te schijnen.
- 35 De zoldering mag niet te hoog,
 omdat ik geen geheim gedoog
 tusschen uw afscheid en mijn oog.
 Dit overzicht ontbreekt
 mijn hongerdiep verlangen
- 40 van u te zijn ontvangen,
 waarmee het breekt.

[366] Sphinx^(aant.)

Nu gij zijt overleden,
 kan ik een cultus van u maken,
 als de Egyptenaren deden
 met hunne dooden;
 5 ik kan slaken
 klachten, gelijk de Joden
 aan den klaagmuur; verzaken
 dit aardsche met de heremieten;
 mij voor het voorhoofd schieten;
 10 u om een ander leven
 verloochenen daarneven...

 Ik moet over u waken
 in horizonnen, die ontstonden
 het uur, dat wij elkander vonden.

[367] Don Quichot^(aant.)

Rooftochten in het niet.

De spiegels die gij achterliet,
 - herinnering en droom -
 roepen mij op, ik lees uw naam
 5 in visioen en teeken.

Ik moet mij door het blinken breken.

Dit is een ander donker,
 dan aan de voorkant ligt verdronken.

Hier vangt een voetspoor aan,
 10 dat in geen aarde heeft gestaan.

Stilte wenkt naar de stilte heen,
 dat wij voorgoed in aantocht zijn,
 nu alle schijn is weggezonden.

[368] Angriff^(aant.)

Eenheden van den dood
 staan in mijn bloed gereed
 om u te overvallen,
 bij millioengetallen;
 5 nu gij het water zijt,
 kruid, wind, land;
 en in de sterren brandt
 met witte kwetsbaarheid;
 nu gij uw eeuwigheid
 10 tegen mijn oogen legt,
 soldaten van den tijd:
 vecht.
 Huurlingen van het lot:
 legt aan op God.

[369] Vlinder^(aant.)

Sneeuw witte vlinder van den dood,
 sinds ik u heb zien dansen
 is elke bloei te groot
 en elk ontwaken hinder;
 5 dat ik zooveel verminder'
 aan wil en zwaart',
 om nog het woord te vinden
 - o wankelende kansen -
 dat vederlicht en onvervaard
 10 uw vluchten evenaardt.

[370] Retraite^(aant.)

- Van licht genoeg
 de oogen dicht
 tot morgenvroeg,
 beleeft het toegesloten hart
 5 herinneringen aan uw leden,
 als een opnieuw geworden heden;
 of ik u voor het eerst bezat
 doorstroomt mijn lichaam heel de vrede
 uit de weleeren zonder schuld;
 10 in rook vergaan verleden
 opent op het geduld
 waarmee ik om geen zon meer vecht,
 nu gij in donker zijt gelegd.
 Gij hebt in het gemoed
 15 uw eeuwigheden voortgezet;
 de ruimte smelt en doet
 teniet, wat niet meer telt:
 huis en hof, geld en goed,
 vriendschap en eigen bloed.
 20 De aarde heeft zich stilgezet.

[371] Rouw^(aant.)

- Wind, van gestorvenheden vol,
 doet aan de boomen zoete dood
 der stilte en rumoert om mij
 met duizelende verten;
 5 die kenbaar willen worden over
 de wegen van geheugen naar
 landen achter mijn schreden.
 Blindelings vereenzelvigen
 met oude dierbaarheden
 10 heeft plaats, ik sta te delven
 goud zonder eind; edelgesteent
 dooradert bloed en beemd.
 Het ademt tusschen u en mij
 in dit voortdurend heden.
 15 Een kleine tijd is nu voorbij.

[372] Kerkhof^(aant.)

Er is geen plaats om over u te weenen,
 tenzij het zou geschieden in uw armen:
 ik blijf verstoken van dit laatst erbarmen,
 verhinderd door de rede en de steenen.

5 Alleen verlies en heugenis
 ruilen in mij hun groetenis;
 gij hebt uw deel aan dit proces.
 Het bloed bedrinkt zich aan zichzelf
 in stergewelf na stergewelf,
 10 tot het u weer beseft.

[373] Balans^(aant.)

Liefste, zoover ik u verlies
 begint het nu te sneeuwen;
 zoover ik u bezit
 staan achter mij de eeuwen
 5 wit.
 Zoodicht ik bij u lag
 ontstonden de poëmen,
 van slaap en liefde naakt.
 Sinds ik u niet meer zag
 10 schrijf ik het vers dat wacht en waakt.

[374] Vampier^(aant.)

Melaatsch van een bemoeienis,
 die langs mijn nachten sluipt;
 die met de morgen binnenbreekt;
 zich over mijn huid
 5 uitstrekt, gelijk een bruid,
 en kust het vleezen woord,
 dat in mijn keel geboren wordt.

Voeten gaan zwaar en leeg
 door het deeg van den dag;
 10 de helleveeg glimlacht
 tegen den engel, die niets vermag.

[375] Nachtmerrie^(aant.)

De deur had geen geluid gegeven;
 anders dan gewoonlijk.
 Langs de trapleuning, in het donker,
 stootte ik op iets liefelijks,
 5 van God gevonden.
 Dat zich terstond verstrakte
 tot kwaad: een koude, ronde
 gespannen dikte, paddeachtig.
 Wie was ooit zoo onmachtig
 10 te roepen? Zacht gegrinnik
 en spreken in gelei
 bij walgelijk verstandhouden met mij.

[376] Slaapliedje^(aant.)

Gij licht in mijn geheugen op
als zachte bliksems in de nacht.
Ik zie een landschap zonder hoop
secondenlang in pracht.

- 5 Elke verbinding is volbracht.
Mijn armen worden zwaar en moe.
De zachte bliksems van de nacht
dekken u toe.

[377] Nazomer^(aant.)

Wanneer de herfst zal komen moet ik rijp zijn voor de dood.
Reeds staan zijn witte stiltten aan de poorten van mijn ziel.
De blauwe bovenlopen van het bloed spiegelen heel
de hemelkoepel, waarin wolken als cameeën groot

- 5 gesneden staan, in roerlooze herinnering aan u;
zooals gij waart de najaren, voordat de winter kwam:
een koude vlam, die aan de zon het verste vuur ontnam
met koele, volle huiveringen, tot het donker viel.

[378] Openbaring^(aant.)

Ik ga de morgenkamer in:
het donker is bijeen gebleven
boven den engel van uw leden;
geen dood heeft dit begin.

- 5 De eeuwigheid is zonder zin,
wanneer ze u niet zal bekleeden
met al de heerlijkheid, omschreven
in 't boek der openbaringen.

[379] Opstanding^(aant.)

Sneeuw in de nacht gekomen, heeft vanmorgen
de kracht om dooden op te wekken.
De balken donker, die u borgen,
veranderen in nevelvlekken.

- 5 En vrome huiveringen loopen
over uw leden, die zich strekken.
Uw oogen gaan voorzichtig open.
De ramen worden blauwe zerken.

[380] Lichaam^(aant.)

- Lamp van den vrede uwer handen,
die de gordijnen hebben toegeschoven
tot een belofenis; o witte onderpanden
uit nachten, onder liefde zóó bedolven,
5 dat uwe armen mij onnamen
of zij uit groote nooden kwamen,
als niet uw mond al zijn geluk
aan bloed en bed besomde
en uwer borsten morgenstonden
10 boven den vijverschijve van uw buik
het tot den dood afrondden en beaamden.
Beenen, die het den dag indroegen, zóó verrukt,
dat ik mijzelf verloren waande;
maar in den avond stond gij over mij gebukt
15 met nieuwe vrachten donker in uw haren.

[381] Erfdeel^(aant.)

Doode, van lichaamswege
 komen mij van u toe,
 gebeente en gebit,
 het zwarte haar, het witte kleed
 5 en al wat zich verdeelt
 in onnaspeurbaarheid.
 O bitter attriboot,
 dat eens bewoog en lachte.
 Ik bid en ik kan wachten.

[382] Sterren^(aant.)

Vannacht is het zoo stil geworden,
 dat ik de sterren hoorde gaan.
 Ze zijn uw bloedsomloop geworden.
 Gij zult dit in den dood verstaan.
 5 Onder uit uw bestaan
 schoven hun oergeheimen aan;
 die ik nog nimmer had gekend.
 Heb ik u niet genoeg bemind,

 dat ik deze gedachte vind?
 10 Want alle eeuwigheid van eerst
 tusschen twee aangezichten,
 is eindeloozer weergekeerd
 bij deze hemellichten.

[383] Reïncarnatie**I**^(aant.)

- Gij gaf uw leven in mijn hand:
 een vogel, vrij naar alle kant.
 Waarom sloop in mijn arm de dood,
 en sloot de vingers tot een knoop?
- 5 Het zand, dat door mijn vingers glijdt
 is warm en wild van eeuwigheid;
 en als uw lichaam naakt en wit.
 Woestijnen liggen van u vol
 over de blinde wereldbol.
- 10 Er is geen ander spel dan dit,
 en alle zeeën spelen het
 met golven aan het strand.

[384] (Reïncarnatie)**II**^(aant.)

- Een vereenzelviging van taal en dood
 maakt alle woorden evengroot
 en ieder antwoord overbodig;
 er is geen onderscheid meer noodig
- 5 tusschen de wind en uw vergaan,
 de regen en uw voortbestaan;
 ik ben een leven ingegaan,
 grondeloos van uw naam.
 De bloem herbeeldt uw bloed en mond,
- 10 een helderheid uit dood en grond.
 De dieren zwijgen zoet,
 uit liefdevolle overvloed.
 Ik ben bevriend met elementen,
 die zich in mij tot u versmelten.
- 15 De sterren razen door uw graf
 en zwaaien weer naar boven af.
 De nacht danst in mijn donker hart
 op melodieën, oud en zwart.

[385] Franciscus^(aant.)*Heere**sege**deze**spijze**ame.*

(oud lied)

Gezegend zij het brood
 ter langzame verbranding,
 opdat mijn ademhaling
 geschiede tot den dood.

- 5 Gezegend ieder uur,
 en dat ik weer verbeur,
 als ik het niet secuur
 in verzen registreer.

- Gezegend al het zand,
 10 waarin gij ligt begraven;
 met sidderende hand
 blijf ik de stof boekstaven.

- Gezegend wind en water,
 waarmee gij u uitbreidt
 15 in ongekende mate
 van menigvuldigheid.

- Gezegend ook het paard,
 dat uwe oogen heeft;
 de warmte van uw huid.
 20 Gezegend al wat leeft.

Gezegend al wat sterft
 en deel heeft aan de blinde
 geheimen van het vinden
 der tweede eeuwigheid.

[386] Heimwee^(aant.)

In den najaarshoek van den omtrek
 verstillen de boomen tot vrucht.
 Nevelen vervreemden het gehucht
 van den heirweg, waar het leven langs trekt.

5 En ik weet niet wanneer ik terug
 keer in de wereld van licht
 der groote avondsteden,
 die geheimzinnig branden beneden
 de horizon, als in mijn jeugd.

[387] Delphi^(aant.)*de doove:*

Ik ben gaan zoeken naar het laatste woord.
 Het heeft gesproken met uw mondbeweging.
 Maar ik heb geen ander geluid gehoord
 dan in de canon van mijn hart
 5 de duizend orgels van geluk en smart.

de blinde:

En aangetrokken door het stralend licht,
 dat bloeide in de afgrond van uw oogen,
 vielen de mijne dicht uit onvermogen.
 Maar sedert houdt mijn hand de wacht
 10 bij het prisma van dag en nacht.

[388] Druïde^(aant.)

Formule in den morgenstond,
uit donkere bezwering afgerond,
bereik haar mond.

Ik teeken in dit hout
5 stand, inhoud, tijd.
En leg het vuur aan op den grond.

Zoo keer, geladen met
antwoord van eeuwigheid,
in wind en woud.

10 Het witte, smettelooze paard
staat voor den nacht gereed.
Hier ligt het zwaard.

[389] Herculaneum^(aant.)

Een gele achterstand van licht
in groene morgen, sedert jaren.
De kelken van uw aangezicht
bloeien zich dood onder de zware

5 schil van den tijd, in steenen blaren
staat het seizoen buiten de muur.
Geen sterven kan dit achterhalen,
geen leven geeft het vuur.

Ben ik met u in evenwicht?
10 Of zult gij met de laatste krachten
van een ontembaar tegenlicht
doorboren deze schachten?

[390] Afspraak^(aant.)

Nu de lantarens aangaan in de schemer,
wordt ieder huis zachtzinnig als een vrouw.
Ik adem vroegere verwachting, die zich nog weer
tot d'oude werkelijkheid vervullen wou.

- 5 Gij hebt mij bij het kerkhof afgesproken.
Met kloppend hart ga ik de laatste straat.
O uur dat nooit vergaat, hoewel ik word bedrogen,
O hart dat klopt, hoewel het niet meer slaat.

[391] Welkom^(aant.)

Ik hang mijn jas op aan de kapstok naast de deur
en blijf in mijn geluk verzonken staan.
Hier vallen van mij af getal en kleur,
waaronder ik bij vreemden moet bestaan.

- 5 Vermenigvuldigd tot oneindigheid
en teruggebracht tot ongebroken licht
ga ik naar binnen toe; je breidt de armen uit;
terwijl je kust liggen je oogen dicht.

[392] Dooi^(aant.)

Ik heb geen ander bloed dan dit,
doortrokken van de strengen licht
uwer onsterfelijkheid,
gebroken in een doodsbericht.

- 5 Soms staan de vlammen weer gericht
als eens, en ik verlies den tijd
in de dubbele eeuwigheid
van lichaam en gedicht.

- 10 Maar plekken zwart vallen terug
onder de sneeuw van uw afscheid,
en vormen wakken in het wit:
bederf, dat langzaam verder bijt.

[393] Baaierd^(aant.)

De maan heeft u vannacht bestraald.
 Hebt gij een adem nog gehaald,
 zóó eenzaam uit den dood gelicht,
 dat geen geheim u meer bepaalt,
 5 en geen gedicht meer noodig is,
 nu ook de schepping is gezwicht
 en weer het ledig openligt
 van voor het eerste licht?

[394] Gevecht^(aant.)

Door de kieren van de morgendeuren
 steken speren
 ijskoud licht.
 Het bloed verschiet van kleuren.
 5 Lichaam wordt visch.
 Ik kan niet terug.
 Ik moet door dit kristal heenscheuren
 de witte bliksem van mijn vlucht
 naar avondlanden, onder groene lucht,
 10 waar het weer zal gebeuren,
 dat uw gestalte zichtbaar is,
 aarzelend op de grens
 van stof en geest.
 Ik ben een avondmensch.

[395] Fatum^(aant.)

Plaatsen, waar ik nooit meer aan dacht,
 staan soms ineens geduldig open.
 Als ik er in zou kunnen lopen,
 was ook de tijd teruggebracht

- 5 tot onverbruikte mogelijkheden.
 Maar ik ben met mijn lot op weg,
 dat mij de pas heeft afgesneden
 naar hun vervulling in heg en steg.

[396] Retrospectie^(aant.)

Het is misschien niet meer te zeggen,
 waarom ik langzaamaan binnen uw oogen
 veranderde van vreemde in bekende,
 - bleef ik dezelfde onder uw vermogen? -

- 5 maar toen was ook uw liefde volgetogen
 van kostbaarheid, om aan mij weg te schenken.
 En sedert sta ik zingend afgewogen
 tegen die kracht in haar begin en einde,
 zooals ze door mijn lichaam ligt bewogen.

[397] Osmose^(aant.)

Nu ik hier nog herhaal, herhaal als regen
 mijn ademhaal, opdat zal óverwegen
 het bloedverhaal boven uw doodsberichten,
 - want voor mijn lichaam bleven zij verzwegen -

- 5 worden de talen in elkaar geregen
 en plaatsen van verwondering ontstaan
 over herkenbaarheden allerwege;
 weerkaatst zien wij onze gezichten
 in spiegelbeelden samengaan.

[398] Verbond^(aant.)

Uw dood is in mij opgenomen
 om met het leven te geraken
 tot overeenstemming in zake
 voltooiing van de oude taken,
 5 die onzer liefde autonome
 wil zich gesteld had: bloed en dromen
 elkanders eigendom te maken,
 maar van uw zijde moest verzaken:
 miljoenen cellen zijn ontkomen
 10 en alle nachten liggen wakker.

[399] Spiegeling^(aant.)

Langs de gewesten van het zijn
 drijven de resten van uw wezen
 als vlijmen pijn en vleugen vreezen.

Het is misschien alleen de schijn
 5 van eigen overblijven tegen
 zijn einde, uit de rijke mijn
 van het geheugen saamgelezen.

[400] Waanzin^(aant.)

Een zoet ontsteld zijn dagelijks,
 als vele messen in mijn bloed
 langs het verstand heen rakelings,
 uwe ontstentenis mij doet.

5 Alsof daarin nog distilleert
 geweld achter glazen geheimen,
 waarmee geen rede is te rijmen,
 omdat elk noemen haar bezeert.

[401] Monomaan^(aant.)

Van haar verlies volmaakt
is deze aarde rond.
Over uw dood ontwaakt,
een maan in mij ontstond.

- 5 Het drietal wijzen vond
Bethlehem op een ster.
Misschien is even ver
en zeker ons verbond.

[402] Gebed aan de schrijfmachine^(aant.)

Machine, die het lied bevat,
dat aan mijn vingers moet ontvallen:
vergeef hun een voor een en allen
het in u aangerichte kwaad.

- 5 Mogen zij zich tot vuisten ballen
en samenvouwen in gebed
over uw toetsen en getallen
en leeren uwe blinde wet.

[403] Wodan^(aant.)

Over de jachtvelden van den dood
sneeuwt het, ik rijd spoorverloren
de schim achterna der eeuwigheid,
die met u is geboren.

- 5 Geef mij den tijd, geef mij den tijd
om u toe te behooren
aan deze zijde der zekerheid.

- Laat mij niet in rampzaligheid
terugkeeren naar het bevroren
10 lichaam, dat mij van de aarde scheidt,
die bloeide, een lied te voren.

[404] Exil^(aant.)

Dood in, dood uit verspil ik u
 aan doel en duur
 en telkens zijt gij weer
 even verhevigd nu.

- 5 Het donker dat zich samenstoot
 tot uw gestalte, neemt de wijk
 zoodra ik u mijn handen reik,
 alsof gij nimmermeer besloot
 te overnachten in het rijk
 10 waarin gij mij tot u ontbood.

[405] Ontslapen^(aant.)

- Gij zijt in kou geklonken;
 zon noch wind
 kunnen u meer ontvonken
 tot de bewegingen, bemind
 5 in ieder lid, van leven warm;
 tot bloed, geproefd als zelfbezit;
 tot groet, te zeggen: ik ben het.
 Ik heb geen fluistering zoo blind,
 dat gij haar zoudt verstaan.

[406] De vliegende Hollander^(aant.)

Langs de nachtkim
 van de doodzee,
 op een lichtglim
 in het bootzeil,
 5 zooals scheepslui
 op de poolster,
 getrokken uit het hart van dit heelal,

zonder weerkeer
 naar den oorsprong
 10 van de oercel
 onzer bloedsom,
 met het hartzeer,
 dat ik omkom,
 ben ik op weg achter uw laatst vaarwel.

[407] Ontslag^(aant.)

De straten doen zich voor,
 alsof ik weer behoor
 bij deze zichtbaarheden:
 melkboer en bode rijden;
 5 daar is het postkantoor.

Ik kan weer brieven laten glijden
 in gleuven, en gedichten schrijven
 op trambalcon en corridor.
 De overtuiging is gebleven,
 10 dat ik u nog ontmoeten zal
 in avondpark of winkelhal.

Het nieuwe stadsdeel schijnt de ziel;
 of gisteren een vesting viel
 zijn de glazuren steenen,
 15 als stolde er mijn weenen.

O woud van tijd, verhelder
 dit oerbeeld voor mijn oogen;
 ik ben beroofd van luister
 en door den dood bedrogen.

[408] Pastiches**I**^(aant.)

Benjamin Franklin-hoofd. Braamzwarte oogen.
 Gelaatsuitdrukking H₂O.
 Van nikkel hand en blik.

De driehoek van een glimlach trekt
 5 al zijn verbittering naar boven,
 als hij zijn ketenen ontdekt.

[409] (Pastiches)**II**^(aant.)

De armen hangen als lianen neer.
 Het bovenlijf loopt stelten op de beenen.
 Het kinderhoofd is kogelrond.

Een bril kijkt op de dingen neer,
 5 of hij het niet de moeite vond
 het nog met dit bestaan te meenen.

[410] (Pastiches)**III**^(aant.)

Wandluis van God. Gebraden spek-gezicht.
 En leege metselaarsoogen,
 die iedereen hebben belogen.
 Een knevel groeit het prevelmondje dicht.

5 Hij loopt misdadig vlug en licht
 achter denkbeeldige belangen,
 waarin zijn geestje is gevangen,
 door al de gangen van 't gesticht.

[411] Ambtman^(aant.)

Zij hebben zich God- en versvergeten
 over papieren heengebogen,
 waarin de leugen lag te drogen
 van wat men van hem dacht te weten.

- 5 Zij hebben zich opnieuw vermeten
 vonnis te wijzen als te voren,
 zonder de eeuwigheid te hooren;
 zonder de nachten aan te boren,
 in deze muren uitgezeten;
 10 zonder de echo aan te hooren,
 in deze steenen vastgebeten;
 zonder te knielen bij de sporen,
 in deze vloeren uitgesleten;
 zonder zich aan den dood te storen,
 15 die van de nap zit mee te eten.

Zij kennen Vondel aan z'n plein
 en Sophocles uit den foyer;
 zij moeten eenmaal hun venijn
 spuwen op een risée.

- 20 Dies zal hij nog gevaarlijk zijn,
 zoolang register en dossier
 beslissen over lijf en ziel.

[412] Droomschuim^(aant.)

Droomschuim was deze nacht
 een gaaf gezicht en warme kleeren.
 Wij spraken veel en vlug,
 omdat het niet kon duren.

5 Je was hertrouwd, hij zag
 onze intimiteiten.
 Hij sloeg zijn oogen neer
 zonder verwijten.

Je sloeg op hem geen acht,
 10 herroepelijk bevonden
 de oude plattegronden
 in vogelvlucht, in vogelvlucht.

Je zei: nu moet ik terug.
 Je mantel en haar werden stug.
 15 Toen ben ik wakker geschrokken:
 op de scharnieren der eeuwigheid
 draaide de tijd
 dicht als een deur achter je lokken.

[413] Winteravond^(aant.)

Mocht deze winteravond zijnen toon behouden.
 De wind is oud en goed. Ik zit neer bij het vuur,
 dat het weleer herleven doet, het is het uur
 waarop je vroeg of wij de koffie drinken zouden.

5 Je hebt gezegd: ik zal de radio aanzetten;
 ik hoop nu maar dat er geen mensch meer komen zal.
 De schöne blauwe Donau zong vanuit de verte
 en de comedian harmonists maakten je glimlach vol.

Uit deze vrede is de teederheid geboren,
 10 die ons vervulde van verlangen naar elkaar.
 Wij zijn gaan liggen voor de vlammen en behoorden
 toe aan het vuur, de wind, de kamer en elkaar.

[414] Dood paard^(aant.)

- Hij is ineens van hout.
 De warme buik is koud.
 Zoo wordt de wereld oud.
 Zijn pooten zijn te kort.
- 5 Er ligt haver gemorst
 buiten de bek, die nog voor kort
 je vingers fijn kon malen.
 Zijn gele tanden briesen
 tegen die hem den dood in bliezen.
- 10 Oogen als eierschalen.
 De vilder komt hem halen.

[415] Membraan^(aant.)

- Ik blijf u met dit leven overtreffen:
 een blind verschil ligt in mij wakker,
 gebonden aan de doodenakker.
 Tot engelen hun vleugels heffen,
- 5 om over één geheel te waken.
 Wie is de ander tegemoet gekomen?
 De windselen zijn weggenomen.
 Ik zie uw oogen stralen.

[416] Graf^(aant.)

Gij laat mij tot de steenen toe
 met dezelfde teederheid,
 als eenmaal tot uw huid.
 Mij is te moede of de dood
 5 u maar verwisselde van kleed.
 De plaats, die gij geworden zijt:
 grint,
 blind zand,
 kruid:
 10 gebenedijd.
 Gebenedijd.

[417] Opstanding^(aant.)

De wind heeft zich verkoren
 boomen, die bij u waaien,
 grashalmen, die u aaien,
 en mij om het te hooren.

5 In verzen, die bezwoeren
 zich aan u te verzaden,
 bewegen de gewaden,
 die aan u toe behooren.

1941-1945

[418] Heul^(aant.)

- Onangstig kon ik bij je in de kamer
 leven, een vast ontfermen
 ging van je handen over
 en uit de diepten van je armen
- 5 op al mijn leden, die gekneveld stonden
 van zenuwen, des daags, door and'ren,
 die mij betrokken in 't elkander
 meten met zelfverblinde machten.
 Aan ijzerharde schijn gebonden
- 10 beheer van steeds parate krachten,
 martelde en ontmande mijn gedachten;
 de tijd verdorde tot seconden.
 En ik kwam elke dag bedorven
 binnen bij u, een vat vol zonden.
- 15 Hoe is het dan geworden in de nachten
 wit van een feest, nadat uw zachte
 stem had hersteld tumult en teister
 en uwe mond zijn zoete pleister
 had neergelegd op alle wonden.

[419] Cel^(aant.)

- Heb ik mijn hoofd nog in mijn hand,
 of sta ik al weer in de hoek,
 zoojuist verlaten met een vloek
 tegen de schaduw aan den wand?
- 5 Binnen den steen van dit bestaan
 is geen heelal meer ingelast
 tusschen dit wezen en zijn gast,
 die dragen mijnen naam.

[420] (Rokken, waarin gij hebt geloopt,)^(aant.)

Rokken, waarin gij hebt geloopt,
hangen languit.

Een kous ligt neergedropen
op het tapijt.

5 Uw schoenen staan verschrompeld
onder het bed.

Gij zijt met mij ineengeschoven
en elke schrede meet u uit.

10 Ik ben het ruimtelijk vermogen
uwer onstoffelijkheid.

En door mijn uren loopt uw tijd
met leege manen langs de dingen;
waarmee zij zich doen ondervinden
in omgekeerde kenbaarheid.

15 Ik ben uw allerlaatste ruit
om door te zien; een trommelvlies
tusschen luisteren en geluid;
tong, tand, kies
tusschen honger en fruit;

20 keel en huid;
zesde zintuig;
getal dat staat tot u
als een tot nul;
een nimmer uitgevoerd besluit

25 van wil tot iets;
een immer aangevuld verlies
van alles boven niets.

Want mijn herinnering formeert
vleesch en gestalte, stem en lach.

30 De zinnen, binnenwaarts gekeerd,
brengen u aan den dag.

[421] Schaatsenrijder^(aant.)

Over zijn strenge cirkels heengebogen
 eigent hij zich de middelpunten toe.
 Hun trotsch bezit staat in zijn harde oogen.
 Hij wordt de matematica niet moe

5 waarmee elk nieuw uitvieren zich voltrekt
 om elke nieuwe inkeer op te vangen.
 Zie hem in rustige beslissing hangen
 boven het tijdelooze, dat hij wekt

en kantelend in tegenkringen leidt
 10 voor het een snelle, ronde dood zou vinden.
 Hij heeft zich van de wereld al bevrijd;
 enkel de smalle ijzers die hem binden

aan 't evenbeeld. Een laatste trouw misschien?
 Wat kan hij in de spiegel nog verwachten?
 15 Of houdt een vrouweschim, die wij niet zien
 hem vast binnen dit veld van krachten?

Ijskoude liefde, die niet sterven wil,
 omdat de doode lelies onder water
 haar eenmaal droegen in hun gouden harten,
 20 waarmee de vijver vollag, zwaar en stil.

[422] Luchtaanval^(aant.)

Sterke formaties luchtstrijdkrachten
vielen vannacht den vijand aan;
een donkere vloot onder de maan,
of ze een koning overbrachten.

- 5 O zwarte zwanen van den dood,
in de geheimzinnige hoogte;
wij hebben geen doel zoo groot
aan opdracht en gelofte;
misschien vlieg je wel tot
10 de eerste engelenwachten.

En naar de steden gaan mijn gedachten,
waar ze in duikvlucht zichtbaar zijn:
monsterlijk binnen de spalkpupillen
van menschen die niet meer kunnen gillen;

- 15 God weet, waarom ze veranderd zijn
van richting en creatuur:
een voorverraad in het hoogtestuur
of de aantrekkingskracht der aarde?

- Maar al wat het leven bewaarde
20 gaat onder in bloed en vuur.

[423] Memphis^(aant.)

Ik moet de doode sporen volgen.
Hiëroglieven van leven.
Liefdefossielen, die zijn gebleven,
waar een zondvloed haar heeft verzwolgen.

- 5 Verloopen morgens, als droge krekten.
En nachten, tot web vergaan.
De zachte steenen breken.
Ik ben de vorscher naar dit bestaan.

- De wereld is achter mij dichtgebouwd
10 met jong hout en nieuwe leuzen.
Om een, die het zingen tesamen houdt,
de ténébreuze,
plant ik een vlag over dit dal
tegen der volkeren overval.

[424] Mijn moeder sterft^(aant.)

Er wordt om mij geroepen:
 mijn moeder sterft.
 Ik moet de valleïen opzoeken,
 die ik erf.

5 Bloemen van voor zestig jaren
 bloeien over.
 Het is niet te gelooven,
 o grijze haren,

dat ik er nog niet was,
 10 toen zij neerlag in het gras,
 hunkerend naar het leven,
 dat ik ben gebleven.

Het is niet te denken,
 dat zij me straks niet zal wenken
 15 op het terras
 dier andere weide
 aan gene zijde
 van stof en asch.

[425] Chanson triste^(aant.)

De dag is buiten u begonnen.
 Hij levert niets anders op
 dan de eeuwige slagersjongen,
 die tegen de wind intrapt.

5 Die bij een auto stopt,
 die om niets is opgehouden.
 O God, hou op, hou op.
 Ik kan het niet langer houden.

Wie naast mij loopt is een ander
 10 en wij komen vanavond terug
 met dezelfde stomme tanden
 achter elkanders rug.

Beladen met de leegte
 van een vijandige stilte,
 15 waarin geen kiem kan vinden
 de noodige moederwarmte.

[426] Wandeling^(aant.)*(voor Eddy)*

Wat nimmer vers geworden was
 heb ik den vriend beleden
 in woorden, stroef en wars
 als hars, en zeer ten deele.

5 Met mij in het moeras
 ging hij tusschen de steelen
 van een helwit albast.

Ik weet niet, hoe ik genas
 achter zijn dichte oogleden,
 10 van angst om dit gewas.

Maar toen hij weer ziende was,
 stonden er bloemen, vreemde,
 nog zonder naam in het gras.

[427] (Nachtwind en ritseling)^(aant.)

Nachtwind en ritseling
 verhinderen het sterven.
 Ik voel de vroegste vleugen
 van over onze hoofden
 5 eerste woorden verwerven;
 de bijna uitgedoofde.

[428] (De binnenzoomen van den dood)^(aant.)

De binnenzoomen van den dood
 volvoeren hun begin:
 gij zijt nergens meer dan
 in de contouren van het kleet,
 5 dat u omhing.
 En in de ronding van mijn hand,
 die uw gelaat omving.

[429] (Het fluisterbosch)^(aant.)

Het fluisterbosch
 laat kennis over u los:
 een zee van syllaben,
 voor ieder vers te bros,
 5 wordt door mij heen vermorst.
 Vrees en schamen
 vermengen zich tot vlucht.

Ik kom in droom terug
 en uw glimlach
 10 hangt in de blaren.

[430] Narcissus^(aant.)

Ik heb mijn lichaam dubbel lief.
 Het was uwe vertrouwde
 in dingen die geen naam behouden,
 zoo toegedekt en diep
 5 en die zich nu aan mijn besef
 voordoen als ingebouwde
 streelingen, niet meer opgehouden.
 Ik heb mijn lichaam dubbel lief.

[431] (Mijn hoofd ligt in een holte van muziek.)^(aant.)

Mijn hoofd ligt in een holte van muziek.
 Moeite wordt glans en geest.
 Ik breek aan alle hoeken af.
 In ronde vlakken straf,
 5 ben ik overal even diep.
 Zoo was het eens
 een cel, die sliep.

[432] (Alle deurknoppen)^(aant.)

- Alle deurknoppen
 van uw huis
 liggen geschapen
 in mijn vingertoppen.
- 5 Uwe uitwendigheid
 staat in mij uitgebreid.
 Ik open en niemand sluit.
 In het verlengde van
 mijn oogas ligt uw gang.
- 10 Tegen mijn vlakke hand
 spant de deurspant.
 Mijn voorhoofd snijdt uw ruit.
 Ik open en niemand sluit.

[433] (Vannacht werd je gestalte)^(aant.)

- Vannacht werd je gestalte
 van het oude bloedgehalte,
 waartegen het mijne sloeg:
 nooit genoeg; nooit genoeg.
- 5 Je sprak met een keelen stem:
 bezit, omdat ik ben
 bijeen in deze droom
 met ziel en chromosoom.

[434] Volk en Vaderland^(aant.)

- Land, ik honger naar u.
 Geef mij te eten.
 Volk, ik ben rijp voor u.
 Geef mij voldoende breedte;
- 5 om onder u te strijden:
 ik heb krachten uit te meten
 die zichzelf overschrijden.

[435] (Ik sprak alleen tegen uw mond)^(aant.)

Ik sprak alleen tegen uw mond
 en de werkelijkheid der tranen,
 waarin hij te beven stond,
 vol warm en zoet beamen.
 5 Ik wil naar u toe onder den grond.
 Ik wil niet langer verarmen.

[436] (Nu gij u weer verbindt)^(aant.)

Nu gij u weer verbindt
 met al wat noembaar is,
 bereik ik mijn gemis
 bij ieder woord terstond;
 5 vindt het zijn eigen grens
 en brandt met u ineen
 tot een beteekenis
 over zichzelf heen.

[437] (Uw leden strekken zich in boomen)^(aant.)

Uw leden strekken zich in boomen
 eindelijk uit.
 Gij gaat in paarden vooruit
 en kunt overal komen.
 5 Uw stilte is toegenomen
 met dit geluid.
 Wees voorzichtig, woorden, en wacht
 tot alles volkomen sluit.

[438] (Nu ik u nader zonder tusschenstof)^(aant.)

Nu ik u nader zonder tusschenstof
 - want ieder woord heeft in het lied
 zijn eigen, plotseling verschiet,
 dat als een nieuwe dood verrast -
 5 o dichterbij gelokt gebied
 met sprongen dezer kant,
 is ieder vers een vacuum
 opdat uw ademhaling
 ontsta over den rand.

[439] (Hermetisch huis.)^(aant.)

Hermetisch huis.
 Ik boor naar u door tegenstand
 van tijd en tand
 een buis
 5 gebeurtenissen onder nul:
 bevrozen van gevoel
 tot taalkristal, -
 het oude doel -
 maar nu gestold
 10 tot zooveel lied,
 dat het geen melodie bezit
 om vleugels uit te slaan
 in zon en maan.

[440] (Het beste glas staat in het volgende café,)^(aant.)

Het beste glas staat in het volgende café,
 zegt Gerard den Brabander, en hij drinkt gedwee.
 Wij moeten drinken om het te bereiken.
 Wij zijn alleen het vers waarnaar wij reiken,
 5 ten spijt van onze verzamelde werken
 in vele, zware deelen en verguld op snee.

[441] (De morgen heeft vaste onderdeelen)^(aant.)

De morgen heeft vaste onderdeelen
 uit den nacht overgehouden,
 waarmee de droom ons bouwde
 tot glanzende geheelen.

- 5 Boomarmen voor het raam
 en bundels van de zon
 sluiten in mijn gedachten.
 Maar ik ben niet bij machte
 ze weer ineem te doen.

[442] (Inktzwart loover loopt over grijze paden)^(aant.)

Inktzwart loover loopt over grijze paden
 en woekert gierig met het dunne licht
 dat op de bodem staat van dit gesticht,
 vergeten door de nachten en de dagen.

- 5 Zuur voor de ziel, waaraan de wormen knagen,
 vermindert het ons in elkanders oogen
 tot vluchtige verschijning onder hooge
 steenbogen, die den dooden hemel schragen.

[443] (Vannacht zijn ze weer begonnen,)^(aant.)

Vannacht zijn ze weer begonnen,
 de oude oliebronnen.
 Ik heb aangeboord
 aderen ongehoord.

- 5 Wilde toevoeging schuimt
 in de tank der werkelijkheid.
 Ik heb wegen verzuimd,
 rechtuit, rechtuit.
 Ik rijd in op den tijd
 10 en den toekomenden tijd,
 die mij tegen wil liggen.
 Zijn geboorte vooruit
 is dit de inrit
 naar den dood.

[444] (Uit de trompet)^(aant.)

Uit de trompet
 ontstaat uw lijf
 staalklaar en wit
 van leven baar.
 5 Ik houd mijn oogen stijf
 dicht: het is waar:
 het gaaf ivoor,
 waarvoor ik sterf,
 klinkt in mijn oor;
 10 gij triumpheert
 over bederf
 en ik beleef
 u nerf voor nerf,
 huid, hand, haar.

[445] (De ruimte, die u verliet,)^(aant.)

De ruimte, die u verliet,
 om zich op mij te enten,
 heeft haar eigen verschiet
 en dieptepunten
 5 achter iedere verte;
 een rechte kromming in het niet
 uit mijn momenten.
 De dingen krijgen
 hun laatste leegte.
 10 Ik zie u liggen
 onuit-te-zeggen.

[446] (Het donker, dat u dekt,)^(aant.)

Het donker, dat u dekt,
 gaat zonder dood in verzen over.
 Mijn leven ligt u tegenover,
 zoover het strekt.

[447] (Binnen u, o lied, kan het niet hinderen,)^(aant.)

Binnen u, o lied, kan het niet hinderen,
 wat of de wereld aan mij doet verminderen:
 vrijheid, naam, vriendschap, lot.
 Te dieper word ik van u volgestort
 5 naarmate ik leeger onderga
 de rijkdom van uw glorie en gena.
 En deze zee komt geen golf te kort.

[448] (Samengesteld met dood)^(aant.)

Samengesteld met dood
 kan ik u enkel nog ontleden
 voor wat scheikundigen reeds weten:
 zand, zink, lood.

5 Het andere reageert alleen
 op vreemde indicatoren,
 die tot geen wetenschap behoren:
 waan, schijn, droom.

[449] (Het is Zondagavond in Avereest.)^(aant.)

Het is Zondagavond in Avereest.
 Al wat moet komen is al geweest.
 En Salomo heeft dit reeds gezegd.
 Waarom leg ik dus mijn pen niet weg?
 5 En sterf liever, dan in te gaan
 op de verlokking van droom en waan?

Een bladstil overgebogen vlam
 beheerscht het plan buiten mij om.

[450] (Ik ga iedere morgen ten gronde)^(aant.)

Ik ga iedere morgen ten gronde
aan den ander, een snel bezwijken
van nachtelijk zelfbereiken,
onder het dom, aandachtig kijken
5 over de boterhamborden.
Ik wil alles nog indijken
achter gesloten oogen,
maar de woorden, die mij bestrijken,
storten zich onbewogen
10 binnen die stille koninkrijken
en vormen banken van rumoer,
waarachter ik niets meer hoor.

[451] (Oogen, die in mij rusten,)^(aant.)

Oogen, die in mij rusten,
ben ik doel.
Aan het onderbewuste
onttrekken zij de resten
5 ziel en gevoel
opdat zich gansch en al
de leden zullen sluiten.
Maar ik kan nog niet buiten
dit laatst voedsel
10 voor vers en wil.

[452] (In welk riool ben ik terecht gekomen.)^(aant.)

In welk riool ben ik terecht gekomen.
Dit is de ter beschikking stelling der regeering.
Wij vormen met elkander één legering
ziektebezinskel en vergiftigingsphantomen.
5 Afval van vorig leven, nimmer weggenomen,
veroorzaakt in de ziel een doffe fermentering,
die zich wegvreet door de grondwaterkeering.
Modder en vuilnis staan in onze droomen.

[453] Watermolen^(aant.)

Uit de Middeleeuwen van Ary Prins
is deze molen overgebleven.

Hout, water en leven

hielden dezelfde, eensgezinde kracht.

- 5 Samen verheffen zij zich boven hun macht
en dalen in elkanders zegevieren af.
Rustpunten, op en af,
voltooien de inwendige beweging.
O balkenhart, dat in het water klopt.

[454] (O zielsterreur in deze huizen.)^(aant.)

O zielsterreur in deze huizen.

Elke begonnen vlucht valt weer in gruizen,
zoodra zij zich verheft naar de paleizen,
die loodrecht zweven boven muur en deur.

- 5 Iedere schreeuw maakt weer een scheur
in de voorzichtig opgebouwde mazen
der droomen, die ons samenlazen.

[455] Soldaat^(aant.)

Ik kan niet denken aan de doodgewonde
soldaat die achterover zijgt,
of in mij slaat op die seconde
hetzelfde lood, beider vloek stijgt

- 5 tot een oeroud godverdomme
uit ons tesamen. De hemel zwijgt.
De mond kramp open op een naam,
nimmermeer uitgezegd;
die zoo moet blijven staan.
- 10 De eeuwigheid is ingegaan
voortijds en slecht.

[456] (Ziekenhuis. Wiekenzuis.)^(aant.)

Ziekenhuis. Wiekenzuis.
 Dood en waanzin. Kind aan huis.
 Zonder aanzien des persoons
 leggen w'ons, iets doodgewoons,
 5 naakt en broos te vondeling
 in twee witte handen,
 voor een einde of begin;
 Prometheus ontbonden.
 Prometheus ligt in de doos,
 10 waarin Mozes is gevonden
 door een vrouw der Pharao's,
 en die naar het hof gezonden,
 volk'ren richtte voor altoos.
 Is verzwonden graveloos;
 15 weggenomen door Gods handen.

[457] Embryo^(aant.)

Onder den morgen liggen wij bijeen.
 Ik kan u uit het donker nemen,
 dat naast mij staat, zonder gewin;
 er gaat geen stroming naar u henen.
 5 Alles is stil. Wij moeten menen
 elkaar te zijn, te wezen in
 dezelfde bladen van een bloem;
 het ongebroken samenschap
 van vezel, geur en sap.
 10 Elkander noemen en bezien
 zonder verschil in zijn.
 Geen dood arduin
 of steenen traan
 omvat de kern
 15 der teelaarde tusschen ons.
 Bladmoes en mos.
 Ons bewustzijn:
 humus;
 spons.

[458] (De avond overmant uw dood)^(aant.)

De avond overmant uw dood
 met transparante krachten;
 aartsengelen slachten
 den hemel rood,
 5 om dit gebied, het tweede paradijs,
 weer in te lijven bij het leven,
 sedert het is begeven
 van graf en zerk.

[459] Reimerswaal^(aant.)

Een, die zichzelf niet meer bezit,
 is aan de mist geschonken.
 Klokken zijn mee verdronken
 en luiden dit ononderbroken;
 5 maar niemand weet of ziet
 de plaats, waar alles ligt gezonken.

[460] (Herinnering en dood)^(aant.)

Herinnering en dood
 mengen zich ondereen.
 De avond is te groot
 voor elk alleen.
 5 De zachte dubbelstoot
 van beeld en schim
 klinkt door mij heen.

[461] (Staar in mij zonder sterren,)^(aant.)

Staar in mij zonder sterren,
 het donker is uw licht.
 Gij zijt een lichaam verder,
 zonder gewicht.

- 5 Dood en eeuwigheid grooter,
 nadert stervensdicht
 de baan uwer zielsschicht.
 Ik voel mij aangestooten.

[462] (Terwijl het regent tusschen u en mij)^(aant.)

Terwijl het regent tusschen u en mij
 is elke afstand bezig te vermind'ren.
 Ieder figuur aanschouwt zijn overzij
 zonder zich door de stof te laten hind'ren.

- 5 En vage sluiers nemen omtrek aan.
 Ik zie uw oogen in den regen branden.
 Om mijn gelaat liggen uw natte handen.
 Ga niet meer heen. Of laat mij medegaan.

[463] (Gij hebt uw kussen koel gemaakt)^(aant.)

- Gij hebt uw kussen koel gemaakt
 en tot een droomgebruik verheven,
 waarbij de slaap aandachtig waakt
 of het uitwisselen van leven
 5 en dood mocht wezen opgeraakt.

Wij liggen in het maanlicht samen:
 een witte stilte, zonder namen.

Begin, dat in het einde haakt.

[464] (Er waren vaste kernen in uw huis.)^(aant.)

Er waren vaste kernen in uw huis.
 Er stonden witte sterren in uw bloed,
 waartegen zich mijn verzen konden bouwen.
 Sedert verging de wereld, uit het gruis
 5 klinken brokstukken lied, niet in te houden;
 en dwaal ik in een cirkel om den dood.

Er liggen parels in uw huis.
 Er staan in mij gedachten stil.
 Hoe wordt de handeling volbracht,
 10 te vinden wat elkander wacht?
 Een verre glimlach is op til
 van eigendom en levenswil.
 En glanzen breken door de nacht.

[465] Nijhoff^(aant.)

God zal hem eindeloos goedgunstig blijven,
 die een stoel weggeeft om 'n vers te mogen schrijven;
 en deze terughaal als het is geschied.
 Maar wie zal hier de laatste kansen krijgen?

[466] (Tusschen de engelen en klieren)^(aant.)

Tusschen de engelen en klieren
 van vreemde heeren wordt beslist
 - strijd tusschen licht en mist -
 over de mate mijner uren.
 5 Afscheidingen van vocht en sterren
 wedijveren om de ruimte,
 die ik krachtens mijn geboorte
 inneem naar alle verten.
 Maar die door plaatselijke grooten
 10 zijn volgezet met muren.

 Fotonen tegen papieren.

[467] (Ik schrik wanneer mijn naam weerklinkt,)^(aant.)

Ik schrik wanneer mijn naam weerklinkt,
 want zijn beteekenissen zijn verminkt
 tot gruwelijk geluid en beurt
 bij bed en bord, er zijn dingen gebeurd,
 5 die niemand achterhaalt, ik ben
 gevangen tusschen slijmvliezen
 en kiezen, die langzaam vergaan;
 een levend graf, dat zal bestaan,
 zoolang dit speeksel zich afscheidt
 10 in de mondholte van den tijd.

[468] (De dood brandt u uiteen.)^(aant.)

De dood brandt u uiteen.
 Maar gij kunt nergens heen
 in uw ondeelbaarheden.

Ik moet manieren vinden
 5 uit de chemie
 om u opnieuw te binden
 aan ganglie en kraakbeen.

Aan deze hersenschim
 van de diepste gedachte,
 10 waarop wij beide wachten.
 Ik samen. Gij alleen.

[469] (De bevende binnenkomst)^(aant.)

De bevende binnenkomst
 van het eerste tusschen ons;
 als een bloem, die zich opricht
 dwars door het laatste gedicht.

5 En het laatste tusschen ons,
 als een donkere golf brons
 bloed, verstart voor mijn aangezicht.

Waartegen een nieuw gedicht
 ademt en bonst.

[470] Danaïde van Rodin^(aant.)

Welvende vrouw, uit steen geheven,
 wij hebben om u berouw
 nog vóór wij iets bedreven.

Gij zijt in onze ziel de vouw,
 5 waar nimmer is gelezen.

Een ongeopend land met dauw,
 waarin herten staan te vreezen.

[471A] (Wij stonden huid aan huid)^(aant.)

Wij stonden huid aan huid
 met geschrokken beenen
 en vlijmende keelen.
 Het sneeuwde besluit;
 5 menigvuldig voornemen
 voerde niets uit
 dan innerlijk weenen,
 omdat de tijd
 tekort schoot voor zooveel
 10 weelde op eenen:
 een vurige oven
 zonder sterven
 een uitverkiezen
 van holten en liezen
 15 in alvermogen,
 en duizend regenbogen,
 getrokken over elkanders land.
 Wij stonden hand in hand.

[472A] (Ik blijf met u verbonden)^(aant.)

Ik blijf met u verbonden
 door wind en cellulose.
 De namen, die wij kozen
 voor elkaars hart als rozen,
 5 gaan er langzaam in onder.

[473] (De honden in mijn hoofd)^(aant.)

De honden in mijn hoofd
 jagen achter het woord,
 diep in de kloof der slaap.
 De droom wordt toegeschroefd.
 5 Het uur verjaart.

Ik word nooit meer geheel
 wakker uit deze nacht,
 hoe ook het morgenlicht
 klopt aan de doove pracht.

[474] (Ik kan alleen woorden ontmoeten, u niet meer.)^(aant.)

Ik kan alleen woorden ontmoeten, u niet meer.
 Maar hiermee houdt het groeten aan, zoozeer,
 dat ik wel moet gelooven dat gij luistert;
 zooals ik omgekeerd uw stilte in mij hoor.

[475] (Een engel, die de aarde niet meer ziet,)^(aant.)

Een engel, die de aarde niet meer ziet,
 vaart soms nog door mijn hart en merkt
 aan blinder jubelingen dat zijn lied
 zich aan mijn tegenwoordigheid versterkt.

5 Scherend over het bloed met zijnen vlerk
 raakt hij al verder in vergetelheid,
 een vlucht rakelings langs den tijd,
 tot hij zich blinkend neerzet op een zerk.

Hij veegt de sterrewolken uit zijn oogen
 10 maar wordt met dieper hemelen bedrogen.

[476] (Ik laat de avond sterven)^(aant.)

Ik laat de avond sterven
 tot ook de kamer dood is.
 Uw beeld, dat levensgroot is,
 vindt zijn verloren verve.
 5 Een angst, die in mij groot is,
 omdat de ander snood is,
 gaat liggen als een vijver.
 Als hij mij aan komt randen
 zal ik onder zijn handen
 10 alleen nog overblijven
 als dit onwederstrevend
 water, waarin niets staat,
 dan voor mijn oogen uw gelaat.

[477] (Ik ben van zooveel glas,)^(aant.)

Ik ben van zooveel glas,
 dat elke harde stem
 een steen is en een barst.
 Ik moet u spiegelen
 5 zoo breekbaar ver,
 dat ik met ster aan ster
 versmelt tot schuim en dras,
 om in de morgen op te gaan
 een zeepbel, zonder naam.

[478A] (Je lag half over een muur)^(aant.)

- Je lag half over een muur
te neuriën.
Ik zag dezelfde poriën
in huid en steen.
- 5 Het was het oude uur.
Beneden vouwde het water
voorhangen, hoeken en vlakken.
Daar liepen wij later
onder onszelve heen.
- 10 De droom heeft zijn temperatuur.
Hij wordt meermalen wakker
en slaapt in bij het strakke vuur.
Wij vormden zijn structuur
met onze zware gelaten,
- 15 en het eendrachtig praten,
dat dag werd op den duur.

[479] (Mijn hand strijkt over uw deur)^(aant.)

- Mijn hand strijkt over uw deur.
Telkens weer
wijkt op de oude manier
plint en paneel.
- 5 Ik ga binnen en ben niet meer
dan kloppend hart en nier.

[480] (Ik kan met deze grovere organen)^(aant.)

Ik kan met deze grovere organen
 u enkel nog ontmoeten in den nacht.
 Al uw bewegingen zijn korte banen
 rondom der liefde naakte oppermacht.

- 5 Gij doet u in het donker weer bekwamen
 tot wat eenmaal met oogen openlag;
 tot wat ik eenmaal met mijn oogen zag;
 deze nu zooveel grovere organen.

[481] (Gij dringt door alles heen:)^(aant.)

Gij dringt door alles heen:
 omstandigheid en steen,
 hout, toeval, tijd,
 gedachte, merg en been.

- 5 Het radium van uw ziel
 straalt naar een doel
 dat uit mij viel.

[482] (Koorts weekt u los)^(aant.)

Koorts weekt u los
 uit korsten stof en tijd.
 Ik voel uw krullendos
 die over mijn wang glijdt.

- 5 Uw huid gloeit als een zon.
 Ik ben dicht bij het leven,
 dat niet meer blijven kon.

[483] (Mijn regen,)^(aant.)

Mijn regen,
 ik ben eigenaar
 van droge terreinen
 die in Utrecht liggen;
 5 de toegangswegen
 zijn dichtgeschroeid.
 Wil u daar
 overheen leggen
 als een zegen.
 10 Ik ben gemoeid
 met een eenzaam huis.
 Het heeft zinken daken,
 om een geruisch
 op gaande te maken,
 15 tot een diepe nacht.

[484] Herfst^(aant.)

Roestbruin wordt deze herfst.
 Ik wil nu liever verf,
 om even dood te gaan.
 De stof roept tot de stof
 5 zich te vereeuwigen.
 Ik roep u aan,
 mij uit den gouden ledigen
 kooi te ontslaan.

[485A] (Ik ben al lang Napoleon geweest,)^(aant.)

Ik ben al lang Napoleon geweest,
 en Alexander is een schim in mij
 bij deze veldtocht naar de overzij
 om doodruimte voor den geest.

[486] (Morgen van zijde en zonder vrees,)^(aant.)

Morgen van zijde en zonder vrees,
 dat het des nachts geschiede
 in leugen zal ontvlieden.
 Er is geen donker tevergeefs.

5 Ik kan u niet bedieden,
 dan in een wit ontwijken
 van elk beslissend teeken,
 waaraan gij zoudt bezwijken;

hoe ook de woorden smeken
 10 om bloed en vleesch.

[487] Embryo^(aant.)

Oorsprong, die ik bereik,
 na aftrek van het licht
 en aller dingen blijk.
 Volstrekt gedicht.

5 Bloot enkelbeschik,
 buiten het gril bestek
 van willekeur en plek,
 der aandacht - doodgelijk -

Over het oogenblik,
 10 als duizendjarig rijk;
 en punt, dat openbreekt
 in vorm, jonkvrouwelijk.

[488] (Vannacht ging je verhouding met mij aan.)^(aant.)

Vannacht ging je verhouding met mij aan.
 Wij spraken af de laatste trein te nemen.
 Je zei: wij zien elkaar bij het station.

O groot en positief beslissen op een plein,
 5 dat in mij ligt nu ik weer wakker ben;
 zoodat het geen vergissing wezen kan.

[489] Emmaüs^(aant.)

In wijn verloren ligt de avondstond.
 Hiertoe wordt het geheim verhelderd,
 waarmee de dood u heeft gekelderd:
 ik proef de lauwe bloemen van uw mond.

- 5 Over den landweg komen een paar menschen
 en gaan voorbij, zacht in het stille gras.
 Dat gij nu spreken ging en breken deze floersen,
 als Een, die met de Emmaüsgangers was.

[490] (Verloren eigendom. Ter dood veroordeeld leven.)^(aant.)

Verloren eigendom. Ter dood veroordeeld leven.
 Ik kan alleen met neergeslagen oogen
 glimlachen en de voorgeschreven
 woorden prevelen, het hoofd gebogen
 5 voor zijne majesteit den derde,
 wien alle zekerheden werden,
 die uit mijn hart zijn weggezogen.

- En met dit lied ga ik me weer te buiten
 en stel mij bloot aan de voltrekking van
 10 vonnis en vlam zijner besluiten.
 Maar een geboorte is niet meer te stuiten,
 hoe ook de wolf verscheurt het lam.

[491] (Gij zijt weer toegevoegd)^(aant.)

- Gij zijt weer toegevoegd
 aan vocht, nacht en slaap;
 het is nog vroeg genoeg;
 ik lig in ochtendwaak
 5 de zoete bloemstof van het woord
 te mengen met uw wezen.
 Wat zoo ontstaat moet levend wezen;
 licht en vleugel, kind en kern.
 De dood maakte mij arm,
 10 maar gij ontmoette deze
 zoekende zwerm.

[492] Ter Braak^(aant.)

Ter braak geboren
 zonder het brood
 dat God tevoren -
 'dit is Mijn dood' -

5 Zijn uitverkoren
 jongeren bood,

is hem beschoren
 in eeuwigheid
 toe te behooren

10 den Babeltoren-
 bouw der tijd.

[493] Koorts^(aant.)

Koorts weekt u los
 uit de aardkorst.
 Mijn mond is droog en goud
 van bloeddorst.

5 Gij zijt het vocht
 dat in mij glijdt
 uit deze flesch
 de zoete cellulose,
 waarmee de bloemstof van den geest

10 zich mengt tot rust en rozen.

Ik ben de tuberculose,
 die u besmet
 met een ontijdig, tweede leven.

Nachtwind en ritseling
 15 verhinderen het sterven.

[494] Kleine kabbalistiek voor kinderen^(aant.)

- de 4 is vierkant manlijk
 de 3 rond en vrouwelijk
 de 9 is een verre nicht
 van 6 meer in het licht
- 5 de 8 twee nullen op elkaar
 lacht maar lacht maar
 de 7 staat appart
 tegen zijn stok verstard
 hij zal wel heilig wezen
- 10 wij hebben niets te vreezen
 de 5 is laf en stijf
 een weifelachtig wijf
 de 2 is blij en wittig
 blond kindje van de twintig
- 15 de 1 is gansch alleen
 maar huwt ze later alle tien
 10
 volkomen ongezien
 11
- 20 huishouden op zichzelf
 de 12 is hemelsblauw
 de allerjongste vrouw
 o twee, waar blijf je nou?
 13 met veel krakeel
- 25 wat zijn we veel wat zijn we veel
 14 de stille knaap
 Jozef droomt en slaapt
 15 quinze
 16 seize
- 30 17 een vlug sergeant
 voor volk en vaderland
 18 is vaders dochter
 het mag in huis niet tochten
 19 ligt te weenen
- 35 want hij ging bitter henen
 20 is duizend weken
 kun je dat ook uitrekenen
 30 gevraagd een flink chauffeur
 met een kleur als een bellefleur

- 40 dat is mijn vader
 bloed- en slagader
 kom niet nader
 50 is oom frits
 ferm en fiks
- 45 alles of niks
 60 een grijs geheim
 van rokken en satijn
 70 monter en sterk
 wandelstok kerk
- 50 80 nu gaat het komen
 hij is nog kras goddome
 90 nog
 100 toch
 140 een krantenbericht
- 55 van een vuile turk met een geel gezicht
 en onze methusalem dan
 ik hoor je weet er weinig van
 hij noemde een maand een jaar om fijn
 960 keer jarig te zijn
- 60 wij gaan alleen tot 100 kinderen
 hoe bedonderd je 't ook moogt vinden

[495] (De koudepunten van uw dood)^(aant.)

- De koudepunten van uw dood
 trekken over mijn huid
 in heete hongersnood
 naar oppervlakte, om zich uit
- 5 het niet te redden in de lijn
 waarmee uw wezen was
 beweging om zijn as.

[496] (Gij hebt het hoog geheim doorbroken, Heere Jezus,)^(aant.)

Gij hebt het hoog geheim doorbroken, Heere Jezus,
tusschen ons en den Vader, naar Uw Woord
mogen wij zonder zonde zijn en nieuwe wezens,
wat er ook in ons leven is gebeurd.

- 5 Ik deed, van alles wat gedaan kan worden,
het meest misdadige, en was verdoemd.
Maar Gij hebt God een witte naam genoemd,
met die van mij. Nu is het stil geworden,
zooals een zomer om de dorpen bloeit.

- 10 En moeten ook de bloemen weer verdorren:
mijn lenden zijn omgord, mijn voeten staan geschoeid:
Uit Uwe hand ten tweede maal geboren
schrijd ik U in het donker tegemoet.

[497A] Bekeering^(aant.)

God scherpt zijn wet op deze steen,
die mijn bestaan geworden is.
Maar Jezus Christus geeft ons vis
en droogt de tranen van gewezen.

- 5 Heeft een van beide zich vergist?
Wij zijn een duister phenomeen
zoolang niet in ons leven rijst
het licht van den heiligen geest.

[498] Aardrijkskunde^(aant.)

Koude is tusschen ons
als een ijstijd, mensch.
Gij zijt rotssteen.
Ik ben alluvium.

- 5 Gij zijt wet en staat.
Ik verander dagelijks,
om eenmaal, ergens,
nieuw land te zijn,
buiten de kaart.

[499] Taal^(aant.)

*voor doktoren
en professoren
in ziel
en taal*

God in den hemel, beesten van menschen
hebben mij in hun macht.
Zij komen samen ter conferentie
en spreken zacht

- 5 in gebroken talen, niet thuis te brengen;
maar ik schreeuw tegen ze, op zielsgezag,
een woord uit een vreemde grammatica:
dat ik godverdomme verga
en tot een vod lig te verslenzen.

- 10 Gramschap springt als een panter over
en mijn keel is een vat met bloed.
Een ziedende eb en vloed
onmacht en haat tegen deze doven,
die alleen in hun hooge hoed gelooven
15 brandt in schuim over de tafel.

- Binnen hun ijdele monologen
worden de woorden niet afgewogen
op kerngewicht en draagvermogen,
geboorte of richtingskracht,
20 maar gehuurde zinnen, te pas gebracht,
verhind'ren de begripmatigheid,
waarop het redelijk inzicht wacht;

en de hoop is een krijtwit kind, dat lacht
tegen den roover, die het slacht.

[500] Fotografie^(aant.)

- Hedennacht heb ik bij je verwijld.
 Maar de plaats is alweer vereelt.
 Je lag op de vloer, languit.
 Wij hebben samen gespeeld
 5 in een diepte, door niets gedeeld.
 Mijn armen pasten nog om je heen
 en mijn hand gleed over het origineel,
 voorgoed verloren geraakt;
 waar de foto van is vergeeld.
 10 Het heeft weinig gescheeld
 of ik ging nimmermeer heen,
 zoo in de gebeurtenis vastgehaakt
 tot eenzelfde negatief gemaakt
 onder het droomlicht dat ons bescheen.

[501] Gramfoon^(aant.)

- Als ik de naald zet op het eboniet,
 begint de stof in steile drift te schallen.
 Een jubel, die geen adem hoeft te halen,
 stijgt uit het zwarte landschap van het niet.
- 5 Binnen de donkere groeven van het lied
 zijt gij beveiligd voor de overvallen,
 welke de tijd op de gedaante doet,
 die nog in mijn geheugen loopt te dwalen.
- Ik kan mij niet begeven in die vale
 10 gevechten, onbereikbaar voor mijn moed.
 Ik kan u niet meer redden met een gloed,
 die zon en maan zou moeten overstralen
 om alle blinde vluchten in te halen,
 gelegen tusschen dit uur en uw dood.
- 15 Maar in de donkere groeven van het lied
 kan u de tweede dood niet overvallen.
 Een jubel, die geen adem hoeft te halen,
 stijgt uit het zwarte landschap van het niet.

[502] Standbeeld^(aant.)

Een lichaam, blind van slaap,
 staat in mijn armen op.
 Ik voel hoe zwaar het gaat.
 Doodepop.
 5 Ik ben een eeuwigheid te laat.
 Waar is je harteklop?

De dikke nacht houdt ons bijeen
 en maakt ons met elkaar compact.
 ‘Om Godswil laat mij niet meer los;
 10 mijn beenen zijn geknakt’,
 fluister je aan mijn borst.
 Het is of ik de aarde tors.
 En langzaam kruipt het mos
 over ons standbeeld heen.

[503] Étalage^(aant.)

Doozen van voor uw dood
 staan in de winkelramen,
 met inhoud uit uw tijd.
 Hier werd gecomprimeerd
 5 in vierkant, vast verzamelen
 en volle veiligheid,
 wat ik niet kon omvamen.
 Ik wist wel: ons afscheid
 is niet voor eeuwig;
 10 enkel het feit
 van deze harde spiegelruit
 houdt mij nog bezig.

[504] Foxtrott^(aant.)

Zoet als het bloed is deze foxtrott.
 Ik voel mij gegroet in mijn voeten
 en tegengehouden mijn borstkas
 door je twee teedere borsten.
 5 Ik voel hoe je knieën mij betasten
 en in mij knielen, een oogenblik;
 maar dit gebed vrijwillig vernielen
 - en van je lenden de diepe knik -
 voor de werveling uit je hielen,
 10 die je leeg maakt van geluk.

[478B] Muur^(aant.)

Je lag half over een muur
 te neuriën.
 Het was het oude uur.
 Ik zag dezelfde poriën
 5 in huid en steen.
 Dezelfde grondstof naar het scheen.
 Met evenveel kaloriën.

En evenveel ontroeringen
 bijeen.

10 Beneden vouwde het water
 voorhangen, hoeken en vlakken.
 Daar liepen wij later
 onder onszelve heen.

De droom heeft zijn temperatuur
 15 en wisselstaten.
 Hij wordt meermalen wakker
 en slaapt in bij het strakke vuur.

Wij vormden zijn structuur
 met onze zware gelaten
 20 en het eendrachtig praten,
 dat nacht werd op den duur.

Maar de verklaarde morgenstraten
 stonden nog in de kleur
 binnen mijn oog overgelaten.
 25 In zelfde geuren en figuur.

[505] Sprookje^(aant.)

Toen ik haar voorlas van de kleine Muck,
 waren haar oogen groot als avonturen
 en zoo dichtbij dat ik niet kon verroeren.
 Een zoete dwang, een redeloos verzoek,
 5 een eerste wil onmachtig te verduren,
 stapten wij door de bladen in het boek.

En zijn terstond getrouwd, Koning en koningin.
 Geheel het bont gebeuren kreeg zijn menschelijke zin.
 Al wat te wachten stond werden wij van nature
 10 en als een noodlot traden eeuwigheden in.

Zij heeft oprecht en koninklijk geschreid
 wijl een van hare pages viel al in de strijd.

Des nachts in kameren is het gerucht vernomen
 van goede geesten, kobolden en gnomen.

15 Maar ook de heksen rijden door de lucht.
 Dan slaakt de hooge vrouwe zoo menig diepe zucht.

Soms brachten zij een sterk rabauw naar binnen.
 Tegen de avond werd hij in de slotpoort opgehangen.

De heer gemaal ging eenen kruistocht varen
 20 men heeft hem weergezien na negen volle jaren.

Toen leefden zij nog lang en gelukkig bij elkaar,
 waarna zij zijn gestorven en begraven op een baar.

[506] (Erbarmelijk geboren,)^(aant.)

Erbarmelijk geboren,
 een naam, die straks zijn nummer heeft,
 het burgerlijk wetboek nageleefd,
 komt een lichaam naar voren.

5 Armzaliger gestorven,
 geschrap en uitgeveegd,
 wordt een lichaam geborgen
 want het begraven is verplicht.

[507] (O blinde mol, die moeite)^(aant.)

O blinde mol, die moeite
 voor een verdienste rekent,
 en niet de ster, geteekend
 in de azuren bloeite,

5 maar, in uw rit verloren,
 blijft naar de wormen boren,
 die zich weer met u voeden.

[508] (Vanmorgen heb ik hem zien fietsen door de lanen.)^(aant.)

Vanmorgen heb ik hem zien fietsen door de lanen.
 Zijn bril flikkerde in de zon.
 Er schoot een scherpte door mijn ingewanden,
 omdat hij mij gevangen houden kan,

5 zoolang hij wil, want duizend wegen leiden
 naar Rome, één verkeerd gekozen woord
 staat nog dezelfde avond in 't rapport
 en blijft bewaard tot aan het eind der tijden.

Onmacht en rechtloosheid ontbinden
 10 de ziel, die langzaam onpersoonlijk wordt.
 Zoo zal ze beter passen in het blinde
 systeem van kaarten dat zijn kasten torscht.

Verraden krachten richten zich op deze
 mensch, met het eenige tekort:
 15 dat hij mij zóólang zal genezen
 tot ik mij op hem stort.

[509] (Hoe zal nu in het huis de stilte zijn)^(aant.)

Hoe zal nu in het huis de stilte zijn
 wachtende, wachtende als weleer
 op mij, op u, op onze wederkeer
 en met dezelfde zekerzoete pijn.

[510] Het meisje en de tijd^(aant.)

Tijd, laat dit toe:
loop naar het doel.
Ik ben niet moe
in eeuwigheid.

5 Versplinter niet
uzelf met mij,
want ik ben vrij
van uw bezit.

Mijn hoge gang
10 houdt u omhoog
en in bedwang.
Mijn borsten span-
nen tot een boog,
om het verlan-
15 gen dat ik draag.

Om de verruk-
king in mijn rug,
val met uw golf
niet van mij terug.

20 De glanzen om
mijn heup en hals
trekken u krom
tot deze dans.

Wij zijn elkaar
25 het tegendeel
van een geheel
dat ik bewaar.
Zie hoe u streelt
mijn lange haar.

30 Tijd, laat dit toe:
loop naar het doel.
Ik ben niet moe
in eeuwigheid.

[511] Glazenwasscher^(aant.)

Hij laat zichzelf leunen in het licht.
 Zijn lichaam houdt heelal.
 Om hem is elke val
 met vleugelslag in evenwicht.

- 5 Handen- en voetental
 verrichten in de lucht
 een klein gebarenspeel, een klucht
 die hij alleen begrijpen zal;
 het mene tekkel en getal
 10 van roekeloze hemelzucht.

[512] Dorp^(aant.)

De wateromval bruist.
 Gebogen glazen platen,
 die heel de nacht niveau verlaten,
 vallen tot morgenvroeg in gruis.

- 5 Matglazen avonddorp.
 Mijn fiets glijdt door een stolp.
 De mist is van albast.
 De maan een gouden worp.

[513] Merel^(aant.)

- De morgenmerel gorgelt
 bekers bittere wijn:
 droom, die tot pijn verkorrelt
 in vogelkeelen,
 5 omdat het dag moet zijn;
 omdat het groote heele
 donker niet langer dicht kan zijn.

[514] Plateel^(aant.)*(Wassenaar)*

Citroenen uitzicht in de gele tram.
 Gebakken hemel om de boomen.
 Koeien kunnen niet verder komen;
 gesmolten in het dikke porcelein.

- 5 Taai licht trekt ons in 't rond; merry-go-round.
 Een zonnerand omzoomt de oogen.
 De tijd verduurzaamt tot een droge
 stremsel geluk, dat ligt als korsten oud.

[515] Indicht^(aant.)

Er is geen wederkeer uit dit gedicht,
 omdat een lichaam op de bodem ligt,
 waaruit geen droom zich meer opricht.

- Woord, tegen zichzelf gericht,
 5 achter gesloten aangezicht.

Inteelt van zinnen en de vrucht
 in zijn beginsel omgebracht.

O strophen zonder nageslacht.

[516] Watertoren^(aant.)

Dit is de ruimte rond.
 Tegengekomen einde
 omheen het van den grond
 in steenen ophef zijnde.

- 5 De hemeldiepte vond
 loodrechte binding, blinde
 bemiddeling, die bond
 het blauw aan deze blonde
 centrale tot een fond.
 10 De lucht, van ver en heinde,
 staat open als een mond.

[517] Globe^(aant.)

Onder het net der sterren
 leggen meridianen
 zich over parallellen
 in lange leege ruiten
 5 tot dichte spinnewebben,
 lijnen, die alle sluiten
 op aderen en draden
 van snaren zenuwstrengen
 en stelselen haarvaten,
 10 waarin ik ben gevangen
 en die gij hebt verlaten
 langs melkweg en spiralen.

[518] Klok^(aant.)

De klok verheft en daalt
 zijn ademing, de tijdsoldaat;
 een leege slik van wat vergaat
 in mijn aanwezigheid; hoe laat
 5 het heden is is lang voorbij,
 ons raderwerk doet eenderlei,
 tand tegen tand bewegen wij;
 nooit laten wij elkaar meer vrij
 binnen dit doodlijk apparaat.

[519] Code civile^(aant.)

Gij kunt mijn naam doen schrappen uit de burgerlijke stand.
 Al wat aan mij herinnert zij vergeten en verbrand.
 Wanneer dit lied u nog bereikt, verneem het enkel
 als wind en eeuwigheid, een bloem in uwe hand.

[520] Daemon^(aant.)

Huizen waar ik woon gaan onder,
 en de verlatenissen klagen zeer.
 Op mijn tastende wederkeer
 ruischen uilen er van onder.

[471B] Embryo**I**^(aant.)

Wij stonden huid aan huid
 met geschrokken beenen
 en vlijmende keelen.
 Het sneeuwde besluit.
 5 Menigvuldig voornemen
 brak de ruit
 der innerlijkheden,
 nu de tijd
 volliep van zooveel
 10 weelde op eenen:
 een vurige oven
 zonder sterven,
 een uitverkiezen
 van holten en liezen
 15 in alvermogen
 en naamverliezen
 en duizend regenbogen
 getrokken over elkanders land.
 Wij stonden hand in hand.

[521] (Embryo)**II**^(aant.)

Slanke cherubim,
 te vroeg voor een naam,
 gij roept de engel aan,
 die in mijn dijen rust,
 5 bijna een man,

en hij is opgestaan
 met vleugels, zwaarbewust
 hun uur en opengaan.

Hij vliegt met u terug
 10 mijn dood uit en mijn oorsprong in,
 waar ik u ken, o cherubim.

[522] (Embryo)**III**^(aant.)

Morgen. De stad ontstaat.
 Ik loop in haar geboorte
 met zoete ruggegraat.
 Een donzen perzikhuid
 5 van jonge ochtendvochten
 ligt op het asphalt uit.
 De schoenen aan mijn voeten
 geven een kusgeluid.
 De tram, mijn gele bruidegom,
 10 blijft voor mijn kleine voeten staan
 en ik bestijg het voorbalcon.
 De conducteur kijkt achterom;
 de directeur, de handelsman
 zijn ook van gisteren weerom.
 15 Een paar kruimels beschuit
 tip ik nog van mijn lippen,
 die ik naar voren tuit.

[523] Orpheus^(aant.)

De strenge grenzen van den dood
zijn overschreden zonder licht.

Ik heb gevoeld een vederlicht
weerstaan, dat in mij zonk als lood.

5 Ik buig het doode uit elkaar
en dieper gaat mijn wezen in
de verre staar, de bleeke kim.

Achter mij sluiten zich als haar
verhinderend en sidderend.

10 Het laatst, elastische gebaar
der nu verlaten levensring.

[524] Eigening^(aant.)

Ik ben vannacht doortrokken van uw leven.
Het vond mij en verbrak de vliezen
van eenzaamheid en blind verliezen.

Het schoof zich in de overgebleven
5 verlangens met hartstochtelijk believen
en gloeide alle vaten open,
die dood waren geloopen.

In mijn geheugen groette gij uzelf.
Het bloed ontstak een gonzend feest
10 van hart tot huid, in ieder celgewelf
schuimde uw komst;
overal waar gij zijt geweest
wisselden wensch en vondst
van plaats en vleesch en geest.

[525] Stad^(aant.)

Misschien heeft u een heer gegroet
 en op dien stond uw beeld
 zich ingeprent, voorgoed.
 Waar is die heer; ik moet
 5 hem vinden vóór hij sterft;
 zien hoe gij op zijn netvlies drijft.

Gij hebt met kinderen gespeeld.
 Zij zullen tot mij komen
 wanneer gij onverdeeld
 10 vrijkomt in hunne droomen.

Huizen, van u beseft,
 sluimeren in dat web.

Straten vermoeden u
 in andere straten en roepen u:
 15 avondbladen.
 Aardbeien.

De stad ging over in eigendom
 van een met haar begonnen plan.

[526] Eigendom^(aant.)

Er liggen parels in uw huis.
 Er staan in mij gedachten stil.
 Hoe wordt de handeling volbracht,
 te vinden wat elkander wacht?
 5 Een verre glimlach is op til
 van eigendom en levenswil.
 En glanzen breken door de nacht.

[485B] Todesraum^(aant.)

Ik ben allang Napoleon geweest
 en Alexander is een schim in mij
 bij deze veldtocht naar de overzij
 om doodruimte voor den geest.

5 De bataljonen van het vleesch
 rukken op naar de barrière,
 bevolkt met bittere chimaeren,
 die leefden en stierven tevergeefs.

En slaan een bres. Gevleugelte begeeft
 10 zich windgewijze verder op den tast
 der liefde, en is niet verrast
 als het naar alle zijden ingang heeft.

[527] Bruidslied^(aant.)

Bruid van den dood, gij zijt geschonken
 aan handen, die u overheeren
 van eigen schaamteloosheid dronken.

Ik kan alleen nog samenzweren
 5 met vuur en water, lucht en sterren,
 die eenmaal in uw oogen blonken,
 door ze tot lied te transformeeren:
 beeld van hun beeld, met u verzonken.

[528] Dans^(aant.)

De blanke vloeren van den morgen drijven
 tegen uw voeten en gij staat
 tusschen blauwe planetenschijven,
 duizelend van den dood.

5 De lange winden, die u verder schuiven,
 doen u bewegen uit het lood
 en diepte krijgen en vanzelve heffen
 het hoofd, de armen, het gelaat.

Wij zijn teveel seconde om het te beseffen
 10 wat wakker worden gaat;
 wat nooit gestorven is binnen de effen
 opstandingen aan den anderen kant.

[529] Verrijzing^(aant.)

In den mond van den morgen
 ligt uw graf geopend.
 Wij zijn doorlopend
 bijeen, als vroeger.

5 Het is niet mogelijk
 dat tusschen ons
 dood herbegint.
 Een jonge leegte,
 die u niet kent,
 10 heeft ingenomen
 zijn hard cement.

[530] Distantie^(aant.)

Het donker, dat u dekt,
 gaat zonder dood in verzen over.
 Mijn leven ligt u tegenover,
 zoover het strekt.

- 5 Hoe zal nu in het huis de stilte zijn,
 wachtende, wachtende als weleer,
 op mij, op u, op onze wederkeer
 en met dezelfde zekerzoete pijn.

[531] Leegte^(aant.)

- Leegte, die liggen bleef,
 toen gij zijt heengegaan,
 is vlot geworden, heeft
 als een verlaten maan gezweefd
 5 en brak tegen mij aan.
 Ik heb gedacht aan iets dat leeft,
 pulver en haren val.

[532] Distillatie^(aant.)

- Een nieuwe stof is uit uw dood ontstaan,
 met eigenschappen, die ik nog niet ken.
 Atomen van de tijd verbrijzelen
 onder de zwerm eenheden van uw naam,
 5 die snelle cirkels om mijn woorden slaan,
 opdat zij reageeren zonder waan.
 De ruimte neemt geen afmeting meer aan
 dan binnen werkelijkheden van hun baan.

[533] Telefoon^(aant.)

Geen dood ontstaat in het getal,
 dat mij met u verbonden heeft.
 Er is niets meer in het toestel
 dan het suizen van de eeuwigheid.

5 Misschien dat zich nog eens herhaalt
 een oogopslag, een siddering
 van zijde, die nog niet verging,
 en dat het hoorbaar wezen zal,

o teeken, dat u overleeft,
 10 om zich te voegen in de ring
 cijfers mijner verzekering.

[534] Lasscher^(aant.)

Woordbreuken autogenisch lasschen,
 om de verbinding achterwaarts
 niet te verliezen met het protoplasma,
 dat ik geweest ben en voorwaarts
 5 richting te houden in 't verlengde
 van de kortstondige lijn,
 - die als een haar verzengde -
 waarmee uw leven zijn
 versnelde curve trok door mijn miasma.

[535] Klankleer^(aant.)

Tusschen de doodgordijnen bleven
 al uw hoedanigheden achter:
 de stomme voornaamwoorden, het verkrachte
 lidwoord en de leege adjectieven.

5 Verbum en voegwoord drijven
 in zeeën zonder oever.
 Ik kan alleen nog klanken schrijven,
 die geen grammatica behoeven.

O vele onomatopeeën,
 10 die mij doorschreeuwen, uitroepstekens,
 als bliksems slaande hun lidtekens
 tegen de stof tusschen ons tweeën.

[536] Gruis^(aant.)

Er waren vaste kernen in uw huis.
 Er stonden witte sterren in uw bloed,
 waartegen zich mijn verzen konden bouwen.

Sedert verging de wereld, uit het gruis
 5 klinken brokstukken lied, niet in te houden;
 en dwaal ik in een cirkel om de dood.

[537] Corrosie^(aant.)

- Gij viel in korrelen uiteen,
 die zijn verdwenen, een voor een.
 Kruim, dat niet dood kan gaan,
 verstrooide zich voortaan.
- 5 Misschien kwam er een dierenmond
 die u verslond,
 of werd gij op een stille plek
 uit windvlagen gewekt
 tot nieuwe grond,
- 10 waarop een huis gebouwd zal zijn,
 dat ik zie staan vanuit de trein,
 later, op een vergeefsche reis,
 naar een vergeefsch tehuis.

[538] Eindmoraine^(aant.)

- Uw middelpunten vloten heen.
 De kernen lieten uit u los
 van massa en cohesie.
 En ook de zwaartekracht verdween.
- 5 Gij zijt toegankelijk en bros
 als strand, waarlangs de zee viel.
 Een doode visch. Een drooge spons.
 Het broze mos en specie
 tusschen de steenen van een huis.
- 10 Borstplaat en lenteijs.
 Kroos, mortel, spijs.

[539] Close-up^(aant.)

Ik ben haast heelemaal dood;
doode, uw naamgenoot.
Er staat een foto in mijn ziel:
ik zie mijzelve, en profiel
5 gaande met u, vergroot
door de immense lens, die schoof
achter mijn hard voorhoofd,
nadat gij mij ontviel.
Toen al bestonden wij bijeen
10 als een dubbele dobbelsteen.
God wierp ons verder uit elkaar
dan Oost en West, uit dit gebaar
is niets meer dan een grafgewelf
en zingen, zingen in zichzelf.

[540] Rondeau^(aant.)

Gij loopt nu snel uiteen:
een kleurencarroussel
tegen mijn schedelbeen:
een bonte vlek benzine,
5 lachende aniline,
een hemel van pastel,
vervloeiend aquarel;
ik kan mij niet bezinnen
in deze blonde hel
10 van zoete mouseline;
het schiet me niet te binnen
wat of ik moet beginnen
bij dit waanzinnig spel.

[541] Hoorbaarheid^(aant.)

Waarom ga ik uw dood te buiten
 met woorden van tijd en toen?
 Dan moet ik 't ook de woorden doen,
 opdat zij u zullen besluiten
 5 en stilte zeggen, zóó beschroomd
 voor schorre ruchtbaarheid,
 dat zij zich over u betoont
 tot ingekeerde hoorbaarheid -
 en heden zeggen, zóó beslist,
 10 dat zich geen oogenblik vergist.

[542] Retrograde^(aant.)

Gij hebt een voorsprong in het niet.
 De doodelijke achterstand,
 die zich met ieder uur vergroot,
 verhindert niet dat ik uw hand
 5 terug kan vinden in mijn hand.
 Achter mij volgt een dubbelspoor
 voetstappen in het zand,
 hoewel ik u naast mij verloor.

[543] Backward^(aant.)

Om aan u toe te blijven
 moet ik u overleven
 met omgekeerde hartslag
 en onbestelde brieven,
 5 teruggekomen voetstap
 en ingekeerde proeven
 op alles wat ik vroeger
 naar voren gericht zag.

[544] Zeitlupe^(aant.)

- In al je straten staan mijn schreden stil.
 De deur, die opengaat voor een mevrouw,
 is van dezelfde keer met jou.
 Haar hond staat aan het strakgebleven touw.
- 5 De dood keert terug wanneer hij wil.
 Ik word gedreven door de gril,
 die ons het park deed binnengaan.
 Hier zaten wij. Die mensen daar,
 staan nog te praten met elkaar.
- 10 Er is geen uiterlijk verschil,
 want innerlijk zie ik je aan.

[545] Morendo^(aant.)

- De dood schokt zijn kristallen in mij vast
 uit 's levens moeizame verzadiging.
 Een ver verhaal, dat nimmer overging
 wordt hier in zijn kernen verrast.
- 5 Zóó zuiver waart gij en zóó bovenaardsch
 dat, sinds ge weer in donker overging,
 ik zorgeloos het leven binnenging;
 zeker van uwe wederkeer in 't laatst.
- Nu ben ik aangekomen op de plaats
 10 waar het zal moeten zijn waar ik van zing.
 Ik ben een vijver zonder rimpeling
 met alle hemelen in mij weerkaatst.

[546] Slaapwandeling^(aant.)

- Ik heb vannacht met u gewandeld
 in de doove lanen van de slaap,
 en nu het morgen is geworden
 is er niets veranderd,
- 5 dan dat die twee, die in den nacht tesaam
 volkomen bij elkander waren,
 mij weer alleen gelaten hebben in den morgen,
 en samen verder zijn gegaan.

[547] Slaapliedje**I**^(aant.)

De wind is deze nacht weer lang,
 ik zie uw slapende gezicht,
 boven den ouden droom verlicht,
 die eenmaal in uw leven kwam.

5 En ik aan deze zijde, lig
 wakend en wonderlijk beroerd,
 alsof gij weder bij mij ligt,
 had niet de wind u meegevoerd

naar een land dat ergens zeker ligt,
 10 o, als ik daar niet was geweest
 met u - maar nu slaapt onbevreesd
 uw hoofd in dezen droom verlicht.

[548] (Slaapliedje)**II**^(aant.)

'k Weet hoe haar oogen zullen zijn
 als zij gaan slapen is: vervreemd
 van leed, en wat het leven neemt
 is weggenomen zonder pijn.

5 Sterren bewakend van 't heelal
 dat ligt gezonken in den schrijn
 dier oogleden, glimlacht zij smal:
 zoo zuiver heeft het kunnen zijn.

En ik lig ergens anders over
 10 dit beeld gebogen en besef:
 al wat zich niet meer spiegelt is gelogen
 en al wat hier in spiegelt ben ik zelf.

[549] Wil^(aant.)

Waarom werd zij zoo zacht,
 dat ik mijn kracht weenend terzij
 lei, wetend dat ik niet winnen zou
 op deze mond, die niet meer sprak,
 5 maar in een beweging openbrak,
 die mijn mond toesnoerde en mijn wil
 tesamen legde met haar wil,
 binnen één nacht?

[550] Bloei^(aant.)

En het gras lispelt naast het gras
 en de bloemen bloeien hun geheim,
 waarvan ik nog niet gescheiden ben,
 als ik maar ga liggen in het gras
 5 en met haar samen bloem mag zijn.

[551] Illusie^(aant.)

Dit zijn de herfstten met de lange grassen
 en de onnoembare herinneringen,
 daar wuivende bovenuit gewassen
 in de voetstappen die vergingen.

5 En deze herboren sidderingen
 komen in eeuwenoud verrassen,
 zich weer in bloed en adem passen,
 alsof wij heden samengingen.

[552] Kleed^(aant.)

Ik ben de dunne zijde om uw huid.
 Het dansen van uw lichaam doet mij glanzen,
 zoo rek ik om uw leden uit.
 's Nachts in het donker
 5 hebt ge u gansch van mij bevrijd
 en ligt in eigen, witte flonker;
 een zoetgestorven bruid.

[553] Spinrag^(aant.)

Het open raam, de lente die ik drink,
 de wind een hand, die op mijn oogen zinkt.
 Waar heb ik dit bezeten en hoe vindt
 het mij in 't stof, vergeten en verblind.
 5 Want wat de regen later op de avond
 windstil en zijig fluistert aan de ramen,
 is voor geen ander verder te vertalen
 en voor mijzelve doodelijk beschamend.

[554] Souverein^(aant.)

Tusschen deez' zinnende accoorden
 zijt gij mijn soeverein,
 zingend, sinds ik u hoorde
 worstel ik met de woorden,
 5 om uw antwoord te zijn.
 Moet ik mij gaan begeven
 in de verlatenis en mijn
 verzoeking overleven;
 dat gij niet uit mijn lied verdwijn';
 10 moet ik om u gestorven zijn
 om zingend te beleven
 doods opgelost geheim.

[555] (Een lichaam door geen lied te deren)^(aant.)

Een lichaam door geen lied te deren
 heeft zich ontvouwen in mijn zingen;
 voordat mijn woorden haar bezeeren
 vlucht zij tusschen de zinnen;
 5 voel ik haar langs het rythme scheren
 en in de rijmen binnendringen,
 tot zij de beelden gaat regeeren
 en naar haar strenge leden dwingen;
 - zij zal mij haar gelaat toekeeren,
 10 maar onzegbare herinneringen
 doen haar in 't einde nog bezinnen.
 Ik moet haar weer opnieuw formeeren.

[556] Venster^(aant.)

Stonden, in mij gestorven,
 liggen jaar in jaar uit
 in een vergeeld geheim.
 Ik heb niets meer verworven;
 5 ik heb niets kunnen zijn
 dan voor dit landschap: ruit,
 bestoven en besterd.
 Al wat hierbinnen werd
 zal later eeuwig zijn.

[557] (Herinnert gij u nog het zoete uiten)^(aant.)

Herinnert gij u nog het zoete uiten
 waaraan wij onze ziel gingen te buiten
 o lied, dat met de dood moet sluiten.

Wij lagen mond aan mond en nochtans gingen
 5 de lichamen uiteen voor immer, immer.
 O bloed, dat vloeien moet naar buiten.

Maar ergens zullen deze stroomen stuiten,
 vormend elkanders eeuwige fonteinen.

[558] Woord en Dood^(aant.)

De woorden, die ik noodig heb
 voor het ontstaan van dit gedicht,
 zijn in uw lichaam neergelegd,
 zijn in uw haren vastgehecht,
 5 zijn in uw oogen licht.

Maar dit alles, hebt gij gezegd,
 wordt vormeloos, wanneer ik zwicht;
 en ik: alleen met dit besef
 is mijn zingen in evenwicht.

[559] Gelaat^(aant.)

Borsten rijzen als sterren in
 het zenith van mijn levenszin.

Beneden in de nacht, die gromt,
 is er geen dier, dat zich niet kromt.

5 Maar een gelaat hierboven zegt:
 dit lichaam wordt alleen gedicht
 als ge het in de aarde legt.

[560] Handen^(aant.)

Ergens moeten uw handen nog bezig zijn
 te zorgen dat ik niet verloren ga.
 Woorden, aan dit besef ontstaan,
 willen zingend en eeuwig zijn,
 5 en zoo den dood ontgaan.

[561] Kamer^(aant.)

Want deze kamer is uw zuster.
 Haar geuren zijn de uwe.
 Ik zal mij met haar huwen
 en in het zoete duister
 5 meubels en muren kussen.

Mijn lichaam zal niet rusten
 voordat de wind het laatste
 van u heeft weggewaaid
 uit deze plek, bezaaid
 10 met uw ontslapen plaatsen,
 die elkaar doodstil kaatsen
 de klaarte die gij waart.

[562] (Hij die het spoor verloren is)^(aant.)

Hij die het spoor verloren is
 van 't lied dat hij najaagt, bezit
 geen onderdak voor zijn gemis
 waarmee hij onderweg is;
 5 deuren slaan voor zijn schreden dicht
 en de gelaten wenden zich.
 O dagelijksche verdoemenis.

[563] Oppervlaktespanning^(aant.)

- Ik lig aan u te denken in de dood.
 De oppervlaktespanning van mijn wil
 zet binnen dit heelal
 elke beweging stil:
- 5 de parabool, de vrije val,
 de rechte klimming en 't getal
 dat altijd anders worden wil -
 stulpt buiten mijn bestaan
 onderbewustzijn naar u uit.
- 10 Dit automatische besluit
 (de spanning aan mijn oppervlak)
 ontgaat het brein zoals een cel
 zich van de moeder scheidt.
 Geboorteplooien trekken strak.
- 15 Een goddelijk bevel
 is overal. Een omloopbaan
 wordt autonoom. Daar tegen aan
 ontstaat de groei, de eerste zoom
 van druiventrossen leefbegin,
- 20 zoekende middelpunt en zin
 de leegte in, tot een geheel
 zoo vol is, dat een hart
 gaat kloppen, onvervaard.

[564] Rina Ketty^(aant.)

- Zoo heeft het bloed door u gestroomd:
 Rina Ketty zingt Montevideo,
 ononderbroken donkerrood.
- Ik heb met een stad in uw hart gewoond
- 5 en sliep in de zuidzee van uw schoot.
 Mijn verlangen ligt naar u uitgestrekt
 met scheepvaartlijnen, opgewekt
 uit hongercentra, boot na boot
 ligt in uw richting onderweg
- 10 op de leege landkaart van mijn hart.

[565] Spirogeet^(aant.)

Ik zal u naderen door de riolen
 en langs de voegen van de muur
 in leege middagen, het uur
 dat ergens in de straten wordt gestolen.

- 5 Gij zult alleen zijn en de deur
 staat op een kier. Ik kom naar boven lopen.
 Uw hart gaat hameren om het onmogelijke,
 dat oogenblikkelijk gebeurt.

- Ik zal op u in 't holste van de nacht
 10 plotsling een zaklantaren laten schijnen.
 Uw leden zijn verlamd; uw keel ontkracht.
 Ge blijft staroogen lang na mijn verdwijnen.

- Ook overdag ontkomt ge mij niet meer.
 Mijn blik rust op u uit verborgen hoeken.
 15 Gij gaat zóó zenuwslopend aan het zoeken,
 dat ik u tot de avond enerveer.

- Ik tik tegen de binnenkant der deuren
 van kamers, die gij uitgegaan zult zijn.
 Gij durft niet om te keeren; om de schijn
 20 en uw figuur te redden hoor ik neuriën.

- O spirogeet van onrust in het huis.
 Jicht van onvrede langs de binnenwanden.
 Pijnpunten, die kathodestrallen zenden
 en overal een perforatie branden,
 25 waarmee eerlang de woning valt aan gruis.

[566] Aluminium^(aant.)

- Engel van aluminium,
 in mijn hart geklonken;
 tot metaal geslonken
 en een dunne jubeling,
 5 in u saamgetrokken.
 Fetisch en maskotte
 op mijn doodentochten.

[567] Meel^(aant.)

Wind van wol aan de ramen,
 en je lippen gloeien nog.
 Wij zijn als tarwe samen.
 Morgen, kom niet te vroeg.
 5 Je oogen: rijpe bramen,
 en woorden, hoog en ijl,
 suikeren in je keel.
 Wij hebben evenveel,
 hoe langer hoe zeldzamer,
 10 van dit ontzaglijk meel.
 Diep binnen onze armen
 verwarren wij en vinden
 de eene voor de ander
 in zijn ontelbaarheden
 15 vermeereren en verminderen.

[568] Arbeidsvermogen van plaats^(aant.)

Gij zijt aan mij gebonden met het al.
 Elke steen bezit uw val
 en ieder cijfer uw getal;
 de mededeeling uw verhaal;
 5 tong uw taal;
 de veelheid uw geval.
 Gij hoopt u in mij op
 met doodgewicht aan regendrop.
 Iedere vleugel heft u op.

[569] N.V.^(aant.)

- Ik ben uw richting in den dood
 en geef verslag van elke stap
 met ruggespraak en dieptelood,
 opdat, wat in u resulteert,
 5 volkomen zij en ongedeerd.
 Gij vraagt nauwkeurig rekenschap.
 Wij houden voeling als vennoot,
 bij de voldoening van den dag,
 van ons doorlopende verdrag.
- 10 Ik doe de avond dicht met lak,
 dat in de horizonnen stak.
 De nachten zijn tweemaal zoo groot
 voor ons gezaamlijk overzicht.
 Gij staat bij me, de oogen dicht.
- 15 Uw handen gaan door het rapport
 en vinden debet noch tekort.
 De morgen is een nieuw exploit
 tegen het heden uitgebracht.

[570] Dossier^(aant.)

- In mijn geheugenoverzichten
 moet een staat verscholen liggen
 van uw toestand op het oogenblik.
- Om alles beslissend door te lezen
 5 is het noodig niets te wezen
 dan een accountant, scherp en strikt.

[571] Burcht^(aant.)

De nacht doet nog geen oogen dicht.
 Het is zoo doodstil op het dak.
 Ik lig te wachten als gebak,
 voorzichtig, broos en licht.

- 5 IJlbode met een rood bericht
 donderend op de brug.
 Je wordt van nieuwe glanzen strak.
 Ik zie je heupen en je rug.

[572] Ontlading^(aant.)

- Onder de lamp vond ik uw handen terug;
 uit de oneindigheid gevlucht
 naar deze witte, vaste plek
 van waaruit ik het dood bestek
- 5 geteekend had van uw vertrek,
 met zijn verdwijnpunt in het niet.
 Uw vingertoppen, waar ik tegen stiet,
 trilden. Afstanden sloegen uit u neer,
 van alle lijnen in hun wederkeer.
- 10 IJlings liep ik de tafel om en ving
 uw lichaam op, dat achterover hing.

[573] Mantel^(aant.)

Ik woonde weer vannacht.
 De buitendeur was dicht.
 Je gansche wezenskracht
 stond in de muur en schraagde
 5 dit eeuwiglijk behaagde.
 De trap liep voor me op
 en op de overloop
 vond ik aan de kapstok
 je mantel hangen. Even
 10 beroerde ik een knoop.
 Ik zag je zachtjes leven.
 De kamer keek mij aan:
 oogen, niet dicht gedaan
 sinds ik ben weggebleven.

[574] Elpenbeen^(aant.)

Een kamer in de maan.
 Een vrouw van elpenbeen.
 De spijlen van het raam
 over haar heen.

5 Aandachtig blijf ik staan.
 Het leven rondt zich af
 ver over een graf.
 Van een planeet belicht,
 dood in het sterrelicht.

[575] Brons^(aant.)

Sombere sparren, wij zijn gedood.
 Uw kerkhof is over ons.
 Langzaam worden wij brons
 en beelden, reuzengroot.
 5 Tombe van wind en bosch.

[576] Rook^(aant.)

- Rook van uw wezen,
 gebeurtenis
 in het lichaamlooze,
 waar niemand is.
- 5 Eigener broze
 bekentenis
 in blauwe logen,
 nu het herfst is.

[577] Rood^(aant.)

- In deze morgen van Augustus
 bereikt mij weer het rood,
 dat eens op uw gelaat gekust is;
 dat van u losliet en een groot
- 5 omgaan begon door duisternissen,
 om in dit eindelooze oosten
 van alle vreezen uit te rusten.

[578] Bloem^(aant.)

- De bloemen van uw leven bloeien nog.
 Ergens staan de geheime kelken open,
 wier reuk ik ken, die ik zal doopen
 met een nog nooit gehoorde naam,
- 5 b.v. ledozame,
 de z.g. dolybloe,
 uit het geslacht der gelyroe,
 behoorend bij de dolydroomen.

[579] Cellophaan^(aant.)

- Aquarium van licht.
 Gefilterd voorbestaan
 tegen de ramen aan.
 Parkzicht.
- 5 Gestolten openstaan
 tot u toe, hiervandaan.
 IJzeren ingang, oprijlaan.
 Niet om binnen te gaan.
 Verboden toegang.
- 10 Luchtdicht
 mica met cellophaan.

[580] Zestien^(aant.)

- Laat mij aan u ontstaan,
 wezen van zestien jaar.
 Ik heb nog niet geleefd
 dan enkel maar om dood te gaan,
- 5 als ik mijn naam niet heb gegrift
 onder het vers, dat in u ligt.
 Het vangt met deze strophe aan.

[581] Kraakbeen^(aant.)

- Je hebt je van mij losgemaakt
 met elleboog en schouderblad.
 Het zoete been heeft zacht gekraakt
 en ook mijn armen deden dat,
- 5 alsof ik brak tot deze twee,
 die in mij waren zoek geraakt.

[582] Rok^(aant.)

Zij nam zich aan haar lichaam voor
te ondervinden wat haar kleed
reeds eerder hunk'rend wedervoer
met leliewind en lieflijkheid.

5 De rok om het middel gesmeed,
het milde loopen van de beenen,
het sterke staan der dunne schenen
in kuische saamgeslotenheid,
hebben haar langzaam voorbereid.

10 Zij heeft de spangen afgelegd,
de elastieken kousenbanden,
een zoete knel, die zich ontspande
in dijen, heup en rug;

ik ben de bruid, heeft ze gezegd;
15 ik ben gereed. Dit is mijn huid.

1945-1946

[583] Linoleum^(aant.)

- Als ik de draden onderzocht,
 die naar de radio leiden,
 - omdat er geen muziek meer was -
 knielende (voor ons beiden?)
- 5 beving een groote beving
 mijn handen, armen en gezicht.
 Tranen, nimmer gekend,
 braken op het linoleum:
 loodleiding naar de dood,
- 10 ik had u blootgelegd.
 Je kwam als in een ommezien.
 Een kus, jong van je mond,
 vochtig en vlug gegeven...
 Het belde tegen wil en dank.
- 15 Omarmde onmacht op de grond.
 En plotseling niet meer gezien,
 toen de muziek te spelen stond.

[584] Groen^(aant.)

- Zomer. Een groen vergeten
 van al uw medeweten,
 maakt u weer tot de vreemde vrouw,
 die ik eenmaal ontmoeten zou.
- 5 Gij zijt verschoven in de breedte,
 voorbij de verticale houw.
 Ik sta weer voor mijn lotgeval
 en vind de eerste teekens
 van uwe liefde overal.
- 10 En nooit beminde ik u beter.

[585] Blauw^(aant.)

Het blauw van deze maand kan u bereiken,
omdat ik als een maagd geworden ben.

Mijn oogen kunnen zoover naar u kijken,
dat zij zichzelf in u weerspiegelen.

- 5 Strekkende grond voor 't onveranderlijke.
In rechte lijn het van elkanderlijke.
Wij zijn bijeen van einde tot begin.

[586] Lithosfeer^(aant.)

Waarmee gij lichaam had,
wordt met de dingen hard.

Verdikking der natuur.
Verdichting van azuur.

- 5 Niet langer meer apart
is 't kloppen van uw hart.
Gij merkt uzelf niet meer
in deze lithosfeer.

[587] Email^(aant.)

Een mist om te bezitten,
wat gij hebt nagelaten:
de onberoerde staten
ochtend: vergeetmijnieten

- 5 stonden in onze oogen.
Email hing onbewogen
boven het ledikant.
Wij lagen in een rand
van parelmoer ontwaakt.
- 10 Er was een zee te hooren
ver binnen onze ooren,
aan deze schelp geslaakt.

[588] Brei^(aant.)

Mijn buikweek brein zoekt de verzengde
 sluitstukken brei, dun en doorzichtig.
 En ik hanteer ze zeer voorzichtig.
 Ze zijn de met u aangelengde
 5 stollingen, die aaneengepast,
 u doen herrijzen in albast.

[589] Asbest^(aant.)

Met lippen van asbest
 kust gij de grijze lagen,
 die u omgeven, aangetast
 door hun verharding, past
 5 uw lichaam in die sarcophagen,
 alsof gij nimmer iemand was,
 die kon bewegen, pas voor pas,
 naar eigen welbehagen.

[590] Albast^(aant.)

Uw mond, over mijn mond gepast,
 is plotseling een harde bast.
 Uw hand, gebleven in zijn tast,
 houdt ons tesamen, ijzervast.
 5 Gij doet mij deze overlast,
 zijnde mijn koude, glazen gast
 binnen een wereld van albast.

[591] Crêpe^(aant.)

Een gloed, die rozerood
 in hare leden heeft gedanst
 en in haar woorden heeft gebloed,
 is tot dit zwart teruggeglansd,
 5 de doffe crêpe des doods.

[592] Steen^(aant.)

Wij zijn als beeldhouwwerk bijeen.
 Ik ben niet levend meer alleen.
 Uw dood gaat door ons beide heen.
 Een harde, koude staat
 5 van liefde, die ons overlaat
 aan deze houding van voorheen,
 neemt onze lichamen te baat,
 zich uit te drukken in de steen.

[593] Zog^(aant.)

Kunt gij uzelve controleeren?
 Is er een innerlijk gebeuren,
 waarvan ge zegt: dit ben ik nog?
 spoor van geheugenzog,
 5 dat uw vergaan blijft kleuren?
 of aan een eeuwig zelfbedrog
 u nochtans constateeren?
 om dood te zijn maatstaf genoeg
 voor ieder uiterlijk gebeuren,
 10 u te reconstrueeren
 naar de gestalte die gij droeg?

[594] Poeder^(aant.)

De maan houdt u omhoog.
 Sterren staan wit en droog:
 poeder van Houbigant,
 gelegen op uw wang,
 5 is in het ruim gestort.
 Ik kom oogen te kort.
 Mijn reukorgaan bereikt
 elke gedachteplek,
 van uw lichaam geijkt;
 10 de diepe moet, het basrelief,
 waarin mijn vinger u beseft.

[595] Huid^(aant.)

De tijd vouwt u naar binnen.
 Ik breid mij om u uit
 met het geheiligd linnen
 mijner onsterfelijkheid.
 5 Er kan geen dood beginnen
 in deze nieuwe huid.

[596] Bakeliet^(aant.)

Gij zijt niet gangbaar meer,
 de kamer op en neer.
 Loopen hield in u op.
 Het toestel zette stop.
 5 Waar is de roode knop
 van bloed en bakeliet,
 die u bewegen liet?

[597] Baarmoeder^(aant.)

De zomerwind verwekt u uit het niet,
 waarbij mijn handen groote stilten zijn.
 Ik voel van deze lust alleen de pijn:
 een snelle zwangerschap die mij doorschiet
 5 en u voldraagt in minimum van tijd;
 baarmoeder van het woord die opensplijt
 om u te laten vlieden in een lied.

[598] Celluloid^(aant.)

Zij heeft altijd naast mij geloopt.
 Nu zie ik het
 op deze film, waarin mijn stappen
 gelijke tred
 5 houden met haar, de levensgrote
 metgezellin van celluloid.

[599] Kerk^(aant.)

De kerken ochtend bouwt
 ramen tegen het licht.
 In gouden medeplicht
 opent de kamer zich.
 5 De droom wordt rond en oud.
 Je houdt je oogen dicht
 tot op een nauwe spleet
 en weet wat je vergeet
 voor wat je weer aanschouwt.

[600] Bazalt^(aant.)

Graniet en gneis glimmen in u,
 veldspaat en kwarts.
 Dat zijn uw oogen nu
 en hart van hars.
 5 Geen lichaam meer apart,
 leven en dood te hard,
 ligt gij in het bazalt,
 dat om u samenbalt.

[601] Hersenschors^(aant.)

De sneeuw daalt in uw schedel neer:
 al jaren her een holte meer.
 Al wat ik aan gedachte was
 binnen uw grijze hersenschors,
 5 die doolhof van geluk,
 trok samen tot een verre stip,
 die zich rechtlijnig voortbeweegt
 door elk gebogen vlak.

[602] Gummi^(aant.)

Dit van u afgestroopt heelal
 spant zich alleen weer heelemaal,
 als ik het vul met uw geval:
 ik zet mijn lippen aan de wond:
 5 gummi en mond groeien ineen;
 alles, waarmee gij eens bestond,
 ijlt door mijn stem in zijn bestaan.

[603] Vilt^(aant.)

Het is een nacht van huid.
 Zeemleeren slaapgenoot.
 Vilt, dat overal sluit.
 Velouren maan gegleden
 5 over suède leden.
 Uw lippen proeven taf
 in dit fluweelen graf.

[604A] Papier^(aant.)

Zij had een heup, waar ik niet omheen kon
 in mijn droom, met mijn hand, en een kerm van weedom
 brak uit haar mond tegen mijn mond.
 Is zij gestorven? Is dit een grond
 5 om te gelooven de dingen in boeken:
 dat onze geliefden loopen te zoeken
 en het papier van hun dood verlaten,
 om ons te vinden in tusschenstaten,
 waar nog gekust wordt en ademgehaald,
 10 maar aan welke kant? en gelag betaald
 met een liefdebrand, zóó overreëel,
 dat ik mijn eigen belevenis heel
 scherp in drukletters voor me zie staan,
 geschiedenis al, met naam en toenaam,
 15 en bij het ontwaken terstond het woord
 de plaats inneemt die het toebehoort.

[605] Sextant^(aant.)

Met de sextant van mijn gevoel,
 (de stethoscoop van mijn verstand)
 kan ik uw ligging nog bepalen
 in de bewusteloze dalen
 5 achter mijn denken, in een land
 waarom de zee van het vergeten spoelt.

[606] Telefunken^(aant.)

De radio-engelen zingen
 magneten in mij wakker
 op golflengte van de dood;
 een ebonieten vloot
 5 gelijkgerichte krachten,
 die met u wisselstroomt,
 onmeetlijke afstanden.

Hun diamanten kelen
 geven in mij de stoot
 10 tot duizenden juwelen,
 waaraan uw sferen hangen.
 Ik voel mij overgroot
 van ruimte overmannen.
 Uw wezen overkomt
 15 het mijne ultra-kort.

[607] Klankbord^(aant.)

Tegen het klankbord van de nacht
 bewegen nog uw woorden.
 Al wat gij hebt gezegd
 is blijven leven in accoorden,
 5 die ik alleen in donker tref,
 wanneer de stilten hooren,
 die tusschen ons staan opgericht.

[608] Afspraak^(aant.)

De zomeravond en de dood zijn in de kamer
 en ik ben diep gerust om dit.
 Ik lig terzijde op mijn bed en adem
 en langzaam nemen wij de dingen in bezit.

- 5 Hierop alleen blijven de oogen open:
 of een van buitenaf de ramen vindt,
 die zich zou voegen bij dit samenwonen,
 alsof het afgesproken werd.

[609] Volmacht^(aant.)

Het was vannacht een vrouw, ik wist niet wie,
 die zich ophield in mijn nabijheid.
 Zij schonk mij volmacht en volkomen vrijheid
 zelfstandig te beschikken over ons twee.

- 5 Om bij het samenzijn te ondervinden
 dat ik dit kende uit mijzelf,
 deze gedeelten in mijn handen:
 armronding, voorhoofd, voetenwelf,
 rugwervel, knieschijf en oorschelp.
- 10 Alsof ik u ontwierp ten brande
 eener omhelzing die u stielp
 elke verstroming in het andre.

[610] Intermédiaire^(aant.)

Ontroeringen uit dit heelal,
 die nauwelijks het woord aandoen,
 zetten zich ijlings naar u om
 in oergetal, de blinde som
 5 van voor gij tot uw vormen kwam.

Ik kan er verder niets aan doen,
 o wezen zonder tegenwicht
 van levend bloed en licht,
 vervloeiend aan de buitenzijde
 10 van 't binnenst ingewijde,
 door uwe spanningen gesticht.

Geen morgen meer bereikt uw oogen.
 Gij zijt in eeuwig onvermogen.
 Als doode bloemen is uw huid
 15 ineen gegaan en uit.

Nu ik moet ademen voor twee,
 levende voor u mee,
 verscherpen zich de sterren,
 tot ik u zie van verre;
 20 betrekken dag en nacht
 hun dubbeldiepe wacht.

[611] Dualis^(aant.)

Gij kunt u nimmer overgeven
 aan de verstomming, in mijn stem
 staan uw stembanden aangedreven
 van een aanhoudend jubelen.

5 Binnen elkander uitgebreid
 ben ik de twee van ons voorheen,
 verdubbeld tot een nieuw geheel:
 leven en dood gelijktijd.

[612] Oogst^(aant.)

Dat nimmermeer de dag ontvonke:
 de nacht hangt vol met trossen donker.
 O blauwe druiven van de dood,
 tot in mijn handen neergezonken.

[613] Oceaan^(aant.)

Het begon zacht te regenen bij u
 voor heel de nacht.
 Kou stroomde van 't balcon
 de kamer in, die week uiteen.
 5 Versteend en schuw
 werden wij in elkanders wacht
 dezelfde avondeeuwigheid.
 Ik heb mij bij u neergevljyd
 als aan een oceaan.

[614] Arenden^(aant.)

Als ik aan u begin te denken,
 hoe of het met u zijn moet volgens levens
 onwederlegbare gegevens,
 voel ik in mij de vogels zwenken,
 5 want uwe verten vallen dicht.
 Maar in de droom verheffen zich
 arenden allerwege
 en vliegen naar u weg.

[615] Dracht^(aant.)

Er is een mensch in mij geweest,
 en nu beweegt een doode zich
 van strottenhoofd tot middenrif
 en vindt een weg naar hiel en wreef;
 5 stijgt in het ruggemerg omhoog;
 hartkleppen laten uit en in
 wat voortaan zonder ziel of zin
 moet circuleeren in een boog
 binnen het wezen dat ik ben,
 10 als ik niet wederbaren kan
 wat eenmaal buiten mij bewoog.
 Dit is er de potentie van,
 o lied, dat nimmer loog.

[616] Hechting^(aant.)

De engelen hebben zich aan u gehecht
 en gij zijt bijna onvindbaar meer.
 De groote perspectieven van weleer
 staan in mijn oog, leeg en recht.

5 Blauwe zoeklichten van de ziel bij nacht
 schuiven hun cirkel het geheugen door:
 vleugels bewegen in het witte spoor;
 overal is het vol van uw gezicht.

[617] Anjers^(aant.)

Bloeiende anjelieren in de nacht
 maken het donker vrouwelijk en diep.
 Gij zijt tot uw beginsel teruggebracht.
 Het is dezelfde, zeer verdunde macht,
 5 waarmee gij eenmaal in mijn armen sliep.
 Ik ken u nog als kamer en geslacht.

[618] Vervulling^(aant.)

Het beste van voor jaren dringt vanavond tot mij door.
 Al je gewone vragen vinden weer gehoor.
 Regent het. Ja het regent. Goede nacht.
 Laten we nu gaan slapen, zeg je zacht.
 5 Wij luisteren en liggen. Wind beweegt het raam.
 Blijf zoo maar liggen, zeg ik, en ik noem je naam.
 Alles wat antwoord is gaat van mij uit.
 Je wordt vervuld van de oneindigheid.

[619-620] Petertje**[619] Kiem**^(aant.)

Ik ben van binnen kind,
 naar buiten toe koralen,
 die mijn begin herhalen:
 1 tot de n-de repetent,
 5 vermenigvuldiging in 't wild
 omdat ik moet bepalen
 hoever mijn moeder zich bevindt.

[620] Embryo^(aant.)

Ik kan nog niet geboren zijn.
 De hemel zet zich in mijn voorhoofd voort,
 een vlies, dat tot mijn groei behoort.
 Mijn voeten dansen in de pijn,
 5 die baren heet, zie hoe ik hang
 aan snoeren, levenslang.
 Een groot mariablauw
 volmaakt mij binnen deze vrouw.

[621] Kus^(aant.)

Uw lippen stulpen
 hun sterke schulpen
 van geluk
 tegen de schelpen
 5 van mijn lippen
 en de stippen
 in uw oogen
 worden hard.
 Onbewogen,
 10 onbenard,
 staat het oog-
 blik gebogen
 uit het leven
 als het doode,
 15 adempauze,
 tusschenpooze;
 wordt het drooge
 vuur gezogen
 naar de wegen
 20 van het hart.

Een zwarte fijne
 regen daalt
 uit uw blik,
 die weer verdwaalt.

[622] Pullover^(aant.)

In je pullover staan
 je borsten, proefgeboren,
 dwingend, horizontaal
 tegen het weefsel aan.
 5 Ik voel een kleine kraal
 bij elke top behooren.
 Bevrediging van goed en huid
 in hun vereeniging rondom
 de jonge driehoekvorm,
 10 die in mijn handen sluit.

[623] Hercules Seghers^(aant.)

Dit is de winter doodstil in elkaar.
 Wij zijn zonder beginsel. Ephemär
 liggen de dorpen en de vijvers tegen
 elkander op. Hercules Seghers.

5 De wegen knoedelen tot knotten haar.
 De dag is dicht. Van deuren star en zwaar
 hangen de hemelen gesloten. IJzer
 paart zich aan ijzer als een liefdespaar.

[624] Microben^(aant.)

De stad is overvol van uw microben.
 Van alle zijden dringen op mij aan
 woorden, die met u in betrekking staan:
 sigarenmagazijn, abdijsiropen,

5 spekslagerij, Van Houten, levertraan.
 Hoe zal eenmaal het raadsel zich ontknopen,
 dat alle namen naar u uit doet gaan,
 alsof gij in de dingen zijt gekropen.

Ik kan nog uren door de straten lopen:
 10 de taal houdt u in 't alfabet bijeen
 tegen reclamezuil en uithangborden.

De dooden spreken nimmer meer maar worden
 artikelen, die wij in winkels koopen
 voor 'n fluistering over de toonbank heen.

[625] Raspoetin^(aant.)

Hij ligt met vrouwen in de bosschen te hoereeren.
 Onder zijn handen wordt hun lichaam zóó volkomen
 in 't ritueel der lusten opgenomen,
 dat zij zich wanen in een tempel te verkeereren.

5 In Petersburg moeten de hooge heeren
 den heil'gen moesjik boven zich gedogen:
 hij heeft den csarewitsj genezen met zijn oogen.
 Hij kan het kwade met zijn blik bezweren.

Vorst Joessoepof, muziek, dans, wijn en vrouwen.
 10 Zeven bekers vergif en twintig kogels.
 Gebonden wordt hij uit de Newa opgevischt.

Nóg maakte hij een arm vrij uit de touwen.
 Zijn longen zijn met water volgezogen...
 Dan is het lot van Tsaar en keizerrijk beslist.

[626] Vestdijk^(aant.)

Hij heeft het vat der Danaïden eindelijk gevuld,
want zijn geduld was op. Hij heeft de tijd gekuld,
door deze dames dood te laten lopen...

- Als schim teruggekeerd is er toen één geslopen
5 naar 't eind der tuin, waar 't ding te roesten lag
al zóóveel eeuwigheid, dat men een bodem zag.
Zij nam een emmer water, met een botte lach
gooide zij 't vaatje vol tot aan den rand
en zag zichzelf voor 't eerst binnen den wand
10 van 't element, dat haar had voortgedreven
door alle uren van haar bodemlooze leven.
En zei: ziezoo, die zaak is dus aan kant.
Ik ga mijn zusters halen om te spelen
in deze spiegel met de spiegelbeelden.

[627] Spinoza^(aant.)

Diep in de deken van de tijd
ligt gij gebed, niets onderscheidt
u van de grond, die u omvat,
alsof gij nimmer lichaam had.

- 5 Volgens de wet van Lavoisier
doet gij op deze wijze mee
aan de bestendinging der stof,
die gij met denken overtrof.

- Maar beide attributen Gods
10 doordringen nog elkander: trots
gaat gij door mijn geheugen heen
en nergens zijt gij hier van steen.

[628] Mozes^(aant.)

Herinnering, een groote hommel, gaat
 stuifmeelbeladen, honigdoof,
 over het koren in mijn hoofd.
 Gij hebt het grond en land beloofd;
 5 het is ontkiemd aan deze kant.

En de gedachte wordt bezwaard
 met oud geluk - een volle schoof,
 die rechtop in mijn lichaam staat.
 Gij zult het nemen zonder graf.

[629] Potlood^(aant.)

Ik kwam een vrouw tegen van J. Bendien,
 loopende in een legende.
 Ik ben van dezelfde schemer misschien,
 want zij ging door mij heen zonder op te zien;
 5 zij vond met zichzelf geen verschil
 en toen zij voorbij was kende
 ik lichaam en ziel en bovendien
 stonden we beiden in potlood stil.

[630] (Als vele microben op ruiten en ramen)^(aant.)

Als vele microben op ruiten en ramen
 dringen de woorden om mij te samen
 van de levende taal, die zij eenmaal sprak.
 Zij verleenen haar tijdelijk onderdak;
 5 zij wordt in hun functie opgenomen,
 zijnde zodoende haar eigen reclame,
 die me een winkel doet binnen lopen,
 waar ik haar op haar woord kan kopen,
 omdat zij het eenmaal tegen mij sprak.

[631] Vogel van waanzin^(aant.)

Vogel van waanzin in dit zenuwhuis
 duikt in vervoering donkerheden binnen,
 die zij heeft weten te beminnen,
 maar vindt haar hand niet meer, wijkt uit
 5 ten venster, waar onroerbaar zwart
 de horizonnen liggen,
 die zij heeft liefgehad -
 maar vliegt zich in het glas te blinde
 en legt zich neer in 't midden van de kluis,
 10 waar ik begin te bidden:
 geef nu een zacht vergif dit dier en 't huis,
 o dood, uw laatste zuiverende winden.

[632] Directeur^(aant.)

Gij telt.
 Ik noem.
 En met één naam heb ik u in uw millioenen geraakt.
 Ik maak de wet. Ik beweeg mij spronggewijze.
 5 De wet maakt u. Gij gaat ruggelings verder.
 Er is tusschen ons een ondempbare diepte.
 (Gezien van uw kant.)

Gij rangschikt.
 Ik ben altijd weer mijn eigen winst.
 10 (Die gij rangschikt.)
 Ik ben mijn eigen verlies; het nulpunt, waarop gij
 loert en roept: o moeder der getallen.
 Maar als ik met kristallen
 volschiet, staart gij en wendt u af.

[633] Dagboek^(aant.)

Soms komen kinderen in de cel en spelen
 gevangenisje, water en brood genoeg
 om levenslang te zitten; als ik vraag
 ook mee te doen, zeggen ze: da's een boef;
 5 pas op! want hij vermoordt je en besteelt je!

Eén zit naar huis te schrijven: lieve pa en moe,
 ik mag nu al, voorloopig evenwel
 onder geleide, vuilnisvaten doen.
 De groeten aan oom Piet en tante Nel.

10 De tweede weet bewakers om te koopen
 met chocolade, van bezoek gekregen,
 om 's morgens tusschen acht en hallef negen
 op de luchtplaats een cigaret te rooken.

De derde gaat vanavond naar de kerk.
 15 Hij krijgt een hokje waar hij juist in past
 en dat van binnen vol met namen is gekrast
 en vreeselijke woorden als: verrek.

De vierde begint in zichzelf te praten,
 omdat hij gek wil worden in zijn hoofd.
 20 Eens kijken of de dokter het gelooft,
 dan kunnen we altijd nog weer verder praten.

De vijfde zal het voor vandaag verdommen.
 Zeven cipieren slaan hem in 't cachot.
 Daar bidt hij voor het eerst oprecht tot God
 25 of toch de hoofdbewaker eindelijk wil komen.

De zesde is gevlucht, drie dorpen ver,
 zonder voldoende rekening te houden
 met Hilversum: de eerste avondster
 vindt hem, bewaakt door twee politiehonden.

30 De zevende vouwt enveloppen voor het Rijk
 en stuurt ze maar gelijk door aan den Koning,
 om hem alvast zijn goede wil te toonen
 in 't schrijven van requesten, zonder eind.

[634] Slagveld^(aant.)

De schemer valt als grond.
 In Holland loopt een hond.
 Een hond met lange tanden.
 Er gaat door alle landen
 5 een groote zwarte hond.

Wij liggen in het rond.
 Niet langer van elkander.
 Wat ons tesamen bond
 stierf tusschen onze tanden.
 10 De schemer valt als grond.

[472B] Symbiose^(aant.)

Ik blijf aan u verbonden
 met wind en cellulose.
 De namen, die wij kozen
 voor elkaars hart als rozen,
 5 gaan er langzaam in onder.

Natuur en geest, vermalen,
 planten zich in elkander voort
 door einders en centralen,
 langs vezels en metalen,
 10 om nog te achterhalen,
 bij de gratie van een woord,
 momenten van ontmoeten,
 die eenmaal zijn geweest,
 op wandelende voeten,
 15 eenheid van tijd en vleesch.

[635] Quantiteit^(aant.)

Gij ligt niet meer zoo dicht opeen.
 De treinen rijden in u rond,
 zonder dat het u wondt.
 De dood heeft onvoldoende steen.
 5 De steen heeft onvoldoende dood,
 gij werd uzelve veel te groot,
 gij werd uzelve veel te veel.
 Wat gij aan enkelvoud bezat
 kan ik nu tellen één voor één
 10 lichtjaren om mij heen.

[636] Tableau mourant^(aant.)

Ik sta met u in scène.
 Wij kunnen niet verdwijnen,
 want één van ons is dood
 en houdt den ander groot.

5 En de tooneelgordijnen
 zijn eeuwig avondrood.

De zon is blijven schijnen.
 De boomen worden hoog.
 Hoe zouden wij bezwijmen
 10 als één van ons bewoog.

[637] Onderlinge^(aant.)

Ik deel u met de dood
 en duid u dubbel aan:
 de vraag staat aan het antwoord bloot,
 het weten aan de waan.

- 5 Het dubieuse van
 dit onderling bezit
 doet wensch en werkelijkheid
 binnen elkaar bestaan.

[638] Constante^(aant.)

- Een doelgehouden immerheid
 zijt gij mij tegenwoordig,
 los van verleden tijd;
 geen heden onderhoorig;
 5 geen toekomst toegewijd;
 naar leven evenboortig
 en tegelijkertijd
 ten doode gelijksoortig.

[639] Inter ego^(aant.)

- Gij zijt uzelve voor
 en even ver ten achter;
 te boven en te na;
 op 't spoor en weer te wachten;
 5 loopende door elkaar.
 Intermoleculair
 neem ik uw werking waar,
 gespannen als een snaar.

[640] Woeker^(aant.)

De dagen hebben bladeren gekregen.
 In mond en bloed hangt loover:
 woeker buiten mij om,
 en buiten deze regelen,
 5 van leven, dat u overwon.

Nachten staan krom geheven over
 het wit van nieuwe, vreemde bloemen,
 waarmee ik u niet kan benoemen.

[641] Localisatie^(aant.)

Mijn bloed krioelt van u.
 Gij reageert op elke duw
 met een ontkleuring van de huid,
 alsof gij u verwijderdet
 5 en koud wordt, maar naar binnen toe
 blijft alles zalig, warm en moe.
 Daar leven plaatsen van weleer
 in ongekende wederkeer
 en nemen oord en omtrek aan
 10 alsof gij niet zijt heengegaan.

[642] Topografie^(aant.)

Waar hebt gij u opnieuw gehecht?
 Op welke plaats in Nederland
 manifesteert zich uw verstand,
 denken, waarmee gij samenvlecht,
 5 inhalende uw achterstand?
 En is uw lachen weer ontbrand
 aan lippen en de blonde vlecht
 van uwe haren neer gelegd
 rondom een hoofd met eene hand,
 10 waarin uw hand reïncarneert
 en gij de dood neutraliseert
 tot overgang en achterland?

[643] Janus^(aant.)

De dubbelzinnigheden,
die tusschen ons ontstaan,
omdat ik om moet gaan
met heden en verleden
5 binnen hetzelfde raam,
- het raam van uw verscheiden -
houden in mij tesaam
leven en overlijden,
ik zie naar beide zijden
10 uw voetstappen vergaan.

[644] Steenlied^(aant.)

Woorden achterstevoren
zijn naar u onderweg:
om ze gewoon te hooren
zijn uwe ooren weg.
5 Zinnen binnenstebuiten,
want uw verstand is heen.
Lied om op u te stuiten:
steen tegen steen.

[645] Volume^(aant.)

Met u is toegenomen
 het niet en ik bleef achter:
 blinde volumewachter
 der duizende atomen,
 5 die u tesamen brachten
 en die elkaar ontkomen
 buiten denken en droomen,
 waarin zij u betrachtten
 met d'oude eigenmachten
 10 waarover zij beschikten
 toen gij in diepte en dikte,
 lengte, breedte en hoogte
 bestond voor mijn zintuigen,
 die u naar binnen zogen.

[646] Qualiteit^(aant.)

Hebt gij volgorde nog
 van boven naar beneden,
 van links naar rechts, alsmede
 totaalgetal en samenhang?
 5 Bleven de maten even lang,
 die ik op u heb aangebracht?
 Zijt gij uzelf de eerste nog
 en eenige, of alreede
 zevende, negende, ongeacht
 10 welk ranggetal in reeksen,
 die u vermeesterden, in 't zog
 trokken der quantiteit... en toch
 hield gij daarin het teeken,
 dat u bewaart en duidt tot in
 15 verste verandering?

[647] Oorlog^(aant.)

Raket en mitrailleur
 spannen over mij heen.
 Ik leun in deze bogen.
 Met seconde en kogel
 5 zijt gij in oerbestaan
 van hetzelfde vermogen:
 atoomkracht, die gebeurt
 en door het leven scheurt.

[648] Camera Obscura^(aant.)

Steeds scherper en bekwamer,
 naar wezen herontstaner,
 ontwikkelt zich uw beeld
 in de donkere kamer
 5 mijner voorstelbaarheid.

Steeds vager en verdaner,
 naar lichaam meer verganer,
 wordt uw leven verdeeld
 onder de cryptogamen
 10 der praehistoriewereld.

[649] Landschap^(aant.)

Ik loop in schilderijen rond.
 Plekken, ouder dan God,
 liggen hier op den grond.
 Geboorteplaatsen komen bloot;
 5 een bodem, bijna uitgesleten,
 waar ik het zand heb uitgebeten
 met 't zoutzuur van mijn geest,
 om terug te vinden wat gij zijt geweest.

[650] Energie^(aant.)

Het vuur, waarin gij nu verkeert,
 verwarmt mijn voeten, ik bezin
 mij op het feit hoe onverteerd
 gij nu geworden zijt tot in
 5 uwe verkolingen, hoe on-
 ophoudlijk deze reis begon
 door de stofwisseling - en zal
 kleiner dan een bekend getal
 uw wezen zijn of groter dan
 10 de som van alle, uw bestaan
 is onuitwisbaar in de brand
 der wereld, die de and're kant
 van ademen is, de mensch
 verlaat zichzelf tot aan zijn grens
 15 en wordt zijn eigen energie,
 zonder te weten wat of wie
 hij voedsel werd en levensbron,
 maar in dit zingen slaat gij om
 en gij vergeestelijkt tot vorm,
 20 die triompheert over de worm.

[651] Diaspora^(aant.)

Al zijt gij in onnoembaarheid,
 glanzende scharen van mijn wil
 zijn uitgegaan om u te tellen:
 een prevelen, niet te verstaan,
 5 zal eenmaal samenvallen
 met onze kennismaking
 diep in de taal.

Dan treedt uw lichaam uit mijn som,
 want alle moleculen
 10 roep ik weerom
 uit hun verstrooiing. Alle.

[652] Verzet^(aant.)

Vervallen van uzelve,
 ligt gij in grafgewelven,
 zonder persoonsbewijs,
 in het egale grijs
 5 dier ondergrondsche ruimen
 uw vormen te verzuimen;
 een illegaal verweer
 tegen het machtig heir
 der bovengrondsche krachten,
 10 die u te vinden trachten;
 een illegaal bestaan
 tegen de wetten aan
 der waarheid, die gij zijt
 binnen het alphabet.

[653] Omsingeling^(aant.)

Voorstellingen aangaande
 het nog van u bestaande
 verschemeren onderling.

Wat is er verder aan een ding
 5 te onderkennen dan zijn gaande
 en komende verandering
 van plaats met evenzoo genaamde?

Maar desnietteenstaande
 trek ik om u tesamen
 10 in een al nauwer ring.

[654] Aanspraak^(aant.)

Doode, gij zijt verdeeld
 tegen uw evenbeeld,
 dat in mijn geheugen ligt.

Ik weet niet hoeveel gezicht
 5 beantwoordt aan de vlek,
 waarin ik u herontdek.

Ik weet niet hoeveel helft
 nog behoort bij deze helft
 van het geheel van eens.

10 Welke aansprakelijkheid
 gij hebt op het harde feit,
 dat ik u niet vergeet.

[655] Totalisator^(aant.)

*(Want wij zien nu door eenen spiegel in eene duistere rede, maar alsdan
 zullen wij zien aangezicht tot aangezicht; 1 Kor. 13:12a)*

Ontbonden in factoren
 ligt gij naar korreltal
 uzelve te behooren
 totaal en overal.

5 Van achteren en voren,
 opzij en in het rond
 weet gij hoeveel gij vond
 waarmee gij zijt geboren.

[656] Autogram^(aant.)

Die van het lichaam niet meer weet,
 tenzij in ieder onderdeel
 de rotaprint van het geheel
 behouden blijft, een automaat
 5 of autogram met evenveel
 functie en vorm, wij weten niet
 hoe diep gij u verliet,
 merkteeken latend in het rond:
 de zoete ijk van uwe mond
 10 op alles waaruit gij bestond.
 Hebt gij u goedendag gekust
 en waarborgsom en statiegeld
 gestort en wordt gij ingeruild,
 wanneer de eigenaar u mist?

[657] Paradijs^(aant.)

De witte boomen van het paradijs
 klimmen achter elkander aan de ronde
 horizon, die ze eenmaal heeft verslonden,
 omhoog tot voor mijn voeten, ik vergrijs
 5 voor deze plotselinge muur van ijs.
 Geuren bewerken in mijn hart het wonder
 waarmee vermoedens gloeien tot bewijs.
 Dit is uw bloei, die mij heeft teruggevonden.

[658] Wichelroede^(aant.)

Gij hebt uzelve saamgesteld met dit,
 wat om mij heen de wereld heet;
 naald in een hooiberg, die ik vind
 op ieder punt waar ik het lied
 5 beginnen laat, gij hebt u niet
 verborgen voor mijn oog en hand:
 starende tast ik door den brand
 der stof om u geheel en al
 te isoleeren van 't heelal.

[659] Mier^(aant.)

Het blauw, dat aan de hemel bleef,
 nadat gij uit mijn oogen dreef,
 bezit vliegtuig en vogel vast
 en sterrenstroomen ingekrast;
 5 netwerk van leven sluit mij in,
 ik ben een mier en ren en ren
 in deze groote bogen rond,
 of ik nog iets van u hervond.

[660] Aureool^(aant.)

Mijn ziel is nergens naar gaan staan.
 Ik ben geen ander ingegaan.

De poorten van het paradijs
 staan open in het avondgrijs.

5 Het eerste licht uit mijn bestaan
 houdt zich over mijn haren saam;

waaraan ik kenbaar wezen zal
 tegenover mijn oergetal.

[661] Duel^(aant.)

Waar steekt uw hart zijn laatste vlag?
 In welke stilte stuit het sterven
 van deze ingekrulde dag?
 De avond heft zijn roode nerven
 5 over de boschlucht op, uw bloed
 staat van mijn bloed doorstreept - voorgoed.
 Het donker komt over ons verven
 met sterrenschroei en hemelroet.

[662] Kristal^(aant.)

Tusschen heuvelen van den tijd
 ligt het verre water samen,
 op het niveau der eeuwigheid,
 in een windloos hemelvlak,
 5 vreemd aan de aarde.

Vreemd aan het bloed. Een wit kristal,
 helder en zich voortaan gelijk.

Nadat het wonderlijk ontsprong
 ten bodem van het duister dal
 10 van mijn begeeren,
 ging het een snelle went'ling aan,
 onder de donkere dans der maan,
 met nacht en sterren
 en toen het uur voltooide in den morgen
 15 lagen de koude, gouden
 scherven van het festijn tesaam.

Maar zij lag zonder bitterheid
 in mijne arm en sprak:
 nu weet ik wat er brak,
 20 en schreide en hief te zingen aan:

Op het schip van nu en morgen
 staan der ziele onbezorgde
 schepelingen, die den tijd
 in zich voelen overhellen
 25 naar het uur, dat snel en diep
 in het dansen om hen riep.

Want het water is waarachtig,
 rustend in zijn middelpunt;
 en der horizon indachtig,
 30 die het zoet omhult.

[663] Afscheid^(aant.)

Nu het weer is bijeen gebracht:
 een afscheid en een nacht
 tot aan haar bronnen toe verkracht;
 een teruggelopen donker in het licht;
 5 uw lichaam teruggeslonken tot dit vederlicht
 vaarwel, dat uit mijn armen zwicht;
 een ster, die zich herstelt aan verre trans
 - met welke wet in evenwicht? -
 o strak en hel heelal, waarin zij was
 10 het vrije vuur - donker en asch
 waaien in mijn gezicht.

[664] Registratie^(aant.)

Wie van de droom geneest,
 die hij de zijne wist,
 voelt zich, nu er geen roep meer is
 naar dat geweest,
 5 wel overal vergist,
 maar niet meer tot den dood bevreesd,
 alsof hij iets voor eeuwig mist;
 hij keert naar lied en text,
 waartoe het nu verworden is
 10 en peinst en leest.

[665] Herdenken^(aant.)

O gij, die ik gedenk met zuiverheden,
 waaruit de sterren en kristallen zijn gesneden,
 gelijk uw lichaam mede.

Waarom is het niet bij elkaar gebleven?

- 5 Dan had ik het gedicht geschreven
 dat in uw bloed stond door te breken,
 dat met uw heengaan is gebroken,
 omdat het nog niet in mij leefde;
 ik heb het zegel van uw bloed niet durven breken.

- 10 Onuitgesprokenheden
 staan in mijn mond ontstoken.

[666] Afval^(aant.)

Armte, die over is:
 uitstervende eenzaamheid,
 afval van bitterheid,
 berusting, die dit lied

- 5 zijn schamelheid verleent.

Ik ken de avond als voorheen
 omwonden van een donker land,
 maar ik ga er niet meer heen.

- 10 Wiens vuur tot aan het eind opbrandt
 zit bij de asch alleen en weent
 terwijl zijn droom de wegen gaat
 door een helder, onverwoestbaar land,
 glinsterend in de doode haard.

[667] Diepgang^(aant.)

Oude gevoelens in het donker vinden,
 alleen bereikbaar met gesloten oogen,
 en lichaam onbewogen,
 opdat de ruimte niet zal hind'ren.

5 De uren glijden doof voorbij
 langs blijdschappen, die zij niet weten;
 het licht heeft het donker vergeten,
 dat ligt in huis bij mij.

Dat stijgt als water - en het laat
 10 oogen vanbinnen openslaan
 in landschappen, vergaan, vergaan,
 maar eigen, en het achterhaalt
 een schaduw die er vlucht tot in
 het verst verwijderdste, waarin
 15 het overgaat in uw gelaat.

[668] Claude Monet^(aant.)

Een weeke maan, bijna om uit te wisschen,
 zooals Claude Monet ze schildert,
 met wolken, niet meer overrompeld door het licht,
 maar mauve en met de oogen dicht,
 5 zoo zie ik je gezicht
 en bij dit stille vergewissen
 wordt tot eenzelfde vreê vermilderd
 mijn lied, bleek en om uit te wisschen;
 maar overal rondom waken uw wachten,
 10 de zachte, onveranderlijke krachten
 van uwe liefde, sluimerend intusschen.

[669] Maria^(aant.)

Toen ik ingeslapen was
 in zonneglas, in zonneglas,
 waarvan de kamer was -
 ongeboren in diamant
 5 van glinstervliezen, ingekeken
 door ongestoorde moederogen -
 heb ik haar lichaam weergezien:
 een licht met het vermogen
 te kunnen worden kind of ster
 10 en nu ik me heb bewogen
 moet er een droom geboren zijn
 waarvoor een koning ligt gebogen.

[670] Maria Magdalena^(aant.)

Mijn lichaam ligt bereid tot Paschen.
 Ik keer met u de zoete zalen in
 dier witte, laatste maanden.
 O tuin der aarde, die ik nu bemin
 5 meer dan mijn eigen ademhalen,
 omdat mijn bloed er in verging.
 O bruid, die na mijn hemelvaren
 zal zingen in Jeruzalem.

[334B] Verkenning^(aant.)

Gij zijt bijeen met bloem en wind;
 een toestand, onbekend; ik wil
 betrachten elk verschil,
 dat zich nog tusschen ons bevindt,
 5 over te nemen in het woord;
 tot er in dit verlaten oord
 niets anders is dan uw verlies
 en deze winst, dat ik precies
 de grenzen weet van mijn gemis.

[671] Trance^(aant.)

Gij gaaft het huis de stilte.
 Aan de muur van uw afzijn
 liggend, voel ik niet de kilte
 noch de hardheid van de steen.

5 De elementen zâmen
 zich tegen haar omhoog.
 Het dondert voor de ramen.
 De bliksem boogt.

En zon en sneeuw vergaan er
 10 tot avond en tot asch.
 De tijd wordt telkens later
 dat ik was.

Van eeuwigheid beslapen
 de kamer, waarin diep
 15 onder de sluimer uwer name
 wie hier om u insliep.

[672] Doodlied^(aant.)

Bijeen te dichten, woord na woord,
het lied, waartoe gij nu behoort.

Beteekenissen, die zich strekken
ver buiten de gewestelijke

5 der aarde en die landen vinden,
waarom te weenen in den blinde

het lachen hier vergeten wordt
en bloed en bloem en bloei verdort.

Om in haar oogen aan te treffen
10 de spiegeling van dit beseffen,
die jubel wordt:

‘o landschap van het licht, ik sta
hier zingende bij de gena

van dit lichaam, waarin gij zijt
15 wuivende vlam en zaligheid,

waarin het lied wordt ingehaald,
dat met mijn lichaam is betaald’.

Is dit het lied en is zij dan
dat witte licht, die eene vlam,

20 dan zullen wij hetzelfde zijn
bij 't breken van den schijn.

[673] Diagnose^(aant.)

De dingen komen nu vertrouwlijk bij de sêrre:
 de hond, de avond en de verre
 horizon.
 Ik wou dat ik nu kon
 5 sterven;
 of dat nog eens begon
 leven;
 dan viel dit wel aan scherven,
 wat van de liefde is gebleven;
 10 waarin alleen nog waanzin wonen kan.

[674] Aarzeling^(aant.)

De wind heeft het leed vernield.
 Nu is niets over
 dan onbekend land,
 waarover
 5 regen, een nieuw gebied,
 maar ik weet het niet,
 ik weet niet,
 ik dwaal aan den rand,
 ongeloovig,
 10 ongeloovig.

[675] Arceering^(aant.)

Strepen van lente en maan aan het raam
 van het bosch, waar de boomen de spijlen zijn.
 Ik ben een grijze gevangene van
 den tijd, geleund in het venster der maan.

- 5 Dit zwaargeketende landschap rust.
 Ik glimlach en zie de sterren gaan.
 Ik glimlach en zie mijn naam vergaan,
 op eendere wijze uitgebluscht.

[676] Kafka^(aant.)

- Ik heb naar je gevraagd vannacht.
 Huiseigenaren liepen
 naar boven en die slieden
 deden hun deuren open
 5 om door elkaar te loopen.
 Ik ging een datum binnen,
 die niet meer kon beginnen.
 Vroeger en later stonden
 bijeen met honderd ponden.
 10 Zoo geurde ook je haar.
 Alles woog even zwaar.
 Tevoren droeg ik nimmer
 zoo'n boordevolle emmer
 toestand en commentaar.
 15 Maar waar was je? Waar?

[677] Schakelbord^(aant.)

Met geen heden gemengd,
 kan ik u niet meer weten.
 Gij zijt terstond vergeten,
 zoodra ik aan u denk:
 5 de stop is doorgesleten.
 Alleen een draad van dood,
 buiten de meter om,
 levert nog clandestiene stroom,
 langs zegeling en lood.

[678] Einstein^(aant.)

Uw diepe voeten in de grond
 maken mijn gang van gisteren.
 Ik voel de aarde knisteren,
 onder mijn schoenen terug gerold.

5 Wij zijn draaiing ten achter
 en maken helling met de zon.
 Bij elke voetstap krimpt de tijd
 en trekt de ruimte krom.
 Langzamerhand ontkom
 10 ik aan de blinde oneindigheid,
 met haar zuigende krachten,
 voor uw beweging, die de wet
 volgt van de relativiteit.

[679] 4e Dimensie**I**^(aant.)

Er zijn geen data in uw dood.
 Ik kan niet zeggen: hedennacht.
 En overal is evengroot.
 Want voor en achter schoven
 5 ineen; onder en boven.
 Gij kunt alleen nog engte
 bezitten in de lengte,
 waarmee ik op u wacht.

[680] (4e Dimensie)**II**^(aant.)

De lagen van uw huid
 schuiven onder elkander uit.
 Onophoudelijk glijdt
 een vlak de tijd naar binnen,
 5 dat mijn positie snijdt
 en met de uwe samenstelt
 tot er geen voor- of achteruit
 meer is tusschen de dingen.

[681] (4e Dimensie)**III**^(aant.)

Ik overleef u met het doel
 uwe gestalte tot mijn dood
 in stand te houden, zielsgenoot,
 in mijn gedachten en gevoel,
 5 opdat gij ergens nog geheel
 zult kunnen zijn, als nergens is
 omvang in uw verlatenis,
 voor uw gedeelten, die gij mist.

[682] (4e Dimensie)**IV**^(aant.)

Ik houd u dicht van binnen.
 Gingend in mij beginnen,
 nu er geen uitweg is,
 deel tegen overdeel
 5 elkander te doordringen
 met evenveel ontvangen
 en evenmin gemis.

[683] (4e Dimensie)**V**^(aant.)

O inhoud van uw zijn.
 Kubieke macht om plaats te nemen,
 die met u is verschenen
 en die niet mind'ren kan,
 5 hoewel ge niet kunt zijn.
 De steenen
 sluiten zich naadloos aan elkaar.
 Waar woekert nog uw ruimte
 van vrouwenhoofd met hangend haar,
 10 de schouderbladen en de schuine
 hellingen naar het middel toe;
 liggingsgeluk en loopenspracht,
 het staan op beenen en de kracht
 te bukken naar uw schoen?

[684] Tromboze^(aant.)

De tijd hangt naar u toe
 met slingers van papieren rozen,
 die zijn gebleven in hun bloei.
 Zij vormen in uw dood tromboze
 5 en in mijn bloed chloroze
 en ik ben moe
 van deze groote pauze.

[685] Tegenwoordigheid^(aant.)

De steenen merken u van deze straat.
 Voor het verleden is het niet te laat
 heden te zijn waarin gij gaat.

Een lijn van gelijktijdigheid
 5 doet mij u vinden overdag.
 Gij doet een boodschap in de stad
 en keert terug t.z.t.
 De lijn gaat door het bed bij nacht.

[686] Verrekijker^(aant.)

Hoe ver ligt in mijn hoofd uw beeld.
 Centra van zien televiseren
 u van mij weg. Oog, dat u teelt...
 Ik zal het trachten om te keeren.

5 Dan trek ik u uit alle sferen
 weer naar mij toe en gij vergroot
 uit al dit donker divergeeren
 tot de gestalte voor uw dood.

[687] Continuïteit^(aant.)

Gij gist in mij met ongestorvenheid.
 Wie gij zonder uw dood had kunnen zijn
 wil met zijn voortzetting tesamen zijn,
 volgens de wet der continuïteit.

- 5 Aan beide zijden van de spa die splijt,
 kronkelt de worm en weet zich zonder eind.
 En de geamputeerde voelt nog pijn
 in voet of hand die hem is afgezet.

- Zoo ook beweegt zich langs dezelfde lijn
 10 van onze zielen de saamhoorigheid,
 stip en gedachtestreep ten spijt.

[688] Film^(aant.)

Film over het graf.
 Gij teekent er op af
 met de verlatenissen,
 die lichaam moeten missen.

- 5 Gij komt uzelf tekort.
 Dit is het negatief,
 waarop gij zichtbaar wordt:
 een levend oppervlak,
 waarin gij positief
 10 ontbreekt, een helle vlek,
 die door het donker trekt.

[689] Conserven^(aant.)

Tijd, in het zand begraven,
 ik zal u eenmaal leven;
 eten van uw conserven.
 Gij kunt niet meer bederven.
 5 Gij zult mij eenmaal laven
 met duurzaamheid in blik.
 Ik ben achtergebleven
 bij ieder oogenblik.

[690] Punt^(aant.)

Het raam is dood aan deze kant.
 Het heeft geen andere kant.
 De wereld werd een wand,
 waartegen ik beweeg,
 5 een vlieg, een dunne veeg.

De muren komen op mij toe;
 de zolder en de vloer:
 plat parallelipedum,
 vertrapt lucifersdoosje en
 10 de put van Edgar Allen Poe.

Gij nam dimensie met u mee
 uit mijn bestaan. Ik ben alleen
 het onveranderlijke punt,
 waarop gij u verlaten kunt.

[691] Ganzebord^(aant.)

Ik haal u in met achterstanden.
 De dingen komen weer
 als ballen in mijn handen.
 Beurten gaan op en neer
 5 van 'n spel met oude panden.
 Wanneer ik u passeer,
 moet ik opnieuw beginnen.

[692] Convexe^(aant.)

- De rubber van uw leven rekt zich uit
 ver buiten de opperhuid,
 die eenmaal om uw lichaam sloot.
 Gij zijt binnen en buiten kwijt.
- 5 De randen van 't heelal,
 die nergens zijn en overal,
 bekleeden u, o bruid.

[693] Zijn^(aant.)

- Uw zijn is toegenomen
 met niets. Nu kunt gij komen
 voor uw begin en achter
 het eind van uw gedachten.
- 5 Overal breekt gij uit
 uw inhoud, nergens stuit
 iets tegen u aan,
 waarmee gij zoudt bestaan.

[694] 1^{3(aant.)}

- Ontdaan van aanvang en vergaan,
 moet gij mij tegenwoordig zijn;
 val ik tesamen met uw lijn:
 wij hebben twee punten gemeen:
- 5 geboorte en kennismaking.
 Bij de derde aanraking,
 die in het lichaam zich voltrok,
 lig ik met u in 't zelfde vlak.
 De vierde keer dat ik u vind
- 10 is bij mijn dood, dan zijn wij in 't
 kubiek bijeen en nergens is
 de een den ander een gemis.

[695] Tijdnood^(aant.)

De dingen hebben een naamgenoot
gekregen met uw dood;
een diepe deelgenoot
aan holte zonder hart,
5 aan volte zonder vat;
ruimte, die ramen mist;
schuim, dat tesamen sist.
Aan uwe buitenkant
ontbreekt de binnenkant
10 en andersom, gij zijt
met geen geheel op tijd;
waarmee gij levend was,
als ieder sprietje gras.
Zoo zinkt de zon in zee
15 en neemt het daglicht mee.
Ik sta met een gebaar
voor uw verdwijnen klaar.
Morgen is nog het meest
van uw vergaan bevreesd.
20 Ik kom in tijdnood met
mijn allerlaatste zet.

[696] Positie^(aant.)

Hel naar mij over als gij kunt.
Ik ben uw vaste punt.

Begin een lijn en ik zal weten,
uw ligging achter het vergeten.

5 Coördineer u tot de staat,
die elke ingang openlaat.

Verga niet verder zonder mij,
want dit gedeelte hoort er bij.

[697] Spiraal^(aant.)

De wind laat in mij leeg
 de holte van uw dood;
 die melodie verkreeg:
 'ik raak al verder weg
 5 en nauwelijks terug;
 voortdurender ontbloot
 en nimmermeer terecht;
 steeds dieper uit het lood
 van 't woord, dat mij nog aan u hecht;
 10 u overal vooruit,
 een cirkel, die niet sluit,
 in ronding, op en af;
 ik dans boven mijn graf,
 een levende spiraal,
 15 en zonder dat ik ademhaal'.

[698] 0, 1 □^(aant.)

Gij repeteert u als een breuk,
 die niet kan komen tot de som
 waartoe hij strekt, gij onderbreekt
 uzelf in elk bereikte, om-
 5 dat doodgaan nooit geheel geschiedt
 tegenover het niet.

[699] Nirwana^(aant.)

Waar gij nu zijt is anders niets
 dan wat u onderscheidt van iets,
 een eigendom, zonder bezit;
 doelstelling zonder wit;
 5 beginsel zonder pit.

Gij keerde in uzelve om
 tot u geen mensch meer tegenkwam.
 Het minste werd het meeste
 tegen het nooit geweeste.

[700] Acrobat^(aant.)

Dan ben je bijna een bol.
 Je brengt je hoofd in het hol
 van je voeten en overal
 ontmoet je het ronde heelal.

5 Lange strengen van wil
 houden je lichaam stil
 als een stalen veer, die staat
 in zijn eigen overdaad

gebogen boven het punt
 10 waar hij eindigt en begint;
 moment van dood, in balans
 met 's levens uiterste kans.

[701] Overdood^(aant.)

De dood is om, gij buigt
 tegen uw uitvaart in,
 die tegen u getuigt;
 een lange insnoering
 5 door het eentonig heir,
 tot het tesamen zijgt.

[702] Concave^(aant.)

Liggend twee heilige heelallen in elkander,
 hoor ik mijn hemel in uw hemel schallen,
 voel ik mijn ronding in uw ronding ballen,
 schuif ik bedachtzaam bolsegment
 5 na bolsegment langs uwe klingen,
 zonder in u te dringen;
 wij hebben eender middelpunt.

[703] Cartografie^(aant.)

Verten, die fluweel zoomden in onze harten,
 voor het verlangen, om in te rusten,
 totdat de tijden zouden ontbranden,
 (maar onze lusten brandden naar binnen
 5 terwijl wij wachtten en onze zinnen
 bezaten ons zonder verraad, wij kusten
 een verzuim in slaap en wij gerusten
 gingen de weg in waar de resten
 des levens blijven, de zeer gesusten)
 10 - hebben het weder tot zich geroepen
 en het afscheid is ons laatste bezit,
 met de bezwering, biddend en wild:
 teeken te laten in onze handen.

Verten, die fluweel zoomden binnen ons hart,
 15 voor het verlangen om in te rusten,
 werden tot continenten en kusten,
 bereikbaar met een blik op de kaart.

[497B] Triniteit^(aant.)

God scherpt zijn wet op deze steen,
die mijn bestaan geworden is.
Maar Jezus Christus geeft ons visch
en droogt de tranen van gewezen.

5 Heeft Eén van beiden zich vergist?
Wij zijn een duister fenomeen,
zoolang niet in ons leven rijst
het licht van den Heiligen Geest.

Heilige Geest kom in het vers,
10 waarin gij drieën, één voor één,
hetzelfde zijt en ik alleen
nog zingende van U verschil.

Heilige Geest vervul het vers
zóó gansch dat er geen vezel is
15 die niet van Uw belevenis
vibreert als van de liefde vleesch.

Moeder van Jezus is het vleesch.
Zuster van Christus is het vers.
Vader die in de hemelen zijt,
20 kome Uw koninkrijk.

[704] Damascus^(aant.)

Er is geen baan voor uw beweging.
 Nadat de ruimte bij u binnensloeg
 naar alle hoeken en u ver genoeg
 inkrimpen kon, dat geen omgeving,

5 waarin gij om uzelve heenging,
 nog overbleef, geen opening of voeg,
 die u misschien een meter overdroeg,
 ligt gij gesteengd in versteening.

Ik stond er bij in de realiteit,
 10 uw mantel toegevouwen op mijn arm.
 Maar later op den weg sloeg God alarm:

‘Ga naar Damascus. Daar wordt u gezegd
 wat ge moet doen. Ga naar Damascus. Recht’.
 Nu wacht ik op het woord dat u bevrijdt.

[705] (Gij ligt in craquelé verloren.)^(aant.)

Gij ligt in craquelé verloren.
 Deellijnen duizelen door u heen
 en maken u tot meer dan een
 en telkens minder dan te voren.

5 Binnen dit mozaïek bezworen,
 gaat het gedeelde niet van een.
 De breuken geven ook meteen
 uw grondgetal om te behooren.

Want God is groot genoeg om geen
 10 grenzen te hebben, waar gij buiten
 zoudt vallen en een plaats bereiken,

die Hij niet zou kunnen bestrijken.
 Gij moet met stukken in Hem sluiten,
 maar Hij deelt u voorgoed door 1.

[706] Code^(aant.)

De levenskracht die gij eenmaal bezat
verdeelt zich nu over het a b c.

Ik combineer er sleutelwoorden mee
en open naar uw dood het zware slot.

- 5 Het is, in 't vers, de figuratie: God,
te vinden met de letters g-o-d,
in deze volgorde, maar niet per se,
ook andere formaties kunnen dat.

- Iedere serie, elke schakeling,
10 uit welke taal genomen, is geschikt,
zoolang ze in de juiste spanning staat.

De dichter, onder 't schrijven, weegt en wikt,
op dood en leven een schermutseling,
totdat de deur eindelijk opengaat.

[707] (Ik vul met mijn gedachten)^(aant.)

Ik vul met mijn gedachten
de tussenruimte op.
Ze zijn dezelfde stof.

- Ge krijgt dagen en nachten
5 en menselijke krachten.
Misschien wandelt ge al,
een maanlicht waterval
bewonderend en trekken
uw voeten verder, wekken
10 de wegen op naar God
en uw voormalig lot.

[708] Avondmaal^(aant.)

Dooiwater in de Mei
 van Uwe liefde, o Heer,
 wordt mij het strenge weer
 der menschenmaatschappij.

5 Wien Gij Uw vrede zegt
 is vijand vriend gelijk
 binnen het koninkrijk,
 door Uwen Zoon gesticht,

10 waarin wij allen zijn
 van eender doen en staat,
 nemende brood en wijn
 voor Zijn Godlijk gelaat.

Beker en schotel gaan
 van hand tot mond en hand.
 15 Christus wordt voortgeplant
 door Zijn gemeente heen.

Adam is hier, voordat
 de appel bitter werd.
 Die ons heeft liefgehad,
 20 vervult vannacht de wet.

[709] (Jezus schreef met zijn vinger in het zand.)^(aant.)

Jezus schreef met zijn vinger in het zand.
 Hij bukte zich en schreef in 't zand, wij weten
 niet wat hij schreef, hij was het zelf vergeten,
 verzonken in de woorden van zijn hand.

5 De schriftgeleerden, die hem aan de tand
 hadden gevoeld over een vrouw, van heete
 hartstochten naar een andere man bezeten,
 de schriftgeleerden stonden aan een kant.

10 En hij stond recht. De woorden lieten los
 van hun figuur en brandden in de blos,

waarmee zij heenging, als een kind zoo licht.
 Zoo geestelijk schreef Jezus zijn gedicht.

[710] Creatie^(aant.)

Uit 'n overrompelende slaap ontwaakt
in de holen van de nacht.
De muren suizen. Spiegel die blaakt
van een geheimzinnig vuren op haar ziel.
5 Uit welk heelal? En met welk licht?
Wat wordt hier al uren verricht?
Er viel
iets uit de hoeken naar omlaag.
De kamer snikt, omdat er traag
10 en eindeloos iets uit haar glijdt,
dat zich genadeloos bevrijdt,
waarna de grauwe morgen daagt.

1946-1948

[711] Doornroosje^(aant.)

Houthakkers, die zich in het bosch verklikken.
 Slooten, die op hun bodem staan te roesten.
 Je eigen in de hoogte hooren hoesten.
 Een edelhert met plotselinge schrikken.

- 5 Spechten, als zachte mitrailleuren, tikken
 tegen de honderd jaar in eikeknoesten.
 Dat wij elkander tegenkomen moesten
 was te voorzien met langgeworden blikken.

- Hier is het uur. Op deze ronde plek
 10 heeft het tusschen ons plaats, een vuur,
 dat niet verglaast. De groene diepte drinkt.

Terwijl de stilte verder openspringt,
 met boomen van verbazing opgewekt,
 omklemmen wij het eeuwig avontuur.

[712] (Ik sta verslonden van het oogenblik.)^(aant.)

- Ik sta verslonden van het oogenblik.
 Kortsluiting met de eeuwigheid
 houdt u bijeen in tijd.
 Met mijn bestaan bestendig ik
 5 uw statica. Op elke plek
 bevestigt gij uw feit.
 Waarop ik samentrek. Gij zijt
 in 't oog van God de blinde vlek,
 boven mijn tegenwoordigheid.
 10 Ik heb geen lot. Een woeste bloei
 springt op achter mijn tred.
 Nooit worden wij verleden tijd.
 Zoolang ik mij met u bemoei
 zijn dood en leven zonder wet.

[713] Complementariteit**I**^(aant.)

Gij wordt u nog alleen door mij gewaar,
nu alle dingen met u samenschoven
tot zware nullen, die elkander dooven
in eindeloze botsing op elkaar.

- 5 Ik ben in dit proces de makelaar
en mijn u af naar onderen en boven.
En voor de duur van een gedicht gelooven
woorden en waarheid zich uw eigenaar.

- Dan krijgt ge uw oorspronkelijk getal,
10 omdat de eenheid tusschen u verschijnt,
met zijn geheel aan zijn, dat overal
zichzelve midden is, begin en eind;
een bel van lucht, die aan mijn lippen deint,
plotseling volgelopen van heelal.

[714] (Complementariteit)**II**^(aant.)

Uw deelen leven door, alleen verdween
hun onderling verschil, zoodat ontstond
eenheidsaspect, eendere achtergrond
kreeg uwe dood door deze regels heen.

- 5 Een groote vereenvoudiging verscheen
binnen het andre, dat gij aan u bond
met uw gemiddelde, het maakte rond
hemel en aarde, horizon en steen.

- Gij kunt niet eindigen, want iedre morgen
10 draait gij uzelve glanzend tegemoet
en elke avond daalt gij in de sterren,

zonder dat zich uw oogen opensperren.
Er zijn geen vliezen noodig om te zorgen
voor de verbinding tusschen ziel en bloed.

[715] (Complementariteit)**III**^(aant.)

De grond heeft droom gehouden waar gij ligt.
Beelden verdwijnen niet. Eenmaal gebonden
aan een substraat, dat ze heeft afgewonden,
zweeft het geziene over uw gezicht;

- 5 maakt het gehoorde in uw oor gerucht;
geuren verdringen zich voor neus en mond en
alle handdrukken die zij ondervonden
doen met een zelfde druk uw handen dicht.

- Dit is gelijk aan slapen wat gij doet;
10 alleen maar uitgebreider en volstrechter:
de stof wisselt nu een proces directer:
de zuurstof brandt onmidlijk op uw bloed;
het kloppen van uw hart gaat door het hout,
dat al zijn kamers bij u binnenbouwt.

[716] (Complementariteit)**IV**^(aant.)

Ik leef van binnen eender met u door.
Voor mijn gevoelens maakt het geen verschil
of geen orgaan u meer bereiken wil.
Ze zijn d'ervaring een ontmoeting voor.

- 5 Gij ligt in het gezicht en in 't gehoor.
Gij ligt me op de tong als een papil.
Ik voel u aan in elke zenuwtril.
Door elke reukcel loopt uw versche spoor.

- Om u te ondervinden heeft de tijd
10 dood noodig, halt, moet hij discontinu
langs deze beeldverschijnselen verlopen;
ze abstraheeren van zijn eigen feit.

Want in de werkelijkheid verloren u
alle zintuigen; is er niets te hopen.

[717] (Gij hangt alleen met draden aan elkaar.)^(aant.)

Gij hangt alleen met draden aan elkaar.
 Binnen u bleef geen zwaarte over,
 waarvan ge zoudt kunnen gelooven:
 dit is mijn hart, dit is mijn hangend haar;

5 dit zijn mijn armen- en mijn borstenpaar;
 beenen, die van geluk verdooven;
 en voeten, van het stof bestoven
 der wegen, die zij gingen naast elkaar.

De ruwe lijnen in dit fotogram
 10 geven alleen de holten van de oogen,
 waarin de wereldruimte ligt bedrogen;
 de dunne flanken, waar de wind in kwam.
 Flarden japon houden zich aan u vast,
 alsof gij nog met schouders in hen past.

[718] (Ik raak de tijd in 't vore, toekomst is)^(aant.)

Ik raak de tijd in 't vore, toekomst is
 hierdoor ten achter, het verleden
 krijgt een teruggetrokken heden,
 waarmee het iedere gebeurtenis

5 gaande doet blijven, ieder voorval is
 bezig en alles wat wij deden
 doet met dezelfde feiten mede
 om te geschieden in geschiedenis.

Wat eenmaal plaats gehad heeft kan niet meer
 10 ontkomen aan 't verbruikte kwantum tijd,
 dat het gebonden houdt als water zuurstof.

Maar als de stroom van het gedicht haar vuurslag
 door de verbinding slaat wordt gij bevrijd
 van 't eeuwig onherroepelijk weleer.

[719] Optiek^(aant.)

De herfst wordt weer met boomen geel en rood;
 bloedbosschen tegen blauwe luchten,
 waarin de herten langzaam vluchten,
 gestremd door het opaal dat hen vergroot.

5 Zóó naderbij staat alles met een stoot,
 - in alle tuinen hangen vruchten -,
 dat ik geen grenzen hoef te duchten
 tusschen mijn rijpe droomen en uw dood.

Zonder verwondering zou ik u hier
 10 zien loopen, nu mijn oogen glanzen
 van een direct geluk, als bij een dier.

Om met u in dit afgerond kristal
 samen te zijn, liggen mijn kansen
 ver boven hun waarschijnlijkheidsgetal.

[720] Proteïne^(aant.)

Achttien aminozuren waren
 het eiwit, waarmee gij begon,
 lees ik in deze lexicon.
 Het doet me door de ruiten staren.

5 Tellen behoort bij uw verklaren
 en de millioenen zwermen om
 van de uiteengevallen som
 uwer totale aantal jaren.

Groeiringen teekenen zich af
 10 aan binnenkanten van de stof.

Meting en mogelijkheid bevatten
 de eenheid om uw dood te schatten.

De statistieken loopen door.
 Ik ben u graphisch op het spoor.

[721] (Koude noordzeeën zijn in mij ontstaan)^(aant.)

Koude noordzeeën zijn in mij ontstaan
 en lange nieuwguineawolken rekken
 hun leden uit en willen niet vertrekken,
 zoo vast liggen ze in het blauw tot aan

5 amerika over de oceaan,
 dat geen columbus meer hoeft te ontdekken.
 Er zijn geen horizonnen op te wekken,
 want ieder oord heeft zijn meridiaan.

Met binnenmeren tusschen rots en licht,
 10 steil water, gepolijst en trotsch gesticht

op een plateau boven de tijd, dat bloot
 schoof uit de zware gletscher van uw dood,

bitter gebied tegen het ijsmassief,
 heb ik u in de zwarte spiegels lief.

[722] Raster^(aant.)

Ik ben voor u het laatste oponthoud,
 raster, dat u verdeelt in vele
 vierkanten, om u tot de heele
 figuur te voegen, die u openvouwt.

5 In ieder vakje blijft gij even oud.
 Ik kan afdrukken van u telen
 zooveel ik wil en met u spelen
 zolang de tegenstand u samenhoudt.

De tijd staat stil. Gij duurt bij deze woorden.
 10 Ik ga uw gansche leven met ze binnen.
 Gij wordt geboren. Ieder feit heeft plaats

alsof het bij dit oogenblik behoorde,
 zonder zich maar een oogwenk te bezinnen,
 want de herinnering ligt buitengaats.

[723] Willink^(aant.)

De buitenmuren van uw dood verrezen
 van morgen bij 't ontwaken voor de ramen.
 De wijzers op de wekker liepen samen
 boven de cijfers, die ik niet kon lezen.

- 5 En door mijn lichaam sloegen vreemde vreezen.
 Ik keek de krant in: alle eigennamen
 waren vergeten, in annonces kwamen
 adressen voor, die nergens konden wezen.

- Toen ik beneden vroeg, spraken de burens:
 10 alle huizen staan andersom, wij kunnen
 niet bellen. Het verkeer ligt stil.

Op straat gekomen hoorde ik het schuren
 van steenen tegen steenen en de dunne
 gil van een vrouw, die nog niet sterven wil.

[724] Excentriek^(aant.)

Krachtoverbrenging, sterkteleer, constructie,
 behielden stelsel tusschen u en mij.
 Ik blijf omgeven van een overzij,
 die zich doet onderkennen bij conductie.

- 5 Wij staan voortdurend met elkaar in fluctie,
 als eens op bed, in 't bosch en in de wei.
 Dezelfde volzin trekt aan ons voorbij
 in deze vlotgeworden interpunctie.

- Verdwalen is tesamenkomen buiten
 10 binnenbegrenzing, grootte gaat te niet
 tegen zijn overschrijding, wij vergaan

om verder aan elkander te ontsluiten.
 Wij zijn het tijdstip voor met een verschiet,
 waarin geen ruimte om ons heen kan slaan.

[725] Devaluatie^(aant.)

Gij hebt hoeveelheid aangenomen,
 waarbinnen het getal zijn kracht verliest.
 Elke vermenigvuldiging bevriest,
 voor ze tot een product kan komen.

5 En geen quotiënt, dat uw atomen
 bijeenhoudt, welke termen of het kiest.
 De cijfers loopen door. Som overvliet
 verschil. Teller en noemer stroomen

10 tegen elkander in. De beide helften
 van het geheel zijn niet meer even groot.
 Ieder totaal ontdoet zich van zijn vracht.

Grootste gemeene veelvoud van uzelve,
 kleinste gemeene deeler van uw dood,
 verheft geen exponent u tot een macht.

[726] (Nu regent het ook in uw nacht.)^(aant.)

Nu regent het ook in uw nacht.
 Wij weten niet aan welke druppels
 het is gegeven om de stippels
 te kussen, waarbinnen gij wacht

5 op de centripetale kracht,
 die u zal wekken, tot gij huppelt
 naar huis, omdat de regen druppelt;
 een kind, dat om de regen lacht.

10 Wie zal het merken als er eentje
 naar binnen glipt, die er niet was,
 bij zooveel leven in het groot?

Wie zal het merken in de dood,
 dat er iets minder aan gebeente
 en stof ligt onder zooveel gras?

[727] Descartes^(aant.)*cogito ergo sum*

Gij nam zelfstandigheden aan,
 tegen uw eigen lichaam in;
 doorbrak uzelve met begin
 en liet het einde van u gaan;

5 verloren in zijn eigenwaan.
 Met alle stof in wisseling,
 zijt gij het onbekende ding,
 dat altijd voor u had gestaan;

bereikte gij de buitenkant
 10 der huid, die in u overging
 tot waar gij zegt: ik denk, ik ben.

Nu staat gij voor uw eigen zin
 met geen bewustzijn in verband,
 dat zeggen kan: ik zie, ik ken.

[728] Perpetuum mobile^(aant.)

De krachten, vrijgekomen met uw dood:
 pols, hartslag, bloeddruk en convulsie,
 behielden spanning en impulsie
 in de contractie van het strakke woord,

5 dat zijn reflexen door het denken stoot,
 opdat het zijn laatste conclusie
 zal trekken over de emulsie,
 waarmee gij aan de aarde toebehoort.

Rijmen bereiken uiterste omarming,
 10 terwijl de logica de plexie
 van dit labiele minimum forceert.

Bij deze wederzijdsche sectie
 om 't absolute nulpunt der verarming,
 wordt gij constant in verzen gefixeerd.

[729] Beklemrecht^(aant.)

Al deze goederen in de doode hand:
 karpel en lampekup, buffet en boeken,
 ganglooper, tafellaken, schoorsteendoeken,
 keukengerei, verlaten ledikant,

5 hielden na elke boedelscheiding stand.
 Ik loop hier tusschen als een hond te zoeken.
 Misschien vertoeft gij nog in een der hoeken,
 want ieder pand wordt tot een onderpand.

De steden breiden uit, het net wordt dichter,
 10 waarin uw huizing opgeteekend ligt
 alsof er al een streep door is gehaald.

Maar onvervreemdbaar gaat het van de stichter
 op eigenerfde; bij het veemgericht
 van dit gedicht is het opnieuw bepaald.

[730] Hameln^(aant.)

Gij zakt tot aan uw enkels in de steenen.
 De gang van mijn verbeelding is te zwaar.
 De metaphoren vallen uit elkaar,
 voordat zij u de laatste steun verleen.

5 Maar al uw zusters loopen op hun teenen.
 In alle spiegelruitcn waait uw haar.
 IJler en dunner fluit de vogelaar,
 die om de hoek der woorden is verschenen.

Hij lokt u langzaam over het trottoir
 10 van deze stad naar huis, buiten de dood.
 Hij voert u langs zooveel herkenningspunten:

de Overtoom, het Leidsche Plein, de Munt en
 de Kalverstraat, dat ik u word gewaar,
 winkelend bij Van Zanten & De Groot.

[731] (In deze sneeuw ben ik een teekening.)^(aant.)

In deze sneeuw ben ik een teekening.
 Een plaat, waarop ik langzaam levend ben.
 Er is geen onderscheid tusschen de boom en mij
 dan dat ik hier en daar bewegend ben.

- 5 Verzonken in het eindelooze wit,
 dat om mij ligt geopend, ben ik dit.
 Bevangen door de zelfde zuiverheid,
 waar in de verte ook een kraai op zit.

[732] Adam^(aant.)

Zoete vergiffenis in denneboomen
 van nooit bedreven kwaad.
 Het is hier donker als bij regen, ik verlaat
 de groote weg om tot mijzelf te komen.

- 5 Hier hoef ik niet van het geluk te droomen,
 omdat het voor mij staat
 met open oogen, tot het al maar dieper gaat
 het bosch in, langs fluweelen zoomen.

- Het paradijs was zacht, omdat het lam
 10 de leeuw omver kon stooten, toen zij speelden.
 De dood lag nergens op de loer.

Ik raak verdwaald in 't donkerblauwe moer
 en kan niet laten om mij te verbeelden
 dat ik alleen ben op de wereld als Adam.

[733] Dichtkunst^(aant.)

De dikke dronken zwermen van gevoelens
 krijgen kristal, wanneer ze in de taal
 op woorden samentrekken, die ze schaal
 geven, zoodat ze tot geluk verkoelen.

- 5 De dichter weet het tijdstip te voorvoelen
 waarop zich deze werking integraal
 voltrekken zal, het woordmateriaal
 wentelt in hem met een donker bedoelen.

Aan beide kanten worden kansen wakker.

- 10 Begrip en lust bewegen naar elkaar.
 Hartstocht en rede komen in contact.

Het scala schokt. De symmetrie verstrakt.
 Uit alle lijnen klimmen steile vlakken
 rondom een nu gegeven evenaar.

[734] Zelfmoordenaar^(aant.)

Toen, in die nacht, kraaide de haan, er hing
een voorgevoel, dat morgen worden ging.

Een groene boel, zag ik door 't venster heen.
Een doodstil doel, dat nog te wachten scheen.

5 Mijn voorhoofd, koel, vel over been, aan 't glas
dacht, dat daar buiten iemand nog niet was,

of dat er iets gebeurd was, wat niet meer
hersteld kon worden zonder tegenweer.

Er stonden strepen in de lucht, zoo dreigend.
10 Het groene kwaad vertrok een ooglid, zwijsend.

Ik kreeg, als in mijn jeugd, uren geduld
met een geheim, dat nimmer werd onthuld,

maar met de doovenetels en het gras bedroefd
beneden in het midden van de nacht vertoeft.

15 De klokken hebben keer op keer een waarschuw.
Over mijn witte vingers loopt een haargruw.

Iemand, die ligt begraven, weet zooveel.
Ik grijp mijzelve langzaam bij de keel.

Mijn hals schiet als een stengel uit mijn rug,
20 nu ik hier bengel aan de buitenplug.

[735] Olifant^(aant.)

Gedicht, ik moet u baren in 't bestek
 van eten, werken, slapen en ontwaken.
 Ik weet niet hoe de anderen u maken
 en of gij niet ontijdig zijt gewekt.

5 Maar als gij niet geboren wordt verzaken
 plicht en emplooi hun toegewezen plek.
 Ik kan niet meer in het gareel geraken
 zoolang ge mij de afgrond over trekt.

Tiran en God, leer mij u op te schrijven
 10 onder de oogen van mijn principaal,
 op de w.c. of waar men u ook vindt.

Een olifant moet jaren zwanger blijven.
 Leer mij de tijd te hebben, duizend maal.
 Er staan toch negen maanden voor een kind?

[736] Inflatie^(aant.)

Gij hebt de dingen doorgedeeld.
 Alles is tweemaal; uit elkaar.
 Het tellen wordt mij openbaar.
 Ik word de doode beeldenaar
 5 van het oorspronkelijke beeld,
 dat ik mij uit u had geteeld,
 op elk betaalmiddel gewaar.
 Gij zijt voor immer uitgespeeld
 aan iedereen, met huid en haar.

[737] Kegelsnede^(aant.)

Ik houd u in beraad.
 Een stuk van uw gelaat
 staat in mijn achterhoofd.
 De wereld ligt gekloofd
 5 met deze bijlslag in
 elke verandering.
 Gij brengt uzelve aan
 tegen de nieuwe maan.
 Het donkere ovaal,
 10 waarmee ik u bepaal,
 komt door de muren heen,
 overal waar ik ben;
 schuift voor de volle zon;
 o blinkend medaillon,
 15 bleke camee en wit
 geldstuk dat ik bezit.

[738] Kinderangst^(aant.)

Ik durfde niet omzien, doch wist dat het er was:
 een witte heks voor het vensterglas.

Nachten genoeg, dat je haar niet ziet,
 maar juist als je bang bent, zij je ziet.

5 Ik lig met mijn rug naar het raam, zij kan
 niet zien wat ik denk, maar ik voel een vlam

steken van angst in mijn rug, o dat
 iemand mijn mond openriep, want dat

een witte heks voor het venster danst,
 10 achter de angst van mijn hart verschanst,

die mij met tintelend tarten verraadt
 aan de maan, waarmee zij te lachen staat.

[739] Het weer is goed^(aant.)

Ik dacht bij haar te vinden wat ik zocht.
 Ik klopte op haar deur.
 Ze liet me in. Ze zat alleen.
 De lamp hing in een strakke schijn.
 5 Ik dacht: hierbinnen zal het zijn.

En 't heeft een oogenblik geleefd.
 Was hare hand niet witter dan het licht?
 En stiller dan de stilte van
 't vertrek, dat hield den adem in?

10 Maar het verwerd, en gaande-weg
 kwam ze op me toe als iedereen.
 Ze zei: we zullen wandelen, zeg.
 Het weer is goed. De weg is recht.

[740] Herzelving^(aant.)

Ik zie mij in de winkelruiten gaan.
 Er is geen duidingsteeken meer
 dat ik met hem heb uit te staan.
 Ik groet u niet, vreemde mijnheer.

5 Maar nu ik op mijn kamer zit
 dwingt hij mij naar de spiegel en
 zien wij elkander zonder hem,
 die 'k in de straten achterliet.

[741] Dorp^(aant.)

Ik wandel op een ansichtkaart.
De huizen worden aangestaard,
achter hun lijn bewaard.

Gelegen onder een vernis,
5 dat van vervlogen jaren is,
blijft ieder ding zooals het is,

binnen een vlak horizontaal,
met geen andere verticaal
dan deze dikke patina.

10 Van morgenrood tot avondrood
staan wij aan scherpe schijnen bloot,
maar geen belichting brandt ons dood.

Wij glanzen de illusie terug
tot een spiegeling in de lucht.
15 Wij komen niet over de brug.

[742] Lente^(aant.)

Het blauw is in de lente aan 't gebeuren
als bij een vrouw het zuiver openbaren
van haren maagdelijken staat.

Scherp ligt het wit aan de bevruchting bloot
5 van rood en goud, de dag hangt achterover
met oogen van een kind dat kan gelooven
in al de sterren en de warm geworden nacht.
De eeuwige verblinding is volbracht.

[743] Woestijn^(aant.)

Door eenzaamheden in woestijn herschappen,
ben ik mijn eigen kemel en oase.
Onder de sterren tusschen oost en west
lesch ik mijn dorst aan oorspronkelijk water.

[744] Twee sonnetten voor Spanje**I**^(aant.)

De spoorbaan langs, onder het viaduct
tast hij de steenen af tot aan een spleet,
die hij nog van vandaag te zitten weet
en brengt de lading aan. Het is gelukt.

- 5 Dan staat hij voor een oogenblik gebukt
en wordt van binnen heet en koud en heet:
het is te laat, de ander heeft hem beet
en houdt zijn voorhoofd op den grond gedrukt.

- De cel omspant hem in een harde stilte.
10 Ik krijg den kogel, denkt hij zonder angst.
Wat ik moest doen heb ik gedaan, omdat

het vaderland mij hiervoor noodig had.
De deur gaat open. In de ochtendkilte
is kort het schot, maar Spanje leve lang.

[745] (Twee sonnetten voor Spanje)**II**^(aant.)

Trekt een cordon om het schiereiland heen
en laat geen goudfazanten meer ontsnappen,
Franco, die als een ekster staat te klappen
en voor diktator speelt, vang je meteen.

- 5 Geen laars blijft langer aan een nazibeen
om op het lichaam van een mensch te trappen.
Hoe zullen ze naar adem loopen happen,
wanneer ze zwoegen tusschen puin en steen,

- dat wij hen laten ruimen, want wij bouwen
10 een nieuw Europa op, iedere stad
zal als een phoenix uit haar asch verrijzen.

Wij zullen ze aan onze kind'ren wijzen
en in de nachten fluis't'ren tegen vrouwen
den naam van Rotterdam en Leningrad.

[746] Voor Spanje**I**^(aant.)

Achter de Pyreneeën hurkt het beest.
 Gevlucht over de Alpen uit Germanje,
 vond het een schuilhoek in 't perfide Spanje,
 doortrokken van de veile Philipsgeest.

- 5 Uit wraak en angst martelend om het meest
 wie in zijn klauwen valt aan vel en franje,
 staat in de keel van elk een bloedkastanje,
 die daar zijn noodlot in de looplen leest.

- Stalin waar zijt ge? Waar is Roosevelt?
 10 Mannen van Albion, Amerikanen,
 verlaat opnieuw kantoor, fabriek en veld.

Haalt voor den dag de opgevouwen vanen.
 Weet dat voor geen van ons de vrijheid geldt,
 als wij niet oogenbliklijk toeslaan samen.

[747] (Voor Spanje)**II**^(aant.)

Goya, luguber zijn uw creaturen.
 Gij bondt ze aan uw doeken, naar de wet
 van de schoonheid, die het penseel bestuurde.
 Zie het Iberië bevolken met

- 5 moordenaars van het noorden, die nog net
 konden ontkomen aan de dioscuren;
 Germaansche wolven, huilend met d'ongure
 monsters van Barcelona en Madrid.

- Tusschen de siërra's legeren de helden
 10 van de guerrilla, hun gering getal
 slinkt zienderoogen, nu de tijd verstrijkt.

Wanneer komen de groote grijze velden
 vliegtuigen van de vrijheid met hun val-
 schermtroepen helpen, voordat het bezwijkt?

[748] (Is Eelco Sötemann voor niets begonnen?)^(aant.)

Is Eelco Sötemann voor niets begonnen?
 Dat kan niet meer; elf dagen duren lang.
 Wat weten wij op onze leeftijd van
 de tijd, gemeten aan de wiegezonnen,

- 5 die uit de zijde in zijn oogen stonden
 met zooveel bloemen tot het niet meer kon
 en hij ze toe deed over deze bron? -
 Kleine cocon onder een blad gevonden...

- Moeder van Eelco, laat het hoofd niet hangen.
 10 Uw zoon is om u. Gij staat midden in
 de rechte vlammen van zijn voortbestaan.

Vader, begin vandaag met zijn begin,
 dat uit u in de wereld ligt ontvangen;
 gij zijt met hem uit wandelen gegaan.

[749] Doodbeeld^(aant.)

Gij zijt geheel uiteen gegaan en liet
 geen punt centraal, dat niet werd opgeheven.
 Ik heb de lange stippellijn geschreven
 van uw beëindiging tegen het niet.

- 5 Het is de verste kans die gij mij biedt
 om u te volgen onder in het leven:
 ieder verdwijnen aan mij door te geven
 met elke nieuwe ster die weer verschiet.

- De dood laat uw ontzielde plaatsen achter,
 10 maar sterren vallen in de horizon
 en snelle wenschen reiken voor mij uit.

Het is de oude afstand uit de nachten,
 dat ik u in mijn armen nemen kon.
 Dezelfde woordschema's hielden het uit.

[750] Verwildering^(aant.)

Steeds meer bij zich vandaan is aangevangen
 uw voortbestaan, een stergewijze vlucht.
 Reeksen bestanddeel, afgesnoerd, bevrucht,
 zie ik als drill in voorjaarssloten hangen.

- 5 De sterrebeelden slaan hun witte slangen
 tegen de nacht, krioelen doet de lucht
 van kleine dieren in hun paringszucht.
 Gij existeert met omgekeerd verlangen.

- Hoe zal ik u nog volgen op uw tocht?
 10 Gij hebt mij met uw onmacht overmocht
 uzelf te blijven tegenover mij.

Tot aan uw onbekende overzij
 ligt tusschen ons de generatie in
 uwer voortdurende verwildering.

[751] Auschwitz^(aant.)

De wind vertelt het zonder het te weten.
 Er is geen zegsman of gehoor gebleven
 die u vermonden. Gij zijt opgeheven.
 Ik weet opnieuw, dat ik u ben vergeten.

- 5 Linten van lucht, in trilling weggedreven,
 kwamen de woorden niet weerom, de feiten
 konden geen taal behouden en versleten.
 Ieder bewustzijn bracht zich om het leven.

- Met geblindeerde treinen meegegeven,
 10 grauwe wagon op dood spoor afgehaakt
 ergens in vreemde oorden staat gij daar.

Krijtletters door mijn eigen hand geschreven
 bestemmen u van buiten koud en klaar
 voor deze plek, waar gij werd afgemaakt.

[752] Permanent wave^(aant.)

Gij staat uzelve af aan de omgeving
 zonder over te blijven op de plaats
 waar ik u vast wil leggen, inderhaast
 met verzen, tot een durende beleving.

- 5 Zij komen in afzonderlijke zweving,
 nu er geen tijd meer is die hen beslaat.
 Woorden verwateren vóór uw gelaat
 zich kan bestendigen aan hun bestreving.

- De golven geven u gebroken weer.
 10 De spiegels plooiën zich voor uw verdwijnen.
 Plaatijzer kruipt over de daken.

Rukwinden doen uw rokken haken;
 maar in uw armen staat de dood te deinen
 tusschen de open deuren naar 't weleer.

[753] Blokkeering^(aant.)

De circulatie van uw roerend goed
 maakt mij van binnen tot kantoor.
 Ik moet trefwoorden vinden voor
 de dagelijks wisselende overvloed

- 5 waarmee uw lichaam bij mij staat te goed.
 De verzen registreeren door-
 loopend het saldo. Ik bevroor
 al wat met u te maken hebben moet

- in deze bank. De kluizen liggen vol
 10 certificaten van uw wezen,
 in welke bindingen het zich onttrok

aan de directe duiding; op de rol
 van het register staat te lezen
 de nominale waarde van het blok.

[754] Klerk^(aant.)

Het ruischt van morgenstond tegen mijn slaap.
 Blessuren zang, beneden in de straat.
 Wandelvereniging. Het is te laat
 om mee te gaan. Vaarwel meisje en knaap.

- 5 Ik lig voor elke mogelijkheid te raap
 in deze zondagochtend, die vergaat
 langs wijzerplaten, waar geen tijd op staat,
 zoo houdt de eeuwigheid mij voor de aap.

- Noodzaak en uur hebben elkaar gemist.
 10 Er gaat geen trein vandaag. Op het kantoor
 komen de dagen zich een datum voor,
 in alle stilte, waar niemand van wist;
 want maandagmorgen, des te ongewender,
 zien wij de zoete fout op de kalender.

[755] Status nascendi^(aant.)

De lauwe visschen van de warme morgen
 suizen dooreen, de atmosfeer
 houdt duizend lichamen verborgen
 en geeft ze weer.

- 5 Geboorten liggen onbestorven
 in nieuwe moeder neer
 en worden iedere keer verworven,
 zetten zich af en ik bezweer
 volgende vormen met de zorgen
 10 van een voorzichtig dier.

[756] Status morendi^(aant.)

Ik ken u niet dan in de naaste dood,
 want uw verschijnen staat aan zooveel bloot,
 dat het u doet verdwijnen in de schoot
 der ijzermijnen van uw lot.

- 5 Gij kunt niet duren buiten dit.
 Voordat gij ademhalen wordt,
 heeft zich uw lichaam opgeschort.
 Gij komt een mensch te kort.

- Als ik bedenk, hoe het zou zijn
 10 wanneer gij plotseling voor mij stond,
 met onder uw voeten grond,
 en voor uw oogen al het mijn
 der wereld weer het uwe werd,

- ontbreekt een onbekende wet
 15 waarom het niet gebeurt.
 Ik heb er alles op gezet.
 Ik pas u op het heden toe,
 dat tot uw wezen reduceert.
 Uit elke samenstelling, hoe
 20 heterogeen, gij resulteert.
 Maar uwe oogen vallen toe,
 zoodra ik me heb omgekeerd.

[757] (O minimum dat zonder menschen is)^(aant.)

- O minimum dat zonder menschen is
 en vol van u alleen.
 Naar deze kleine vensternis,
 die van de wereldruimte de essence is,
 5 leid ik u heen.

En gij zijt nimmer weggegaan.
 Maxima verten krimpen saam
 tot maan, die oog in oog komt staan
 met dit aandachtig raam.

[758] (Nu zijn wij eindelijk bijeen)^(aant.)

Nu zijn wij eindelijk bijeen
 in de gebogen banen.
 Duizendmaal ga ik langs u heen
 of lopen wij tesamen;
 5 kom ik u tegen en verdwijn
 om u weer in te halen;
 en vroeger was het eenderlei,
 alleen op kleiner schalen.

[759] (Gij hebt u uit mij weggenomen.)^(aant.)

Gij hebt u uit mij weggenomen.
 Er is geen ruimte vrijgekomen.
 Ik droom dezelfde dromen.

Gij zijt gestorven in uw leden,
 5 maar deelt u aan mijn lichaam mede,
 alsof gij niet zijt overleden.

[760] (Al sta ik in uw vleesch geaderd)^(aant.)

Al sta ik in uw vleesch geaderd
 en in uw hoofd gemarmerd
 en in uw hart gehamerd,

uw oog met honderd, honderd
 5 verwonderingen donkert
 wanneer ik u benader.

[761] Hoonte^(aant.)

Vlak voor de ramen staat het boomtheater.
 Insecten trekken strepen langs de ruit
 en vlinders buit'len om elkanders buit.
 Een dikke duif vliegt in de groene krater

5 van bladeren, een duiker onder water,
 en komt er aan de andre kant weer uit.
 Het leven, tegen dit decor gestuit,
 wordt speeltoneel terwijl ik kijk en staat er.

Ik heb van de natuur nog nooit genoten
 10 als hier op Hoonte in de Achterhoek.
 Mariahoeve heet het hoge huis.

Hier krijgt het oogenblik voldoende grootte
 en achtergrond, een eeuwig open doek
 voor de verbeelding van het paradijs.

[762] Autodroom^(aant.)

Onder carbidlantarens,
 in een ovaal verloren,
 van avondstond omzoomd,
 snorren miniaturen
 5 automatieken rond.
 Meisjes met open mond
 roepen achter de sturen
 de andere mechanieken,
 waarin de poppen knikken.
 10 Ik kan de kreet niet hooren,
 door het geraas verdoofd.
 Toeschouwers staan verchroomd
 tegen elkaar gevoren,
 van aangezicht gekloofd.
 15 En het gras schijnt legendarisch,
 alsof, wat hier gebeurt, niet waar is.

[763] Quadratuur^(aant.)

Een hooge, harde loop over de steenen
 heeft mij vanavond toegeschenen
 haar gang te zijn, ik stormde naar
 de deur: een leege straat, alleen
 5 een been, dat om de hoek verdween.

Zoo zal het altijd wezen waar
 ik woon: een eenzaam huis en gij
 komt midden in de nacht voorbij
 als van een afgelegd bezoek:
 10 uw werkelijkheid, die gaande is,
 - ik weet, dat ik mij niet vergis -,
 maakt plotseling een rechte hoek,
 het uur, waarop ik u vervloek:
 ik hol de huizenblokken om:
 15 hetzelfde been staat andersom
 en lange stukken muur van steen
 staan vierkant om mijn voeten heen.

[764] Treinnimph^(aant.)

Het leven ligt te bloeien aan haar wang.
 In zoete welving steekt de kin naar buiten
 om met een gleuf tegen haar lip te sluiten,
 die met de bovenlip staat in ontvang
 5 van kussen, die als koele winden fluiten.
 Wat zijn haar beenen rank en recht en lang.
 Knieën en enkels en de slanke kuiten
 staan met het rokje strang en in bedwang.
 Zijn wij in Amsterdam, vroeg ze tenslotte.
 10 Ik stotterde. Ik kon geen antwoord geven.
 Een ander was mij voor en kreeg haar blik.
 Toch valt er met een dichter niet te spotten:
 omdat hij alles al heeft opgeschreven
 maakt hij zich achteraf niet dun of dik.

[765] Dief^(aant.)

De kamer kraakt met kreten in het hout.
 Langzame voeten schuiven langs de stoelen
 en mijn gedicht verandert van bedoelen,
 dat stond te rijmen op het woord vertrouwd.

- 5 Zijn vorige intenties worden oud,
 want ik hoor handen op de tafel voelen.
 Voor alle beelden, die tesamenspoelen,
 verrijst dit eene, hard en heet en koud:

- een dief in 't donker. - Ik beweeg mij niet.
 10 Ik moet het aan de dichtkunst overlaten,
 wat er het volgend oogenblik geschiedt;

een dief alleen zal niemand kunnen baten;
 gevangen in het vers kan hij geen kwaad en
 is hij de schrik der schoonheid die verschiet.

[766] Democraat^(aant.)

In deze kamer ben ik eindelijk thuis.
 Ik zal geen vers meer schrijven dat mijn leven
 uiteen moet rukken om te zijn geschreven.
 Ben ik een dichter, dan is 't per abuis.

- 5 Ik lees het nieuwe boek. De kachel suist.
 Geertruida staat een overhemd te strijken.
 Ik hoef maar van de bladzij op te kijken
 om te beseffen welk geluk hier huist.

- Zoo zal het door de jaren blijven duren.
 10 We krijgen straks een kind en mijn pensioen
 zal voor onze ouwe dag het zijne doen.

We hoeven niet voortijdig te verzuren.
 Ook leven wij in vrede met de burenen.
 De eene heet Van Brakel, de ander Griffioen.

[767] Draaideur^(aant.)

voor A.A.M. Stols

Nu gij niet meer afzonderlijk bestaat,
 maar uw hoeveelheid in de doode sommen
 van al het andere wordt opgenomen:
 een rijk van nullen dat gij binnengaat;

5 totaliteit, die gij alleen verlaat
 de keeren, dat ik van u lig te droomen,
 om tot het oude onderscheid te komen:
 een vrouw die voor en in de spiegel staat;

wandel ik slapend langs de winkelramen,
 10 opdat zij u weerkaatsen in de straten,

doe ik de glazen toegang langzaam open,
 of ge me achterop zoudt komen lopen,

en in de draaideur kijk ik achterom:
 ik zie uw lippen zeggen: ja, ik kom.

[768] Ovoïde^(aant.)

Ik ben een ei in 't midden van voorheen.
 Een bril, die door mijn dooier ziet, bemerkt
 de dikke slierten van begin, dat werkt.
 De stilte staat met randen om mij heen.

5 De handen, die mij vinden, worden steen.
 Binnen en buiten, wederzijds beperkt
 langs de ovale schaal, zijn even sterk
 en hebben met elkaar geen punt gemeen.

Ik kan niet breken, want er is geen stoot.
 10 Ik kan niet sterven, want er is geen dood.

Gestadig gaan de bloedmillioenen rond,
 schuimend van hart tot hart, van mond tot mond.

Columbus ligt te kraaien in zijn graf,
 als kwam de ronde aarde op hem af.

[769] Het meisje en de trom^(aant.)

Zij had een trom gevonden om te slaan.
 Toen werd zij van metaal en kreeg haar handen
 opnieuw van God oorspronkelijk in handen
 om op de trommel met stokken te slaan.

- 5 Om met de trom op het tooneel te staan
 achterovergebogen aan de banden
 die haar verbonden met de bonzen van de
 gespannen wanden van dit gromorgaan.

- Haar oogen zijn gesloten, want zij voelt
 10 het rythme door haar lichaam zegevieren,
 een drift, die zich op de roffelen koelt.

Offer en overmacht slaan om en om.
 Meisje en instrument paren als dieren;
 het levend meisje en de doode trom.

[770] Topaas^(aant.)

voor A.A.M. Stols

Vazen van zondagmiddag. Stilteslot,
 voorbij onze topazen wandeling;
 langzame verte en herinnering,
 die er doorheen komt als een open stad.

- 5 Mengsel van macht en onvermogen, dat
 de werkelijkheid doorbreekt, een schuwe schim
 met blauwe flanken in zijn volle klim.
 Mijn leden loopen in een oliebad.

- Ik zal het doel bereiken, nu het al
 10 gedeeltelijk vandaag geworden is,
 gisteren tegemoet, over mij heen.

Het is of God zich met de tijd vergist:
 leven en dood schuiven een dag ineen,
 die voortaan voor ons tweeën wezen zal.

[771] Foetus^(aant.)

Dit is het leven, veilig en voldaan.
 Binnen een vrouw ontstaan ze bij elkander:
 twee oogen en twee ooren om den ander
 of tegelijkertijd, een neus komt staan

5 tusschen de wangen en een mond vangt aan.
 Het bloed, die donkre, ingebouwde brander,
 houdt overal zijn uitloopers voorhanden,
 om nieuw gebied te voegen aan lichaam.

Misvormde voetjes voelen nergens grond.
 10 Stomphandjes stulpen hulpeloos naar buiten.
 Het rompje is een klompje kindervleesch.

Maar vocht en vliezen van de moeder sluiten
 het onvoltooide toe in deze geest,
 dat er een mensch langzaam wordt afgerond.

[772] Bruidegom^(aant.)

De weg is ochtenddicht. Mijn fiets rijdt snel
 al maar hetzelfde grijs in. Achter mij
 volgt een loodrechte muur van mist.
 Bodem en berm worden alleen gegist.

5 Ik ben een donkre sleuf door deze versche
 zalen van jong metaal, dat bruist
 met zachte zeeën in mijn ooren, sleep
 een diepe reep verrassing door die stille
 bruidschat der morgen. Zie de bruidegom komt.

[773] Vendutie^(aant.)

Te huur. Hartkamer. Ongemeubileerd.
 Inboedelveiling. Makelaar Mak van Waay.
 Oude illusiekast. Bijzonder fraai.
 Stilleven van Jan Sluyters. Gesigneerd.

- 5 Old Finish, dat in goede staat verkeert.
 Een in zichzelf verzonken papegaaï.
 Een microscoop. Restanten Heerenbaai.
 En wat u verder wordt gepresenteerd.

- Kijkdagen elke dag op dit adres.
 10 Genegen om te ruilen tegen zes
 werkdagen en een zondag in de week.

Ouderdomsrente, een begrafenis
 en nog een steen, waarop te lezen is:
 hier liet de dood zichzelf in de steek.

[774] Winnetou^(aant.)

O oude boek met zijn aparte geur.
 Zoet en verzaligd uur,
 dat ik u las en zat in suizen neer,
 om ons tesaamgetrokken tot een muur...

- 5 Sinds braken de gebeurtenissen door
 des levens en te loor
 ging uw verhaal in het wereldrumoer.
 En mijn geheugen wist uw woord niet meer.

- Hier vinden wij elkaar eindelijk weer.
 10 Gij hield dezelfde kleur.
 De blanke toovercirkel van weleer
 opent zich en ik sluit de deur.

Opnieuw begint het zoeken van het spoor.

[775] Extemporeetje^(aant.)*in vino veritas*

Ik weet niet in welke richting ik lig.
 De deuren staan achterstevoren.
 Ik kan met mijn haren de hoogte hooren
 en zien met mijn tweede gezicht.

- 5 Dit wordt op den duur toch weer een gedicht,
 wanneer je het later door een
 expert, die je nu niet mag storen,
 laat beoordeelen; zien wat hij zegt.

- Lange loodlijnen lodderen
 10 tegen de diagonaal
 waar ik eenvoudig een streep door haal,

om niet langer te moeten modderen
 in deze kubus, nu mijn gehoorbeentjes
 rollen over mijn wentelteentjes.

[776] Werkster^(aant.)*voor ds Buskes*

Zij kent de onderkant van kast en ledikant,
 ruwhouten planken en vergeten kieren,
 want zij behoort al kruipend tot de dieren,
 die voortbewegen op hun voet en hand.

- 5 Zij heeft zichzelf aan de vloer verpand,
 om deze voor de voeten te versieren
 van dichters, predikanten, kruidenieren,
 want er is onderscheid van rang en stand.

- God zal haar eenmaal op Zijn bodem vinden,
 10 gaande de gouden straten naar Zijn troon,
 al slaande met de stoffer op het blik;

symbolen worden tot cymbalen in de
 ure des doods - en zie, haar lot ten hoon,
 zijn daar de dominee, de bakker en de frik.

[777] Veewagen 1945^(aant.)

Hoe kwam ik weer in mijn dijen te staan?
 Ik stond vastgeschroefd op mijn tenen.
 Er drong een juffrouw tegen mij aan.
 Het heeft bijna liefde geschenen.

5 Ik was er misschien nog op in gegaan,
 doch mijn buik brak boven mijn benen.

Een heer zei tot een vreemde mijnheer:
 mag ik u eventjes plagen.

En hij nam twee centimeter meer,
 10 ten koste van de hele wagen.

Dat duurde drie dagen. De geest hing neer
 in rafels, die rafels kregen.
 Ik ging middendoor, maar het deed geen zeer,
 want de anderen hielden het tegen.

15 Ik keek tussen kragen en achter in ogen
 en zag het leven aan vel en vernis.
 Wij voelden ons in elkander bedrogen
 tot op het canvas, geen vlees en geen vis,
 maar borende botten en ellebogen,
 20 een massa, waarin de mens een logen
 en stuk voor stuk ongelukkig is.
 En de wielen joegen over de rails...

[778] Atoombom^(aant.)

Vannacht was het noorden hier
 en vroeg aan mij om kwartier.
 Ik zei: mijn horloge is hard.
 Maar neem gij een vierde part.

5 Het oosten kwam bij mij op
 met de helft van de maan er op.
 Ik keek naar de kazen om:
 zij lagen nog vol en dom.

Het zuiden ook staat in huis
 10 met zijn geboortebewijs.
 De zonnewijzer belandt
 niet in het derde kwadrant.

Het westen, terug van de reis,
 brengt zandloper mee en zeis.
 15 Ik hoor een schurend geluid
 en buiten voortdurend gefluit.

Nu slaat de bom uit elkaar
 de dingen, de dichter, de taal.
 Een reflex in mijn vingers schrijft
 20 dit af terwijl het verstijft.

[779] Amethist^(aant.)

Er komen zieke plekken in de boomen.
 De avondzon verpluist in zachte mist.
 Aardappelloof-rookwolken-amethist
 staat als een steen, met neergezonken zoomen.

5 Ik zie een boer er in naar huis toe komen.
 Hij is van aardewerk, zoo langzaam is 't
 dat hij beweegt binnen de loome lijst,
 die hem al wandelend houdt opgenomen.

De prent veroudert en valt uit elkaar.
 10 De steenen weenen en verdwijnen tusschen
 de watten, die daar hangen als een kussen

donzen grisaille groeisel. Hier en daar
 steekt nog een pijn van licht over de vacht
 uit de foedralen van de zware nacht.

[780] Ectoplasma^(aant.)

Wat uw materie heeft
 contact met mij beleeft
 in de metalen maan,
 in de vergulde zon,
 5 in 't zilver sterrespoor;
 een glinsterend koïnoor,
 dat aan mijn ogen kleeft;
 hun wimperen verstijft.
 Als voor de film gespeeld
 10 staan beide blikken strak
 tegen het glanzend vlak,
 dat mij van u omgeeft;
 een koepelglazen dak
 waarin het licht verstuift,
 15 dat langs mijn leden kruift.
 Het ijzervijlsel beeft,
 waar ik als een magneet
 wandel door uw vergaan.
 Vegen en strepen staan
 20 of gij wordt afgebeeld.

[781] Hangkast^(aant.)

Kleren, die van u waren,
 behielden mode en profiel
 als om u uit te sparen,
 hoewel gij samenviel.

- 5 Als ik de deuren open komt mij tegen
 het ongeleefde, zoudende zijn gegaan
 in winter, zomer, zon en regen
 met deze tooi van uw bestaan,
 o wezen, dat ik onderken,
 10 maar dat zich niet laat wisselen
 voor de illusie die ik bouw;
 hier werd de tijd zichzelf te nauw.

- Gij groeide van uzelve weg,
 buiten centuur en sjaal
 15 en alles wat ik van u zeg
 blijft hangen als een voile.

[782] Mamré^(aant.)

De wind staat in de eiken als een zee
 van marmora, een harde mijmer bleef
 sedert uw sterven over in de dreef
 der hersenen, waar ik u denk aan twee.

- 5 Waar de memoiren zich van lieverlee
 losmaken van de zin die ze beschreef
 en het verstand ze doorlaat als een zeef,
 te ruim geworden in zijn dwarsdoorsnee.

- En buiten mij het andere verlies
 10 uwer versnippering in de natuur,
 spreiding waarin ik u niet volgen kan.
 Hoofd en heelal bezinken op den duur.
 Alsof een god door deze holten blies
 ontstaat het vers en waait de boom er van.

[783] Overjarig^(aant.)

Geweken uit de wereld van vandaag,
houd ik u op met gisteren. Gedichten,
die zich met uw geschiedenis bevruchten,
telen hieruit een altijd jonger zaad

5 van woord, waaraan gij u vernieuwen laat,
zonder verbastering te moeten duchten.
Gij zijt uw eigen soort in de opzichten
waarmee gij in uw wortelstokken staat.

Overgebleven plant onder de grond,
10 komen uw bloemen telkens weer naar boven,
verschillend en dezelfde, jaar op jaar.

Bloei die zich aan de stengelstukken bond,
beneden mij in 't donker meegeschoven,
knopen zich dood en leven aan elkaar.

[784] Smaragd^(aant.)

De avond ligt in flessengroen gesloten.
De dingen buigen langzaam van elkaar.
Het leven stolt tot koel-aparte moten.
Mijn ledematen worden van ivoor.

5 De zekerheid waarin ik sta gegoten
gaat niet in het omliggende teloor.
Een diepe weerstand houdt mij opgestoten,
waarmee ik aan mijzelve toebehoor.

Ik ben een harde, ronde esmeraud,
10 vervuld van licht, dat niet kan overlopen;
volkomen glad; volkomen enkelvoud.
Mijn innerlijk staat in mijn ogen open.

[785] Reflexie^(aant.)

Een naam van iemand die niet meer bestaat
blijft soms nog lang onder de mensen,
hoewel er niets meer is te wensen,
wat wederzien of werkelijkheid aangaat.

5 En de gedachten die hij achterlaat
verliezen hun reminiscenzen.
Maar ik bezit u in de lenzen
van dit volmaakt projectieapparaat.

De woorden draaien om hun as en brengen
10 u automatisch op de wereldwand,
waartegen gij onmiddellijk gaat leven.

Zonder zich met de tijd te moeten mengen
is hun betekenis intact gebleven.
God heeft een buiten- en een binnenkant.

[786] Risico^(aant.)

Nacht, zult gij duren in de dag?
Dan hoef ik mij niet te verhuren
aan iedere vreemde oogopslag;
om 's avonds bij u terug te keren
5 een ander, die niet meer vermag
zich te hervinden in uw vacht.

Er zijn te veel onguren
waaraan ik mij bezeren zag,
dan dat ik niet binnen uw muren
10 liever de kansen zou riskeren
van slag op slag
het bij mijzelve te bezuren
tot een volslagen nederdracht.

[787] Castrup^(aant.)

Grace Moore en Engel zijn nu samen as.
 Ontsteek een vuur en dans een vrede
 over de resten van de prins van Zweden,
 die nog een uur geleden
 5 met zijn gedachten bij het speelgoed was,
 dat hij zijn kinderen in Holland kocht,
 maar dat niet spelen mocht.

De engelen zingen tevreden
 in glazen pijn en schrik:
 10 het vallen naar beneden
 duurt maar een ogenblik.

[788] Sloot^(aant.)

Tussen de vissen staat uw heden in:
 eeuwige schede van bevrediging.
 Het water nam u in zijn lichaam op
 als bloedverwant en samenloop,
 5 met elke vinbeweging
 wordt uw symbool beleving,
 verdronken bol, geloken oog,
 licht dat naar binnen boog.
 Rietstengel door u heen.
 10 Ik sta van top tot teen.

[789] Rath & Doodeheefver^(aant.)

Op het behang van Rath & Doodeheefver
staan de figuren die gij hebt gekend:
een hart, een hand, een boomtak, bloesemend
en kinderschommels die naar voren zweven.

5 De randen, door de ratten aangevreten,
krullen aan de vier hoeken overend.
Oud en verschoten, in zichzelf frequent,
raakt het motief tegen de muur vergeten.

Maar deze beelden stonden in uw ogen
10 en deze ogen zijn uiteen gegaan.
Hoe hoog en ver werden de schommelbogen.

Het hart kreeg alle ruimte om te slaan.
De hand wees mij de wegen naar het leven.
De wereld bloeit. De dood is opgeheven.

[790] Afreis^(aant.)

Dat het hier dag zal worden zonder mij...
Over een uur zit ik tussen de wielen
al de genegenheden te vernielen,
die bij mij staan te wachten aan weerszij.

5 De bomen ruisen eenzaam in de rij
buiten het raam; roze kastanjes vielen
vannacht in 't gras; de donkere profielen
van dingen in de morgen komen vrij.

Maar door mijn hoofd trekt langzaam al de reis,
10 die waanzin is: waar zou het anders zijn
dan in dit barnstenen, glaciale licht,
de bruine vroegte van een paradijs?

Ik maak mij klaar in trance en voor de schijn
sluit ik de voordeur en het landhek dicht.

[791] Kermesse d'été^(aant.)

Ik liep met Mok gelukkig op de brink
 van Laren waar de zomerkermis krijste.
 Wij wilden in de rutschbaan, maar ik was de wijste:
 er zat toch immers ergens al een kink?

5 Ik zei: kijk liever door je bril hoe of het blinkt.
 Hij keek geamuseerd naar omgevallen meisjes,
 die lagen op de roltrap, bloot en wijdbeens,
 van monstrueuze raderen omringd.

En blikken spiegels klaterden gelei,
 10 waartegen dikke mannen moesten lopen.
 Een jongedame stond mij om te kopen,
 maar een geheime wenk waarschuwde mij.

Heilige tenten met gordijnen om
 maakten de boeren dom, zij waren stil
 15 aan 't overleggen met hun eigen wil
 of een van hen naar binnen stappen kon.

Zweefmolens zwaaien open en weer dicht
 hun rok van kralen en de schommelschuiten
 voelen bij iedere bel hun bodem stuiten
 20 tegen een rug die zich heeft opgericht.

Het hengelen naar flessen met een ring
 is een heel ding voor kleine kinderen.
 Hemel noch hel kan hen verhinderen
 te vissen in die zware glinstering.

25 Het peloton staat voor de schiettent klaar
 om alle poppen te executeren.
 De eigenaar reikt rustig de geweren.
 Hij lijmt de stukken wel weer aan elkaar.

Gruwelen op sterk water. Mensenvlees.
 30 Vooral verloofden moeten er naar toe,
 om eindelijk te weten wat en hoe.
 Zie eens zo'n ding, fluisteren vrouwen hees.

Sla op de kop van jut, zijn hersens
 krijzelen langs een liniaal omhoog,
 35 waar ze uiteen slaan, driemaal, kort en droog
 en zich verspreiden in het universum.

De cake-walk karnt de mensen, voet wordt knie
 en knie wordt kin, het hoofd tolt in je borst.
 Voordat de laatste glijvlucht je verlost
 40 ben je God mag het weten wat of wie.

Later over de Hilversumse hei
 naar huis toe lopend, beten door de nacht
 de valse tanden van het geile licht
 valse kwetsuren op de blauwe lei,
 45 die ver over ons heen het Gooi in lag.
 Ik weet niet meer wat Mok er nog van zei.

[792] Weerbericht^(aant.)

De wolken hangen in een net van licht
 tegen het westen, koele dominanten,
 die zich langzaam als grote dril voortplanten.
 Een zaad trekt heel de witte hemel dicht.

5 Waarschijnlijk regen, zegt het weerbericht.
 Zegen des Heren, van langs alle kanten
 komend over de dieren en de planten
 en waar gij met uw lichaam tussen ligt.

Ik ben het leven uw bestaan verschuldigd,
 10 maar kreeg de elementen met mij mee.
 De stenen dorsten naar verzadiging.

Nu gij u in de dood met ieder ding,
 of ik het ben zo vrij vermenigvuldigt,
 heb ik met God en alle mensen vree.

[793] Euclides^(aant.)

Gij zijt aan het bestaande tegenstrijdig.
 Buiging en ronding, om u heen gelegd,
 eenmaal uw beeld te buiten, trokken recht
 en maakten u aan alles evenwijdig.

- 5 Binnen die lijnen werd de tijd ontijdig
 en schoof de ruimte uit uw lichaam weg.
 Ieder begrip dat nog iets van u zegt,
 krijgt doel te veel en middelen te weinig.

- Ik kan u niet met Euclides beschrijven,
 10 want de figuur waarmee gij congrueert
 heeft punten nodig der oneindigheid.

Nochtans moet gij binnen de perken blijven
 van het gedicht dat u verdisconteert
 in de caesuur die ieder woord geleidt.

[794] Verzoendag^(aant.)

Het heilige gebeurt. Ik heb geraakt
 grenzen van God en mens en dier.
 Voorhangsel scheurt. Het heilige is hier.
 Het heilige der heiligen ontwaakt.

- 5 Ik word geheel met u gelijk gemaakt.
 Leven en dood staan niet meer op een kier.
 De wanden draaien open van de vier
 hemelgewesten. Gij zijt losgehaakt

- van het papier, dat u gebonden hield
 10 aan lettertekens, die tesamen stonden
 om wat zij wisselend van u bevonden;

spel door zichzelf ritselend bezielt
 tot zoveel vuur, dat er geen vezel blijft
 tussen wat is en wat er over schrijft.

[795] Ondertrouw^(aant.)

Er is een sneeuw begonnen in de straat.
Ik voel hoe of het werkwoord overgaat
in zijn verleden tijd. De wil verdwijnt
om nog vandaag te zijn en zonder eind.

- 5 De stilte die buiten het huis bestaat,
geeft aan het lege hart hilde en baat.
Alles wat niet meer wezen kon omlijnt,
tot uw gestalte voor het raam verschijnt.

- Ik had u eerder ook niet horen komen.
10 Dit is de deur. Een zoete stroom van kou
gaat u vooruit, terwijl gij binnentreedt.

Zolang ik het niet beter van u weet,
zijt gij weer met uzelve toegenomen
en staan wij tot elkaar in ondertrouw.

[796] Ban^(aant.)

Wanneer ik met u samenzat vergingen
alle omstandigheden die zich aan
mij in het leven hadden voorgedaan,
omdat zij niet naar binnen konden dringen.

- 5 De raamgordijnen met ivoren ringen
schoven vanboven op het hout tesaam,
zodat er zware plooiën kwamen staan
tussen ons en de overige dingen.

- Lamp van geluk, wat is uw cirkel sterk.
10 Getrokken binnen ieder tafelvlak
waarvoor ik zit, houdt gij me in de ban

van het verleden, zonder dat ik merk
dat draad voor draad van de verbinding brak
en niemand in die kamer komen kan.

[797] Sexoïde^(aant.)

Ik ben een man geworden met twee lijven,
 nl. dat van mij en van mijn vrouw.
 Als ik het voor het zeggen hebben zou
 moesten zij eeuwig bij elkander blijven

5 en buiten in de nacht de engel dauw;
 moest ik het argloos kunnen nederschrijven...
 Na enkele diepe schokken doet zich blauw
 gelukkig licht bij haar naarbinnen drijven.

Sperma en sterren zilveren dooreen.
 10 De hemel valt met vlagen door ons heen,
 maar laat mij in mijn beenderen alleen.

Kind dat geboren wordt, ik ken u niet.
 Wij zijn elkanders omgekeerd verschiet.
 Tussen ons staan twee borsten van graniet.

[798] Robot^(aant.)

Ik ben het, boven aan mijn keel;
 koker van kraakbeen en daar op
 een halfbehaarde, benen knop
 met kakementen en monddeel.

5 Wanneer ik een dichtregel kweel
 stijgen kettingen in mij op;
 tandraderen slaan in galop
 en woorden worden haastig heel.

Buiten dit ogenblik bestaat
 10 alleen de stilte naad voor naad.
 Dekschilden pantseren mij in.

Op kogellagers draait de nek
 conisch van plek tot plek.
 Mijn kieren kijken boven in.

[799] Bruiloft^(aant.)*Voor Miesje Bouhuys*

Het is een bruiloft; allen bij elkaar.
 Het ouderhuis zit vol nieuwe gezichten,
 die tussen de van ouds bekende oplichten
 als vreemde rozen in een rozelaar.

- 5 Een ogenblik verpozen bij 't altaar
 de bruidegom en bruid om Gods gerichten
 over te nemen, bijbel, ring en plichten
 en dan is dit gedeelte kant en klaar.

- 10 Nu gaat de dans beginnen, wijn en zang
 stromen elkaar voorbij in milde kelen,
 vreugde verbreedt zich tot egaal geluk.

Familie duurt een mensenleven lang.
 Door deze avond trekt het grote telen
 waaraan wij zijn te danken, stuk voor stuk.

[800] Vestdijk^(aant.)

Toen hij het boek geschreven had: *De Overnachting*,
 moeten hem 's morgens bij 't ontwaken zijn verschenen
 de liefelijke ogen van het kind.

- Langs de limieten en door alle paradoxen
 5 heeft het hem aangezien in stijgende verwachting,
 of hij liever het vlees zou hebben dan de benen...
 Nu staat hij nog om 't heil met dominees te boksen,
 maar onderwijl glimlacht en knikt het kind.

[801] Groeten uit Neede^(aant.)

Er komen gouden randen langs de wegen.
 De wereld wordt een kaart uit Canada.
 De vogels gaan de vogels achterna.
 Ik kwam vandaag een oude kennis tegen.

- 5 Wij deden beiden enigszins verlegen:
 boven ons hoofd het blauw in gloria
 en wij een stuk verouderd en weldra
 niet meer te vinden over 's Heren wegen.

- Er viel niet veel te zeggen, want de woorden
 10 waren ook al op reis. Wij namen afscheid
 en voelden ergens nog een laatste lafheid.

Toen bleef ik in mijn eigen vierkant over
 en ging de ansicht binnen met de tover
 in het verschiet van verre vreemde oorden.

[802] Aanhalingstekens^(aant.)

‘Ik ben geen lichaam meer.
 Mijn ogen zijn een vergezicht,
 mijn oren straatgerucht,
 mijn handen tegenwind en -weer.

- 5 Mijn voeten zijn van het weleer
 de afstand en de vlucht.
 Hoe kom ik in het woord terecht,
 bij alle willekeur

- van weg en zintuig? Deel voor deel
 10 ontviel ik mij als een teveel,
 maar het geheel, waaruit ik wies,
 heeft geen orgaan om dit verlies
 te ondervinden: been en merg
 werden tot boom en berg.’

[803] Spellbound^(aant.)

Gij breekt tesamen als beschuit.
 Van buitenom tot binnenin
 storten de ruimten op u in
 en leveren u uit.

5 Gij zijt overal buit
 nu einde en begin
 stuivertjewisselen
 hetgeen u buitensluit.

Het is een vast gebod:
 10 gij moet hem eeuwig zijn.
 Het spel wordt voortgezet.
 De deuren gaan op slot.

Kinderen in hun bed
 dromen het zonder pijn,
 15 dromen het zonder slot.

O wij, die schuldig zijn.
 O kleine zoon van God.

[804] Slagzij^(aant.)

In deze nacht was alles weer gewoon.
 Tot mijn verbazing werd ik bij u wakker
 en keek de kamer in, waar doodgewoon
 de tafel stond gedekt om kwart voor achten.

5 Ik hoefde nog niet op te staan, ofschoon
 de morgen al genoeg vernieuwde krachten
 gereed had liggen om mij op te wachten
 en op te nemen in zijn mantelzoom.

Waarom trekt alles aan uw huis voorbij
 10 en word ik meegesleurd en raak verzonken -
 als de azijnflacon zijn harde flonker

tegen het zoutvat stelt, het licht slagzij
 maakt met het bed, een deur geopend staat
 en gij naar binnen komt en met mij praat?

[805] Monogram^(aant.)

Uw hoogspanning moet eindelijk aarde maken.
 Wij kunnen in elkander overgaan.
 Ik loop rechtop onder het witte laken,
 dat in de hoek gemerkt is met uw naam.

- 5 Van kruin tot voetzool voel ik door mij slaan
 de zekerheid van onbereikte zaken.
 U met de vingertoppen aan te raken,
 mijn handen zullen het eenmaal bestaan.

- 10 Dan leg ik u voorzichtig op het bed,
 waar de vier hoeken van de wereld stonden
 aan de vier einden van die grote sponde,

als wachters in de kamer uitgezet.
 Het rode monogram vlak bij uw hoofd
 wordt in het donker langzaam uitgedoofd.

[806] Reincultuur^(aant.)

Waar bleef van u het laatste om te zijn?
 Aangrijpingspunt voor de gedachten,
 opdat een wet u zou betrachten,
 al was het dan voorlopig in het klein;

- 5 uw wezen overmeesteren, uw kern
 bereiken en u iemand achten
 om op een afspraak te verwachten;
 of werden uw partikelen te fijn?

- 10 Werkhypothese aan uw komst besteed...
 Ik heb laboratoria gereed.
 In reïnculturen reageert gij wel.

Is het de schuld van deze dove uren
 dat gij de krachten niet kunt overduren,
 die in de kolven kloppen als een bel?

[807A] Transplantatie^(aant.)

Gij hebt u uit mij weggenomen.
 Er is geen ruimte vrij gekomen.
 Ik droom dezelfde dromen.

Gij zijt verdwenen met uw leden,
 5 maar deelt u aan mijn lichaam mede,
 alsof geen dood is ingetreden.

Al sta ik in uw vlees geaderd
 en in uw hoofd gemarmerd
 en in uw hart gehamerd,

10 uw oog met honderd, honderd
 verwonderingen donkert
 wanneer ik u benader.

Liefste, de breuken helen.
 Het weefsel van uw leven
 15 slaat om de aarde heen.

Met diepe sterke stelen
 groeit gij door mijn gehelen
 en maakt ons homogeen.

[808] Oculair^(aant.)

Ik ben bij u gekomen, binnendoor.
 De grote omweg ging voor ons verloren
 langs de weilanden en het kantelend koren
 op lenteweg van gras en karrespoor.

5 Het onbekommerd lopende teloor
 naar een verschiet met horizon en toren
 is nu een brillebeeld, achterstevoren,
 dat in het holle van de lens bevroor.

Over de breedte van een kijken ligt
 10 open wat jaren heeft om te bereiken
 randen van terugkeer naar het uitgangspunt.

Een oogopslag doet alle afstand wijken,
 omdat het in de glazen staat gesticht,
 waar altijd weer de wandeling begint.

[809] Roltrap^(aant.)

Ik heb de sneeuw teruggevonden, laat
 in de omgeving van je stadskwartier.
 Blauwe voetstappen lopen langs de muur.
 Het zijn die van mijzelf, nu gij bestaat.

- 5 Tegen de deur, die nog niet opengaat,
 lees ik je letters op het wit glazuur
 van tanden en oogappels: pedicuur,
 notaris, arts, massage - maar dan slaat

- de knip los door het touw waaraan je trekt.
 10 De mat wordt zichtbaar en ik blik omhoog.
 Je staat gebukt te kijken wie er is.

En alle treden tussen ons gestrekt,
 met boven naar je toe een flauwe boog,
 bereiken je of het een roltrap is.

[810] Halo^(aant.)

Gij brandt in mij uw eindeloosheid op.
 Focus van sferen die geen omtrek halen,
 ben ik hier over om u te bepalen,
 te midden van uw halo deze stip.

- 5 De camera zegt onophoudelijk klip.
 Dat is mijn hart en met miljoenen malen
 druk ik u af in stenen en metalen,
 letteren stichtend op mijn onderlip.

- Donkere kamer van de dood, uw spleet
 10 laat alle lijnen toe die haar behoren.
 Vergeten licht keert in mijn ogen weer.

Hoe verder weg hoe feller wordt de beet
 in 't broomzuur uwer wand; de zilversporen
 van een, die eenmaal met mij schaatsenreed.

[811] Inclinatie^(aant.)

Ik sta hier te vergaan, terwijl de wegen
 voorbijschieten tegen mijn voeten
 voordat het vlak van het ontmoeten
 nog in mijn lichaam helling heeft gekregen;

5 waarmee het lopen zou en niets gelegen
 meer was aan deze plek van boete.
 Doch hier alleen kan ik u groeten
 de zijweg in die gij zijt opgestegen.

Ik zie u klimmen tegen wolken aan.
 10 En onderwijl wentelt de aarde blind
 met punt en al waarop ik mij bevind.

Maar dit verhindert niet dat bliksems staan
 over u heen, een net dat u inspint
 achter de maan en alle sterregrint.

[812] Jean Giono^(aant.)

Als ik Jean Giono lees krijgt het leven
 opnieuw een plaats in mij, vol snelle vissen
 schiet het lichaam, ik hoef niet te beslissen,
 maar word aan de rivieren meegegeven.

5 Regen en zonneschijn zijn grote zeven
 waar ik doorheen val en de waterlissen
 slijpen hun zoete messen aan de vliezen
 waarmee ik in de hoogte word geheven.

De zalmen staan gekruld tegen mijn rug.
 10 Ik ben de grondeling van deze streek,
 Languedoc, een eendekooi, die bleek

maanlicht bewaart onder de ronde brug
 van lover, urenlang, tot aan de zee.
 En alle apen klimmen met ons mee.

[813] Leliën^(aant.)

Jeugdvoorvallen drijven als lijken boven.
 Ik staar de gracht in van mijn eigen kwaad.
 Hoe is het mogelijk, dat dit nog bestaat
 en als een vegetatie ligt te stoven

5 in zon die uit mijn zenith is verschoven
 naar deze plek en langzaam ondergaat.
 Leliën van bederf, lachend gelaat,
 waarin het leven niet meer kan geloven.

Over de stenen balustrade leunend
 10 gaan mijn gedachten naar een oud weleer;
 ben ik het kind, voor iedere daad gereed

en dat niet wist wat het spelend misdeed;
 zich om geen god of ander goed bekreunend,
 meester op zijn terrein en eigen heer.

[814] Robot^(aant.)

Ik ben een staande Friese klok,
 met om het uur een klein krakeel
 tegen de eeuwigheid te veel
 en dan een lange, blauwe slok;

5 een stille beker, vol van niets,
 die iemand in zijn handen neemt.
 Mijn lippen branden koud en vreemd
 tegen dit drinkend, volbloed iets;

een aan de muur gezette fiets.
 10 De lege buizen van het frame
 seismograferen door mij heen
 het manifest geworden niets.

Ik kom de stoep op bij mevrouw
 van Dorresteyn. Ik sta een uur
 15 in haar spionnetje en gluur.
 Zij gluurt naar mij, die ouwe vrouw.

Een vriend paartje achterna.
Afluisteren tussen de struiken
de woordenschat die zij gebruiken.

20 Ik sla het wel in Koenen na.

De bomen van het park omhelzen.
Mij schuren tegen deze pelzen.
Danse vulcan-fibre op een plein,
waar de lantarenpalen zijn.

25 Ik ben de etalagepop
bij Brenninkmeyer, kijk niet op.
De etaleur is met mij bezig
en denkt beschaamd: wat ben ik vlezig.

Ik ga naar het museum toe.
30 Wie zich aan het bestaande meet
en overal weerhouden weet,
hij wordt het wisselspelen moe
van schijn en schaduw met zichzelf
en anderen, hij confronteert
35 zijn kunstgebit met wat verteert
binnen het donkere buikgewelf;
hij geeft de scheikunde gelijk:
het zet geen zoden aan de dijk.

En de concierge zegt: welaan,
40 wat deed je ook in dat gedoe.
Ga hier maar bij het harnas staan.
Het harnas knikt me rustig toe.

Maar in de holte van 't vertrek
ontstaat opnieuw een nevelvlek -
45 Het is de zaklamp van de wachter.
Zijn stappen worden zacht en zachter.

[815] Kindergraf^(aant.)

Hier ligt het grafje, met de zoden glad.
 Het is het sluitstuk na een kort ontwaken:
 een meter aarde om gelijk te maken
 wat voor een ogenblik verheffing had

5 tegen een moederarm, niet meer dan dat.
 En beide armen langs het lichaam slaken
 en denken, denken: waar moet ik geraken
 met kinderstoel, commode, wieg en bad?

Ruimteverlies in rekening gebracht
 10 voor doodkist, lijkkoets en gemeentegrond.
 Mijn hart krimpt samen als ik overweeg
 hoe alles om mij heen voldoening kreeg.

Ik loop met een paar volle borsten rond,
 die men nu langzaam leeg te kolven tracht.

[816] Hoornik^(aant.)

De gruwelen van Dachau hangen tegen
 de planken van zijn denken, in de stad
 glijen de tramrails in een open gat.
 Op elke straathoek kan het zich bewegen

5 en poten hebben als een grote pad,
 of heeft het plotseling getal gekregen:
 rijen marcheren op hem aan, zodat
 hij nauwelijks ontkomt door tussenstegen.

Ergens voor een boekhandel blijft hij staan
 10 en leest verstrooid hoe al de boeken heten,
 onderwijl peinzend: wereld, waar behoor ik?

Als hij zijn hoofd weer opheft om te gaan,
 kijkt hij in ogen, die het antwoord weten:
 daar binnen staat: Ex Tenebris, Ed. Hoornik.

[817] Spel^(aant.)

Gij zijt niet langer individueel.
 Een aantal stoffen dat tezamenhing
 zodanig, dat het leven u beving
 en gij kon zeggen: ik ben dit geheel,

- 5 verviel weer in zijn oude evenveel
 van overal hetzelfde ronde ding.
 Het feit alleen dat ik ze samenzing
 maakt u weer voor een vers lang personeel.

- Misschien sta ik al vol van de bacil,
 10 die u doet woekeren door alles heen
 en kan mijn stem enkel nog klinker zijn,

alsof er knikkers rollen door mijn ziel;
 waarmee ik met u in het spel verdwijn;
 spel zonder speler in de zonneschijn.

[818] Verdemen^(aant.)

Er staat Verdemen, aan de spoorlijn van
 Arnhem naar Utrecht komende, & Zonen.
 Ik kan het u gemakkelijk aantonen:
 links bovenaan, tegen een gevel an.

- 5 Ik weet van deze man niets anders dan
 dat hij Verdemen heet en hij heeft Zonen;
 en dat hij aan de spoorlijn is gaan wonen;
 waar ieder zich van overtuigen kan.

- Ik zou hem voor de aardigheid misschien
 10 eens op kunnen gaan zoeken in zijn huis
 en kijken wat hij in het leven doet.

Verdomme, als ik Verdemen niet ontmoet.
 Het is van uit de trein een pas of tien.
 Natuurlijk zit er ergens een abuis.

[819] Asbelt^(aant.)

Dingen die weggeworpen zijn, te oud
 voor een bestemming, maken u compleet.
 Het is omdat gij nu hetzelfde heet.
 Het eind laat ieder lichaam even koud.

- 5 Een oude emmer, rommel, scherven, hout,
 alles waartoe het leven zich versleet,
 koolstronken, fietsband en een stuk vloerkleed:
 een hond licht er z'n poot, een kat miauwt.

- De vuilnishoop verspreidt een scherpe lucht
 10 van as, ammoniak en peterselie.
 Brandnetels groeien aan de rand, een lelie

heft zijn doodwitte bloem omhoog, een zucht
 gaat door de zompen waar ik loop, het zakt
 en veert terug met dodelijk gemak.

[820] Elckerlyc^(aant.)

De dood deed ons uiteen.
 Ik ben weer iedereen.

Mijn eigen variant
 en domme winkelklant.

- 5 Het zoveelste portret
 er tussenin gezet.

Vandaag, 19 Maart.
 Helsinki op de kaart.

- 5th avenue, 2nd street.
 10 Rijnwoord en arbeidslied.

Besproken plaats. Loket.
 Annonce. Raambiljet.

Meervoud en mogelijkheid.
 Voltooid verleden tijd.

- 15 Nu ben ik weer alleen
 en gij zijt iedereen.

Tenzij ge mij begroet
 aan 't eind van deze stoet,
 en het er niet toe doet.

[821] Robot^(aant.)

Ik ben het, boven aan mijn keel;
 koker van kraakbeen en daar op
 een halfbehaarde, benen kop
 met kakementen en monddeel.

5 Wanneer ik een dichtregel kweel
 stijgen kettingen in mij op;
 tandraderen slaan in galop
 en woorden worden haastig heel.

Buiten dit ogenblik bestaat
 10 alleen de stilte, naad voor naad.
 Dekschilden pantseren mij in.

Op kogellagers draait de nek
 conisch van plek tot plek.
 Mijn kieren kijken boven in.

15 Ik ben een staande, friese klok
 met om het uur een klein krakeel
 tegen de eeuwigheid te veel
 en dan een lange, blauwe slok;

een stille beker, vol van niets,
 20 die iemand in zijn handen neemt.
 Mijn lippen branden koud en vreemd
 tegen dit drinkend volbloed iets;

een aan de muur gezette fiets.
 De lege buizen van het frame
 25 seismograferen door mij heen
 het manifest geworden niets.

Ik kom de stoep op bij mevrouw
 van Dorresteyn. Ik sta een uur
 in haar spionnetje en gluur.
 30 Zij gluurt naar mij, die ouwe vrouw.

Een vriend paartje achterna.
Afluisteren tussen de struiken
de woordenschat die zij gebruiken.
Ik sla het wel in Koenen na.

35 De bomen van het park omhelzen.
Mij schuren tegen deze pelzen.

Danse vulcanfibre op een plein,
waar de lantarenpalen zijn.

Ik ben de etalagepop
40 bij Brenninkmeyer, kijk niet op;
de etaleur is met mij bezig
en denkt beschaamd: wat ben ik vlezig.

Ik ga naar het museum toe.
Wie zich aan het bestaande meet
45 en overal weerhouden weet,
hij wordt het wisselspelen moe

van schijn en schaduw met zichzelf
en anderen, hij confronteert
zijn kunstgebit met wat verteert
50 binnen het donkere buikgewelf;

hij geeft de scheikunde gelijk:
het zet geen zoden aan de dijk.

En de conciërge zegt: welaan,
wat deed je ook in dat gedoe.
55 Kom hier maar bij het harnas staan.
Het harnas knikt mij rustig toe.

Maar in de holte van 't vertrek
ontstaat opnieuw een nevelvlek -.
Het is de zaklamp van de wachter.
60 Zijn voetstap wordt zachter en zachter.

[822] Dronken nachtliedje^(aant.)

De huizen staan zo doodstil thuis.
 Het is vannacht om hallef twee.
 Als ik hier liggen ga, slaap ik meteen.

Maar ik ga niet liggen; ik ben niet thuis.
 5 Daar staat de maan, en daar en daar;
 en een en een is twee.

Ik loop door de straten als een muis.
 O wee - daar was ik, geloof ik, thuis?
 Kom mee, we gaan maar weer op reis
 10 naar het café - en dan naar huis!

 Door een chauffeur omver gereden
 voor hij zijn woning had bereikt,
 op zijn eigen leven uitgegleden,
 wat glibberig bloed en slijk,

15 heeft hij met ogen dicht gezegd,
 met een mond die vol stond van jenever:
 laat mij met rust, het is niet erg;
 ik ga terug naar De Twee Leeuwen.

1949-1953

[823] Gobelin^(aant.)

Of ze vanuit een blauw gordijn begonnen,
zongen die morgen vogels voor het raam.
Tapijt, diep in een middeleeuw gesponnen,
nam weer natuur en wereldwording aan.

5 Maar heel het uur lag door de hand bedwongen,
die het in zijn patronen deed bestaan.
Tijdeloos klaterden de waterbronnen;
kweekte het licht een doodstil filigraan.

Zo is mij uwe tegenwoordigheid:
10 op het stramien van wat niet wederkeert
weven de feiten onzer liefde voort,
omdat het een bij 't andere behoort,
zoals het in de boeken wordt geleerd
over de wet der simultaniëteit.

[824] Pand^(aant.)

Gij hoeft alleen maar bij mij terug te keren.
Alles is zo gebleven in de buurt:
de woning op de hoek nog niet verhuurd,
de straatlantaren is dezelfde scheve;

5 hetzelfde woord op de schutting geschreven,
verwachting die de geest met glans ommuurt;
het rijden van de tram dat duurt en duurt;
de vuilniswagen op gezette keren.

Ik doe een boodschap in het vol besef,
10 dat ik u straks weer in het pand aantref
om samen uit te gaan over een uur
en in de stad te eten bij Verschuur.

De schouwburg is laat uit. Wij lopen maar.
Iedereen slaapt. Ik houd de sleutel klaar.

[825] Huiszoeking^(aant.)

Omdat ik in de wereld loop volstaan
de horizon, de landen en de wegen
alleen maar voorzover zij opengaan,
omdat uw rijk daarachter is gelegen.

- 5 Daarom klop ik bij alle deuren aan
en vraag of men zou willen overwegen
dat ik de zolder zie, de ladder en het raam,
waarlangs gij kon ontkomen naar de stegen.

- Niet lang geleden hebt ge hier verwijld.
10 Ik merk het aan de mensen. Maak gewag.
Zij gaan naar binnen om te informeren.

Hoe zij zo gauw de bressen camoufleren
is iedereen een raadsel; als het mag,
vind ik geen enkele tralie doorgevijld.

[826] Parhelium^(aant.)

De gouden morgen waast tot werkelijkheid.
Hier voor mijn voeten sta ik afgebeeld,
zo dun van leven, dat het weinig scheelt
of ik kan nog verwisselen en tijd

- 5 uitschakelen, voordat ik weer verslijt
aan deze schaduw, die mij mededeelt
aan heel de wereld, tot ik ben verspeeld
naar alle kanten en mijzelve kwijt.

- Ogenblik van de dag, waarop het licht
10 nog dubbelzijdig en doorzichtig is,
zodat het lot aarzelt om in te gaan
bij het bekende beenderengewricht;

om weer vanouds het hart te laten slaan
en weer het hoofd doen gissen wat het is...

[827] Mascotte^(aant.)

Gij hebt uzelve in mij losgesteld
 en kunt deelhebben aan de vogelvlucht.
 De afstand naar het zuiden is geducht,
 maar gij hebt alle steden opgeteld.

- 5 Gij kent van elke gorge het geweld
 en van de dalen het kleinste gehucht.
 Een reis is als je terug bent maar een zucht,
 doch in uw adem nimmer uitverteld.

- Dal van de Loup, de Var en de Tinée;
 10 ingangen die ik open heb zien gaan...
 Spin langs de draden der téléférique
 klom ik uw duizel in tot bij de sneeuw
 en gleeed op ski's de lange witte baan
 u tegemoet in suizende muziek.

[828] Plexus solaris^(aant.)

Soms heeft de weg een ruimte die ik weet
 uit baarmoederverblijf en celbestaan
 binnen het sperma van een vroeger man,
 die mij na hem op aarde komen deed.

- 5 Iets wat ik om het leven niet versleet
 neemt dan voortdurende verrukking aan.
 De verte stelt bij elke zon een maan,
 bij elke vrouw een man die haar vergeet.

- Aan kruispunten staan handwijzers gereed.
 10 Ik ben naar u op weg, van u vandaan.
 Een wit kasteel achter een oprijlaan
 kan al het vaderhuis zijn dat zo heet.

- Diep door een dal, omhoog in een bergspleet:
 voor op de bumper houdt de kleine vaan
 15 koers naar het einde, iedere douaan
 sluit de slagbomen achter onze rit.

[829] Vercors^(aant.)

't Massief gaat van elkander naar het hart
der korreling, der onverschenen wet,
die nog geen naam of noemer heeft gezet
onder de macht die ieder meten tart.

5 Schrik in de benen en het bloed benard,
zie ik de wanden wijken uit het bed
van het riviertje, dat meandert met
de muren, wier geweld het dartel tart.

Verkleind tot mier in deze majesteit,
10 kruipt onze auto langs de richels rond.
Een nagel kan ons hier verwijderen.
De afgrond gaapt in onverschilligheid.
Alleen een kijker ziet ons vorderen
op de corniche; dan knipt een tunnelmond.

[830] Bloedwraak^(aant.)

Een zonneshimmel hangt in 't eikenbos,
die zich tussen de bomen door verplaatst.
Zij maakt de stammen wit en bovenaards
en ligt in blauwe gloor over het mos.

5 Het zou me niet verwonderen als plots
uw lijk gevonden werd, eens inderhaast
geborgen onder blad, 't donker inwaarts,
op doortocht naar het laatste oordeel Gods.

Engelen rotten op de grond of dansen
10 hoog en verdroogd tegen de kruinen aan.
Het is te laat om iets te ondernemen.

Er zweven geuren die naar liefde zwemen.
Ik ben omsingeld door de gouden lansen
der stilte, die mij naar het leven staan.

[831] Ets^(aant.)

De bomen waren tot een staalgravure
gebeten tijdens mijn afwezigheid.
Toen ik terugkwam stonden zij de tijd
tegen te houden en verscherpt te duren,

5 in droge naald gezet voor de azuren
avond, aftekenend hun takken wijd.
Daaronder lag het huis in veiligheid
en kon ik doorgaan met dezelfde uren

aan u besteed; zij bleven uitgespaard.
10 Ik had alleen de plaat binnen te treden;
de voordeur achter mij op slot te doen.

De kamers hielden u bijeenvergaard.
Er hing een geur lavendel, onversneden.
Een grijze braam besloeg de ruit als toen.

[832] Fructidor^(aant.)

De wereld wordt van binnen een meloen.
Een blauwe doezel uit den einder maakt
dat ieder schitteren zijn branden staakt
om ze in nevelen te niet te doen.

5 Weldadig is wat mijn gevoelens doen
met blik en reuk en van de mond de smaak
en wat met handen koel wordt aangeraakt.
Ik ga een najaar in van geel katoen.

Over de bomen heen en op het land
10 krijgt het een licht van zachte lampions,
onzichtbaar opgehangen boven ons.

Wij schijnen door tot op het witte dons
van de zaadlijsten waar de pitten brons
geheven staan tegen de klokhuiswand.

[833] Nevelheim^(aant.)

Er woonde liefde diep bij u in huis.
 De jaren maken hoeken in een mens,
 zodat hij eenmaal komt te staan ergens
 op een van God verlaten wegenkruis,

5 waar hij geen richting weet. Hij is abuis.
 Eenzaam en leeg, zonder enig agens,
 bekruipt hem daar de fluisterende wens:
 ik ga weer op mijn schreden terug naar huis.

Reeds hebben wind en regen uitgewist
 10 het spoor dat kronkelde door stad en land
 en staan de sterren anders dan voorheen.

Maar 's avonds op een landweg in de mist
 verrijzen de kastelen aan de kant,
 die hij herkent tot op de laatste steen.

[834] Nabeeld^(aant.)

Bomen, die uit het beeld bestaan,
 dat gij eenmaal hebt opgevangen,
 zie ik nog van het vocht omhangen,
 dat lag tegen uw wimpers aan.

5 Zo bleven ook de huizen staan
 vol irisblauw geluksverlangen.
 Overal komt een glimlicht hangen
 op wat uw kijken kon beslaan.

De mensen gaan de straten door,
 10 luifelend tussen uw oogleden
 en pleinen staren in het rond.

De tramlijn trekt een rechte voor
 binnen uw blik. Het blinkend heden
 vindt diep in uw pupil zijn grond.

[835] Plastic^(aant.)

Gelakte aanblik uit de ramen.
 Plastic, dat u betogen houdt
 buiten mijn ogen, even oud
 als toen wij bij elkander kwamen.

5 Sedert de stoffen zich verzamelen
 tot uw synthetische behoud,
 bekomt uw veelheid enkelvoud,
 onder gecomprimeerde namen.

Opperhuid van het licht bedekt
 10 de lympe van uw wezen,
 tot witte schemers uitgerekt.

Ik kan u bijna lezen
 onder het hoorn van deze dag.
 De vraag of ik het weten mag.

[836] Katalisator^(aant.)

Voor hoop en vrees immuun in eendre mate
 ga ik het donker tegen waar gij zijt;
 katalisator om u wagenwijd
 niet zonder dit bevestigen te laten

5 van ons bijeenzijn in grotere staten
 dan in 't gestrekte raam van ruimte en tijd
 bezwijken moest, nu zoveel eeuwigheid
 naar binnen sloeg met een paar handgranaten,

dat de soldaten hun slagorde sluiten
 10 als de commando's worden doorgegeven
 om in de bressen naar u op te dringen.

Ik hoor ze achter deze regels zingen
 van dood en liefde die zich gaan te buiten
 aan een illusie sterker dan het leven.

[837] Sneeuwitje^(aant.)

Sneeuwitje ligt in glas gekist,
 bij alle spiegels uitgewist
 en opgegeven als vermist.

Omdat zij van de appel at,
 5 de mooiste die zij ooit bezat,
 ligt zij in dit gestolde bad.

De jager, die haar in het bos
 ombrengen moest, liet haar weer los;
 de jager met zijn vederdos.

10 Gifsnoer en haarkam konden niet
 bewerken dat zij ons verliet;
 de dwergen joegen door het riet.

Alleen een appel is te zoet,
 dan dat een dwergenmond vermoedt
 15 wat hier de dood Sneeuwitje doet.

Zij droegen haar tot op een berg.
 Onderweg struikelde een dwerg
 tegen de kist aan, zonder erg.

Zij ligt met hoge kleur totdat
 20 de prins haar twee ijshanden vat,
 diep met zijn armen in het nat.

Dan schiet de appel uit haar keel
 en stroomt het bloed weer als fluweel
 door lichaam's fonkelend juweel.

25 Hij zet haar voor zich op het paard.
 Als zij hem in de ogen staart
 ziet ze haar beeld daarin bewaard.

Nu gaat het in gestrekte draf.
 Op vuurpantoffels danst voor straf
 30 de boze koningin naar 't graf.

[838] Röntgen^(aant.)

De maan heeft u vannacht bekend gemaakt.
 Dunne lichtvloeden breken door u heen.
 De volheid van het zoete vlees verzaakt
 met kleed en al tot op het naakte been.

- 5 Skelet dat hangt en haast de aarde raakt;
 wandelgewoonte in uw knie en teen;
 oogkassen waar het holle hoofd mee waakt,
 zo deint ge langzaam verder in het veen.

- Toch tekent gij u af gelijk vanouds
 10 en kan ik u herkennen aan de gang
 die g'in uw lichaam altijd hebt gehad.

Lang blijf ik u nog volgen tot de dwang-
 voorstelling overgaat en er iets kouds
 tegen mij aankomt. Mijn gezicht is nat.

[839] Vroegkerk^(aant.)

De sneeuw voedt het plafond met wit,
 dat ook bij de oogappels zit
 van de bezoekers.

Er is een rust van wet en wonder.

- 5 Tot boven toe en onder
 de vloer langs in de verste hoeken
 begeeft het licht zich als een hal.
 Het spreken krijgt een blanke schal.
 Wij zijn iets groter dan gewoonlijk,
 10 want iedereen is zo persoonlijk,
 dat hij zich aan de ander meet
 en hem terstond vergeet
 om op te gaan in het geheel,
 waarmee hetzelfde evenveel
 15 voldoende blijft voor elk,
 die zit te wachten op de melk.

[840] Maréchaussée^(aant.)

De hanen kraaien onraad, simultaan.
Dieven tussen de boerderijen
horen diep in hun hart de vrije
middernachten op de dorpen slaan.

- 5 De doos staat open van gebouw en laan.
Melkwagens zijn al aan het rijden.
Hofhonden sluipen naderbij en
als het gebeuren moet, moet het gauw gaan.

- In deze toestand was ons samenzijn
10 een uiterste aan bij elkander blijven.
Ik droeg u nog op tijd de struiken in.

's Middags verschenen in de blauwe zon
maréchaussée's en stonden op te schrijven
wat ik u niet meer toevertrouwen kon.

[841] Kloosterhofje van Fréjus^(aant.)

Hier kan de geest de stof direct bereiken.
Een vierkant valt voortdurend uit het licht
en zet zich om in zuilenevenwicht
met bogen die de ruimtevloed indijken.

- 5 Lichaam en ziel doen hier elkander blijken.
En duiven waaien alle ogen dicht,
die niet op u naar binnen zijn gericht,
die niet naar u als laatste doelwit kijken.

- Koningen leunen tegen een pilaar
10 op hoeken van de tijd. Monniken lezen
in diepe nissen uit het bijbelboek.

Een vrouw kamt bij de bron het stenen haar.
Een paar cypressen staan omhoog gerezen.
Een schilder brengt het over op zijn doek.

[842] Chrysoliet^(aant.)

Bergwandbewoners met rotskiezelogen,
gezet in het porfier van hun gezicht,
kijken tot aan het einde van het licht,
dagreizen ver de wereld ingebogen.

- 5 Binnen hun bergen, groot en onbewogen,
doen zij hun wezen voor geen diepte dicht.
Vleugels vermoed ik in het evenwicht
waarmee zij klimmen naar het hemelhoge.

- Wij houden stil en vragen naar de weg.
10 Onder de loupe van hun kristallen blik
staat onze auto als een raderdier.

Ik hoor heel in de verte wat ik zeg.
Ik ben een vreemdeling. Een vreugdeschrik
slaat door mij heen: hoe kwam ik ooit tot hier?

[843] Jeanne d'Arc^(aant.)

Die morgen, door het land van Jeanne d'Arc,
begon de weg te golven en de wagen
kreeg lange sprongen, om ons af te vragen
wat zich nog in de nevelen verstak

- 5 bij Domrémy. Een vege zon verbrak
de vage sluiers. Achter witte ragen
verscheen de maagd van Orleans. Wij zagen
haar rijden op een paard in rood schabrak.

- Kuras, maliënkolder, helm en schild
10 verborgen haar jonkvrouwlijkheid. De stemmen,
die zij gehoord heeft, hebben het gewild.

Luchtspiegeling, waar wij langs snellen, mild
na zoveel eeuwen... Jonge zonnevlammen
verslinden het. De wereld ligt verstild.

[844] Avond^(aant.)

Gij brandt in wolken op tegen het westen.
 Het oosten staat in lood ten langen leste.
 Ik op de grond ben een figuur zo klein,
 dat ik er eigenlijk niet zou moeten zijn.

- 5 En dat was dan misschien nog maar het beste.
 Maar dit heelal blijft zich op mij grondvesten,
 draaiend met alle stelsels om mij heen.
 En strak in stand gehouden wordt de schijn.

- Want ik beweeg en langzaam komt de nacht.
 10 De uitzichtloze einder is een norske
 mondstreep geworden. Zie de maanschijf vorsen

over het bos heen naar wie nog verwacht
 te vinden in het hart van de natuur
 wat verder weg is ieder volgend uur.

[845] Metronoom^(aant.)

Gij hield uw doodgewicht en dode hoek.
 Hoe ik ook bezig ben met vergelijken,
 de lijnen moeten uit elkander wijken,
 die naderen tot een gestrekte hoek.

- 5 Ik heb van 't licht gelezen in een boek,
 dat het gaat buigen en u kan bestrijken
 op afstanden die wij nog niet bereiken.
 Gij zijt voor onze instrumenten zoek,

- zolang ze uit materiaal bestaan,
 10 waarvan de kleinste deeltjes trager gaan
 dan zoveel km per seconde.

Maar door mijn hersens jagen de jachthonden
 razender dan enig bekend atoom,
 terwijl mijn hart tikt als een metronoom.

[846] Velodroom^(aant.)

Vannacht sloeg in mijn hart
 een oude klop weer los:
 (alsof ik werd getart)

ik keek in het vertrek
 5 waar ik niet kijken dorst
 tot op dat ogenblik

en zag je niet direct
 (de deur nog voor mijn borst).

Er lag een zwarte korst
 10 pap voor jaren gemorst

en jij had je verdekt
 opgesteld in een hoek,

die men pas werd gewaar
 wanneer men helemaal daar

15 naar binnen toe gegaan
 de deur had dichtgedaan.

Je was zo goed als zoek
 achter een spinneweb.

Alleen je oog, een plek
 20 glinster van glas, bewoog
 in zachte wiebeling

of je niet stond maar hing
 en mij daarmee bedroog.

Je zou nu zijn getrouwd
 25 en wonen in een straat
 met bel en brievenbus

en ergens in de stad
 boodschappen doen misschien

of fietsen in het land
 30 naar een familielid,
 door iedereen gezien.

Wat werd er van de fiets
 die met je mee versleet?

Zij roestte langzaam op,
 35 een broos karkas, waar niets
 meer aan verloren is

nu voor- en achteras,
 bagagedrager, lamp,
 spatborden, kettingkast,
 40 pedaal, ventiel en bel

je niet weerspiegelen
 bij elke zonneschamp

onder het suizend feest,
 dat rijwiel is geweest.

[847] Erfvijand^(aant.)

Ik heb vannacht nog met hem afgerekend,
 hoewel een stier hem doodgestoten heeft.
 Alleen om mij heeft hij langer geleefd
 dan nodig was, want hij stond opgetekend

5 en mijn onderbewustzijn werkt uitstekend
 wat dergelijke noodzaken betreft.
 Maar nooit heb ik zo duidelijk beseft
 hoe ver een daad zijn laatste kans berekent.

Zijn vlees groeide tegen mijn handen in,
 10 een dierlijk woekeren van oerbegin
 en almacht tot ik hem vernietigd had.

En toen ik eenmaal in de kamer zat
 stak hij een mes van buiten door de reten.
 Mijn zuster zei: 't Is morgen. Hier is eten.'

[848A] Vrijgezel^(aant.)

Ik ben niet langer bang meer voor een ander.
 Ik kijk hem fier in zijn verdommenis.
 Zodra hij merkt waar 't om begonnen is
 gaan onze blikken langzaam van elkander.

- 5 Of wordt hij pas mijn ware tegenstander:
 lagen van spervuur, tot verstommen is
 alles wat aan mij op te sommen is.
 ‘Mijnheer De Visser’. ‘Mijnheer Kolenbrander’.

- Meisjes niet meer. En vrouwen kijken niet.
 10 Alleen een enkele heeft kinderogen,
 waardoor ik mij terstond bedriegen laat.

Of die zich later door mij voelt bedrogen,
 wanneer het weer dezelfde kant opgaat.
 Reden waarom er weinig overschiet.

[849] Zoekplaat^(aant.)

Ik loop door uw gelaat van grond en land
 in deze grote zoekplaat van het leven.
 Op een afstand is het mij soms gegeven
 u te ontdekken: met een harde kant

- 5 leunt dan uw voorhoofd aan de heuvelrand;
 staan beide slapen tot een wolk geheven;
 liggen uw lippen tegen de bosdreven
 en steunt uw kin als van een sphinx in 't zand.

- Ik ben te klein om naar u op te zien.
 10 Gij kunt me niet tussen de korrels vinden.
 Uw ogen staren hoog over mij heen.

Al volg ik met mijn vinger lijn voor lijn,
 geen enkele die ons nog kan verbinden.
 Gij zijt te wijd. Ik ben te dicht opeen.

[850] Pastorale^(aant.)

De stille motten hangen om de lamp
 en in de tuin groeien de bomen door.
 Al wat gij aan lichaamlijkheid verloor
 wordt voor mijn ogen avondstond en damp.

- 5 Een koe staat te herkauwen in zijn kamp
 en schapen lopen in de dauw teloor.
 De hond ligt voor het hondehok. Ik hoor
 van paarden in hun stal het hoefgestamp.

- Dit is het uur om naar u toe te gaan.
 10 Ik zal mijn fiets oppompen en vertrekken.
 Het is niet nodig dat ik iemand groet.

Ik kan me niet aan het gevoel onttrekken
 dat het een afspraak geldt waar de zijlaan
 met 'n flauwe boog de grote weg ontmoet.

[851] Nachtvlu^(aant.)

Er zijn vannacht vogels overgegaan
 waar 'k niet van wist dat hun geluid bestond:
 op zilveren bosfluiten een goudmond,
 bellen van arresleeën bij de maan.

- 5 Zeker en doelbewust snelden ze aan;
 werd heel het huis plotseling ondergrond.
 Een ogenblik was zonder levenswond
 over zijn ganse lengte mijn bestaan.

- Waar zullen ze nu zijn? De dag breekt aan
 10 met vroege straten in een grijze stad.
 Nieuw van gevoel ben ik achtergelaten.

Je moest er eigenlijk niet over praten,
 maar 'k vraag mezelve af bij het opstaan
 hoe lang het duren zal dat ik het had.

[852] Ballade van de winkelbediende**I**^(aant.)

Er ligt een jongen in de lucht, languit,
recht op zijn rug. Hij houdt de armen strak
tegen het lichaam of het anders brak.
Boven zijn ogen schommelt de maanschuit.

5 Vrede des avonds die op hem afstuit,
zoals hij zweeft in het zondagse pak
waarin een modemagazijn hem stak.
Hij gaat geen meter voor- of achteruit.

Wij fietsen ver onder hem door naar huis,
10 steken het licht op en gaan zitten lezen.
Ik voel dat hij er altijd nog moet zijn:

eenzaam, onaards, verheven, dood en kuis.
Hij was winkelbediende in Terneuzen
bij P. de Gruyter of bij Albert Heijn.

[853] (Ballade van de winkelbediende)**II**^(aant.)

‘Je moet hem niet verknoeien’, zei mijn vrouw.
‘Winkelbediende is te veel gezegd.
Laat staan De Gruyter. Die kan bij 't gerecht
een klacht indienen wegens kwade trouw.’

5 Van de weeromstuit wees ik op zijn vrouw,
radeloos zoekend of hij nog terecht
zou kunnen komen. Men heeft al gedregd
en heel de luchtbescherming kwam in touw.

‘Dan wil ik’, zei ze, ‘dat hij wordt gevonden;
10 dat je hem langzaam brengt waar hij behoort,
voorzichtig en slaapwandelen en wel.

Wanneer zijn vrouw dan terug is zal ze snel
de wekker zetten en vanaf die stonde
gaat weer het oude lieve leven voort.’

[854] (Ballade van de winkelbediende)**III**^(aant.)

Zij eiste iets onmogelijks. Aan een beeld
kun je niet willekeurig doorborduren.
Het heeft al meer dan goed is te verduren
van alle associaties die het teelt.

- 5 Het had daareven maar een haar gescheeld
of hij stond weer voor jaren te verzuren
tussen de vijgen en de confituren,
bij eindeloze ponden uitgedeeld.

- Wij keken buiten. Hij lag in het zoet
10 van myriaden sterren te verteren.
De nevelvlekken maakten hem melaats.

Melkwegen spoelden door hem heen, op 't laatst
konden wij hem niet langer observeren:
het firmament trilde ons tegemoet.

- 15 Van de politie brengen ze zijn kleren,
vol mieren en door schimmels aangetast.
Hij was direct begraven, zwart als roet.

- 'Hij staat zich in de spiegel al te scheren.
Zijn vrouw pakt boterhammen, inderhaast,
20 omdat hij 's Maandags vroeg beginnen moet.'

[855] Cartering^(aant.)

Het witte van de kaart gaat voor ons open.
 Een vage aardrijkskunde krijgt bestand.
 Schaal 1:1 ontwikkelt zich het land
 met zijn verkeersaders en spoorwegknopen.

5 Wij volgen wegennet en waterlopen;
 zijn opgenomen in het ver verband
 van tegenligger, toren en passant,
 als stippen uit de horizon geslopen.

10 Diep onderweg over Europa heen
 welven wij langzaam met de aarde mee.
 Alles komt overal waar het moet zijn.

De cartograaf zoekt naar een pen zo fijn,
 dat hij ons in kan vullen en daarmee
 bij God niet doen ontbreken, een voor een.

[856] Equinox^(aant.)

De nacht is in de hond en in het huis.
 Ik zit vol ebbenhout aan u te denken,
 hoe de ivoren ballen elkaar krenken
 met open klikken door de spreektrambuis.

5 Ik heb nog duizend dikte, zonder gruis,
 voor onvoltooide lengte, nu de zinken
 teilbodemen het verre donker drinken,
 totdat de waters passen in de sluis.

10 Dan gaat de hoogte langzaam naar beneden
 en dalen wij met trappen zonder treden
 langs overlopen naar de buitendeur,

die openstaat op alle sterrebeelden,
 waarin wij elkaars hemelen verdeelden
 en geen verwisseling stelt ons teleur.

[857] Hélicoptère^(aant.)

Uw stilte suizelt als een discus binnen
 en blijft in dunne platen op het licht
 geslepen hangen, wild van evenwicht,
 vol sidderingen van gespannen linnen,

5 om 't Godsonmooglijke dat wil beginnen;
 een in zijn vaart steken gebleven schicht,
 geschoten uit de boog van het weerlicht;
 een diepvis, staande met doodstille vinnen.

Gij kunt geen aarde maken door mij heen
 10 omdat ik niet geleid, ik ben uw einde.
 Tot in mijn voeten heb ik aan u deel.
 Maar gij bemerkt het niet en blijft alleen.

Hélicoptère, die nergens meer kan landen
 en in de hemel als een ding te veel.

[858] Droomlot^(aant.)

Je toonde me vannacht de kamers weer;
 geheel dezelfde. 't Werd de eerste keer
 dat ik ze zag van duizend malen meer.
 Jij was toen nog mevrouw en ik meneer.

5 We stonden waar wij later zouden leven.
 Er was nog niets over ons heen geweven.
 Zo is het tussen ons een tijd gebleven
 en daarna kwam je voornaam op een keer.

In deze doodslaap heb ik terug gekund
 10 door andere adressen voor te geven
 en weg te gaan eer ik ontwaken zou.

Dan was ik nu misschien handelsagent
 of bij mijn vader op het dorp gebleven
 en trouwde later een gewone vrouw.

15 Maar nu ik wakker ben is om het even
 wat op die drempel wankelde en wou
 en heeft het noodlot mij geen stap gegund.

[859] Nocturne^(aant.)

Doodovertroffen staan de nachtbomen
 achter het raam, er is een streep maanlicht
 tussen de wolken, verder alles dicht
 tot in de kamer toe met duister en

5 zo onbewegelijk, alsof ik ben
 verlaten van mijzelf, zonder gezicht
 geen ledematen, tijdelijk ontwricht
 de hartslag en de stroom der bloedvaten.

Misschien dat ik mij nimmermeer herken,
 10 wanneer ik morgen opsta en het raam
 open op nieuwe werelden, ik ben
 bijna bij u, alleen de eigen stem
 komt uit de verte ergens nog vandaan
 en blijft het onderwijn belemmeren.

[860] Heraldiek^(aant.)

Maan, ik verkoel met u, gij zijt
 - stoel u in eeuwigheid -
 de lang verglommen tijd

in d'ooghoek van de nacht.
 5 Een vonkend voorgeslacht,
 dat mij heeft voortgebracht,

verbleekt in uw blazen;
 een goud geworden bloem.
 Ik laat het dode doen

10 tegen het leven in
 - weerstreven heeft geen zin
 en wat is meer of min? -

aan ouderdom en naasting.
 In uw blanke weerkaatsing
 15 en zonder overhaasting,
 for ever, everlasting

vergulden lied en lot
 tot wereldgalm en God.

[861] Riviéra^(aant.)

De helling schuift met bloemkastelen dicht.
 Wegen die ik niet wist dat verder konden
 hebben hun col de wolken in gevonden
 naar deze zee waaraan het zuiden ligt.

5 Ik overstroom van louter vergezicht.
 Tegen het Estérelle-gebergte rond
 de blauwe baaien zich op kristalgronden.
 Tot in Italië schijnt het zonlicht.

De auto klimt en daalt in de rotonde
 10 en open galerijen van de lucht,
 spiralen trekkend door het hemelhuis.

De lange vasteland-cadans ontbonden,
 komt het reisbeeld tot staan onder zijn vlucht.
 Wij stappen er in uit. De wereld ruist.

[862] Autoclaaf^(aant.)

Diep in de kelders van het onbekende
 gaat een reuzin de muren in het rond,
 groter naarmate zij geen uitweg vond;
 de ruimte etend met haar lange tanden.

5 Waar zal zij door de gangen heen belanden? -
 weer bij zichzelf waar zij eenmaal stond.
 Zij groeit, de tijd wordt vlees, een open wond
 van 't schuren langs de rauw-cementen wanden.

Tegen elkander opgestaan en slaags
 10 geest en materie, wil en werkelijkheid,
 ben ik het slagveld van fatale machten,
 die u elkaar betwisten in de nachten
 en met dichte vizieren vechten 's daags;
 een eeuwig onbeslecht gebleven strijd.

[863] Apostrophen^(aant.)

Soms ben ik aan de apostrophen toe,
zoals ze ook verschijnen bij Dèr Mouw.
Wat hij te zeggen had staat aan een touw,
want elke waarheid werd bij hem een koe.

- 5 Hij wist zich door het hele parlez-vous
te dringen met zijn horens naar het blauw,
dat zonder woorden is en uit de vouw.
Zo ligt een vrouw languit en luistert hoe

haar minaar spreekt; het is haar wel te moe.

- 10 Zij kende immers wat er komen zou.
Het is volkomen wat zij horen wou.
Hij doet er niets aan af en niets aan toe.

[864] Histologie^(aant.)

Ik hoor zingen in de wonderen daarbuiten.
Aangedaan bij het middelrif begint
mijn organisme er op aan te sluiten,
waardoor het vlees vibratie ondervindt.

- 5 De lympe-vaten stuwen wit en blind
haar dunne bloedwei naar de roze tuiten,
die met een vliesje op de wereld stuiten,
dat mijn gebeente met het al verbindt.

- 10 O vertebraten die het antwoord geven
op schal van holten tussen stof en geest,
interstellair ruimte die u draagt
tot voor de openingen van mijn leven,
zoals het eenmaal werkelijk is geweest:
een mond waaraan een mond vervulling vraagt.

[865] Ontvoering^(aant.)

Bevroren zomeravond uit de bus.
 Het landgoed ligt alsof ik in een boek
 gelezen heb dat de bewoner zoek
 en later langzaam opgegeven is.

- 5 Diep in de kamers hangt een oude flits
 van zilver voor de dieven. In een hoek
 staat iets gedrochtelijks onder een doek.
 Dan gaat het schuil, zodat ik mij vergis.

- Lagunen licht waaronder bloedsteden.
 10 Haffen vol koudgeworden dageinden.

De avond valt met een immense lus.
 Ik rij achter de ruit der autobus.

Signalement dat meer en meer vergrijst.
 Op last van de politie ingelijst.

[866] Gehenna^(aant.)

Ik ben de zwakke plek in het heelal.
 Het blinde lek, tijdens uw dood ontstaan,
 doet het verslappen en naar binnen slaan,
 waar ik mij verder ook bevinden zal.

- 5 Overal in het rond verrijst een wal,
 wentelend met zijn helling op mij aan.
 Onder mijn voeten voel ik de grond gaan.
 Ik loop mij dood omdat ik anders val.

- En kom geen stap vooruit. De sterren gaan
 10 vrij en vanzelf hun voorgeschreven baan.

Winden en dieren trekken om mij heen.
 Ik blijf in deze tredmolen alleen.

God wil een deuk verdrijven uit zijn bal,
 waarbij ik wedloop met zijn vingertal.

[867] Grint^(aant.)

Het grint in van mijn jeugd, de kiezelstenen.
 Nalstig ben ik boven ze uit gegroeid
 tot op de hoogte waar het niet meer boeit.
 Men gaat er over naar iets anders henen

5 en staat een tijd te gapen op z'n tenen
 hoe of het in de werelden krioelt.
 Men laat zich neder, dodelijk vermoeid
 en zie het zijn dezelfde kleine stenen.

Allerlei soorten liggen op mijn hand,
 10 zeldzame kostbaarheden, hard en rond;
 een weelde dichterbij dan ooit te voren,

maar ontoegankelijk. Dieper bevroren
 kwijnen de kleuren en hun koude brandt
 klevend tegen mijn schaamteloze mond.

[868] Zeegezicht^(aant.)

Lange meerschuumstrepen trekken tegen mijn tong.
 Ik word geknepen tussen zandschaamheuveld.
 Zee lekt mijn voetzolen. De hoge teugels
 van meeuw naar mij mannen hart en long.

5 Pal op mijn oorvliezen staat de gong
 der wateren tot in deze versregels
 en de wind legt zijn vochtige sluitzegels
 over mijn mond heen tot een trom.

En een die ik nergens terugvinden kon,
 10 loopt door mijn vingers en zenuwvezels
 en gaat daarginds achter verre zeenevels
 als een visioen aan de horizon.

Dicht bij mijn oogappels, waar het strandkiezel
 ligt te weerschitteren in de zon,
 15 zie ik u breken in die brandspiegels.
 Hard en honderd komt ge weerom.

[869] Tantalus^(aant.)

De dag heeft in de verte aan u deel.
 Zoek voor uzelve bij de ronde blinde
 roep van de koekoek die het niet kan vinden,
 verloren en behouden evenveel,

5 verbergen u de bossen van fluweel
 en openbaren u de snelle hinden,
 verschenen en verdwenen op de winden,
 die golven als de wolven in 't struweel.

Gij duizelt langzaam tussen plaats en tijd,
 10 nu ze afzonderlijk voor u bestaan.
 Er is geen nieuwe afspraak meer te maken.
 Ze zijn u samen en elkander kwijt
 en blijven u op hun wijze genaken,
 gelijk aanwezig, elke kant, altijd,
 15 om in de oude toestand te geraken:
 als situatie in u op te gaan;
 trefpunt en stonde, bed en nieuwe maan,
 zonde en zaligheid opnieuw gedaan,
 God en de eeuwigheid ten overstaan.

[870] Déjà-vu^(aant.)

Het zachte water, dat gezonken staat
 in alle laagte, die het liggen laat
 bij de witte kastelen langs de straat,
 blinkt op als uit een droom. De auto gaat.

5 Afkomstig uit een boek is wat ik zie.
 Tot werkelijkheid geworden fantasie
 verandert in een dwingend déjà-vu.
 Gij kunt u niet onttrekken aan het nu.

Wij rijden in ovale spiegels rond;
 10 herkennen aan onszelf de achtergrond
 en weten dat dit eenmaal ook bestond.

Dezelfde zijkanten komen en gaan.
 Het hart is vol van 't oude amalgaam
 waarmee wij tot elkander blijven staan.

[871A] Ballade van de gasfitter**I**^(aant.)

Gij hebt de huizen achterom bereikt.
 Aan de voorgevels, tussen de gordijnen,
 blijft ge doorlopend uit het niet verschijnen
 wanneer ik langs kom en naar binnen kijk.

- 5 Al moet ge in 't voorbijgaan weer verdwijnen,
 het volgend raam geeft me opnieuw gelijk.
 Daar wonen ene Jansen en de zijnen,
 alsof ge mij in deze naam ontwijkt.

- Maar dat zegt niets. De deuren zijn geduldig;
 10 hebben een bel, een brievenbus, een stoep.
 De appelkoopman lokt u met zijn roep.
 En valse sleutels zijn er menigvuldig.
 Ook kan ik binnen komen, doodonschuldig
 en tot uw dienst, gasfitter van beroep.

[872A] (Ballade van de gasfitter)**II**^(aant.)

Dan, op klaarlichte dag bij u aan 't werk,
 vermomd als man van de gemeente, gaan
 mijn ogen in het rond en zien u staan.
 Tussen ons wordt een hoogfrequentie sterk.

- 5 De stoppen echter schijnen door te slaan.
 De kamer heeft gelijkstroom, naar ik merk.
 Het kan ook niet. Ik draai de schroeven aan.
 Zolang ik mij tot deze taak beperk

- blijven we voor elkaar incognito,
 10 terwijl ik bezig ben, gebukt, geknield,
 of op mijn buik naga wat er aan scheelt.
 En al maar denken: het is beter zo.
 Doodzwijgen, door een hamerslag vernield.
 Doodstilte, die de hamerslagen heelt.

[873A] (Ballade van de gasfitter)**III**^(aant.)

Zal ik de woning onder water zetten?
 Of gaten in de gasgeleiding slaan?
 Ik zie de val, moet op de fittings letten
 en maak de denkfout haastig ongedaan.

- 5 Dan zou er later in de kranten staan:
 ‘Door onbekende oorzaak vond een fitter
 de dood door gasverstikking, in het aan-
 grenzend gedeelte was hetzelfde bitter

- lot aan de huiseigenares beschoren;
 10 zij lag voorover met een hand naar voren,
 welke een brief omklemde, die begon:
 “Hoe groot de wereld is, ik kom weerom”.
 Blijkbaar werd zij verrast tijdens het lezen
 en kan van overspel geen sprake wezen’.

[874A] (Ballade van de gasfitter)**IV**^(aant.)

Eindelijk is het kleine lek gedicht.
 Ik zoek de spullen langzaam bij elkaar.
 Mijn benen zijn als buizen lood zo zwaar.
 Zweetdruppels lopen over mijn gezicht.

- 5 Of ik iets bovenmenselijks verricht,
 keer ik met een verklarend handgebaar
 mij naar u om, maar gij zijt niet meer daar.
 Er is alleen het late middaglicht.

- Ik beur de bak gereedschap van de vloer
 10 en til hem op mijn schouder. Door de gang
 wekken mijn voetstappen een hol gezang.
 De deur valt in het slot. Het straatrumoer
 lijkt verder af. Er hangt een dikke mist.
 Ik heb me dus voor deze keer vergist.

[875A] (Ballade van de gasfitter)**V**^(aant.)

Maar, als ik thuisgekomen, goed en wel
te eten zit, rinkelt de telefoon.
Ik pak de horen op en doodgewoon
klinkt aan de andere kant een nieuw bevel.

- 5 Het is de directeur. Zijn stem is schel,
met een verborgen, weke ondertoon.
'Ga morgen naar dezelfde straat, mijn zoon.
Je weet hoeveel belang ik in je stel'.

- Geen ezel stoot zich tweemaal aan een steen.
10 Het beste was, ik bleef hier niet alleen,
maar nam vanavond vast in ogeschouw
het uit de grond verrezen flatgebouw
daartegenover, bij de nummerborden
zal het me dan vanzelf duidelijk worden.

[876A] (Ballade van de gasfitter)**VI**^(aant.)

Die nacht kwam ik alleen nog maar te weten,
dat de conciërge sliep. Hij was vermoeid
en had de nummers in zijn hoofd vergeten.
Het lag gekanteld op een arm. Geboeid

- 5 keek ik van buiten door het raam. Er woei
een zachte wind. Het ritselde een beetje
over de grond en vlakbij, godvergeten,
een levend mens, en die mij uit de knoei

- zou hebben kunnen helpen, als het niet
10 zo eenzaam was geworden en te duister
dan dat ik hem mocht wekken met gefluister.
Hij zou het hoofd verliezen. Dat kon niet.
Dat kostte ook de directeur zijn kop.
Niemand hoorde me heengaan. Keek hij op?

[877A] (Ballade van de gasfitter)**VII^(aant.)**

Bij 't kriecken van de dageraad op pad,
de slaap nog in de ogen, schijnen mij
het eerste uur de straten vogelvrij,
al heeft het einddoel ergens post gevat.

- 5 Een ongekend veilig gevoel is dat.
Iemand van de directie fietst voorbij.
Ik groet, doch hij kijkt nauwelijks opzij.
Zeker weer ruzie met zijn vrouw gehad.

- Misschien vindt hij het enigszins verdacht,
10 dat hij me aantreft in gemeentewijken,
waar voor een fitter niets valt te bereiken.
Er woont een jong en roekeloos geslacht
bij ander licht. Ik ben gesignaleerd.
Daarom mijn schreden naar de stad gekeerd.

[878A] (Ballade van de gasfitter)**VIII^(aant.)**

Nu nader ik de laatste mogelijkheid.
Witte drukknoppen, fel in het gelid,
tarten als tanden in een vals gebit.
Mijn vingers voeren een verbeterd strijd.

- 5 Terwijl ik sta en op mijn nagels bijt,
springt onverwacht de deur los, een daghit
zet de asemmer buiten, zonder dit
had ik nimmer besloten, maar de tijd

- is kort, ik vraag gejaagd waar het gat zit.
10 Zij wijst naar boven met een vage spot,
dat kan betekenen: je bent getikt,
- wat ik wel weet, waarom ik tot God bid -
de lift beweegt zich opwaarts naar het slot
van wat op aard geen fitter ooit gelukt.

[879A] (Ballade van de gasfitter)**IX**^(aant.)

Hoe hoger of ik stijg hoe groter wordt
de ruimte tussen u en mij, het leven
voelt zich door nikkel en door staal omgeven.
Het bouwsel komt geen nagelbout te kort.

- 5 Hier zit geen gas, God is het gat en stort
zijn diepten op mij uit om te beleven
aan een verwaten fitter hoe verheven
hijzelf bij iedere étage wordt.

Verdieping na verdieping valt omlaag.

- 10 Ik weet niet waar of wat ik moet beginnen.
Misschien schiet mij een laatste woord te binnen
als ik hem naar de eerste oorzaak vraag.
Het rode licht gaat aan. Ik moet er uit
en geef mij over aan zijn raadsbesluit.

[880] (Ballade van de gasfitter)**X**^(aant.)

Op elke drempel staat een flatbewoner
in rok, jacquet of in geklede jas
met een kwitantie klaar, ik kom van pas
en haal de huur op. Rekening aan toonder.

- 5 Maar iedereen verandert in een honer
als ik weer afdaal in de put van glas,
onder mijn arm de volle aktetas.
Een boon komt overal om zijn beloner.

Ik neem de kortste weg naar het kantoor.

- 10 De directeur persoonlijk laat me binnen
en onderwerpt mij aan een mild verhoor.
Ik hoef verder geen leugens te verzinnen.
Diep in zijn ogen is het of hij huilt.
Hij drukt mijn hand, vermant zich en meesmuilt.

[881A] (Ballade van de gasfitter)**XI**^(aant.)

Na jaar en dag hervinden wij de fitter
in 't ouwemannenhuis. Zijn haar is wit;
een kindse vent, die in een stratengids
namen te spellen zit, letter voor letter.

- 5 Tafel en bed heeft hij te delen met
postbode, wisselloper en loodgieter.
Hij krijgt gedurig op z'n sodemieter,
omdat hij altijd op het eten vit.

Er is tot aan zijn dood voor hem gezorgd.

- 10 Begrafenis- en ziekegelden lonen
de moeite om weldadigheid te tonen
en maken dat de vader hem niet worgt.
Publieke werken gaf hem onderdak.
Hij mag beschikken over pruimtabak.

[882A] (Ballade van de gasfitter)**XII**^(aant.)

In 't eind sloten zijn ogen zich voorgoed.
De mond viel open, maar werd opgebonden.
Hij werd gemeten en geschikt bevonden
een doodkist op te vullen van zes voet.

- 5 En allen brachten hem een laatste groet:
Jansen, daghit en directeur, zij stonden
eendrachtig met die van de flat verbonden;
als ik in 't zwart, met stok en hoge hoed.

Aan 't graf hield verder iedereen zijn mond.

- 10 Men trad vooruit en schouwde kritisch hoe
de fitter langzaam wegzonk in de grond,
als om hem nog op fouten te betrappen,
nu hij zijn laatste gat had op te knappen.
Hij rust in God. De aarde dekt hem toe.

[871B] Ballade van de gasfitter**I**^(aant.)

Gij hebt de huizen achterom bereikt.
 Aan de voorgevels, tussen de gordijnen,
 blijft ge doorlopend uit het niet verschijnen
 wanneer ik langs kom en naar binnen kijk.

- 5 Al moet ge in 't voorbijgaan weer verdwijnen,
 het volgend raam geeft me opnieuw gelijk.
 Daar wonen ene Jansen en de zijnen,
 alsof ge mij in deze naam ontwijkt.

- Maar dat zegt niets. De deuren zijn geduldig;
 10 hebben een bel, een brievenbus, een stoep.
 De appelkoopman lokt u met zijn roep.
 En valse sleutels zijn er menigvuldig.
 Ook kan ik binnen komen, doodonschuldig
 en tot uw dienst, gasfitter van beroep.

[872B] (Ballade van de gasfitter)**II**^(aant.)

Dan, op klaarlichte dag bij u aan 't werk,
 vermomd als man van de gemeente, gaan
 mijn ogen in het rond en zien u staan.
 Maar langzaam wordt de zoldering een zerk.

- 5 De muren zijn van aarde. Wij beslaan.
 De kamer is verzadigd, naar ik merk.
 Het kan ook niet. Ik draai de schroeven aan.
 Zolang ik mij tot deze taak beperk

- blijven we voor elkaar incognito,
 10 terwijl ik bezig ben, gebukt, geknield,
 of op mijn buik naga wat er aan scheelt.
 En al maar denken: het is beter zo.
 Doodzwijgen, door een hamerslag vernield.
 Doodstilte, die de hamerslagen heelt.

[873B] (Ballade van de gasfitter)**III**^(aant.)

Zal ik de woning onder water zetten?
 Of gaten in de gasleiding slaan?
 Ik zie de val, moet op de fittings letten
 en maak de denkfout haastig ongedaan.

5 Dan zou er later in de kranten staan:
 ‘Door onbekende oorzaak vond een fitter,
 bij de uitoefening van zijn bestaan,
 de dood door gasverstikking. In het aan-
 grenzend gedeelte was hetzelfde bitter

10 lot aan de huiseigenares beschoren.
 Zij lag voorover met een hand naar voren,
 welke een brief omklemde, die begon:
 “Hoe groot de wereld is, ik kom weerom”.
 Blijkbaar werd zij verrast tijdens het lezen
 15 en kan van overspel geen sprake wezen’.

[874B] (Ballade van de gasfitter)**IV**^(aant.)

Eindelijk is het kleine lek gedicht.
 Ik zoek de spullen langzaam bij elkaar.
 Mijn benen zijn als buizen lood zo zwaar.
 Zweetdruppels lopen over mijn gezicht.

5 Of ik iets bovenmenselijks verricht,
 keer ik met een verklarend handgebaar
 mij naar u om, maar gij zijt niet meer daar.
 Er is alleen het late middaglicht.

Ik beur de bak gereedschap van de vloer
 10 en til hem op mijn schouder. Door de gang
 wekken mijn voetstappen een hol gezang.
 De deur valt in het slot. Het straatruoer
 lijkt verder af. Er hangt een dikke mist.
 Ik heb me dus voor deze keer vergist.

[875B] (Ballade van de gasfitter)V^(aant.)

Maar als ik thuisgekomen, goed en wel
te eten zit, rinkelt de telefoon.
Ik pak de horen op en doodgewoon
klinkt aan de andere kant een nieuw bevel.

- 5 De directeur. Zijn stem is hard en schel,
met een verborgen, weke ondertoon.
'Ga morgen naar dezelfde straat, mijn zoon.
Je weet hoeveel belang ik in je stel'.

- Geen ezel stoot zich tweemaal aan een steen.
10 Het beste was, ik bleef hier niet alleen,
maar nam vanavond vast in ogeschouw
het uit de grond gerezen flatgebouw
daartegenover. Bij de nummerborden
zal het me dan vanzelf duidelijk worden.

[876B] (Ballade van de gasfitter)VI^(aant.)

Die nacht kwam ik alleen nog maar te weten,
dat de conciërge sliep. Hij was vermoeid
en had de cijfers in zijn hoofd vergeten.
Het lag gekanteld op een arm. Geboeid

- 5 keek ik van buiten door het raam. Er woei
een zachte wind. Het ritselde een beetje
over de grond en vlakbij, plichtvergeten,
een levend mens, en die mij uit de knoei

- zou hebben kunnen helpen, als het niet
10 zo eenzaam was geworden en te duister
dan dat ik hem mocht wekken met gefluister.
Hij zou het hoofd verliezen. Dat kon niet.
Dat kostte ook de directeur zijn kop.
Niemand hoorde me heengaan. Keek hij op?

[877B] (Ballade van de gasfitter)**VII^(aant.)**

Bij 't kriecken van de dageraad op pad,
de slaap nog in de ogen, schijnen mij
het eerste uur de straten vogelvrij,
al heeft het einddoel ergens post gevat.

- 5 Een ongekend veilig gevoel is dat.
Iemand van de directie fietst voorbij.
Ik groet, doch hij kijkt nauwelijks opzij.
Zeker weer ruzie met zijn vrouw gehad.

- Misschien vindt hij het enigszins verdacht,
10 dat hij me aantreft in gemeentewijken,
waar voor een fitter niets valt te bereiken.
Er woont een jong en roekeloos geslacht
bij ander licht. Ik ben gesignaleerd.
Daarom mijn schreden naar de stad gekeerd.

[878B] (Ballade van de gasfitter)**VIII^(aant.)**

Nu nader ik de laatste mogelijkheid.
Witte drukknoppen, fel in het gelid,
tarten als tanden in een vals gebit.
Mijn vingers voeren een verbeterd strijd.

- 5 Terwijl ik sta en op mijn nagels bijt,
springt onverwacht de deur los. Een daghit
zet de asemmer buiten. Zonder dit
had ik nimmer besloten, maar de tijd

- is kort. Ik vraag gejaagd waar het gat zit.
10 Zij wijst naar boven met een vage spot,
dat kan betekenen: je bent getikt.
Wat ik wel weet; zodat ik tot God bid.
De lift beweegt zich opwaarts naar het slot
van wat hem nog geen fitter heeft geflikt.

[879B] (Ballade van de gasfitter)**IX**^(aant.)

Hoe hoger of ik stijg hoe groter wordt
de ruimte tussen u en mij. Het leven
voelt zich door nikkel en door staal omgeven.
Het bouwsel komt geen klinknagel te kort.

- 5 Hier zit geen gas. God is het gat en stort
zijn diepten op mij uit om te beleven
aan een verwaten fitter hoe verheven
hijzelf bij iedere étage wordt.

Verdieping na verdieping valt omlaag.

- 10 Ik weet niet waar of wat ik moet beginnen.
Misschien schiet me een laatste woord te binnen
als ik hem naar de eerste oorzaak vraag.
Een schok gaat door mij heen. Ik moet er uit
en geef het over aan zijn raadsbesluit.

[883] (Ballade van de gasfitter)**X**^(aant.)

Van alle kamers gaan de deuren open.
Heren in rok, gesteven boord en das
roepen mij toe, of 'k een verschijning was:
je hoeft ons hier geen smoesjes te verkopen.

- 5 Ben ik daarvoor onder de grond gekropen?
Bij het afdalen in de put van glas
staat aan mijn voet een zak met vuile was.
Hoor hoe ze boven door elkander lopen.

In de omgeving hang ik nog wat rond.

- 10 Het werd intussen middag zie ik wel.
Scholen gaan uit. Het spitsuur is gekomen.
De kinderen, door moeders meegenomen,
vertellen. Fietsen bellen. Auto's snel-
len langs mij heen, of ik daar jaren stond.

[884] (Ballade van de gasfitter)**XI**^(aant.)

De gasfabrieken draaien op hun as.
 Er moet een vacuüm zijn ingeslopen.
 Denk lezer, dat een bladzij vroeger pas
 zijn oogmerk in het honderd zag verlopen,

5 zonder ook maar op iets te mogen hopen
 en als een bange hond is afgedropen,
 die uit de flitsen in uw ogen las,
 wat de verwachting van een fitter was.

Ik neem de kortste weg naar het kantoor.
 10 De directeur persoonlijk laat me binnen
 en onderwerpt mij aan een mild verhoor.
 Ik hoef verder geen leugens te verzinnen.
 Diep in zijn bril wemelt het, of hij huilt.
 Hij drukt mijn hand, vermant zich en meesmuilt.

[885] (Ballade van de gasfitter)**XII**^(aant.)

Het hoofdbestuur van 't christelijk vakverbond
 roept alle gas- en waterfitters heden
 in spoedvergadering bijeen, deelt mede
 dat een van hen de reglementen schond

5 door met zijn instrumenten op te treden
 op alle plaatsen waar hij zich bevond
 en eist, nu 't hele lichaam heeft geleden,
 belijdenis van schuld op deze grond.

Voor 't eerst in de historie van het vak
 10 knielen de gas- en waterfitters neer,
 zonder intussen naar een gat te zoeken;
 tesamen solidair in alle hoeken.
 Dan zegt de voorzitter: zondig niet meer.
 En zij vertrekken, dood op hun gemak.

[881B] (Ballade van de gasfitter)**XIII**^(aant.)

Na jaar en dag hervinden wij de fitter
in 't ouwemannenhuis. Zijn haar is wit;
een kindse vent, die in een stratengids
namen te spellen zit, letter voor letter.

- 5 Tafel en bed heeft hij te delen met
postbode, wisselloper en loodgieter.
Hij krijgt gedurig op z'n sodemieter,
omdat hij altijd op het eten vit.

Er is tot aan zijn dood voor hem gezorgd.

- 10 Begrafenis- en ziekegelden lonen
de moeite om weldadigheid te tonen
en maken dat de vader hem niet worgt.
Publieke werken gaf hem onderdak.
Hij mag beschikken over pruimtabak.

[882B] (Ballade van de gasfitter)**XIV**^(aant.)

In 't eind sloten zijn ogen zich voorgoed.
De mond viel open, maar werd opgebonden.
Hij werd gemeten en geschikt bevonden
een doodkist op te vullen van zes voet.

- 5 En allen brachten hem een laatste groet:
Jansen, daghit en directeur, zij stonden
eendrachtig met die van de flat verbonden;
als ik in 't zwart, met stok en hoge hoed.

Aan 't graf hield verder iedereen zijn mond.

- 10 Men trad vooruit en schouwde kritisch hoe
de fitter langzaam wegzonk in de grond,
als om hem nog op fouten te betrappen,
nu hij zijn laatste gat had op te knappen.
Hij rust in God. De aarde dekt hem toe.

[886] Valuta^(aant.)

De wegen liggen in een reis. Wij gaan.
De onrust van een dier om u te vinden,
doet mij weer voor de werkelijkheid verblinden
en geeft mij over aan de vaste waan,

- 5 dat niets van u geheel is doodgegaan;
dat gij u in het buitenland kon binden
aan een bureau en mij brochures zenden,
alleen maar door de rede misverstaan.

- Harde valuta houdt uw lot in stand.
10 Ik krijg deviezen om u te bereiken,
doch moet terug zodra ik niets meer heb.

Hoewel ik dan nog brieven onderschep
en in de postkantoren sta te kijken,
op elke envelop ontbreekt uw hand.

[887] Ajalon^(aant.)

De steendeuk zit nog in de vloer.
Sedert is het hier maan geweest
als in het dal van Ajalon.

- Een kever kruipt zijn vlugge toer
5 van hoek naar hoek. Haar witte geest
staat in een lange nachtjapon
met blote voeten op het zeil
en wolken hangen voor het raam
gebeeldhouwd tegen het azuur.

- 10 Er ligt een omgekeerde teil
van zink op het zinken balcon.
Als ik er tegen tikken kon,
weerklonk het zingen van een vrouw
en waren wij opnieuw tesaam

- 15 in volle zon, van uur tot uur.
Maar nu is alles donkerblauw.
Ik heb geen toverstaf zo gauw.

[888] Necrologie^(aant.)

De tranen over Gerard Temme zijn.
 Hij was de joviaalste uit ons midden,
 bracht beelden samen op een stadsterrein,
 schilderde schoenen, liet figuren bidden
 5 in glas in lood. Nu is hij dood en klein
 en zonder ons. Wij hebben Gerard minder,
 die op vergaderingen groot kon zijn:
 leider, promotor, zoeker, samenbinder.
 God werd van hem gemakkelijk de vinder.
 10 En dat gezelschap zal voor eeuwig zijn.

[889] Myopie^(aant.)

Ik tref u nog alleen plaatselijk aan.
 De bochten in de weg met struikgewas
 lijnen u af maar ik bemerk het pas
 bij het omzien, een eind van u vandaan.

5 Het kan ook zijn dat op een plein spontaan
 uw voetstap klinkt met een bekende kras.
 Als ik mijn ogen opsla gaat gij ras
 verloren in een anders vol bestaan:

een vrouw doet boodschappen, doch in uw tijd.
 10 Zij is bij deze bezigheid in strijd
 met de waarnemingswetten. Als zij niet
 verdwenen was en gij haar niet verliet
 zou ik u naderen en vragen om
 persoonsbewijs of ander eigendom.

[890] Tracé^(aant.)

Diep in de middag wordt het licht secuur.
 Een griffel kan nog mijn geboorte schrijven
 op het leisteengebergte van de Eifel
 binnen de randen van een brilmontuur.

- 5 De kartelingen waar ik tegen tuur
 zijn vreemde streken die constant verblijven
 in het gezichtsveld als een verre twijfel
 maar in 't geheugen schuiven op den duur.

- Nooit was ik zo geheel en zo bijeen.
 10 Het reizen gaat verbintenissen aan
 met wat zich in de tijd verscholen houdt.
 Ik ben toekomend en voorbij meteen.
 En voel mij door de ogenblikken gaan
 als eeuwigheid. God is mijn enkelvoud.

[891] Keldergat^(aant.)

Fluistering tussen ons in, grondwind
 over de weg, tegen de buitenmuur.
 Vindplaatsen van dood blad en oud papier
 gaan stil te keer, alsof gij weer begint.

- 5 Krankzinnigheid, waaraan ik mij opwind
 met zachte feesten tot in elke kier,
 nadert, verwijdert zich, vat bijna vuur;
 brand, die het dor gedachtehout verslindt.

- Gij die ik met hetzelfde oog aanschouw
 10 en de vanzelfheid waar 'k een overbuur
 of boom mee ken, moet blijven in de kou;

kunt u niet van het ritselen ontdoen
 en om het huis heen lopen naar de deur,
 uw hand uitsteken en hem opendoen.

[892] En route^(aant.)

Landstreken liggen als in mij vergeten.
Bestemmingen, misschien nog wel bereikt,
had ik de richting en het doel geweten,
passeren hemelsbreed en staan geijkt

5 in torenspits en aantal kilometers.
Ontstentenis van wat kon hebben heten
bestaansvervulling, lotsbedeling, blijkt
aan lege zijwegen. De wagen wijkt

10 geen haarbreed uit zijn koers. Wij rijden door,
raken verloren uit het oog en komen
waarschijnlijk in dit leven niet meer langs.

Wat doet een onbenut gebleven kans?
Even een zoet bevreemden, waargenomen
op buikvlieshoogte, of er iets bevroor.

[893] Recherche^(aant.)

De wereld houdt met u bemoeienissen.
Het bodemonderzoek wordt voortgezet.
De hemel krijgt langzamerhand een net
van luchtvaartlijnen om u niet te missen.

5 En de historie zal zich niet vergissen.
Met elke vinger blijft er op gelet
tijdens het lezen en een streep gezet:
renvooi en fout die over u beslissen.

10 Als de gegevens bij elkander zijn
zullen geleerden zich daarover buigen
en u bewijzen uit het ongerijmde.

De lege plekken in het ondermijnde
materiaal komen op tafel en
een heer staat op om van u te getuigen.

[894] Silhouet^(aant.)

De nachten doen u langzaam in elkaar,
 totdat ik u op mijn netvliezen vang.
 Ik zie u groeien op het maanbehang.
 Gij komt weer met uw eigen lichaam klaar.

- 5 Het krijgt de oude omtrek. Kleed en haar
 zijn nog dezelfde, even los en lang
 als van de mode, voor uw dood in zwang.
 Er is bij dit herleven geen gevaar.

- De morgen kan geen vinger van u vinden,
 10 al heeft de zon de kamer volgezet
 met licht, dat u direct zou moeten binden
 aan 't zelfde oog, volgens dezelfde wet.

Om u niet door de schijn te zien verslinden
 hebt gij u tijdig in het niet gered.

[895] Daggelder^(aant.)

In een wijde vang van zomeravond
 zit de boer op het aardappelveld.
 Paars is 't alreeds met zijn kiel gesteld;
 het gezicht in schaduw zwaar gehavend.

- 5 Met zijn handen in de aarde gravend,
 wordt hij bij de kevers opgeteld.
 In het handboek staat van hem vermeld:
 heel een leven om den brode slavend.

- Eindelijk komt hij langzaam overeind;
 10 wankelt op de beide achterbenen
 naar zijn vrouw en kinders, vaal en moe.

's Nachts opnieuw door glanzende Gods verblind,
 vindt hij schatten gouds en edelstenen;
 manden vol tot aan de morgen toe.

[896] Clair-obscur^(aant.)

Donkere schilderijen van de nacht
hangen tentoongesteld buiten het raam.
Het licht is sterk onderverdeeld; spaarzaam
heldert een enkel eiland op in kracht.

- 5 Want zwarte vakken houden zwaar de wacht;
maken het doek voor 't evenwicht bekwaam
tussen mijn onbevangen gadeslaan
en d'eigen ingekeerde oppermacht.

- Ieder detail voldoet aan wat ik denk.
10 Het kan marmer of onder water zijn,
een sein, de zee, een celkern in het groot.

Het is een raadselachtig oergeschenk;
vol van uw lichaam ergens in 't geheim,
waarvan een deel zich af en toe ontbloot.

[897] Contrapunt^(aant.)

De bergen dalen bij mij in met treden,
die klimmen uit de diepte van uw dood.
Ik voel mijzelve middelevenreden
tussen wat aldoor nadert en ontvlood.

- 5 Het hoge komt dichtbij, het lage bloot.
Onder mijn voeten met de helling mede
verwisselen het heden en verleden
begane grond en blijven even groot.

- Tegen de hemel ga ik door u heen,
10 word ik van u gesneden en besta
dank zij dit punt naar boven en beneden.
Begin en eind worden dezelfde steen.
Wij zijn alleen, terwijl ik niet verga
binnen uw alomtegenwoordigheden.

[898] Gorge de Loup^(aant.)

Omhoog tegen de bergwand aangebracht
 ogen zonder gezicht en wolvensnoeten,
 lege fossiellenissen en de moeten
 van een voorwereldlijk faunageslacht,

5 dat in zijn nagelaten vormen tracht
 hier uit te monden en ons te ontmoeten,
 maar vastgehecht zit aan de verre macht
 van steen en tijdperk, beren en mammoeten.

Lucht van oud hooi met water aangelengd,
 10 die mij de praehistorie naderbrengt.

Hier komen niet veel mensen. Even blind
 als voor dat zij bestonden ligt de weg.

De woorden die ik tot mijzelf zeg
 klinken voor 't eerst of God opnieuw begint.

[899] Vervaldag^(aant.)

Het oud aroom dat om de dingen hing,
 is langzaam van hun wezen afgegaan
 sedert ge niet meer zijt voorbijgegaan,
 zoals Saturnus wandelt in zijn ring.

5 Bij het verbreken van dezelfde kring
 waarin de sterren reizen op hun baan
 zijn mijn gedachten naakt komen te staan
 in het portaal mijner bewustwording.

Ik moet de wereld in zonder respijt
 10 en zou niet weten uw verblijf te noemen.
 De woorden gaan vooruit en wenken mij.

Hier valt geen enkel feit meer te verbloemen.
 Maar elke waarheid heeft zijn overzij.
 Ik ben u aan de buitenkanten kwijt.

[900] Souvenir^(aant.)

Schip van brillanten voor de cap d'Antibes;
 lust om te liggen in de blauwe nacht;
 onder de kust, boven zijn eigen pracht,
 waarop de spiegelingen het verhieven.

- 5 Langs de landzijde tot aan Nice de dracht
 der paarden die de zachte verte klieven;
 verkoren snoeren, naar hun vrij believen
 dalend en rijzend over berg en schacht.

Dit is de côte d'azur, een flonkerhal.

- 10 De lange limousine in 't fluweel
 wordt zelf een diamant bij dit geheel;
 een broche tussen de gitten op het kleed
 van zilver, dat de hoogte zich aanmeet
 en reikt tegen der sterren goudgetal.

[901] Nachtpauwoog^(aant.)

Avond van schapevacht en pauwenogen.
 Over mij heen de lauwe vleugelslag
 der vogelen naar 't einde van de dag,
 tot voor mijn voeten langzaam omgebogen;

- 5 terwijl zijn uren worden afgewogen
 tegen wat gij met heel de tijd vermag,
 verlopen sedert ik u niet meer zag
 en aan mijn ondervinding was onttoegen.

Dichter dan ooit is het geluk nabij.

- 10 Ik voel het in de armen en de benen
 die meebewegen en ook aan het hoofd
 wordt het met duizend wimpers uitgedoofd
 en blijft het zwevend voor mij uit verschijnen,
 komt weer terug en is nog niet voorbij.

[902] Conjugatie^(aant.)

Je was niet langer doodgegaan vannacht,
 heb ik gedroomd, maar verder blijven leven.
 Wat niet kon zijn werd mij opeens gegeven
 in een versnelde, zalige toedracht.

- 5 Als had ik op dat ogenblik gewacht
 laat het mij u ten uiterste bestreven
 om al dit plotselinge te beleven
 in langzame verheffing tot zijn macht.

- Nu heb ik weer voor dagen lang genoeg.
 10 Het kan weer eenzaam worden en gewoon
 en zonder wissel op de eeuwigheid.

De eenmaal toegevoegde ondertoon
 doet mee aan het bestaan en ik vervoeg
 de woorden in een onbepaalde tijd.

[903] Acoustiek^(aant.)

Het luistert aan uw dood; ik luister mee.
 Op alle wegen door u afgelegd
 zijt gij over de hele wereld weg;
 werd ieder dorp en elke stad gedwee.

- 5 In deze echo sta ik bij de zee
 mijner verlatenheid; hoewel onthecht,
 hebt gij mij eens uw lichaam toegezegd
 en daarmee is dit gans heelal tevree.

- De woorden zullen er genoeg van zijn
 10 om onze oude afspraak waar te maken;
 te klinken in de koren van refrein,
 die overal uw oren moeten raken -
 en tot mij weer te keren, een voor een,
 wanneer ik zelf gehoor geworden ben.

[904] Autisme^(aant.)

Morgens staan dood in huis, zonder begin.
 Het opstaan is een kruis. Ik kleed mij aan
 en blijf me zelf nauwlettend gadeslaan,
 anders verval ik tot vertwijfeling.

- 5 Overgeleverd aan dwanghandeling,
 moet ik het streng autisme ondergaan
 elk manueel nauwkeurig na te gaan.
 En de minuten hebben slot noch zin.

- 10 Terwijl ik u verzuim, die verder sterft,
 geen kleed meer hebt, geen huid, geen ogenblik
 om op u te betrekken zoals ik

en elk aangrijpingspunt of doelwit derft
 waarmee de ziel zich aan het lichaam hecht
 om te bestaan. En buiten licht de specht.

[905] Telex^(aant.)

Bomen die buiten zijn, een nacht vol blad
 dat aan elkander grenst, houden u bij.
 Gij kunt zo ver niet gaan of aan weerszij
 verzellen u de stammen langs het pad.

- 5 En in de steden doen de huizen dat;
 nemen u over van de laatste rij.
 Water en wolk geleiden enerlei.
 Al wat natuur is heeft u ingevat.

- 10 Wij volgen u over het wereldrond.
 Ik krijg bericht uit onbekende streken,
 dat daar van uw voorbijgaan is gebleken.

Het was te merken aan de morgenstond,
 stiller dan ooit. Een bovengrondse lijn
 doet van uw gangen op de hoogte zijn.

[906] Cumuli^(aant.)

Binnen de engelen, een wolk aaneen,
die altijd zonder einde is gebleven,
zijt gij nu opgenomen uit het leven.
Soms, aan de onderkant, bengelt een been.

- 5 Het zal cumuli zijn, over mij heen.
Dan heb ik dit natuurlijk niet geschreven.
Misschien ook wel. Ik werd er toe gedreven
omdat het zo aannemelijk verscheen.

- 10 Wat is de werkelijkheid zonder een beeld,
waarmee ze uit zichzelf treedt en krijgt
verbinding met bewustzijn en het wordt
iets anders dan het is, zonder tekort,
terwijl de tijd, die alle wonden heelt,
illusie en verlies tesamenrijgt.

[907] Planimetrie^(aant.)

Uw aanzijnskromme heeft zich uitgerekt.
Rondte verliet uw dijen en uw wangen,
zonder het leven lachend te omprangen.
Uw lichaam ligt in plano uitgestrekt.

- 5 Waterpas houdt de steen u toegedekt.
Uw oog verloor de bolvorm van verlangen.
Geen holte kan bevrediging ontvangen
binnen de rechte lijnen die gij trekt.

- 10 Gij zijt geheel te achterhalen met
planimetrie, de leer van 't platte vlak,
waarop gij nu in elke richting past.

Maar als ik een paar hoeken heb gezet
worden het wegen, staat de wereld strak
in perspectief, een diepte die u tast.

[908] Weerkunde^(aant.)

Gij hebt alleen gemiddelde gehouden.
 Uw termen werden onberekenbaar.
 Tussen mij en de absolute koude
 schommelt gij heen en weer met hangend haar,

5 dat zich over het wit papier ontvouwde;
 een net van isotherm en isobaar,
 waarin gevangen bleven al de oude
 data gelijk geluk van jaar op jaar.

Ik sla de kaarten op en volg het spoor
 10 tussen de plaatsen van depressie door.
 De Bilt weet u nauwkeurig te voorspellen
 op basis van wat is geregistreerd.
 Het schijnt een kwestie van meten en tellen
 waar of gij in mijn leven wederkeert.

[909] Tuinbeeld^(aant.)

Mijn leven tussen deze misten in -
 bosrand en weide die hetzelfde blijven,
 de zon, de maan, eendere dode schijven
 achter mij om, bijna met tegenzin,

5 het licht verschoten en de ruit van tin -
 mijn leven moet voor dit decor verstijven.
 Vanbuiten gaat de hand zelfstandig schrijven
 dat ik een stenen beeld aan 't worden ben.

Wanneer het aan de oppervlakte komt
 10 houden mijn vingers op en staan gekromd
 over het woord uitlopend op een streep.

Een tuinbeeld in een tijdperk naderhand
 hurkt ongezien en urenlang in 't zand
 en heeft genoeg aan deze lettergreep.

[910] Grafwinkel^(aant.)

Ik was vannacht weer toe aan uw bestaan,
 waarin de dood nergens viel op te merken.
 Bij de steenhouwer stonden de grafzerken
 nog overeind zonder letters er aan.

5 En ook met die van u was niets gedaan;
 een spiegelvlak, gereed om te bewerken,
 zo beitelnieuw, dat hij bij alle kerken
 zou kunnen liggen onder elke naam.

Ik heb niet meer geweten wie hem kocht.
 10 Wij zagen ons een ogenblik weerkaatst,
 maar liepen door, dieper het leven in.

Later, alleen, keerde ik terug en zocht
 ergens vergeefs een verse opening;
 geen steen was ogenschijnlijk van zijn plaats.

[911] Ichthyologie^(aant.)

Er is in zee een coelacanth gevonden,
 de missing link tussen twee vissen in.
 De vinder weende van verwondering.
 Onder zijn ogen lag voor 't eerst verbonden

5 de eeuwen onderbroken schakeling.
 En allen die om deze vis heenstonden
 voelden zich op dat ogenblik verslonden
 door de miljoenen jaren achter hen.

Rangorde tussen mens en hagedis
 10 en van de hagedis diep in de stof,
 verder dan onze instrumenten reiken.

Bij dit besef mogen wij doen alsof
 de reeks naar boven toe hetzelfde is
 en kunnen zo bij God op tafel kijken.

[912] Begrafenis op Westduin^(aant.)

Twist met ons, twist met ons, twist niet met mate.

M. Nijhoff

Twijfelend bij een halte in de stad
vroeg ik een aanspreker de kortste weg.
Ik moet er ook naar toe, heeft hij gezegd.
De tuinman en de dood, heb ik gedacht.

- 5 Hij wist niet wie hij te begraven had.
De naam van Nijhoff had hem niets gezegd.
Ieder komt evengoed bij hem terecht.
Geen mens bestaat zonder zijn eigen vracht.

- Doodbidders, vier aan vier, gaan voor de kist.
10 Een zwart quadraat schuift naar een dito gat.
En kleiner wordt het laatste ogenblik.

Ruimte en tijd kortsluiten op het pad.
Het touw gaat liggen met een losse knik,
wyl God niet eeuwig met zijn maaxsel twist.

[913] (Ik loop in doodvacantie door den Haag.)^(aant.)

Ik loop in doodvacantie door den Haag.
Het uitgestalde wordt mijn eigendom.
De dorst naar u slaat op de wereld om
zonder dat ik de dingen overvraag.

- 5 Zij liggen daar geprijsd van hoog tot laag.
Niemand behoeft hun absolute som
meer te begroten. Ieder ding alom
vertegenwoordigt u tot op vandaag.

- De winkeliers knikken bij mijn komst.
10 Wij overleggen in geheime hoeken,
rijk en gelijk aan wederzijds geluk.

De meisjes hebben het bijzonder druk
om alles in de dozen op te zoeken.
Hun ogen glanzen en de winkel gonst.

[914] (De ogen glanzen en de wangen gloeien.)^(aant.)

De ogen glanzen en de wangen gloeien.
 Een zachte brand staat om de handen heen.
 De klanten worden koningen meteen
 en laten zich door allerhande boeien.

- 5 Een etaleur staat met een pop te stoeien
 en waant zich met zijn eigen vrouw alleen.
 Wij kunnen ons er kwalijk mee bemoeien.
 De vreugde is vandaag aan elk gemeen.

- Naar alle kanten gaan vitrines heen.
 10 Staande als grote prisma's opgesteld
 achter elkaar, verdichten zij het niet

tot op het voorwerp dat men liggen ziet.
 Zij halen u naar hier met lichtgeweld
 en variëren u voor iedereen.

[915] (De diepten van de warenhuizen in)^(aant.)

De diepten van de warenhuizen in
 ben ik op weg gegaan om u te vinden.
 Ik laat mij door de menigte opwinden
 tot zachte haast en voetschuifelen.

- 5 De liften zoeven, breken open en
 ontlasten zich. Tientallen dringen binnen.
 Dicht op elkaar, bij 't stijgen, ondervinden
 wij allen dat gevoel der vogelen.

- Op de bovenverdieping weer uiteen,
 10 tot zwevende zelfstandigheid verdund,
 lopen wij kristallijnen paden af,

bijna bij engelen. Het is vergund
 een blik te werpen in het massagraf,
 leunend over de balustrade heen.

[916] (Stippen bewegen in een oertoestand.)^(aant.)

Stippen bewegen in een oertoestand.
De mensen gisten om u op te brengen
met vitusdansen. Hogepriesters plengen
de rode wijn, steken offers in brand.

- 5 Kikker en krokodil klimmen aan land.
Winkeldieveggen, zakkenrollers mengen
zich in 't gedrang. Aan lange navelstrengen
speelt jong en oud patertje langs de kant.

- Namen weerklinken door een microfoon.
10 Mijnheer Van Dam bevindt zich in de massa.
Elk ogenblik kunt gij er onder zijn.

Dan zal ik mij vervoegen bij de cassa
en naar u informeren voor de schijn
en aan de juffrouw zeggen waar ik woon.

[917] (Soms, in een etalage, komt gij voor.)^(aant.)

Soms, in een etalage, komt gij voor,
tussen geslachtgenoten opgesteld,
bekleed met nieuwe kleren en vermeldt
het kaartje op uw borst de prijs waarvoor.

- 5 Dan weet ik weer hoeveel ik u behoor.
Het enige wat in mijn leven geldt
wordt binnen op de toonbank neergeteld.
Wij gaan er samen voor een uur vandoor.

- 's Avonds na zessen is de winkelruit
10 van binnen manshoog met een doek bespannen.
Gij komt er met uw ogen bovenuit.

Vale personen maken zich gereed
de boze geesten bij u uit te bannen,
opdat geen pop zich met een man vergeet.

[918] (De stilte staat geschilderd in de straat)^(aant.)

De stilte staat geschilderd in de straat
om drie uur in de nanacht. Op de fiets
nadert de eerste conducteur en iets
waarschuwt aanhoudend met een wit gelaat.

5 Hij ziet het niet. Ik weet niet of het baat
om hem tegen te houden. Er is niets
dat zo hardnekkig is als deze fiets,
waarmee een man weer naar zijn werk toe gaat.

Hij gaat zijn gang. Straks, na een klein verdriet,
10 zal ik tussen ander ontwaken in,
de eerste tram de bocht om horen komen.

Hij had op 't voorbalcon niet kunnen dromen
van deze lange nachtelijke schim,
die langzaam afneemt en de ramp ontvliedt.

[919] Kerstmis^(aant.)

Klokken haalden mij uit de slaap vandaan.
Kerstmis over den Haag om middernacht.
Hij, die ik altijd weer te wezen placht
trok uit mij weg en kwam alleen te staan.

5 Ik keek tegen mijn eigen leven aan,
alsof een ander het had doorgebracht.
Een lege helderheid betrok de wacht
tussen mij en het opgeschoven raam.

De stad verstomde. Mijn verbeelding ging
10 over de torens heen naar Bethlehem.
2000 jaren her is daar een kind

zojuist geboren en de moeder windt
het in een doek. De ezel en de man
kijken verlegen toe. De engel zingt.

[920] Gemeentereiniging^(aant.)

De kelder van de morgen ingedaald,
zet ik eerste voetstappen op de straat.
Er is met gisteren geen rode draad.
Gij hebt me bij de deur niet afgehaald.

5 Tussen ons bleef niet anders meer bepaald
dan wat de melkboer met zijn klanten praat
en de verkeersagent passeren laat.
Ik ben door 't oog gekropen van een naald.
Hetgeen ik had moet worden afbetaald.

10 De heren van den Haag zijn onderweg.
Voorzien van handschoenen en aktetas
zwermen zij uit, bezetten zij de stad,

om ongedaan te maken wat ik zeg
en uit te wissen wat er gaande was.

15 Voor elke woning staat een vuilnisvat.

[921] (De blikken van voorbijgangers braveren.)^(aant.)

De blikken van voorbijgangers braveren.
Doen of ik iemand ben bij elke stap.
Zoals ik deed als knaap en voor de grap
om mij daarmee allure aan te leren.

5 Doen of ik niemand ben en zo riskeren
te zweven tussen schouderklop en trap
tussen verlakkerij en achterklap,
maar altijd dupe van de hoge heren.

Voor obers en portiers ben ik het bangst.

10 Een klein vergrijp tegen de etikette
moet ik bekopen met een blik die kwetst.

Ook al beweeg ik me op 't allernetst,
ze blijven uit de verte op mij letten.
Het eind waaraan zij trekken is het langst.

[922] Innemée^(aant.)

Ze worden hier begraven met een haast
 alsof de dood hen op de hielen zit.
 En wat een buitenman het meest verbaast
 is dat de stoet bijna geen staart bezit;

5 natuurlijk weer een ver familielid
 waarmee men even naar de groeve raast
 om gauw terug te wezen van de rit,
 want ieder blijft zichzelf het allernaast.

Bij ons luiden ze urenlang de klok.
 10 Een kind beseft wat te gebeuren staat.
 Men schaart zich achter 't lijk in diepe stilte.

En lang daarna hangt in het dorp een kilte,
 die iemand door de schouderbladen gaat;
 als het herstellen van een zware schok.

[923] Zieken^(aant.)

Soms denk ik dat het niet meer om u gaat
 en loop u in mijzelve kwijt te raken.
 Maar in de muren vallen grote gaten;
 verderf-engel die niemand overslaat.

5 Een doorkijk in een straat is een visgraat.
 Grondroosters vreten weg. De voeten haken.
 Groen zien de brievenbussen en naamplaten,
 waarop geen letter meer te lezen staat.

Dood overal; skelet van stad die sterft,
 10 omdat het leven overbodig wordt
 zonder uw tred tegen de gevels aan.

Wanneer uw beeld van binnen uit bederft,
 moeten mijn verzen als een huis vergaan
 waarvan de zolder in de kelder stort.

[924] Nachtwaker^(aant.)

Hij gaat geagiteerd portieken in
 en doet iets aan de deuren wat niet mag;
 steekt telkens over met een vreemd gezag;
 een zigzag in de leegte zonder zin.

- 5 Hij schijnt een man te zijn van overdag,
 maar altijd met de nacht er tussen in.
 Doodzijde van het leven legt beslag
 op deze nameloze zonderling;

handlanger van zichzelf en dubbelganger
 10 als dr Jekyll of een rattenvanger.

Verloren in systemen van de spin,
 weeft hij zijn web en spint zich verder in.

De grote val staat in de steden open.
 Geen sterveling kan door de draden lopen.

[925] Schuddegeest^(aant.)

Verre verlichte pompen van de shell
 lijken een slachtgelegenheid bij nacht;
 bloedbruiloft in het klein, gestolde schal
 binnen de stilte van de stratenschacht.

- 5 Het zijn tinnen soldaatjes uit een spel.
 Vlak naast elkander staan zij pal op wacht
 voor speelgoedhuizen. Bomen worden zacht
 papier-maché. Ik voel mij in de val.

Het infraphile bloedbelopen oog
 10 van Philipslampen loert uit winkelkasten.
 Politie als een decimeter nadert.

Terwijl het leven door mijn lichaam adert
 loop ik op luiken naar de weg te tasten.
 Mijn benen zijn van hout en veel te hoog.

[926] Leica^(aant.)

De middag maakt een blauwdruk van de stad.
 Langs witte lijnen wordt ze doorgelicht.
 Vensterkozijnen schuiven in 't gezicht.
 Mijn lege leica-ogen filmen dat;

5 tot gij verschijnt, de flanken afgeplat,
 uw ogen constant op de lens gericht.
 Wij doen ze voor elkander niet meer dicht
 nu d'een geheel de andere omvat.

Het blauw staat in de avond doorgesteend
 10 van sterren die dezelfde hoeken maken.
 Gij zijt vereeuwigd in dezelfde ruiten
 van overdag. Zij blijven u omsluiten,
 hoe ijl ze in het eindeloze haken;
 een glinstering die u bestaan verleent.

[927] Passage^(aant.)

Den Haag, stad, boordevol Bordewijk
 en van Couperus overal een vleug
 op Scheveningen aan, de villawijk
 die kwijnt en zich Eline Vere heugt.

5 Maar in de binnenstad staan ze te kijk,
 deurwaardershuizen met de harde deugd
 van Katadreuffe die zijn doel bereikt.
 Ik drink twee werelden in ene teug.

Den Haag, je tikt er tegen en het zingt.
 10 In de passage krijgt de klank een hoog
 weergalmen en omlaag een fluistering
 tussen de voeten over het graniet;
 rode hartkamer die in elleboog
 met drie uitmondingen de stad geniet.

[928] Baedeker^(aant.)

Terwijl de auto langs de wegen snelt,
kijk ik de dalen in, tegen de bergen aan
en merk niet anders meer van uw bestaan
dan hoogte, diepte en natuurgeweld.

- 5 Zo was het vroeger ook met ons gesteld.
Vlak bij uw mond en ogen vingen aan,
de stenen vergezichten van de maan
en open hemelen, gelijk voormeld.

- Reizen verenigt. Het heelal is dood,
10 behalve dat het uit elkander dijt
en mij met nieuwe afstanden omringt
en God zijn oude grenzen overschrijdt.
Wat hier is wordt naar alle zijden groot,
al is het in het lege dat het dringt.

[929] Topografie^(aant.)

Met glas en lak en nikkel afgedekt,
kijken mijn opel-ogen in het rond.
De wereld heeft nergens een open wond,
zover mijn blik lange ovalen trekt.

- 5 Landschappen worden langzaam opgewekt,
krijgen reliëf, staan scherp op de voorgrond,
blijven ten achter en zijn avondstond
wanneer wij stoppen bij de lichte plek

- van het hotel, een eiland in de nacht.
10 Diep in de slaap verschijnen boom en beek,
brokstukken van de weg, maar stil gezet

en zeer vergroot, iemands geboortestreek,
waaraan hij elders nooit meer had gedacht,
om nog op tijd te komen voor daarnet.

[930A] Deïsme^(aant.)

De mens is voor een tijd een plaats van God.
 Als je die som aftrekt van iedereen,
 blijft er een kerkhof over met een steen,
 waaronder ligt die was gekomen tot

5 deze voleinding, dit abrupte slot.
 Maar God gaat verder, strijkt over hem heen
 in zijn miljoenen. God is nooit alleen,
 want hij bestaat uit levensoverschot.

Wij zijn voor hem een vol benzinevat,
 10 dat hij leeg achterlaat en zonder spijt.

Sedert hij voortbeweegt en zich verspreidt
 gingen wij dood en liggen langs het pad.

Als niet de herder Jezus Christus kwam
 om ons te vinden als verloren lam.

[931] Rorschach^(aant.)

Misschien zal ik nog sporen van u vinden
 achter in Engeland of vlak bij huis.
 Wij weten niet precies waar het doodgruis
 zich met bestaande stoffen kan verbinden,

5 noch onder welke breedte de beminde
 zich gelden laat. Ik moet tot elke prijs
 vrij blijven voor de eerstvolgende reis
 en leef bij het bekende in den blinde.

Eens doemt een vreemd gebergte voor mij op
 10 met ketenen die ik kan tekenen,
 de toegangswegen naar de hoogste top,
 de ligging van het dal waar gij vertoeft;
 een dubbelvouw naast het geblekene;
 een Rorschach-test die geen uitleg behoeft.

[932] Comptabiliteit^(aant.)

Blauwe toornruit, waar 'k u dood in sla.
Witte maanschuit, wild u achterna.

Goudgalon, onder de avond uit.
Groene dieren kruipen achteruit.

5 Levenloosheid van het proefstation.
Opgetelde, afgetrokken som.

Zwarte nacht met nauwelijks een spleet,
die de wereld omkeert en vergeet.

Op zijn handen komt de dood voorbij
10 aan de kamer, een kristallen ei,

met de lamp, de boeken en het brood,
waar gij levend zijt en levensgroot.

[933A] Stenografie^(aant.)

Nu gij geen ander lichaam hebben kunt
dan punt voor punt verwijderend van wat
ik eenmaal in mijn armen heb gehad,
waarmee gij u ten einde toe verdunt,

5 wordt mij het stationnaire woord misgund
over uw toestand. Alles wat ik had
aan overzicht veroudert op het blad.
Ik volg u stenografisch, stuntelend

en streep u door of laat u staan en scheid
10 u van het vorige in streng beleid,
want onverbiddelijk vergaat de tijd

en groter wordt de wereld om mij heen
te inventariseren, steen voor steen,
want niets in de natuur liet u alleen.

[934] Aurora^(aant.)

Het land gaat liggen in het blauw vandaag.
 Op u na is de morgen zonder dood.
 En met u zou hij even wijd en groot
 gekomen zijn over de rozenhaag.

- 5 Daarom zijt gij aanwezig in de waag,
 waarmee de nieuwe dag zich weer ontsloot
 aan het verlorene en blijven rood
 de rozen en de velden blauw omlaag.

- De verte wemelt van uw mogelijkheid.
 10 Met kleine grijze vonken door elkander
 sluit u de ruimte aldoor in en uit.

Er kan daarbij niets anders wezen dan er
 overal gaande is. Het licht verblindt
 u nog te veel alvorens ik u vind.

[935] Nostalgie^(aant.)

Eindpunten op het land hebben de tijd.
 In 't stadje waar ik slaap klinkt mannenzang
 van een vereniging, nog aan de gang
 met oefeningen; telkens uitgebreid,

- 5 van het begin af aan hernomen, sluit
 de melodie u verder in en kan
 gedurig komen tot uw volle omvang,
 maar loopt weer op de oude stilte uit.

- Ik hoor niets meer. De mannen zijn naar huis.
 10 Ze worden door hun vrouwen opgewacht,
 krijgen koffie en gaan met ze naar bed.

Provinciewind maakt in de bronzen nacht
 een laatste resonantie tot geruis.
 Gefluister bij het oor heeft ingezet.

[936] Villégiatuur^(aant.)

Een dorpsstraat in de middag, wezenloos.
 Bij alle stoepen is hetzelfde dood
 wat zich tegen de gevels op vergroot
 en aan de gang schijnt al een hele poos

5 in ieder huis, een lege blokkedoos,
 waar niemand woont, die iemand eenmaal sloot,
 nadat hij zich tevoren had ontbloot
 - zijn lichaam werd hem plotseling te groot -
 en in de velden vluchtte voor altoos.

10 Over het wegdek zit een lange scheur
 van de notaris naar de pastorie.
 De burgemeester is een bolleboos,
 want hij bezweert het dagelijks gezeur.
 Het meisje van de secretaris, Toos,
 15 loopt met haar mandje in de pas van drie.

[937] Tuinarchitect^(aant.)

Hij kent zijn bomen al na zestig jaar
 als hij ze plant of legt een appelpit.
 Dan wonen andre mensen waar hij zit
 te meten met een indirect gebaar.

5 Hij maakt nu vast hun wandelingen klaar;
 een in de tijd vooruitgeschoven lid
 van 't leven, strevend naar een ver doelwit,
 alleen voor deze ogen openbaar.

De ruimte in zijn hand voldoet aan God
 10 die, toevend aan de border van vandaag,
 zichzelf onledig houdt, in de natuur
 de schepping door te zetten op den duur
 met nieuwe creaturen, laag op laag;
 loodrecht gebonden aan het eigen lot.

1953-1962

[938] Mania religiosa^(aant.)

Zeven agenten hebben hem besprongen.
 Hij gooide melkbussen over het huis,
 vol veertig liter elk. Het was niet pluis
 in deze bovenkamer. Cellen drongen

5 te veel opeen. Hij voelde zich gedwongen
 de orde te herstellen door de sluis
 der kracht open te zetten. Per abuis
 smeed hij de bussen zo hoog dat zij zongen.

Hij had een meisje, maar het ging niet door,
 10 zodat zijn leven tot een bus bevroor.
 En bijbelteksten lagen op de loer:
 de hoer van Babylon, de goede werken.
 God heeft ze hedenmiddag kunnen merken.
 Daarvoor is hij tenslotte ook een boer.

[939] Brood en stenen^(aant.)

't Woord heeft het eerste en het laatste woord.
 Daartussen liggen daden te bederven,
 planten zich reeksen generaties voort,
 wier eigenschappen ik moest overerven.

5 Ik ga met geen gebeurtenis accoord
 die niet in mij het jawoord kan verwerven
 om voor te leven of om voor te sterven.
 De kleine vissen gaan weer over boord.

Een brood is brood en stenen zijn van steen.
 10 Hij die het ene weggeeft voor het ander
 zal hongeren, hard worden en vergaan.

Maar beide zijn dezelfde offerande:
 een kind een hinkelsteen, volkeren graan.
 En elke derde hond loopt met een been.

[940A] Buitengoed^(aant.)

In de verblijven buiten, in de zalen
 van zomerdag, tussen de boomgehelen,
 egale ruimte waar de stammen rijzen,
 zijn in mij over eerste lotsbewijzen,
 5 voel ik een vrede nederdalen
 van vele duiven, stuiven op hun stelen
 bloemen het zaad, onderverdelen
 de takken zich tot schemergrijze
 zachtzinnigheden, achterhalen
 10 holten in mij het homogene
 begin met u. Gij kunt er in herrijzen
 tot op uw wankelende benen
 en wandelen daarhenen
 langs kilometerpalen,
 15 de vogels horen kwelen
 en uit mijn oog verdwalen.

[941] Risico**I^(aant.)**

Nacht, laat mij over aan de dag.
 'k Heb het in donker te verduren
 met nederlaag op nederlaag
 het eigen wezen toegebracht
 5 totdat de morgen daagt
 en moet het voor mijzelf bezuren.
 Nacht, laat mij over aan de dag
 en liever avonturen
 bij anderen te verkeren
 10 in 'n vreemde, die niet meer vermag
 te zijn die hij verwacht.
 Ik zit tussen twee vuren.
 Nacht, laat mij over aan de dag.

[942] (Risico)**II**^(aant.)

Dag, laat mij over aan de nacht.
 Bij daglicht moet ik mij verhuren
 aan veler oogopslag
 en ben een ander dan ik dacht,
 5 om 's avonds weer te keren
 een wezen, door zichzelf veracht.
 Dag, laat mij over aan de nacht
 en liever hier de kans riskeren
 in eigen hinderlaag
 10 te vallen slag op slag
 en zo betalen het gelag.
 Ik zit tussen twee vuren.
 Dag, laat mij over aan de nacht.

[943] Hallucinatie^(aant.)

De schemer tekent u ten voeten uit.
 Namiddag liet u binnen en begon
 het grote sleepnet van de horizon
 samen te trekken voor de vensterruit.

5 Te midden van het grijs, donkere buit,
 die niet meer aan de ban ontkomen kon,
 wandelt gij heen en weer op het gazon,
 beslissing nemend zonder vast besluit.

De avond is nog lang genoeg en groot.
 10 Evenveel massa als in werkelijkheid
 bestaat uit u, op dezelfde manier

en laat de deuren open van de tijd.
 De afstand tussen ons is maar een kier,
 ter elfder uur, die nooit helemaal sloot.

[944] Sympathicus^(aant.)

Soms wil het voortbestaan, een oud geluk,
 bij avond als het waait en ik alleen
 nog opgebleven ben. Een beeld van steen
 treedt met mijn leven overlans uiteen
 5 en hij verlaat het huis nadrukkelijk.

Ik heb geen inhoud een moment. Wind rukt
 om deze vrijplaats. Dan trekt het voorheen
 door de sympathicus in merg en been
 en merktekent het muur en meubelstuk.

10 Mijn ogen vestigen zich op de kruk
 der kamerdeur, die te bewegen scheen.
 Laat het snel gaan. Zou het een wonder zijn
 wanneer je binnenkwam per ongeluk?

Terwijl de warme gronden van weleer
 15 over de vloer schuiven, zie ik ons weer
 lopen in nieuwe kleren, vroom en strak.

De winkel staat nog in mijn daagse pak.
 Ik trek het langzaam uit en ga naar bed,
 waarbij ik rustig op de voordeur let.

[945] Tijdbarrière^(aant.)

De avond heeft een achtergrond van groen
 zo oud en zo veraf, om in te lijven
 de tijd van u, die dan niet hoeft te blijven
 voorgoed verleden, maar zich voor zal doen

5 in dit oneindig heden en bedrijven
 - zijnde tegenwoordige tijd van toen -
 weleer en nu over dezelfde schijven
 tot gij de stip zijt op de horizon.

Ik kan het door een glas misschien aanschouwen
 10 wat boven de gezichtseinder gebeurt
 aan ondernemen en naar binnen bouwen
 zonder dat mijn gevoel door midden scheurt,
 als mijn vermoeden overgaat in schrik
 en ik weersta het dubbel ogenblik.

[946] Flash-back^(aant.)

Ik hoor de treinen weer als vroeger fluiten;
 lokvogels van geluk uit verre jeugd.
 En voel het schrijnen om de wrange vreugd
 dat alles nog hetzelfde is daar buiten.

- 5 Naar binnen toe gaat zich de wereld sluiten
 op deze kooi van overzicht en deugd.
 Alsof de tijd zich mijner echo heugt
 komt hij met grote vleugels voor de ruiten.

- Wat heeft een mens gewonnen in het leven,
 10 terugziend op hetgeen hij achterliet?
 Goed of verkeerd, hij moet het overgeven.

Het wordt een hard massief dat hem verstiet
 en voor zich uit drijft naar de andere muur,
 die nadert onweerhoudbaar, ieder uur.

[947A] Stenose^(aant.)

Er komen lege stukken in mij staan,
 waarover ik niets meer te zeggen heb;
 alsof ik langzaam plaatselijk verlep
 en in m'n eigen bijzijn moet vergaan.

- 5 Verbindingsbuizen sluiten met een klep,
 die aan de buitenkant werd dichtgedaan.
 Waar ik het licht niet langer onderschep
 breken de dagen nog bij toeval aan.

- Vooraf bij het betreden of verlaten
 10 der kamers, op de trap, in het portaal
 trekt een gevoel van anonimiteit
 naar het bewustzijn en ik sta een tijd
 in tussendeuren voor geheime gaten.
 Momentenlang is er geen overhaal.

[948] Risico^(aant.)

Nacht, laat mij over aan de dag.
 'k Heb het in donker te verduren
 met nederlaag op nederlaag
 het eigen wezen toegebracht
 5 totdat de morgen daagt
 en moet het voor mijzelf bezuren.
 Nacht, laat mij over aan de dag
 en liever avonturen
 bij anderen te verkeren
 10 in 'n vreemde, die niet meer vermag
 te zijn die hij verwacht.
 Ik zit tussen twee vuren.
 Nacht, laat mij over aan de dag.

Dag, laat mij over aan de nacht.
 15 Bij daglicht moet ik mij verhuren
 aan veler oogopslag
 en ben een ander dan ik dacht,
 om 's avonds weer te keren
 een wezen, door zichzelf veracht.
 20 Dag, laat mij over aan de nacht
 en liever hier de kans riskeren
 in eigen hinderlaag
 te vallen slag op slag
 en zo betalen het gelag.
 25 Ik zit tussen twee vuren.
 Dag, laat mij over aan de nacht.

[949] 10 Mei**I**^(aant.)

Als op de 10e Mei moeders en meisjes gaan
naar 't heldenkerkhof op een duin bij Bloemendaal,
moet het een algemene dag zijn van gedenken.
Die zal de Landsvorstin haar onderdanen schenken.

- 5 Al brak reactie zich met nieuw geweld ruim baan
en lonkte weer van ver 't aloude kapitaal,
nog zouden wij de armen in de aarde krenken,
mocht niet een dag van rouw zijn rijkdom overdenken.

- 10 Want wie zijn leven gaf voor anderen in nood,
hem komt het laatste toe wat tijd- en lotgenoten
op kunnen brengen als de schuld der dankbaarheid:

een handvol bloemen en een woord te rechter tijd,
gezwegen van de traan in eenzaamheid vergoten
op bed of bij het breken van het dagelijks brood.

[950] (10 Mei)**II**^(aant.)

De collaborateurs, de snorkers van vandaag,
al lang weer aan de macht, op jacht naar geld en goed,
zouden uit winstbejag die dag van goed en bloed
het liefst verdonkeremanen, kregen zij hun zin.

- 5 Nooit ging de tijd tegen het volksgeweten in.
En wat het buitenland moest zeggen als het zag
dat ere dierf en geen saluut verwierf de stoet
soldaten die in onze grond begraven lag?

- 10 Die rusten in Margraten, op de Grebbeberg,
getroffen door stengun of handgranaten,
hebben hun deel aan deze nationale dag:

halfstok boven hun stof de Nederlandse vlag,
'dat in de wereld wij de vrouwen niet vergaten,
gefolterd om hun doden op de Holterberg.

[951] Wandeling met tante^(aant.)

Als ik met tante op de weg loop is het net
alsof er iets in scène wordt gezet.

Wij gaan de kamer uit, maar bij de buitendeur
aarzelt ze uit instinct en krijgt een kleur.

- 5 Ze heeft een hart van goud, boordevol kleine spelden,
die zich doorlopend op mijn lichaam melden.

Ze zegt: Napoleon, dat was nog eens een held
en slaat mij een kwartiertje uit het veld.

- Tot ik haar troef met Kenau Simons Hasselaar.
10 Dan krimpt het vrouwtje verder in elkaar.

Ze reikt, met hoed en al, nauwelijks tot mijn schouders
en spreekt daarom zo dierbaar van mijn ouders.

Ik zou haar in een bos kunnen verdonkeremanen
tussen de balken van twee zonnebanen.

- 15 Waar het moest wezen of zij nimmer had bestaan.
Zo weinig ruimte kan een mens beslaan.

Ze werd heelhuids in 't rijk der elfen opgenomen
en hoorde voortaan bij de kwade dromen.

- Alleen op weg naar huis kraaide misschien een haan.
20 Maar dat had dan Napoleon gedaan.

[952] Terra incognita^(aant.)

Gij staat aan elke plaats in mij voldongen.
 Ik ben u blijven volgen op de voet.
 Niets wat ons van elkander raken doet
 dan tijdsverloop, tot ommezien bedwongen.

5 Ik heb mij zo ver aan u opgedrongen,
 dat gij onwillekeurig mee gaan moet.
 Over hoogvlakten en voorbij landtongen
 werd gij uw eigen kronkelende stoet.

Een karavaan trekt om de aarde heen
 10 en krijgt haar wegen op de wereldkaart,
 diep in het lege nog een stippellijn.

Schimmen en evenbeelden lichten na,
 door reizigers tot raadselen verklaard
 en overlevering van lieverlee.

[953A] Ad interim^(aant.)

Wereld na u gebleven, dag en nacht;
 dezelfde mensen nog; willen niet dood.
 Leven houdt stand. Kinderen worden groot.
 En elke lente heeft zijn oude pracht.

5 Het denken, al die tijd op u bedacht,
 stond aan geen tegenstrijdigheden bloot.
 Hoewel ik deuren opendeed en sloot
 heb ik er geen gevoelens doorgebracht.

Ik kan een brief ontvangen en vertrek.
 10 Een oproep door de radio volstaat.
 Een advertentie plaatsen is genoeg.

Alles wacht af of zich bij mij vervoegt
 degene, die aanwijzingen verstrekt
 die leiden tot volledig resultaat.

[954] Lucifer^(aant.)

naar een schilderij van Johannes Franciscus

Uit God gevallen onheil, eenmaal hoog
 en onlosmakelijk met hem verbonden;
 toen afgestoten en zijn weg gevonden
 pal naar omlaag, langs een verlaten boog.

- 5 De aarde, die het naar beneden zoog,
 naderde snel; het heeft zich diep omwonden
 met wat de armen samennemen konden
 aan flarden licht, waarop het nog bewoog.

- Tegen een telefoonpaal aan de straat
 10 terechtgekomen, ogen wijd uiteen;
 embryonaal het lichaam, van de schrik;

een hoorn gevormd, het laatste ogenblik.
 De veevoederfabriek, iets verder, laat
 het wrak van plastic met zichzelf alleen.

[955] November^(aant.)

De nederige dagen van November
zijn weer gekomen, grijze als een emmer;

tevreden met het licht dat minderde
op de gezichten van de kinderen.

- 5 De wereld heeft derde dimensie over.
Stakerig staan de bomen zonder lover.

Door iedereen van ver te onderkennen,
moeten wij aan het nieuwe platvlak wennen

- en lopen hoog voorbij de kale heg.
10 De fietsen rijden groot over de weg.

Verwintering gaat zienderogen door.
De eerste kouwe handen komen voor.

Geslachte varkens hangen te besterven;
ontnuchteren de paarse boerenerven.

- 15 De protestantse dagen van November
wijken een stuk uiteen op de kalender;

weduwen, terend op een schraal pensioen;
gemeentewoningen, die weinig doen;

- een rij weesjongens met gelijke trekken;
20 in 't lege land opengebleven hekken.

Toon van November knalt het jagersschot.
Verder en verder valt een deur in 't slot.

Eerlijke kerken houden voor 't gewas
dankstonden achter dun, armoedig glas.

- 25 Alles wordt enkeling. Een eigen graf
wacht op het kerkhof zijn bewoner af.

Huizen verwijderen zich van elkaar.
Wij kijken in de gaten van het jaar.

[956A] Aquarium^(aant.)

- Goudvissen, een phalanx van schijn,
 louteren als lover
 onder de waterlijn;
 kabouterend om een hoek,
 5 schokschouderend op zoek.
 Gezeten aan hun middelloodlijn
 komen zij toegeschoven
 in al het ondersteboven
 van kamer en raamkozijn.
 10 Tegen de zwaartekracht in
 randen zij bovenin
 even het droge aan,
 alsof van hun uit gezien
 en met ons oog bovendien
 15 burens aan 't bekvechten slaan.
 Maar beide realiteiten
 zullen elkaar niet bijten.
 God scheidde water en land
 en stapte voor 't eerst aan land.
 20 Het spiegelbeeld kwam tot stand.
 Jezus liep over het water,
 maar dat was terug en later;
 een spooksel, dachten ze, staat er.
 Wij zijn hier niet aan het strand.
 25 Wij zijn hier bij de interne
 vraagstukken van de moderne
 hydrodynamische wetten,
 die het ons voorlopig beletten.
 De watervracht naar omhoog
 30 en de evenwichtelleboog
 grondvesten iedere vis
 waar hij toevallig is.

Met minder kan hij niet toe
en meer wordt hij nimmer moe
35 diepzinnig te verplaatsen
in een voorzichtig haasten;
een vrijheer onbetwist,
als hij niet beter wist;
de staart met zachte zwenking
40 aanhoudend in bedenking.
O vis waarmee het bezig is
wat ik niet heb: verheffenis
op eigen kracht en zinken
door drempels van verdrinken;
45 symbool van God de Zoon
om ons verdiende loon.
Er is daar nooit iets te horen
onder die heldere toren.
Al dreunen straaljagers over,
50 zij vallen nimmer voorover,
beveiligd binnen hun tover.
Aan één stuk door verkiezen
zij vlak voor hun neus precieze
punten aan doofstom glas,
55 kauwende op hun kiezen
of water wittebrood was;
scheelogend langs het niets;
zichzelf het enige iets;
om plotseling, zonder reden,
60 te vluchten uit het heden
terug naar het verleden,
weg door het weerstandloze
en doen de namiddag blozen;
het weerlichten van de geest
65 waarvan je in Genesis leest.

[848B] Kain^(aant.)

Hij is niet langer bang meer voor een ander
 en kijkt hem recht in zijn verdommenis.
 Als deze merkt waar 't om begonnen is,
 wijken hun blikken langzaam uit elkander.

- 5 Of treft hij pas zijn ware tegenstander:
 lagen van spervuur, tot verglommen is
 alles wat aan hem op te sommen is.
 'Mijnheer De Visser.' 'Mijnheer Kolenbrander.'

- Meisjes niet meer. En vrouwen kijken niet.
 10 Alleen een enkele heeft kinderogen,
 waarmee hij zich terstond bedriegen laat.

Of die zich later door hem voelt bedrogen,
 wanneer het weer dezelfde kant opgaat.
 Reden waarom er weinig overschiet.

- 15 Hij woont, door een Ausweis gedekt van God,
 vlak bij het paradijs, in het land Nod.

[957] Longitude^(aant.)

Bekend geraakt bij honderduizend man,
 ben ik voor evenveel met u verminderd;
 ofschoon het van de andere kant niet hindert,
 omdat aan u geen einde komen kan.

- 5 Hoe verder ik verdeel, hoe meer versplinterd
 ik u bezit, die vast en diaphaan
 de fijne korrels blijft te boven gaan
 waarmee gij door mijn situatie zindert.

- Des te vager gij wordt in het verleden,
 10 zoveel te scherper zich de plek aftekent
 waar het bewustzijn altijd op u rekent.

Zoveel te zeldzamer in mijn gedachten,
 des te vanzelfver komt gij overnachten
 en strekt de droom zich uit onder het heden.

[958] Cataclysmes^(aant.)

Gij gaat in alle delen bij u dood.
De hele wereld staat van u vergroot.
Zo vol is uw geheel en absoluut,
zo uitgesloten word ik per minuut,

5 dat ik tenslotte op mijzelve stoot,
overgeleverd aan de hongersnood,
die door de woorden heen naar buiten woedt
en bij mijn mond het leeg heelal ontmoet.

Ik kan niet eten en verzadigen;
10 alleen krachtmeten en beschadigen;
verminderen tegen uw meerderheid.

Stap voor stap wijk ik terug en breidt
het areaal zich uit onzer verschuiving:
instorten, overstromen, zandverstuiving.

[959] Gravure^(aant.)

Een hemel uit de tijd der romantiek,
waarin het westen kalme wolken bouwt
boven een ondergaande zon van goud
en op de voorgrond landelijk publiek:

5 boeren, sinds Floris V met een riek;
jager en hond, verstart in 't kreupelhout;
vrouwkje, strompelend naar de rand, stokoud;
jongen en meisje tegen elkaar, minziek.

Dit is te zien op mijn 50e jaar
10 buiten het raam, onwerkelijk en waar.

Binnen de dode hoek van mijn verlangen
valt er vandaag niet veel mee aan te vangen.

Eigenlijk hoort het aan de muur te hangen
in de salon bij een bejaard echtpaar.

[960] Ebenhaëzer^(aant.)

Verdronken Zaterdagavond bij ons thuis.
 Mistvoeten liepen sluipend langs de schuur.
 Er was geen ander dan hetzelfde uur,
 de blauwe boerderij een dichte kluis.

- 5 Daar woonden wij bijeen met man en muis.
 Door koestalraampjes viel een richel vuur
 uit goudlampen op deel, eeuwig van duur
 en stil van lijnkoeken en hooi in huis.

- Mijn vader celebreerde er de mis:
 10 de koeien voeren, plechtig bij de koppen;
 een schim met schaduw boven in de nokken.
 De koeientongen krulden als een vis.

Godsdienst hing zwaar tegen de hanebalken.
 Zijn aderen beginnen te verkalken.

[961] Komaf^(aant.)

Vertoeven in familie voor een keer.
 Wij zitten om de tafel bij elkaar.
 Hetzelfde woordgebruik en handgebaar
 komen nog op dezelfde dingen neer.

- 5 Ik moet voorzichtig zijn of ben al weer
 van vroeger en voortdurend in gevaar
 dupe te worden van de evenaar
 die alles afweegt op een vast weleer.

- Ik wil niet meer. Het heeft te lang geduurd.
 10 De wereld schoof zich tussen toen en nu.
 Zo luchtig mogelijk ga ik vertrekken.

Om niet voortijdig argwaan op te wekken
 zeg ik in 't dode idioom aju
 en fiets hermetisch door de strenge buurt.

[962] Litteken^(aant.)

Engelien Hartveld-bos. Eerste symptomen
van sexualiteit. Litteken later.

Na vijftig jaar speelt ongestoord een sater
dezelfde spelletjes onder de bomen.

- 5 Het meisje groot geworden in mijn droom en
zwaar van de liefde, licht als onder water.
Vanmorgen de uiteindelijke kater,
waaraan ik vroeger nooit ben toegekomen.

- Mogelijk is de echte nog in leven,
10 niet te herkennen uit die schoolmiddagen
dat de natuur moeite aan ons verspilde

en loopt zich wederkerig af te vragen
waar ondergetekende zou zijn gebleven,
die deze nacht haar jeugdverlangen stilde.

[963] Station^(aant.)

- Ik voelde me bezoedeld in zijwegen
en vroeg de weg aan kinderen. Zij wezen
en noemden namen, die ik had gelezen
in oude kranten; keken schuw-verlegen,
5 alsof ze me wantrouwden. Ik moest wezen
bij 'n school, maar alles was al bos. We kregen
een meisje op de fiets. Zij liet zich deze
kwestie uitleggen, bloosde toegenegen
en stapte op. Ik kwam houtwagens tegen
10 en zag de wereld openstaan, genezen.
Gevelde bomen lagen aan de kant
klaar voor de meubelindustrie van 't land.
Onder mijn eigen naam en zonder vrezen
heb ik die middag op een bank gelegen
15 en ben vertrokken van een klein station,
dat niet in mijn geheugen blijven kon.

[964] Fait accompli^(aant.)

De avond krijgt metaal om zich te sluiten.
 Gij kunt niet meer naar binnen of naar buiten.
 Ik zie het stipje van de reiger stuiten.
 Dit is het uur van de grote besluiten
 5 en om het leven op u uit te buiten.

Onder de wolken ligt een witte kier.
 Bijna een oog dat slaapt voor zijn plezier.
 Het licht verlegt zijn grenzen al tot hier.
 Mijn schaduw is een lange populier.
 10 De hemelkoepel wordt van pakpapier.
 Nog houden wij elkander in 't vizier.

Over de heide, door de ijle mist,
 rinkelt de nacht aan kettingen omlaag
 en gaat het deksel van de wereld dicht.

15 Tussen ons is vandaag alles beslist.
 Morgen verschijnt Bert Bakker uit Den Haag.
 Vannacht rijdt Eddy Hoornik naar Maastricht.

[965-966] Twee bergen**[965A] Tabor^(aant.)**

Weilanden hebben avond. 't Is het uur
 dat aan de dauw behoort, al uren lang.
 Heilige geesten liggen in het lang
 even boven de grond, van zweven puur

5 en afgerond, vol innerlijke duur;
 met elke volgende in samenhang
 door een vallei waar ik het vee zien kan,
 een torenspits, verdrongen bos en schuur.

De sterren staan tussen ons ingezakt.
 10 We vinden bij de hemel onderdak;
 verzamelen elkaar van alle zijden.

Er is een cosmisches, onbegrensd verblijden.
 Ik kom weer bij m'n eigen oorsprong aan
 en nam u uit het andere vandaan.

[966A] Nebo^(aant.)

Verstillen met de avondauto's, ver
naar andre dorpen en de kamer leeg
van lichaam voelen worden, elke keer
dieper betrokken bij wat na u zweeg,

- 5 sinds gij de ruimte tot uw woning kreeg,
die ik moet vullen om u telkens weer
te ondervinden in de oude sfeer.
Ik breng u bijna woordeloos te weeg.

- Naarmate mijn gedachten u bereiken,
10 raken de nachten uit hun hechte voegen
en komt een ijlte in mijn ogen staan.

Verbouwereerd zie ik de sterren prijken
boven een land, overbekend van vroeger
en wil zonder verwijl naar binnen gaan.

[967] Draaiboek^(aant.)

- Uit verre aanvang met u,
het lichaam gebleven geluk,
komen tot heden toe,
hartkloppend stuk voor stuk,
5 strips herbelevingen aan
en ik voel een bundel zoeklicht
door mijn huidige bloed heengaan
naar dit oud ogenblik,
dat uit zijn lood wil slaan.
- 10 Een vergeten vuur breekt baan
in vlijmende jubelschrik.
Het komt er misschien nog op aan
bij deze ontsteking, dat ik,
ondanks afstand en ouderdom,
- 15 mij met u kan blijven verstaan
achter de feiten om.
Doch misschien is het maar een tic
van 't geheugen, een beeldroman.

[968A] Depersonalisatie^(aant.)

Het schijnt verleden week in Amersfoort.
 Een middag voor een ander; van opzij.
 De zakenlui. De wereld zonder mij.
 Een bakkersjongen in de Koppelpoort.

- 5 Het zet zich binnen stadsgezichten voort.
 Bijna de dood; aan mijn leven voorbij.
 Zo zal het zijn als ik hier niet meer rij.
 Dan heeft de afzender het laatste woord.

- Letters figuurtjes op de winkelruiten.
 10 Mijn naam en ik gescheiden van elkaar.
 Er zit al speling tussen hier en nu.

Agenten wenken dat ik moet besluiten.
 Vrachtwagens met inboedel ronken zwaar.
 Ik stuur u nog vanavond het reçu.

[848C] Kain^(aant.)

Hij is niet langer bang meer voor een ander
 en kijkt hem recht in zijn verdommenis.
 Vaak, of het nergens om begonnen is,
 dwalen de blikken dan weer van elkander.

- 5 Maar soms treft hij zijn ware tegenstander:
 lagen van spervuur, tot verstommen is
 alles wat aan hem op te sommen is.
 Meneer De Visser. Meneer Kolenbrander.

- Wat vrouwen aangaat, deze kijken niet.
 10 Alleen een enkele heeft poppenogen,
 waardoor hij zich terstond bedriegen laat;

die echter langs hem heen zien, onbewogen,
 naar een geluk dat voor geen mens bestaat.
 Reden waarom er weinig overschiet.

- 15 Hij woont, door een Ausweis gedekt van God,
 vlak bij het paradijs, in het land Nod;
 bekent zijn huisvrouw, volgens het gebod;
 wint Henoeh; (niet, die wandelde met God
 terug naar Eden, engelen ten spot;
 20 dat komt nog) bouwt een stad rondom zijn lot.
 In hoge ouderdom gaat hij kapot.
 Voor God en iedereen een batig slot.

[969] Kroondomein^(aant.)

Grootgrondbezit heeft u veilig gesteld.
 Beschermd natuurschoon doet u voortbestaan.
 Ook in de meest verafgelegen laan
 gebeurt geen daad van schennis of geweld.

- 5 Wel wordt er soms een bosperceel geveld
 en planten ze weer jonge bomen aan.
 Maar dat is dan op hoog bevel gedaan
 en aan de heidemaatschappij gemeld.

- Afrastering, brandsingels en een wal
 10 van eikenhakhout lopen dagen lang
 concentrisch om de eigendommen heen.

Borden verboden toegang weren streng
 verkeerde elementen, opdat geen
 verbastering zich bij u voordoen zal.

[970] Folklore^(aant.)

Indachtig herkomst en geboorterecht,
 loop ik nieuwsgierig langs de groene hagen,
 waar eenmaal onze wandelingen lagen.
 Wat is hier toen in moedertaal gezegd,

- 5 dat zich nog altijd met de streek vervlecht
 en zijn gebruiken heeft? Een welbehagen
 doet mij naar de bekende wegen vragen.
 Toponymie houdt alles oud en echt.

- Kleine gehuchten lieten u in leven,
 10 achterkanten van dorpen, binnenwegen
 en boerderijen met een naam op 't hek.

Folklore zal behoedzaam overwegen
 hoe of de woorden in uw tongval zweven
 en wat bleef klinken in het dialect.

[971] Dryade^(aant.)

Ik heb de linde heilig doen verklaren,
die 'k in de verte voor een vrouw aanzie.
Op een afstand is hij het bovendien:
de stam een lichaam, klederen de blaren.

5 Kon ik het juiste ogenblik uitsparen
van de verandering, dan zou ik zien
hoe zij terugtrekt in haar effigie
en dat fotograferen en bewaren.

Daarvan een film opnemen, het proces
10 was dan omkeerbaar, ik kon eigenmachtig
bedoelde phase zoveel snelheid geven,

dat zij opeens de boom voorbij ging leven,
de schijn ontsnapte en onzer indachtig
mij tegemoetliep uit die blinde bres.

[965B] Tabor^(aant.)

Weilanden hebben avond. 't Is het uur
dat aan de dauw behoort, al uren lang.
Heilige geesten liggen in het lang
even boven de grond, van zweven puur
5 en afgerond, vol innerlijke duur.

Een dieptewerking, die ik meeontvang
op het balkon, tegen het groot azuur,
blijft in het panorama aan de gang;
houdt het omhoog, met mij in samenhang
10 en brengt de aarde op een lager plan;
een blauw laken, waar ik nog vee zien kan,
een torenspits, verdronken bos en schuur.

De sterren staan tussen ons ingezakt.
We vinden bij de hemel onderdak;
15 verzamelen elkaar van de vier zijden.

Er is een cosmisches, onbegrensd verblijden.
Ik kom weer bij m'n eigen oorsprong aan
en nam u uit het andere vandaan.

[972] Jachtopziener^(aant.)

Ik kwam vandaag de jachtopziener tegen
 en vroeg hem naar de stand van het roodwild.
 Hij draaide er om heen en trok verlegen
 met een schoenpunt figuren in het grint.

- 5 Ik was hem sinds zijn aanstelling genegen
 en hij mij wederkerig goedgezind.
 Waarom werd ik opeens geheel ontsteld,
 of hij al jaren iets had doodgezwegen?

- Er is er altijd één meer dan ik tel,
 10 zei hij bezorgd en keek me in de ogen.
 Waanzin en waarheid lagen in de zijne
 voortdurend voor elkander te verschijnen.
 De bomen stonden naar ons toegebogen.
 Toen klonk ginds op het huis de etensbel.

[973] Diana^(aant.)

- Tijdens de middagpauze inderhaast
 oververteld met wind en zaligspreken,
 gaat ons gesprek de stilte ruggespreken,
 buigen de struiken op het eerste teken,
 5 leven de lovers, fluisteren de beken,
 tot plotseling de waldhoorn wederkaatst.
 Dan moet de haas zijn boodschap onderbreken;
 luistert het zwijn, secondenlang verbaasd.

- Terwijl ik sliep of het een doodsslaap was
 10 woedde een tekenfilm: Diana joeg
 over het doek achter de meute aan.
 Maar voor de honden uit rende het gras;
 groeide reusachtig om het huis. Ik sloeg
 mijn ogen op en zag de huisknecht staan.

[974] Huisknecht^(aant.)

Meneer al wakker?, vraagt hij opgeruimd.
 Dienstvaardiger dan ooit komt hij getreden
 tot bij mijn stoel, met zijn bestaan tevreden
 en heden wel bijzonder goed geluimd.

- 5 Hij heeft z'n leven lang geen dag verzuimd,
 denk ik verwonderd, is op tijd beneden,
 wijdt zich geregeld aan zijn bezigheden,
 verschijnt op iemands wenken en verdwijnt.

- Hij moet van alles op de hoogte zijn.
 10 De muren hebben oren. Nog vandaag
 zal ik me met de tuinbaas occuperen.

Het personeel is aan het samenzweren
 en lokt me langzaam in een hinderlaag;
 zaak, de omstandigheden voor te zijn.

[975A] Tuinbeeld^(aant.)

Zoëven, zegt hij, starend in 't verschiet,
 heeft zich iets eigenaardigs afgespeeld.
 Het tuinbeeld nl. dat u plaatsen liet,
 omdat het voor uw dwaalbegrippen scheelt -
 5 in 'n onbewaakt moment zag ik het niet.
 Hetzelfde ogenblik werd aangebeld.
 Ik ben terstond naar de voordeur gesneld,
 hoewel een stem van binnen het ontried,
 alsof u riep, heb ik me nog verbeeld.

- 10 Bij 't opendoen was er geen mens te zien.
 De zon scheen onnatuurlijk op 't gazon.
 Nooit stond een dode mij zo voor de geest.

- Later keek ik door 't raam in de salon:
 het oude uitzicht op de vrouw van steen
 15 had zich hersteld; - natuurlijk niks geweest.

[976] Tuinbaas^(aant.)

De tuinbaas, met zijn valse bakkebaarden
 en roodgeverfde konen, dribbelt rond
 tussen de kassen en de kouwe grond;
 een bolhoed op zoals vroeger mijn vader.

- 5 Als ik hem spreken wil doet hij bedaarder
 dan nodig is. Waarschijnlijk ruikt hij lont.
 We lopen samen op. Ik hou m'n mond,
 machtig in mijn gevoel van eigenwaarde.

- 10 Dan grijp ik onverwacht met beide handen
 de bakkebaarden; schud hem heen en weer.
 Ze zitten vast. Hij bijt zich op de tanden
 en lacht zowaar. Hij roept: schei uit meneer.

Ik draai mij om en laat hem bij de bloemen,
 die hij zo goed in het latijn kan noemen.

[977] Rentmeester^(aant.)

Duistere cijfers in zijn brilleglazen,
 kijkt de rentmeester op vanuit zijn boeken
 wanneer ik binnenkom. Hij zit te zoeken
 naar 'n deficit, verloren in de mazen

- 5 van het ruitjespapier; de oude phrase.
 Ik moest hem eigenlijk meteen opdoeken,
 denk ik, maar kan me niet verkloeken,
 nu ook mijn hersenen opnieuw verdwazen.

- 10 Wij buigen over oude rekeningen
 en controleren uitkomsten. Zij kloppen.
 Tenslotte volgt het totaal-generaal.

Tekort springt in het oog. Verzekeringen,
 elkaar gegeven, helpen niet. Wij stoppen
 de stukken weg; maken proces-verbaal.

[978] Verslaggever^(aant.)

In 't oude koetshuis is het feest begonnen.
Ondergeschikten zijn niet meer te kennen.
Heren in rok, dames in baljaponnen,
ze moeten even aan elkander wennen.

5 Houtvesters in manchester doen de ronde.

Boswachters, koddebeiers, polderjongens
dansen met keukenmeiden, pachtboerinnen.
Staatsbosbeheer heeft zich niet laten kennen
en uit zijn midden waarnemers gezonden.

10 Het tuinbeeld staat op tafel voor de gijn.
De heer van allen zit mee aan de dis.
Hij heeft geen schuld aan de geschiedenis.

Mijn vingertoppen zijn met inkt besmeurd.
Voordat er weer iets ongewoons gebeurt

15 nemen wij afscheid en de laatste trein.

[979] Beau lieu^(aant.)

Bij een zondagnamiddagwandeling
liep ik de buitenplaatsen in te kijken.
Achter droomramen leefden daar de rijken,
verdronken met hun meubels en gezin.

5 De weeldemeisjes misten het orgaan,
onraad te speuren over de bloemperken.
Ik stond een tijd voor prachtige hekwerken.
Er viel me verder niets bijzonders in.

Een merel nam een loopje op 't gazon.

10 De lijsterbessen hingen zwaar en rood.
Waarom, dacht ik, ben ik niet ook vergroot
in deze fotoglans, diepe ondoed
vol afgewogen plans, open en bloot;
een toverspreuk nochtans. Maar de illusie
15 vervloog in rook. Ik kwam tot de conclusie
hoe makkelijk men hier brandstichten kon;
inbreken langs de pijpen naar 't balkon.

[980] Reservaat^(aant.)

Ik heb u in de bossen teruggebracht,
 wild van de dood uit mijn gedicht vandaan;
 hoorde het helder tienminutenslaan
 der vinken. Duiven driekwartierden zacht

5 en chlorophyll. Sindsdien houd ik de wacht.
 Roestige roep van een fazantehaan
 is af en toe het sein van uw bestaan,
 terwijl de specht er tussendoor spotlacht.

In wijde cirkels trekt de eeuwigheid.
 10 Woudhonger waakt. Het landschap laat u open;
 misschien eenmaal een mens na zoveel tijd,
 de stenen stadia opnieuw doorlopen.

Het middelpunt, onder mijn pen, verplaatst
 zich altijd ongemerkt en op het laatst.

[981] Zwevende claim^(aant.)

Ge zijt bij stroken in de mist betrokken.
 Een dunne wereld tussen u en mij
 heeft verderop zijn vage overzij,
 met staten waar het donker is gebroken
 5 tot schijngebouwen, los van makelij,
 en lichte neteldoeken tunnels lokken.

Ik fiets een eind voorzichtig naderbij
 en stuit bij trillend schrikdraad op een wei,
 rechthoekig door een elzenheg omtrokken.

10 Zo vrij komt dus een woning na de dood,
 dat men een kamerruimte aan kan treffen
 ver buiten de oorspronkelijke muren
 onder de blote hemel, en de effen
 herinnering ziet voor het oog verpuren.

15 Het sterrendak weerspiegelt in de sloot.

[965C] Tabor^(aant.)

Weilanden hebben avond. 't Is het uur
 dat aan de dauw behoort, al urenlang.
 Heilige geesten liggen in het lang
 even boven de grond, van zweven puur
 5 en afgerond; substantiële duur,
 stereoscopisch onder sterk bedwang.

De dieptewerking, die ik mee ontvang
 op het balkon, tegen het star azuur,
 blijft in het cosmorama aan de gang;
 10 houdt het omhoog met mij in samenhang
 en brengt de aarde op een lager plan:
 gestrekt laken, waar ik nog vee zien kan,
 een torenspits, verzonken bos en schuur.

De sterren staan tussen ons in gezakt.
 15 We vinden bij de hemel onderdak.
 Er is hier plaats en tijd genoeg voor beiden.

Verheerlijking begint zich af te scheiden;
 formeert een wolk van lichte duizelsteen
 en laat ons bovenwerkelijk bijeen.

[975B] Tuinbeeld^(aant.)

- Zoëven, zegt hij, starend in 't verschiet,
 heeft zich iets eigenaardigs afgespeeld.
 Het tuinbeeld nl. dat u plaats en liet,
 omdat het voor uw dwaalbegrippen scheelt
- 5 (waarmee je ons nu lang genoeg verveelt),
 vanuit uw slaapvertrek zag ik het niet.
 Ik schoot een bok: daar staat het immers niet.
 Hetzelfde ogenblik werd aangebeld.
 Een vrome wens heeft me parten gespeeld.
- 10 Ik ben direct naar beneden gesnel,
 hoewel een stem van binnen het ontried,
 net of u riep, heb ik me nog verbeeld.
- Bij 't opendoen was er geen mens te zien.
 (Daar ben je dan ook huisknecht voor misschien.)
- 15 De zon scheen onnatuurlijk op 't gazon.
 Nooit stond een dode mij zo voor de geest.

Later keek ik achter, in de salon:
 het klare uitzicht op de vrouw van steen
 had zich hersteld; natuurlijk niks geweest.

[982] Dwingelo^(aant.)

- In het nooit, dat nog komt, zie ik u weer.
 Blauwe absentie houdt het weten wakker
 en doet oktober tot een lens verstrakken.
 De dagen hebben haast geen wolken meer.
- 5 Cassiopeia en de grote beer
 laten bij nacht hun witte tekens knakken
 om op het onbestaande in te hakken.
 't Zevengesternte gaat zachtjes te keer.
- Afwachten is 't consigne; luisteren.
- 10 In Dwingelo hoor je het fluisteren
 der leegte in de radiotelescoop.
- Daar lopen ook uw trillingen te hoop.
 Verschijnen grafisch op een stuk papier.
 Misschien niet ongelijk aan deze hier.

[983] Aanstalte^(aant.)

Buiten valt zijdeachtig licht naar binnen.
 Een ding is met u gaande in de nacht.
 't Kan zijn een rompbeweging, bij het zacht
 u op een aangelegenheid bezinnen,

5 welker tenuitvoerlegging wil beginnen;
 een speldeknop die in het donker wacht
 tussen het stiltestof, om tijd te winnen,
 of ik bereids hetzelfde overdacht.

De kruinen van de bomen waaien mild.
 10 Een zee gaat door me heen van zekerheid.
 De vensters krijgen ogen in het grijze.

Te zijn begoocheld maakt geen onderscheid
 met wat ik vroeger ook niet kon bewijzen.
 Voormorgen staat in voornemen gehuld.

[984] Reikwijdte^(aant.)

Ik kan u blijven herontdekken
 aan steeds verdere nevelvlekken.

De hersencellen zijn getrouw
 in hun perceptieweefgetouw.

5 Helioscopen wentelen tegen
 gedachtenissen allerwegen

en ik noteer het nieuwe woord
 dat bij hun oud bestaan behoort.

Coördinaten beeld en feit
 10 verlenen u bereikbaarheid.

In deze passer van mijn leven
 zijt ge op tijd en plaats gebleven.

[985] Recreatie^(aant.)

In de gekromde morgen
 - kou staat met appelwangen
 en heraldieke welpen
 tegen mijn nachtlichaam;
 5 de vroegte houdt verborgen
 vogelzang,
 op punt van overstelpen -
 probeer ik, slapelaar,
 in waakzaamheid gevangen,
 10 weerstanden op te heffen,
 onder een preveldwang;
 maatregelen te treffen,
 dit ongebeelde, ronde,
 nog aan de nul gebonden,
 15 van linkerkanten volle
 en bijna zessenklaar,
 achter mijn droom gevonden,
 gedurende het stollen
 dragen over de gang
 20 andere kamers in;
 't al-enige en zware,
 tijdens het woordbedaren;
 tegen het licht bekijken
 of trosvormingen blijken:
 25 dan heeft de proef geen zin.
 De dag kan niet beginnen.
 Randen omringen u.
 Ge hebt geen kernschaduw
 of breukteken van binnen.
 30 Ik zie het raam beslaan.
 De zon gaat buiten aan.
 De levenskier staat aan.

[986] Potentieel^(aant.)

Hoe ook de schikgodinnen u onthemen,
 ik blijf u abstraheren als voorheen,
 krachtens het standpunt dat ik in moet nemen
 tegen het standpunt in van iedereen,

5 dat gij, hoewel alles veranderd scheen,
 dezelfde zijt, dat ge niet kunt verkleinen
 binnen de eenmaal vastgestelde lijnen,
 waaruit alleen de achtergrond verdween.

Over de hongervlakte van de tijd
 10 roteert de ruimte om een oud profijt.
 Uw koudefronten naderen vannacht.

De ijzel buiten laat zijn spelden vallen.
 Diep in het huis waken de priemgetallen
 en heeft het fundament zijn dommekracht.

[987] Anaconda^(aant.)

Elke zaterdag stuurt de Boazbank
 het weekbericht. Ik vergelijk aandelen
 met wisselkoersen, grootboek en de vele
 pandbrieven, niet-aflosbaar, ondershands;

5 de agio van dollar, pond en franc;
 stockdividend, à pari te verdelen.
 Schatkistpromessen kunnen wel iets velen
 bij zware schommelingen buitenslands.

Activa liggen in u opgehoopt.
 10 Staffelmethode leveren u uit.
 Rente op rente kan ik me verrijken.

Percentsgewijs moeten uw schatten blijken,
 zolang de premielening niet verloopt
 en Wall Street met vaste stemming sluit.

[988] Makelaar^(aant.)

Aan de morgen is nauwelijks begonnen.
 Voetstappen buitenshuis weerklinken licht.
 Verzen, gedeeltelijk in hun coonnen,
 zoeken aangrijpingspunt en tegenwicht.

- 5 De meester gaat al met een nieuw gezicht
 het raam voorbij. Hij heeft het overwonnen,
 wat hier nog voor de helft ligt ingesponnen.
 Melkslijter en besteller doen hun plicht.

- 10 Gedicht en dag schommelen om elkander
 en beide willen dat ik mee verander.
 Ik heb geen tijd of woord meer te verliezen
 bij deze wedijver en pak m'n biezen;
 hol naar de halte. Op het hoofdkantoor
 tik ik het vers tussen de regels door.

[989] Cross-country^(aant.)

Dwalend onweidelijk door bos en beemd,
 kruiselings op de aangelegde paden,
 kom ik u in de hemelsbreedte nader,
 maar blijf u altijd een armlengte vreemd.

- 5 Boomstammen blijken dan zo dicht vereend,
 dat ze een muur vormen. Gij slaat het gade
 tussen de cryptogamen en nachtschade,
 hebbend een handgebaar, om mij te raden
 de laatste stap te zetten, onversteend,
 10 alsof het aan een sprookje werd ontleend.

Gij staat onder een hoog beschermheerschap.
 De dennenaalden dempen 't houtgeknep.
 Ik hoor u heengaan, bijna voor de grap.

- 15 Meidoorn en kamperfoelie geuren zoet
 bij drinkplaatsen, waar ik uw mond ontmoet.

Aan gene zijde van het avondlicht
 steekt uit een gleuf een stuk van uw gezicht.

- 20 Er staat een pyramide opgericht
 aan deze zijde, in zijn doodgewicht;
 die so wie so tot omkeren verplicht.
 En onbezoldigd gaan de bossen dicht.

[990] Hecate^(aant.)

Een witte nevel hangt boven het veld.
't Sylphidenheir is met u heengesneld.
De viersprong onderweg kijkt recht vooruit
en neemt van boom tot boom een kort besluit.

5 Nu Hecate zich daar heeft opgesteld,
ben ik de ongewijde voor wie geldt
wat op de paddestoelen staat vermeld.
Met zwarte runen wijst een woord me uit,
waarbij 't getal de kilometers duidt
10 van de bancirkelslag in de natuur.
De bossen worden overal taboe.

Ik overweeg, haar in het geestenuur
't offer te brengen van een wild konijn.
Misschien zal de godin ons gunstig zijn
15 en komt ge van vier kanten op me toe.

[991] Trivia^(aant.)

Heilige Hecate, daar ben ik dus
 en leg een pluimstaart voor uw beeltenis.
 Myxomatose joeg hem in de lus.
 Wilddieverij, speciaal tegen Kerstmis,
 5 tot jachtopzieners grote ergernis.

Al werd hij tweemaal achtereen gestroopt
 en de intrige gordiaans geknoopt,
 het is geen kat die men in zakken koopt,
 omdat de wisseldaalder toch verloopt.

10 Eet smakelijk en bijt niet op uw tong.
 Ik dans tot uw vermaak de zevensprong.

Hef dan de fakkel namens Artemis.
 Die kon helaas onmogelijk; had les
 van de mythische jager Orion.
 15 De sterrehond zit op de horizon.

Ik zag u staan in d'encyclopedie,
 heilige Hecate, gij alle drie.
 Geef me de vijf. En wel bekome het u.

Het is nu volle maan. Hemel en hel
 20 plus onderwereld wachten uw bevel.

Maak niet de hele santenkraam te schand
 bij d'onbekende God in Griekenland.

[992] Onland^(aant.)

In 't onland stond een hert zo groot als God.
 Men kon ook zeggen klein als duimelot.
 Tussen zijn horens flikkerde een kruis.
 Het sprak, en ik werd minder dan een muis:

- 5 Geen jager ooit spandeert aan mij een schot,
 want ik zit kogelvrij in het komplot.
 Hoe meer je op me schiet, des te meer kruis
 er in mij opschiet. Lever het bewijs.

- Ik legde aan. Maar uit de struiken trad
 10 de heilige Hubertus die daar zat.
 Hij schreeuwde lachend: Zonde van je kruit.
 De jacht is niet meer open. Weg die spuit.

Ik zette het geweer tegen een boom;
 een achterlader, nog van mijn oudoom.

[993] Horeb^(aant.)

We zijn er bij gaan zitten op het mos
 en deden alle twee de schoenen los.
 Er klonken een paar woorden over 't weer,
 die snel verzwonden in de atmosfeer.

- 5 Onder het kreupelhout verschoot een vos.
 Ik zag de bomen niet meer door het bos.
 Het hert sprong naar ons toe, licht als een veer,
 en legde zich voor St. Hubertus neer.

- Hij zei: Aanbidden wij op deze plek.
 10 En ook het dier boog daar de ranke nek.

Belijden wij. En we beleden schuld,
 getroffen door Gods kinderkatapult.

Geef Gode eer. Wijd open mond en bek,
 hebben we daar staan zingen als een gek.

[994] Watersnood^(aant.)

Beelden van Zadkine stonden moeders daar
 babies boven de springvloed uit te beuren.
 Zonen zagen hun vaders medesleuren
 - wat wordt een ouder in je handen zwaar;
 5 de schuren van de boerderijen scheuren.
 Ratten en mensen klommen door elkaar.
 Een kind zat om haar stenen pop te zeuren
 en was het ogenbliklijk zelf nog maar.

Het water steeg tegen het vee omhoog.
 10 De koppen groeiden van geluid en dood.
 Het wurgde zich; de balg ondersteboven.
 Kippen vlogen als sneeuw de golven over.

Padvindders vonden later, vals en droog,
 katten in bomen; een portret, een brood.

[995] Chauffeur^(aant.)

Het tweede meisje gaat met de chauffeur.
 In gala stelt de kerel niet teleur.
 Gezeten als een god onder de goôn
 achter het stuurrad, legt hij zijn geboôn
 5 met richtingwijzers op aan het verkeer
 naar eigen souvereine willekeur,
 verheven boven noodlot en malheur.

Zonder livrei een bleke souteneur,
 valt-ie bij de omgeving uit de toon.
 10 Mozes in burger. Doet mij te gewoon.
 Wat weet ik eigenlijk van zo'n sinjeur
 dan uit de advertentie: Net persoon,
 PvdA, EHBO -? Niet meer.

Drees en trawanten zorgen voor pensioen.
 15 Daar moeten ook de mijnen het mee doen.
 Hoe kom je anders rond met goed fatsoen?

Al stam ik af van Jan van Schaffelaar,
 ik kan hoog springen of laag springen, maar
 de fiscus vreet me op met huid en haar.

[996] Tweede meisje^(aant.)

Het tweede meisje gaat met de chauffeur.
 Het nihil obstat gaf de schutspatroom.
 Haar wangen kleuren als een bellefleur.
 Zij ruikt naar kruizemunt en duizendschoon.

- 5 Vaak, bij het uitbetalen van het loon,
 staan ze te stoeien in de tussendeur.

- Zij trouwen straks in alle eer en deugd.
 Dat doet een dominee uit 't dorpje hier.
 Versierde zwepen, rijtuig en koetsier,
 10 daar heeft ze zich van jongs af op verheugd.

De Godspenning heeft haar geluk gebracht.
 't Jus primae noctis is niet meer van kracht.
 A la bonne heure. Ik ben geen dertiger.

- En voor een bastaard staan de borden er.
 15 Daarom wens ik ze samen veel plezier
 onder het alziend oog en goede nacht.

[997] Sluitrede^(aant.)

- Vannacht liep ik nog eens tegen u aan;
 hetgeen een doodenkele keer gebeurt.
 Deze premissen, die op schildwacht staan,
 zelfstandig op hun basis weergekeerd,
 5 hebben het achteraf geverifieerd.

- Zinsnede, aan de waarheid toegedaan,
 dat wij als bloemen waren opgefleurd
 en niet meer uit elkander zijn gegaan,
 ontving zijn onafhankelijk bestaan;
 10 infinitief, in u verdisconteerd.

Het vliegtuig schrijft onhoorbaar langs de lucht
 abstracte tekeningen. Condensgas
 komt er met spanningslijnen bij te pas.
 Daartussen slaat het rose op de vlucht:

- 15 oneindigheid in spinneweb gevangen;
 een bruidssluier over u heen gehangen.

[998] Hyade^(aant.)

Een stoet van aanbeeldwolken brengt de stille
middag tot macht. Het norske dennenbos
gaat over stag. Het maakt zich nog niet los;
zou evenzeer de andere kant op willen.

5 Wind wervelt. Adem stokt. Hefbomen tillen
u uit onwrikbaarheden, hoos en hars.
Gij staat op eigen benen na te trillen.
De vijver kantelt in zijn schommeldoos
en heeft u vrijgelaten voor altoos.

10 Figuur in de gezichtslaan wordt een streep,
de spijlen van het inrijhek gelijk.

Een auto stopt. Gij lift. Vaarwel. Uw hand
duidelijk als een dubbeltje op z'n kant.

Vaarwel en au revoir voor deze keer,
15 die God u geeft, mompelt de oude heer.

[966B] Nebo^(aant.)

Morendo met de goederentreinen ver
achter de bergen en het landgoed meer
onteigend voelen worden, elke keer
definitiever aan het wanbeheer

5 onttrokken door het rijk; de wildbaan leeg.
Landmeters in d'oranjerie. Ik kreeg
wegwerkers in het poortgebouw; en zweeg.
Ik breng u met geen woorden meer te weeg.

Naarmate mijn gedachten u vermalen,
10 breken de nachten uit hun lange spleten
en komt een ijlte in mijn ogen staan.

Verbouwereerd zie ik de sterren stralen
op landen van belofte, ongemeten,
en wil zonder verwijl naar binnen gaan.

[999] Refractie^(aant.)

Complementair is het de vaste som
van toen het eenmaal tussen ons begon,
die mij bepaalt in wisselende vorm,
tegenover de veelheid polynorm.

5 Kleiner en groter lijken aan de vis,
waarmee het onder water idem is;
verloren en gevonden op de gis;
luchtspiegeling boven de reizigers.

Eerste kwartier, de voorkant van de maan,
10 nam het doorlopend schijngestalte aan.

Zich door de middelstof bestendigen;
verinnigen en veruitwendigen,

en zo hetzelfde blijven met u mee,
ondanks de dagelijkse dwarsdoorsnee.

[1000] Theater^(aant.)

Gij kunt op een toneel naar voren treden
en doen alsof. Er zijn zo lang het duurt
planken geschoven pal tegen het heden.
Felle schijnwerper houdt u vast en vuurt

5 aan tot prestatie van uzelf. Gij stuurt
het diamanten oog naar boven en beneden
de ganse zaal door, waar ik zit gemuurd
met onbekenden uit de wereldsteden.

Ik heb voor vier gulden een plaats gehuurd
10 en kan twee uur aan ons alleen besteden,
dood en vereeuwigd door u aangetrokken
tot in de nok de rijen ledepoppen,
engelenbak waar ze onkenbaar proppen.

Avond aan avond is het uitverkocht.
15 Een derde heeft mijn plek al opgezocht.

Wie zou het zijn, heb ik nog wel gedacht,
die na de voorstelling werd opgewacht
bij de artisteningang, middernacht?

[1001] Rochade^(aant.)

De dag schiet vol aparte ogenblikken
 uit uren bij u doorgebracht. De tijd
 kan u alleen aan mijn opwachting kwijt
 en penetreert het heden met valstrikken;

5 gaat op een zijdeur van de ruimte tikken,
 die 'k door de perspectief niet onderscheid,
 om zich uw stip opnieuw te onderschikken
 zodra ge aan het licht gekomen zijt.

De modehuizen staan wagenwijd open
 10 en ook de kerken kunt ge binnenlopen.

Precisiesenen interveniëren
 wanneer de dode punten u passeren.

Politie geeft een stopsignaal; beduidt.
 De zebrastrepen schaken u vooruit.

[1002] Zonneleen^(aant.)

Het najaarsgoud is uitgebroken tegen
 het hemelblauw. Een middeleeuw begint.
 Ik ga te paard over de bronzen wegen
 en denk dat ik u eenmaal wedervind.

5 Gestoken in het harnas en gezind
 tot kruistocht, met de pauselijke zegen,
 is mij aan huis en hof niets meer gelegen;
 rij ik door deze stilte van een kind.

Voor hen die achterblijven werd ik al
 10 initiaal. 's Winters zullen ze lezen
 over ridders, getreden in het krijt.

Ik echter, onder het vergrootglas tijd,
 ben uit de dode letter opgerezen.
 Het dorre blad krijgt een metalen schal.

[1003] Microcopie^(aant.)

Er is naar u geen vingerwijzing meer
 dan door mij heen. Gij meet u af aan mijn
 belevenissen, langs de rechte lijn
 die ons verbinden bleef uit het weleer,
 5 al wordt een meter in uw richting klein,
 door Einstein voor het eerst geconstateerd.

De nadering van dame of meneer
 op de momenten dat ik juist verschijn,
 valt waar te nemen tegen het gordijn
 10 gehangen in de breedte van 't verkeer.
 De heer beweert er nog te moeten zijn.
 De dame zet haar koffers even neer.

Gebeurtenissen krijgen bas-relief
 aan openbare wegen. De stations
 15 communiceren in drukke perrons
 extatisch voor de goudpet van de chef.

Hoofdconducteurs met rooie banden om
 sluiten de deuren. Fluiten. Het is om.
 Buiten de kap trekken de spoorrails krom.

[1004] Rollend materieel^(aant.)

Reizende op u aan ben ik per trein.
 Komen en gaan hebben elkaar gevonden.
 Ik word door ijzer met het doel verbonden
 en de beweegreden moet daar al zijn.

5 Zodoende kan ik voor het raampje mijn
 aandacht bepalen bij het grote wonder
 der vele schijnbewegingen, waarzonder
 ik trouwens nimmer zou vertrokken zijn.

Woonsteden balanceren om een spil,
 10 die zich verzet waarheen mijn oog het wil.

Seinwachtershuisjes dobbelen voorbij;
 de teerling van de spoorwegmaatschappij.

Tegen de horizon schuiven de bossen
 alvast naar voren om u in te lossen.

[1005] Oreade^(aant.)

Een oreade, bergen, die ik ken,
bevindt zich in uw binnenste van goud.
Gisteren reed ik in het Zwarte Woud
met voorgevoelens door de nevelen.

- 5 Dan opende zich Zwitserland, lag oud
een zilverveld over uw kegelen
de ongenaakbaarheid te zegelen
van wie ge voor mij opgesloten houdt.

- De weg verdwijnt achter een kartelrand
10 en stippelt nog aan uw benedenkant.
Langs onder moet ik wezen: via holen
voorvaderbeenderen, schatten gestolen,
de draak verslaan met harde hyperbolen,
en trappen op tot bij uw zwaartepunt;
15 indien de elfenkoning het vergunt.

[1006] Ultra montes^(aant.)

Ik rijd weer aan de voet van het heelal
en kan u aan de bovenkant bereiken.
Als een forel tegen de waterval
springen de haarspeldbochten uit het dal.

- 5 Hand over hand moeten de hoogten wijken.
Een speelgoedwereld ligt ons na te kijken
tot het verglimt. De kronkels worden smal.
Wij rollen op het platform als een bal.

- Hard staat de tijd met grote stiltemonden
10 het eind aan het beginsel te verkonden.
Wezens van lucht reidansen in graniet
en omgekeerd; stof die de geest ontbiedt
en andersom. Blindstenen vogels zweven
over mijn haar; uit de zondvloed gebleven
15 en landen niet. Onder handhoge hemel
gaat door het naaldenoog dezelfde kemel.

[1007] Isotopen ^(aant.)

Kettingreacties hebben u gespleten.
Uw plaatsen trekken weg uit mijn gemoed.
Wat overblijft, een onbestemde moet,
heeft daar van de geboorte af gezeten.

5 Vacantieganger, vreemdeling op heden,
zwerf ik door Afrika en maak het goed
schrijf ik naar huis, waar niemand iets vermoedt.
In de praktijk is iemand gauw vergeten.

't Voornaamste is mijzelf hier kwijt te raken;
10 in de woestijn me eindelijk uitbraken;
een ander worden, van zijn vlees en bloed,
pas, portefeuille, pak, horloge, hoed,
stropdas, bretels, lakschoenen, ondergoed,
en zand er over; tot ik voor zijn zaken
15 een witte stad bereik en zonder wraken
u in de hal van het hotel begroet.

[1008] Huisbewaarder^(aant.)

De huisbewaarder van het hol kasteel
 - de adel zit op flatjes in de stad
 zolang de staat zich aan hun bloed bezat,
 het blauwe, dat ik rechtens met ze deel -

5 de huisbewaarder hokt voor evenveel
 als mol in 't souterrain. Boven hem staat
 de doem van zestig kamers. Grauw en geel
 beschimmelt in de hal het tafereel
 'de wilde jacht' waarover ik het had.

10 's Nachts daalt een vrouwenschim de trappen neer,
 bekijkt nauwkeurig ieder onderdeel
 en lost volledig op in het geheel.
 Onder de hoezen giegelt meubilair.
 Ik hoor een jachthoorn achter het paneel.

15 Het is een haan die kraait; een haan van keel.

Spookhuizen staan langs stille weteringen,
 hun dode ogen binnenwaarts gekeerd;
 tot conferentieoord gedegradeerd
 voor volksdans en wereldverbeteringen.

20 Had ik het mijne toch bijtijds verkocht
 en in Amerika m'n heil gezocht.

[1009] Mon trésor^(aant.)

De groene duiventil voor 'Mon trésor',
 op hoge palen in het land gezet
 - sinds jaren door geen duiven meer bezet -
 wandelt nog laat, als niemand op hem let,
 5 de rijksweg uit. Zijn poten stoten schor
 tegen de straatstenen. Hij gaat naar Cor,
 de nieuwe bouwkeet, waar een wegennet
 wordt aangelegd; verkneukelt zich van pret.
 De lampen gaan al uit, dat zit wel snor.
 10 Over een uurtje geeft-ie 'm van jet.

't Is anders elke keer een hele sjour
 tot aan de stadsrand. Hij vertraagt zijn tred
 en loert in bovenhuizen door het hor.
 Vrouwen verrijzen naakt uit hun corset;
 15 staan voor de spiegel: dubbel opgelet.
 Over zijn bast schittert een blauw fosfor.
 Inklimming is verboden bij de wet.
 Diep in zijn corpus resoneert een knor.
 Affijn, de meesten zijn hem ook te vet.
 20 Dan moet het maar weer in de kou met Cor
 tussen de steigerpalen, zonder bed.

Zij paren tot de morgen hen verrast.
 Hout zit op hout, ijzer aan ijzer vast.
 Een plank schiet los, die uit zijn naden barst.
 25 Carpe noctem, het koste wat het kost.

envoi

Vroege dienstmeisjes fietsen al naar 't werk.
 Hij denkt: weer als de bliksem op mijn post,
 voordat Baron van Beukelaar het merkt;
 want die is binnen met de dageraad.
 30 De Barones weet van de prins geen kwaad.

[1010-1013] Ballade van de tijd**[1010] Memorandum^(aant.)**

Punt waar de nacht zijn rooster opendoet:
 een put met roet en kabbelende slijken.
 Maar u regel na regel weer bereiken,
 als treden van een ladder voor mijn voet.

- 5 Onder het klimmen naar de bodem kijken,
 hoe zich de spiegel in het donker spoedt.
 Me langs de stenen wand voelen ontwijken.
 Staan op de rand vol nieuwe overmoed.

- Het zonlicht binnen de zoveelste keer,
 10 heb ik vandaag een andere datum voor,
 in een dagboek geschreven en vergeten.

Nergens te achterhalen in 't weleer,
 ga ik tussen de middag bij u eten,
 gewoon een heer die komt van zijn kantoor.

[1011] Tête à tête^(aant.)

Bij het weerzien valt niets aan je te merken
 van misverstand. Wij gaan de kamer in.
 Elk ander feit houdt zijn voetstappen in.
 Dan sluiten zich de deuren als grafzerken.

- 5 Je was, voordat ik kwam, aan het handwerken.
 Er ligt van een pullover het begin.
 Je houdt het stuk omhoog onder je kin.
 Of het er, dacht ik, op begint te lijken?

- De burens tegenover knikken ons
 10 vriendelijk toe. Wij, van gedreven brons,
 zitten aan tafel, druk gesticulerend,
 het ene woord het andere proberend.

Het dia-positieve cirkelt juist
 tegen de wijzerplaat. De leiding suist.

[1012] Dies irae^(aant.)

Zo gauw ik weg moet is het niet meer goed.
De maaltijd brokkelt af, muren ontwrachten
tot in hun wortels en mij staat te duchten,
dat ik de tijd van Pontiac ontmoet.

5 Gedaantes trekken voort, een lange stoet;
het stempel van de dood op hun gezichten.
Uit hoge megafoons klinken berichten
waar elk zijn meervoud achterlaten moet.

Vijfuurgevoel, een soort examenvrees,
10 maakt in het huis onderafkoeling gaande;
een paralyse onze stemmen hees.
Het oordeel groeit en wij bevroren staande.

Diep in de bouwput steunt nog het beschot
primordiaal op centimeters God.

[1013] 0.00^(aant.)

Het groot horloge is al in de straat.
Rechtstandig op een auto aangebracht,
schuift het vooruit en vult de hele schacht;
convexe cijfers op zijn bol gelaat.

5 De afgod lacht. Uurwerken leven zacht
in vestzakken, aan polsen en gewaad;
aan gevels, tegen torens, in de maat
met deze vader die ze onderbracht.

Hij drukt de menigte voorzichtig plat,
10 bang als hij is zijn kinderen te kneuzen.
De mensen moeten in het schema passen.

Mogen zij ook op snipperdagen vlassen
om in andermans woning rond te neuzen:
op alle uren rijdt hij door de stad.

[1014] Drieluikje voor Jany^(aant.)**I**

Leeuw van oud licht onder de fabeldieren,
zit hij zijn goud verjaringsfeest te vieren.
Wat zouden uur en feit. Ver over zee
houdt een gevleugelde hem in de kieren.

II

Ik liep met een collega achter hem.
Hij taalde niet naar ons. 't Elysium
lag voor hem uit. Over de lage duinen
zagen en wenkten de gebroeders hem.

III

God, die in één van zijn gedichten zei:
... nu blijven / zij beiden weer bij mij,
zal eenmaal zeggen: daar is Roland Holst.
Vindt hij het hier niet op z'n allervolst?

[604B] Papyroline^(aant.)

- Zij stond voor een krant, waar ik nog bij kon
in de droom met mijn hand, en een zucht van vrijdom
slaakte haar mond tegen mijn mond,
toen ik hem wegnam, voor zij het vond.
- 5 Is zij gestorven? Is dit een grond
om te geloven de dingen uit boeken:
hoe onze geliefden lopen te zoeken
en het papier van hun dood verlaten,
om ons te vinden in avondstraten,
- 10 waar nog opnieuw van de trein wordt gehaald,
het bijeenzijn als vorige keren bepaald
door een liefdebrand, zo overreëel,
dat ik mijn eigen belevenis heel
scherp in drukletters voor me zie staan,
- 15 bewijsstuk al, met naam en toenaam;
op het andere lichaam terugvertaald
tot braille, als de ogen zijn dichtgedaan;
en bij het ontwaken terstond het woord
de plaats inneemt die het toebehoort.

[807B] Transplantatie^(aant.)

De tijd staat met u afgenomen.
 Er is geen ruimte vrijgekomen.
 Ik droom dezelfde dromen.

Uw lichaam kwam buiten het heden,
 5 maar deelt zich aan het mijne mede
 als een moment geleden.

Want ik ben door uw vlees geaderd
 en op uw tong verzadigd;
 binnen uw hoofd gemarmerd
 10 en in uw hart gehamerd;

over uw huid met honderd, honderd
 vindplaatsen uitgezonderd;
 tegen uw oor gekamerd
 en bij uw oog verzameld;

15 tussen de sterren neergeschreven,
 die boven ons verbleven.
 Het weefsel van uw leven
 slaat om de aarde heen.

Langs diepe, sterke stelen
 20 herstelt zich het gehele
 en houdt ons homogeen.

De hechtingen vergelen.
 Hetgeen had kunnen delen
 vlecht ons weer ondereen.

25 En aan de luchtkastelen,
 waarmee de wolken spelen,
 ontbreekt geen steen.

[1015] Critische massa^(aant.)

Omhelzing in het zwart bij het passeren.
Een onderons voor alle twee te snel.
Mijn hoed hopeloos weg. De hemel schel,
waartegen schuin de straat aan het omkeren.

- 5 Wij nochtans bij elkander persisteren
op staande voeten, als een vast bevel.
De eeuwigheid gedreven in de knel
van nu of nooit, zonder ons te verteren.

- Omdat ik u in feite pas ontdek
10 wanneer het bovenstaande zich voltrekt,
moet het een toeval blijven alles samen,
(Ik liep hier toch. De rest is ja en amen.)
dat ik u in de massa niet direct
verslijten ging voor een wildvreemde dame,
15 die verder wandelt en geen spier vertrekt.

[848D] Fall-out^(aant.)

Kaïn, vervloekt na broedermoord, terstond
 van de aardbodem, van de grond verdreven,
 die hem de vrucht des velds niet meer wou geven,
 Kaïn was bang dat doodsloeg wie hem vond.

5 Hij riep het uit: mijn zonden zijn te groot.

Maar God stelde een teken, dat geen hond
 hem aan zou raken op straffe van zeven
 keren vervloekt te worden, een verbond
 om in 't verborgen verder mee te leven.

10 Hij woont, door een Ausweis gedekt van God,
 onder het paradijs, in het land Nod.

Bekent zijn huisvrouw volgens het gebod.

Wint Henoeh. (Niet die wandelde met God
 z'n eigen dood voorbij, cherubs ten spot.

15 Dat was een neef. Van hem stamt Christus af,
 die voor ons stierf en oprees uit het graf.)

Hij bouwt Henoeh, een stad, rondom zijn lot.

Uit deze linie komt het orgel voort
 en worden voor het eerst harpen gehoord;

20 reuzen gezien; mannen van naam, Nimrod.

Totdat de zondvloed zich erover stort.

Babel en Ninevé. De spraak verwart.

[930B] Deïsme^(aant.)

De mens is voor een tijd een plaats van God.
 Houdt geen gelijktken nog iets bijeen,
 dan wordt hij afgeschreven op een steen.
 De overeenkomst lijkt te lopen tot
 5 deze voleinding, dit abrupte slot.

Want God gaat verder, zwenkend van hem heen
 in zijn miljoenen. God is nooit alleen.
 Voor gene kwam een ander weer aan bod.

Wij zijn voor hem een vol benzinevat,
 10 dat hij leeg achterlaat. Hij moet het kwijt,
 al de afval, met zijn wezen in strijd.

Sinds hij zich van de schepping onderscheidt,
 gingen wij dood en liggen langs het pad,

wanneer niet Christus, koopman in oudroest,
 15 ons juist in zo'n conditie vinden moest;
 alsof hij met de Vader had gesmoesd.

[933B] Stenografie^(aant.)

Nu gij geen ander wezen hebben kunt
 dan tegenover mij aan tafel zat
 zich punt voor punt verwijderend, zodat
 gij door de muur tot op een waas verdunt,

5 is mij het stationnaire woord misgund
 omtrent uw toestand. Alles wat ik had
 aan definitie brokkelt op het blad.

Om adequaat te blijven, hic et nunc,
 volg ik u stenografisch in het klad

10 en rekt het teken zich reikhalzend uit
 bij deze wedloop tussen taal en tijd.

Eens trekt de letter in het eindgedicht
 zijn laatste vrije ophaal om u dicht.

[940B] Buitengoed^(aant.)

- Denkend aan mijn bezitting, aan de zalen
 van zomerdag, midden de boomgehelen,
 harige ruimte waar de stammen rijzen
 in alle eeuw - a.s. kroongetuigen
- 5 van het plaatsgrijpen - en de sappen stijgen
 bij elke tel... onderverdelen
 de takken zich tot schemergrijze
 stenen verwulfsel, achterhalen
 omheiningen het homogene
- 10 van ons begin. Gij kunt er in herrijzen
 tot op uw wankelende benen
 en wandelen daarhenen;
 neerzitten in priëlen,
 de vogels horen kwelen
- 15 en uit het oog verdwalen
 langs kilometerpalen.

[947B] Stenose^(aant.)

- Er komen lege stukken in mij staan
 binnen 's levens decorverwisseling.
 Zoals de lampen worden uitgedaan
 in een lokaal, na een vergadering.
- 5 Buiten hoor ik nog wel de ander aan,
 maar ben gelijk m'n eigen sterveling;
 met in de rug het vreemde ruimteding,
 dat nu zijn ogen naar me op kan slaan.
- Vooraf bij het betreden of verlaten
- 10 der kamers, op de trap, in het portaal
 trekt een gevoel van anonimiteit
- door mijn vermogens en ik sta een tijd
 in tussendeuren voor geheime gaten.
 Momentenlang is er geen overhaal.

[953B] Ad interim^(aant.)

Tekenen aan uw wand glijden voorbij;
dezelfde mensen nog, op een afstand.
Het leven rekt zich. Kinderen hand aan hand
rijgen uw leegte door de jongste mei.

- 5 Denken aan u verliep in zand en hei;
tochten in de omgeving onderhand.
Postduiven zijn gelost, schepen verbrand.
De oudste hypothesen komen vrij.

- Ik kan een brief ontvangen en vertrek.
10 Een oproep door de radio volstaat.
Een advertentie plaatsen is genoeg.

Stel het geval dat zich bij mij vervoegt
degene, die inlichtingen verstrekt,
die leiden tot volledig resultaat.

[956B] Aquarium^(aant.)

- In het aquarium
 bewaren vissen de schijn
 zo pas geschapen te zijn;
 kabouterend om een hoek,
 5 schokschouderend op zoek.
 Gezeten aan hun middelloodlijn
 komen zij toegeschoven
 in al het ondersteboven
 van kamer en raamkozijn.
 10 Tegen de zwaartekracht in
 randen zij bovenin
 even het droge aan,
 alsof, van daar uit gezien
 en met ons oog bovendien,
 15 buren aan 't bekvechten slaan.
 Doch beide realiteiten
 zullen elkaar niet bijten.
 God scheidde water en land
 en stapte voor 't eerst aan land.
 20 Het spiegelbeeld kwam tot stand.
 Jezus liep over het water
 op een scheepje af, eeuwen later;
 een spooksel, dachten ze, staat er.
 Simon Petrus riep in de storm:
 25 Heer, indien gij het zijt,
 beveel dat ik tot u kom.
 De wonderen zijn de wereld niet uit,
 want het ging een paar stappen goed.
 Maar toen ontzonk hem de moed.
 30 Hij zakte als lood omlaag,
 greep Jezus hem niet bij de kraag.
 We zijn hier niet aan het strand.
 We zijn hier bij de interne
 vraagstukken van de moderne
 35 hydrodynamische wetten,
 die het ons voorlopig beletten.
 Dan komt het wel in de krant.
 De watervracht naar omhoog
 en de evenwichtelleboog

- 40 grondvesten iedere vis
waar deze toevallig is.
Met minder kan hij niet toe
en meer wordt hij nimmer moe
diepzinnig te verplaatsen
- 45 in een voorzichtig haasten;
een vrijheer onbetwist,
als hij niet beter wist;
de staart met zachte zwenking
aanhoudend in bedenking.
- 50 O vis waarmee het bezig is
wat ik niet heb: verheffenis
op eigen kracht en zinken
door drempels van verdrinken;
symbool van God de Zoon
- 55 om ons verdiende loon.
Door een zondvloed eenmaal gespaard,
voelen vissen zich onbezwaard.
Al dreunen straaljagers over,
zij worden geen duimbreed verschoven,
- 60 beveiligd binnen hun tover.
Aan één stuk door verkiezen
zij vlak voor hun neus precieze
punten aan doofstom glas,
kauwende op hun kiezen
- 65 of water wittebrood was;
scheelogend langs het niets;
zichzelf het enig iets;
om plotseling, zonder reden,
te vluchten uit het heden
- 70 terug naar het verleden,
weg door het weerstandloze
en doen de namiddag blozen;
het weerlichten van de geest
waarvan je in Genesis leest.

[968B] Depersonalisatie^(aant.)

Het schijnt verleden week te Amersfoort.
Een middag voor een ander; van opzij.
De zakenlui. Gewinkel zonder mij.
Het zet zich binnen stadsgezichten voort.

- 5 Een bakkersjongen in de Koppelpoort.
Iets aan de hand, is hij van de partij
en brengt een tweede bakkersjongen voort,
het fietsje echter in de kiem gesmoord.
Zo zal het zijn als ik hier niet meer rij.
- 10 Belichtingstijd. De klik wordt nooit gehoord.

Woorden buiten het mondeling op ruiten.
Mijn naam en ik gescheiden van elkaar.
Er zit al speling tussen hier en nu.

- Agenten wenken dat ik moet besluiten.
- 15 Vrachtwagens met inboedel ronken zwaar.
Ik stuur u nog vanavond het reçu.

[1016A] Anti-materie^(aant.)

- Onder de laag van het verhuurde,
in het oorspronkelijk gemuurde,
knip ik de lichten aan. Het pand
doemt voor mij op, naar alle kanten
5 intact; het toegewezen quantum
huisvesting van destijds,
zoals het uitgemeten stond
volgens de leggers bij 't kadaster:
eigendom, particuliere grond.
- 10 Van het plafond valt een stuk pleister
en het behang krult op. De beits
aan radio en tafelvlak
vertoont de wasem mijner hand,
het vloertapijt een dameshak,
15 krassen de kachelglans;
de politoer schemertoestand
tussen weefselstructuur en geest.
Deurknoppen werden sleets,
drempel en sleutelgat aftands.
- 20 Gangmatten rafelen nog steeds
bij deze stage vitusdans.
Mijn elleboog leunt in de muur.
Vingers bespelen richelstof.
Knieschijven liggen voor het vuur
25 of het de afgoden betrof.
Stoelkussens hielden vast
bekken en schouderkast.
Hoog op de tenen gaat een spoor
tussen de kamerdingen door.
- 30 Tegen het raam een pluis gevonden,
zojuist per luchtpost afgezonden.
Een blad zit omgevouwen waar
je bent gebleven in een boek.
Toen kwam er onverwacht bezoek.
- 35 Daar houdt zich de romanheld klaar
en zal ingrijpen aan het eind.
Over de rustbank mijn profiel
van achterhoofd tot hiel;
-ik, zo duidelijk omlijnd,
40 dat hij alleen hoeft op te staan
en naar de slaapvertrekken gaan
om u te vragen of het licht
uit kan, de antichambre dicht.

[1016B] Anti-materie^(aant.)

- Onder de laag van het verhuurde,
 in het oorspronkelijk gemuurde,
 knip ik de lichten aan. Het pand
 tekent zich af, naar alle kanten
- 5 intact; het toegewezen quantum
 huisvesting van destijds,
 zoals het uitgemeten stond
 binnen de leggers bij 't kadaster;
 een strook particuliere grond.
- 10 Van het plafond valt een stuk pleister,
 eens in de zoveel jaar. De beits
 aan radio en tafelvlak
 vertoont de wasem mijner hand,
 het vloertapijt een dameshak,
- 15 krassen de kachelglans;
 de politoer schemertoestand
 tussen weefselstructuur en geest.
 Handvatten zijn ontvleesd,
 drempel en sleutelgat aftands.
- 20 Gangmatten rafelen nog steeds
 bij deze starre vitusdans.
 Mijn elleboog leunt in de muur.
 Vingervallen bespelen richelstof.
 Knieschijven liggen voor het vuur
- 25 of het de afgoden betrof.
 Stoelkussens hielden vast
 bekken en schouderkast.
 Oogappel dwaalt. Een vliegtuig ronkt
 boven het theeservies, dat vonkt.
- 30 Hoog op de tenen gaat een spoor
 tussen de kamerdingen door.
 Glasachtig lichaam, okselpaar
 dobberen op de serreruit.
 Verhemelte en alfabet
- 35 roteren om elkaar.
 Roodgloeiend oor steekt uit de brief;
 het wederhoor, de vocatief.
 Keelholte, als bij toverslag,
 vol telefoon en jongste dag.
- 40 Tegen de deur een pluis gevonden,

zojuist per luchtpost afgezonden;
het eerste ruimteonderzoek.
Een blad zit omgevouwen waar
je bent in het gesloten boek.
45 Daar houden zich de helden klaar
voor de beslissing aan het eind.
Over de rustbank mijn profiel
van achterhoofd tot hiel;
min-ik, zo duidelijk omlijnd,
50 dat hij alleen hoeft op te staan
en naar de slaapvertrekken gaan
om u te vragen of het licht
uit kan, de antichambre dicht.

Appendix A

[7] ([Bij nacht] komen de vuilnismannen vegen.)^(aant.)

- (1) { Bij nacht } komen de vuilnismannen vegen.
 { Des nachts }
- (2) De ratten van de grote stad verschijnen.
- (3) { rolluiken voor de juwelierszaken }
- (4) { ^speelgoedwinkels }
 { [verplaatst naar r. (7)?] }
- (4/5)
- (5) Witte agenten stonden nog op wacht:
 { Haile Selassies met hun { dracht } verlegen }
- (6) { { pak } }
- { lange [Haile Selassies] }
- (7) De juwelierszaak enz.?

[8] ([God heeft u elke dag] voor mij vervroegd)^(aant.)

- { { God heeft u { elke } dag }
- }
- (1) { { Gij wordt { alle } } voor mij
 met } vervroegd
- { Gij hebt u dagelijks }
- (2)
- (3)
- (4) de voorjaarslanden liggen omgeploegd
- (4/5)
- (5) gezwoegd

[16] Boelhuis^(aant.)

- 1 Deurwaarder en afslager zijn gereed.
 2 Onder de hamer { spiegel } kasten
 komen
 { kussen }
 3 en eikenhouten huisraad bij de vleet.
 4 Het hele voorplein wemelt van de gasten;
 5 de buitenwereld die terstond vergeet.
 5/(6)
 (6) Op een verhoging zitten stille klerken
 (7) elk bod in koopmansboeken te noteren

[17] ([Ik laat de avond in u] overstaan)^(aant.)

- { Ik laat de avond } { in u }
 1 { De avond voelt zich } { met u } overstaan
 { bij [u] }
 2 { crediet } voor later als het zover is
 { voorschot }
 3 dat ik de vroegere verbintenis
 4 continueren kan

[18] (Het huis [draagt] weer een roos achter het oor)^(aant.)

- 1 Het huis { draagt } weer een roos
 achter het oor
 { heeft }

[19] ([De wolken staan verjaard] in het toneel)^(aant.)

- 1 { De wolken staan verjaard in het toneel }
 { Wolken verjaren }

{ { ter plaatse } }

4 { heb ik de situatie opgenomen }
{ waren de bomen ietsjes toegenomen }
5 en opgezonden

[43] (Dun glas tussen de bomen uitgespannen)^(aant.)

- 1 Dun glas tussen de bomen uitgespannen
 2 het water opgehoogd, mannen als
 bruidegommen
 3 staan in de dorpen

[44] (De stille muren van de mist verrijzen)^(aant.)

- 1 De stille muren van de mist verrijzen
 2 loodrecht op korte { van } de hoeve
 afstand
 { om }
 3 op kousenvoeten

[45] (De haringvrouw was vriendelijk vandaag)^(aant.)

- 1 De haringvrouw was vriendelijk vandaag
 2 De fietsemaker had een aantal woorden
 3 buiten het strikte aanbod en de vraag.
 4 Of wisten zij te goed hoe of het hoorde?
 4/5
 5 Het klonk in elk geval niet afgezaagd
 6 en zonk in mijn geheugen met akkoorden
 7 die ik hierbij weer op te halen waag
 { Misschien dat er een heilstaat achter }
 8 { Of er misschien een heilstaat } gloorde.
 { [Of] dat er [misschien een heilstaat] }
 8/9
 9 { Dan lekt er wel iets uit, wat anders geen }
 { gebeurde door de regen, }
 10 { kans krijgt }
 { gelegenheid vindt }

Appendix B

[I] De duidelijke Dr of Geharrewar met Zeydje^(aant.)

Mej. Ida Gerhardt schreef gedichten
over revieren van ons vaderland
en Dr Van der Zeyde in de krant:
die Achterberg is een bijzonder dichter.

- 5 Dat schreef ze om haar Ida op te richten,
die lag te bijten in het oeverzand.
Maar de commissies hebben geen verstand
en kunnen enkel misverstanden stichten.

- 10 Over niveau's gesproken: deze zijn
gelijk, zoo zegt het oude chagerijn.
Hoornik en Aafjes moesten wijzer wezen:

in plaats van op caféterrassen
hun laatste guldens te verbrassen,
liever een vers van Ida Gerhardt lezen.

Alfabetisch register van titels en beginregels

A

- Aan de morgen is nauwelijks begonnen* 500
 <Aan den dood> 108
 <Aan den regen> 90
Aan handen ingeschapen, 150
Aan het roer dien avond stond het hart 33
 Aanhalingstekens 382
 Aanspraak 305
 Aanstalte 497
 <Aanval> 175
 <Aanwezigheid> 83
 Aarde 131
 Aardrijkskunde 233
 Aarzeling 315
 Accomodatie 135
Achter de Pyreneeën hurkt het beest 353
 <Achter den dood> 109
Achter den dood verschanst 109
 <Achter het einde> 49
Achter hoge boomen kwam een 25
 Achtergebleven 48
Achternamiddag leeg en uitgeloogd 76
Achttien aminozuren waren 339
 Acoustiek 446
 Acrobate 326
 Ad interim 475, 522
 Adam 345
 Afreis 375
 <Afscheid> (*Het was een avond in de winter - vuur*) 33
 Afscheid (*Ik zie haar klein geworden schreden in de verte;*) 47
 Afscheid (*Nu het weer is bijeen gebracht;*) 309
 Afspraak (*De zomeravond en de dood zijn in de kamer*) 284
 Afspraak (*Nu de lantarens aangaan in de schemer,*) 186
 <Afvaart> 33
 Afval 310
 Ajalon 438
Al deze goederen in de doode hand: 344

Al deze zachtheid in mijn avondbed 57
Al sta ik in uw vleesch geaderd 359
Al wat nu waait is Januariwind 534
Al zijt gij in onnoembaarheid, 303
 Albast 277
Alle deurknoppen 208
 <Alleen> 84
Alles zinkt van mij af, ik draag geen wereld meer 89
Als ik aan u begin te denken, 286
Als ik de draden onderzocht, 275
Als ik de naald zet op het eboniet, 235
Als ik Jean Giono lees krijgt het leven 387
Als ik met tante op de weg loop is het net 474
Als op de 10e Mei moeders en meisjes gaan 473
Als 't opendubben van de tulpen, 15
Als vele microben op ruiten en ramen 293
Alsof ik nimmer bij u sliep, 137
 Altijd maar door... 11
 Aluminium 264
 <Ambacht> 101
Ambacht achter oogleden 101
 Ambtman 194
 Amethyst 370
 Anaconda 499
 Angriff 175
 Anjers 287
 Anti-materie 526, 527
 Apostrophen 421
 Aquarium 478, 523
Aquarium van licht 270
 <Arbeidsvermogen van beweging> 209
 Arbeidsvermogen van plaats 265
 Arceering 316
 Arenden 286
Arnte, die over is: 310
 Asbelt 392
 Asbest 277
 <Asyl> 201, 213, 214, 294
 <Asyl I> 220
 <Asyl II> 214
 <Asyl III> 229
 <Asyl IV> 233

Atoombom 369
 Aureool 307
 Aurora 462
 Auschwitz 355
 Autisme 447
 Autoclaaf 420
 Autodroom 360
 <Autografie> 449
 Autogram 306
 Avond (*Duldig staan in avondgrijzen*) 6
 Avond (*Gij brandt in wolken op tegen het westen*) 410
 Avond (*Het licht pulpt op de boomen,*) 16
 Avond van schapevacht en pauwenogen 445
 Avondhemel, toegegrendelde geheimen 76
 Avondkerk 5
 Avondmaal 331

B

Baaierd 187
 Baarmoeder 280
 Backward 255
 Baedeker 459
 Bakeliet 279
 Balans 177
 Ballade van de gasfitter I 425, 431
 Ballade van de gasfitter II 425, 431
 Ballade van de gasfitter III 426, 432
 Ballade van de gasfitter IV 426, 432
 Ballade van de gasfitter V 427, 433
 Ballade van de gasfitter VI 427, 433
 Ballade van de gasfitter VII 428, 434
 Ballade van de gasfitter VIII 428, 434
 Ballade van de gasfitter IX 429, 435
 Ballade van de gasfitter X (*Op elke drempel staat een flatbewoner*) 429
 Ballade van de gasfitter X (*Van alle kamers gaan de deuren open*) 435
 Ballade van de gasfitter XI (*De gasfabrieken draaien op hun as*) 436
 Ballade van de gasfitter XI (*Na jaar en dag hervinden wij de fitter*) 430
 Ballade van de gasfitter XII (*Het hoofdbestuur van 't christelijk vakverbond*)
 436
 Ballade van de gasfitter XII (*In 't eind sloten zijn ogen zich voorgoed*) 430
 Ballade van de gasfitter XIII 437
 Ballade van de gasfitter XIV 437
 Ballade van de tijd 514, 515

Ballade van de winkelbediende I 415
 Ballade van de winkelbediende II 415
 Ballade van de winkelbediende III 416
 Ban 379
 Bazalt 281
 Beau lieu 493
 Bede 133
Beelden van Zadkine stonden moeders daar 504
 Begrafenis op Westduin 451
 Bekeering (*God scherpt zijn wet op deze steen,*) 233
 <Bekeering> (*Gij hebt het hoog geheim doorbroken, Heere Jezus,*) 233
 <Bekeering I> 233
 <Bekeering II> 233
Bekend geraakt bij honderdduizend man, 480
 Beklemrecht 344
 <Belijdenis> 65
 <Bendien> 293
Benjamin Franklin-hoofd. Braamzwarte oogen 193
Bergwandbewoners met rotskiezelogen, 409
 'Beumer & Co.' 124
 <Bevrediging> 55
Bevroren zomeravond uit de bus 422
 <Bezinning> (*De dingen zijn nu zoo dichtbij dat ik*) 86
 Bezinning (*Heen zijn, vers worden en verblijven*) 118
Binnen de engelen, een wolk aaneen, 448
Binnen het stugge duister van den dood 116
Binnen u, o lied, kan het niet hinderen, 213
 Binnenhuisarchitectuur 173
 Blauw 276
Blauwe toornruit, waar 'k u dood in sla 461
 Bloed 100
Bloed, drinkplaats van engelen en hinden 100
 <Bloedgehalte> 208
 Bloedwraak 402
 Bloei (*En het gras lispelt naast het gras*) 258
 <Bloei> (*Ik bloei van binnen met de dood tot bloem,*) 84
 Bloei (*Vogels blijven ontwaken*) 145
Bloeiende anjelieren in de nacht 287
 Bloem 269
 Bloemen 100
Bloemen, waarin wij bloeien zonder bodem, 100
 Blokkeering 356

Blijf in mijn oogen, die u zien, gelooven 116
 Boelhuis 536
 Bolero van Ravel 121
 Bolwerk 126
Bomen die buiten zijn, een nacht vol blad 447
Bomen, die uit het beeld bestaan, 404
Bomen [stonden] het water in te spoken 543
Borsten rijzen als sterren in 261
Boven dit eindeloos moeras: 121
 <Branding> 221
 Brei 277
 <Bron> 211
 Brons 268
 <Brood en spelen> 467
 Brood en stenen 467
Bruid van den dood, gij zijt geschonken 248
 Bruidegom 365
 Bruidslied 248
 Bruiloft 381
 Bruiloftslied 149
Buiten valt zijdeachtig licht naar binnen 497
 Buitengoed 468, 521
 Burcht 267
Bij een zondagnamiddagwandeling 493
Bij het verlaten luisteren naar radio beneden mij 59
Bij het weerzien valt niets aan je te merken 514
[Bij nacht] komen de vuilnismannen vegen 533
Bij perioden was hij demon en weer dichter 87
Bij 't krieken van de dageraad op pad, 428, 434
Bijeen te dichten, woord na woord, 314
 <Bijenkorf> 453

C

Camera Obscura 302
 Cartering 417
 Cartografie 327
 Castrup 374
 Cataclysme 481
 Cel 201
 Cellophaan 270
 Celluloid 280
 <Centrifuge> 209

Chanson triste 205
 Chaos 142
 Chauffeur 504
 <Cherubijn> 245
 Chrysoliet 409
 Cirkel 123
Citroenen uitzicht in de gele tram 242
 Clair-obscur 443
 Claude Monet 311
 Close-up 254
 Code 330
 Code civile 243
 <Cogito ergo sum> 343
 Columbus I 172
 Columbus II 172
Complementair is het de vaste som 507
 Complementariteit I 336
 Complementariteit II 336
 Complementariteit III 337
 Complementariteit IV 337
 Comptabiliteit 461
 Concave 327
 Conjugatie 446
 Conserven 322
 Constante 298
 Contact 123
 Continuïteit 321
 Contract 120
 Contrapunt 443
 Convexe 323
 Corrosie 253
 Creatie 332
 Crêpe 278
 Critische massa 518
 Cross-country 500
 Cumuli 448

D

Daar in de blauwe lucht 8
 Daemon 244
Dag, laat mij over aan de nacht 469
 Dagboek 295

Daggelder 442
 <Daimon> 244
 Damascus 329
Dan ben je bijna een bol 326
Dan, op klaarlichte dag bij u aan 't werk, 425, 431
 <Danaïde> 221
 Danaïde van Rodin 221
Dans (De blanke vloeren van den morgen drijven) 249
Dans (Ik blijf u binnen mij bereiken) 144
Dat het hier dag zal worden zonder mij... 375
Dat nimmermeer de dag ontvonke: 286
 Dauw 19
Dauw legert om het huis de ganse nacht 539
De aarde draait met uw graf om haar as 123
De armen hangen als lianen neer 193
De avond heeft een achtergrond van groen 470
De avond houdt de lauwe vlag 48
De avond krijgt metaal om zich te sluiten 484
De avond laat zich met mij in 169
De avond ligt in flessengroen gesloten 372
De avond overmant uw dood 217
De avond valt grondzwart onder de sterren, 58
De avonden gaan in u neer 161
De bergen dalen bij mij in met treden, 443
De bevende binnenkomst 221
De binnenzoomen van den dood 206
De blanke vloeren van den morgen drijven 249
De blikken van voorbijgangers braveren 455
De bloemen van uw leven bloeien nog 269
De bomen waren tot een staalgravure 403
 De bruid zingt 74
De buitenmuren van uw dood verrezen 341
De circulatie van uw roerend goed 356
De collaborateurs, de snorkers van vandaag, 473
De dag heeft in de verte aan u deel 424
De dag is als een lei, dof en gewoon 531
De dag is buiten u begonnen 205
De dag schiet vol aparte ogenblikken 508
De dagen gaan uit u verloren, 172
De dagen hebben bladeren gekregen 299
De deur had geen geluid gegeven; 178
 De dichter is een koe 99

De diepten van de warenhuizen in 452
De dikke dronken zwermen van gevoelen 346
De dingen hebben een naamgenoot 324
De dingen komen nu vertrouwlijk bij de sérre: 315
De dingen zijn nu zoo dichtbij dat ik 86
De donkere morgenregens 106
De dood brandt u uiteen 220
De dood deed ons uiteen 392
De dood is om, gij buigt 326
De dood laat geen gedicht meer toe 107
De dood schokt zijn kristallen in mij vast 256
De doode regen heeft de plaatsen aangetast, 56
De doove wind staat om de blinde muren 40
De droeve dag nog nauw geboren 9
De dubbelzinnigheden, 300
De duidelijke dr of Geharrewar met Zeydje 547
De engelen hebben zich aan u gehecht 287
De gang naar 't graf is zoo langzaam, 11
De gasfabrieken draaien op hun as 436
De gek en de spiegel 97
De gouden morgen waast tot werkelijkheid 400
De groene duiventil voor 'Mon trésor', 513
De grond heeft droom gehouden waar gij ligt 337
De gruwelen van Dachau hangen tegen 390
De hanen kraaien onraad, simultaan 408
De haringvrouw was vriendelijk vandaag 544
De helling schuift met bloemkastelen dicht 420
De hemelen houden mijn gelaat geloken, 54
De herfst wordt weer met boomen geel en rood; 339
De holle vaten van het najaar klinken 537
De honden in mijn hoofd 223
De huisbewaarder van het hol kasteel 512
De huizen staan zo doodstil thuis 395
De huizen staan zoo doodstil thuis 64
De kamer kraakt met kreten in het hout 362
De kelder van de morgen ingedaald, 455
De kerken ochtend bouwt 280
De klok regeert de kamer 34
De klok verheft en daalt 243
De koudepunten van uw dood 232
De krachten, vrijgekomen met uw dood: 343
De lagen van uw huid 318

De lauwe visschen van de warme morgen 357
De lente en de dood gaan saam 30
De levenskracht die gij eenmaal bezat 330
De liefde 13
De Liefde komt mij ingehouden nader 12
De maan heeft u vannacht bekend gemaakt 407
De maan heeft u vannacht bestraald 187
De maan houdt u omhoog 279
De mantel dood is om mij heen 120
De mens is voor een tijd een plaats van God 460, 520
De middag maakt een blauwdruk van de stad 458
De morgen heeft vaste onderdeelen 211
De morgenmerel gorgelt 241
De morgens stonden hecht 145
De nacht doet nog geen oogen dicht 267
De nacht is in de hond en in het huis 417
De nacht liet het verlies in droom genezen 132
De nacht wordt transparant als een septembermiddag 91
De nachten doen u langzaam in elkaar, 442
De naden der natuur komen weer bloot 535
De nederige dagen van November 477
De ogen glanzen en de wangen gloeien 452
De oogen, uitgezien, zijn hard en bitter 89
De radio-engelen zingen 283
De regen deelt het donker hart 29
De reiger 8
De rubber van uw leven rekt zich uit 323
De ruilverkaveling [heeft] aangevangen 541
De ruimte, die u verliet, 212
De schemer tekent u ten voeten uit 469
De schemer valt als grond 296
<De slag> 32
<De slaper en de dood> 38
De sneeuw daalt in uw schedel neer: 281
De sneeuw voedt het plafond met wit, 407
De spoorbaan langs, onder het viaduct 352
De stad 97
De stad is overvol van uw microben 291
De stad staart in de stad 97
De steendeuk zit nog in de vloer 438
De steenen merken u van deze straat 320
De stille motten hangen om de lamp 414

- De stille muren van de mist verrijzen* 544
De stilte staat geheiningd [door u heen] 537
De stilte staat geschilderd in de straat 454
De stormen nemen toe, de avond 48
De straten doen zich voor, 192
De straten zwierven met het sneeuwen mede, 46
De strenge grenzen van den dood 246
De torens hadden een stilheid bereikt 50
De tranen over Gerard Temme zijn 439
De tuinbaas, met zijn valse bakkebaarden 492
De tijd hangt naar u toe 320
De tijd staat met u afgenomen 517
De tijd vouwt u naar binnen 279
De verdronkenen (Hun hoofden hebben zij bijeengelegd) 73
De verdronkenen (Misschien zijn ze niet meer voorgoed verdronken,) 159
De verlaten reiziger 9
De verlaten reiziger 9
De verloren zoon 69
de 4 is vierkant manlijk 231
De vliegende Hollander 192
De vroegte van mijn leven, die ik wedervind 78
De vruchten in de hof hadden zich stil bezonnen 77
De wateromval bruist 241
De weg is ochtenddicht. Mijn fiets rijdt snel 365
De wegen liggen in een reis. Wij gaan 438
De wereld houdt met u bemoeienissen 441
De wereld is vergaan 34
De wereld over mijn jeugd gaat weer dicht 542
De wereld wordt van binnen een meloen 403
 <De wil der wegen> 51
De wind en haar kleeren lagen nog saam 49
De wind heeft het leed vernield 315
De wind heeft zich verkoren 197
De wind in de winterhagen 169
De wind is deze nacht weer lang, 257
De wind laat in mij leeg 325
De wind laat in zichzelf binnen 119
De wind lacht... 7
De wind staat in de eiken als een zee 371
De wind vertelt het zonder het te weten 355
De wind waait, wijd 7
De witte boomen van het paradijs 306

De witte tocht 41
De wolken hangen in een net van licht 377
[De wolken staan verjaard] in het toneel 536
De woorden, die ik nodig heb 261
De wijlen dat zij het verkoos 111
De zaterdag staat nog helemaal open 542
De zomeravond en de dood zijn in de kamer 284
De zomerwind verwekt u uit het niet, 280
De zomerwijn klimt in de beken en de boomen, 78
De zon hangt [portretten aan de bomen] 537
 De zwijgende rivier 11
 December 166
Deez' klok, die tijden mat in kleine meting, 14
 Deïsme 460, 520
 Déjà-vu 424
 Delphi 184
 Democraat 362
Den Haag, stad, boordevol Bordewijk 458
Den rooien loozer van mijn zaad 19
Denkend aan mijn bezitting, aan de zalen 521
 <Densiteit> 210
 <Deoïde> 330
 Depersonalisatie 486, 525
Des morgens kruipt een beest van vrees 110
 Descartes 343
 <Deur> 225
Deurwaarder en afslager zijn gereed 536
 Devaluatie 342
Deze mensen hebben een rust bereikt, 67
 <Deze morgen...> 110
Deze nachtregelelen zijn voor u, 59
 Diagnose 315
 Dialoog 142
 Diana 490
 Diaspora 303
Dicht bij de dingen die u kennen 159
 Dichter 141
Dichtgemetseld in mist zijn de vogezen 538
 Dichtkunst 346
Die kalmte sloeg mijn oogen dicht 52
Die morgen, door het land van Jeanne d'Arc, 409
Die nacht kwam ik alleen nog maar te weten, 427, 433

Die van het lichaam niet meer weet, 306
 Dief 362
Dien avond kwam ik later dan gewoonlijk 170
Dien dooden zomeravond aan het raam, 74
Dien nacht stonden machines in het donker 90
Diep in de deken van de tijd 292
Diep in de kelders van het onbekende 420
Diep in de middag wordt het licht secuur 440
Diep [vat van honig] de herinnering 537
 Diepgang 311
 Dies irae 515
Dingen die weggeworpen zijn, te oud 392
 Directeur (*Gij telt*) 294
 <Directeur> (*Vanmorgen heb ik hem zien fietsen door de lanen*) 239
 Distantie 250
 Distillatie 250
Dit is de idylle van het nichtje op bezoek: 79
Dit is de ruimte rond 242
Dit is de winter doodstil in elkaar 290
Dit is het blinkend lopen 51
Dit is het leven, veilig en voldaan 365
Dit is het verst gegevene van u: 132
Dit is uw aarde: 131
Dit van u afgestroopt heelal 281
Dit wordt niet meer door u gehoord: 117
Dit zijn de herfstten met de lange grassen 258
 <Dodenherdenking I> 473
 <Dodenherdenking II> 473
 Don Quichot 174
Donker op donker lig ik opgetast 76
Donkere schilderijen van de nacht 443
 Dood 12
Dood in, dood uit verspil ik u 191
Dood, in mijn donker drijven 163
 Dood paard 196
 Doodbeeld 354
 Doodbloei 122
Doode, gij zijt verdeeld 305
Doode, ik ben bedorven 170
Doode, van lichaamswege 181
 <Doodendans> 107
 <Doodenwacht> 56

Doodlied (*Bijeen te dichten, woord na woord,*) 314
 Doodlied (*Lied van den dood,*) 136
Doodovertroffen staan de nachtbomen 419
 Dooi 186
Dooiwater in de Mei 331
Door de kieren van de morgendeuren 187
Door een chauffeur omver gereden 64
Door eenzaamheden in woestijn herschappen, 351
 Doornroosje 335
Doozen van voor uw dood 236
 Dorp (*De wateromval bruist*) 241
 Dorp (*Ik wandel op een ansichtkaart*) 351
 Dossier 266
 Draaiboek 485
 Draaideur 363
 Dracht 287
 Drieluikje voor Jany 516
 <Drievoudig verbond> 26
 Dronken nachtliedje 64, 395
 <Droom> 109
 <Droomballade> 53
 <Droomgebruik> 218
 <Droomgericht> 34
 Droomlot 418
 Droomschuim 195
Droomschuim was deze nacht 195
 Druïde 185
 Dryade 489
 <Du vieux Doelen> 455
 Dualis 285
 Duel 307
Duistere cijfers in zijn brilleglazen, 492
Duldig staan in avondgrijzen 6
Dun glas tussen de bomen uitgespannen 544
 Duur 148
Dwalend onweidelijk door bos en beemd, 500
 Dwingelo 496

E

Ebenhaëzer 482
 Ectoplasma 370
 <Eelco> 354

Een brakke droom vannacht: je nichtje had omstandig 147
Een bijna blind verleefd gedacht 119
Een, die zichzelf niet meer bezit, 217
Een doelgehouden immerheid 298
Een dorpsstraat in de middag, wezenloos 463
Een engel, die de aarde niet meer ziet, 223
Een gele achterstand van licht 185
Een gloed, die rozerood 278
Een hemel uit de tijd der romantiek, 481
Een hoge, harde loop over de steenen 361
Een kamer in de maan 268
Een kou die mij herinnert dat ik niet zal sterven, 60
Een lichaam, blind van slaap, 236
Een lichaam door geen lied te deren 260
Een lichaam, liggend in de najaren 69
Een mist om te bezitten, 276
Een naam van iemand die niet meer bestaat 373
Een nieuwe stof is uit uw dood ontstaan, 250
Een oreade, bergen, die ik ken, 510
Een oud en donker schilderij 49
Een schuine muur van sneeuwen 50
Een stoet van aanbeeldwolken brengt de stille 506
 I³ 323
Een uitgeput geheim 126
Een vereenzelviging van taal en dood 182
Een weeke maan, bijna om uit te wisschen, 311
Een witte nevel hangt boven het veld 501
Een zoet ontsteld zijn dagelijks, 189
Een zonneschimmel hangt in 't eikenbos, 402
Eenheden van den dood 175
Eens stond uw adem in mij stil 35
 <Eenzaamheid> (*O ruiten mijner eenzaamheid*) 46
 <Eenzaamheid> (*Weenen is even eenzaam*) 36
Eeuwigheden van mond en schoot 116
 <Eeuwigheid> 60
 <Eigen zee> 213
 <Eigenaar> 227
Eigendom 247
Eigening 246
 <Eiland der ziel I> 35
 <Eiland der ziel II> 35
 <Einde> 63

Eindelijk is het kleine lek gedicht 426, 432
 Eindmoraine 253
Eindpunten op het land hebben de tijd 462
 <Eine kleine Nachtmusik> 66
 Einstein 317
 Elckerlyc 392
 <Electrolyse> 338
Elke zaterdag stuurt de Boazbank 499
 Elpenbeen 268
 Email 276
 Embryo (*Ik kan nog niet geboren zijn*) 288
 Embryo (*Onder den morgen liggen wij bijeen*) 216
 Embryo (*Oorsprong, die ik bereik,*) 228
 Embryo I 244
 Embryo II 245
 Embryo III 245
 Emmaüs 229
En de blaren brengen bij tusschenpoozen 57
En het gras lispelt naast het gras 258
 <En Jezus schreef in 't zand> 331
 En route 441
En zoo ik mij nog vergis, 139
 Energie 303
 <Engel> 223
Engel van aluminium, 264
Engelien Hartveld-bos. Eerste symptomen 483
 Equinox 417
Er hangt in mij een vleermuis van geduld, 147
Er is een mensch in mij geweest, 287
Er is een sneeuw begonnen in de straat 379
Er is een wenschen, dat ik kus met mijn gedachten: 78
Er is geen baan voor uw beweging 329
Er is geen plaats om over u te weenen, 177
Er is geen wederkeer uit dit gedicht, 242
Er is in zee een coelacanth gevonden, 450
Er is naar u geen vingerwijzing meer 509
Er komen gouden randen langs de wegen 382
Er komen lege stukken in mij staan 521
Er komen lege stukken in mij staan, 471
Er komen zieke plekken in de boomen 370
Er liggen parels in uw huis 247
Er ligt een jongen in de lucht, languit, 415

Er ligt in de zon een vrouw te lachen 28
Er staat Verdemen, aan de spoorlijn van 391
Er trilt een snaar 12
Er waren vaste kernen in uw huis 219, 252
Er woonde liefde diep bij u in huis 404
Er wordt om mij geroepen: 205
Er zijn geen data in uw dood 318
Er zijn stille strijden in mij ontstaan 41
Er zijn vannacht vogels overgegaan 414
Erbarmelijk geboren, 238
 Erfdeel 181
 Erfvijand 412
Ergens moeten uw handen nog bezig zijn 261
 <Erker> 358
 Étalage 236
 Ets 403
 Euclides 378
Evenwijdig aan deze schreden 114
 Excentriek 341
 Exil 191
 Extemporeetje 367
Ezelkarke; 't jonkske 'ho!' roept, 13
 Ezelke 13

F

Fait accompli 484
 Fall-out 519
 Fantoom 131
 Fata morgana 137
 Fatum 188
 Film 321
Film over het graf 321
 Flash-back 471
Fluistering tussen ons in, grondwind 440
 Foetus 365
 Folklore 488
Formule in den morgenstond, 185
 Fotografie 235
 <Fotogram> 338
 Foxtrott 237
 Franciscus 183
 Fructidor 403

G

- <Galeries modernes> 452
 <Gang> 114
 Ganzebord 322
Ge zijt bij stroken in de mist betrokken 494
 <Gebed> 170
 Gebed aan de schrijfmachine 190
 Gebed aan de stof 168
 Gebed aan God 170
 Gebed aan het vuur 168
Gebogen over haar zorggebied, 143
 Gedaante 153
Gedicht, ik moet u baren in 't bestek 348
 Geduld 147
Geef mij te eten van uw brood; 160
Geen dood ontstaat in het getal, 251
 <Geest> (*Blijf in mijn oogen, die u zien, gelooven*) 116
 Geest (*De wind laat in zichzelf binnen*) 119
 <Geheel den dag...> 42
Geheel den dag hebt gij mij gaande gehouden, 42
 Gehenna 422
 <Gekwetst...> 66
Gekwetst in de onuitspreekbaarheden, 66
 Gelaat 261
Geladen uit den dood 161
Gelakte aanblik uit de ramen 405
 <Geloof> 55
Geluiden dooven in geluiden 67
 <Geluk> 111
 Gemeentereiniging 455
 <Geologie> 233
 <Gerard den Brabander> 210
 <Gerzon> 452
 Gevecht 187
Geweken uit de wereld van vandaag, 372
Gezegend zij het brood 183
 <Gezicht> 58
 <Glas> 224
 Glazenwasscher 241
 Globe 243
 Gobelin 399
[God heeft u elke dag] voor mij vervroegd 533

God in den hemel, beesten van menschen 234
God scherpt zijn wet op deze steen, 233, 328
God zal hem eindeloos goedgunstig blijven, 219
 Golf 152
 Gorge de Loup 444
Goudvissen, een phalanx van schijn, 478
Goya, luguber zijn uw creaturen 353
 Graalridder 101
Grace Moore en Engel zijn nu samen as 374
 Graf 197
 Graflegging van een oud vriend 100
 Graftschrift (*Laat mij dit oversterven*) 97
 Graftschrift (*Van dood in dood gegaan, totdat hij stierf*) 104
 Grafwinkel 450
 Gramofoon 235
Graniet en gneis glimmen in u, 281
Gras... en voorbij het grazen 99
 Gravure 481
 Grint 423
 Groen 275
 Groeten uit Neede 382
Grootgrondbezit heeft u veilig gesteld 488
 Gruis 252
 Gummi 281
Gij brandt in mij uw eindeloosheid op 386
Gij brandt in wolken op tegen het westen 410
Gij breekt tesamen als beschuit 383
Gij die ik heb gekozen buiten deze 69
Gij die mij voert... 69
Gij diept de dood in het verborgen uit, 149
Gij dringt door alles heen: 226
Gij geeft het huis de stilte 313
Gij gaat in alle delen bij u dood 481
Gij gaf uw leven in mijn hand: 182
Gij gist in mij met ongestorvenheid 321
Gij hangt alleen met draden aan elkaar 338
Gij hebt alleen gemiddelde gehouden 449
Gij hebt de dingen doorgedeeld 348
Gij hebt de huizen achterom bereikt 425, 431
Gij hebt een voorsprong in het niet 255
Gij hebt het hoog geheim doorbroken, Heere Jezus, 233
Gij hebt hoeveelheid aangenomen, 342

Gij hebt mij nagelaten 152
Gij hebt u uit mij weggenomen 359, 385
Gij hebt uw kussen koel gemaakt 218
Gij hebt uzelve in mij losgesteld 401
Gij hebt uzelve saamgesteld met dit, 306
Gij hield uw doodgewicht en dode hoek 410
Gij hoeft alleen maar bij mij terug te keren 399
Gij kunt mijn naam doen schrappen uit de burgerlijke stand 243
Gij kunt op een toneel naar voren treden 507
Gij kunt u nimmer overgeven 285
Gij laat mij tot de steenen toe 197
Gij licht in mijn geheugen op 179
Gij ligt in craquelé verloren 329
Gij ligt niet meer zoo dicht opeen 297
Gij loopt nu snel uiteen: 254
Gij nam zelfstandigheden aan, 343
Gij repeteert u als een breuk, 325
Gij staat aan elke plaats in mij voldongen 475
Gij staat uzelve af aan de omgeving 356
Gij stondt met een hoog hopen 33
Gij telt 294
Gij, uit gedichten opgebouwd, vertelde 542
Gij viel in korrelen uiteen, 253
Gij waart mij nauwelijks nabij 36
Gij wist, dat ik niet anders was, 65
Gij wordt u nog alleen door mij gewaar, 336
Gij zakt tot aan uw enkels in de steenen 344
Gij zijt aan het bestaande tegenstrijdig 378
Gij zijt aan mij gebonden met het al 265
Gij zijt bijeen met bloem en wind; 313
Gij zijt bij mij den nacht, den dag, den nacht 83
Gij zijt den grond gelijk gemaakt 118
Gij zijt geheel uiteen gegaan en liet 354
Gij zijt in kou geklonken; 191
Gij zijt met zooveel schemer heengegaan, 35
Gij zijt niet gangbaar meer, 279
Gij zijt niet langer individueel 391
Gij zijt uzelve voor 298
Gij zijt voorgoed verloren 129
Gij zijt weer toegevoegd 229

H

Haar afzijn 13
 Hallucinatie 469
 Halo 386
 Hameln 344
 Handen 261
 Hangkast 371
Heb ik mijn hoofd nog in mijn hand, 201
Hebt gij volgorde nog 301
 Hecate 501
 Hechting 287
Hedennacht heb ik bij je verwijld 235
 <Heelal> 53
Heen zijn, vers worden en verblijven 118
Heilige Hecate, daar ben ik dus 502
 Heimwee 184
Hel naar mij over als gij kunt 324
 Hélicoptère 418
 Henry Rousseau 102
 Heraldiek 419
 <Herboren> 50
 Herculaneum 185
 Hercules Seghers 290
 Herdenken 310
 <Herfst> (*Eeuwigheden van mond en schoot*) 116
Herfst (Roestbruin wordt deze herfst) 227
 Herfstgedachte 9
 <Herinnering> 56
Herinnering, een groote hommel, gaat 293
Herinnering en dood 217
Herinnert gij u nog het zoete uiten 260
Hermetisch huis 210
 <Herschepping> 34
 <Hersenschim> 220
 Hersenschors 281
 Herzelving 350
 Het ademlooze 128
Het begon zacht te regenen bij u 286
Het beste glas staat in het volgende café, 210
Het beste van voor jaren dringt vanavond tot mij door 288
Het blauw, dat aan de hemel bleef, 307
Het blauw is in de lente aan 't gebeuren 351

Het blauw van deze maand kan u bereiken, 276
Het blinde komen 105
[Het bos is in het vers teruggegroeid] 535
Het bosch drijft op een hooge zee van dauw 19
Het donker, dat u dekt, 212, 250
Het eiland der ziel I 35
Het eiland der ziel II 35
Het fluisterbosch 207
 <Het gericht> 34
Het grint in van mijn jeugd, de kiezelstenen 423
Het groot horloge is al in de straat 515
Het heilige gebeurt. Ik heb geraakt 378
Het hoofdbestuur van 't christelijk vakverbond 436
Het huis [draagt] weer een roos achter het oor 536
 <Het huis is leeg> 106
Het huis is leeg, uit het hooren 106
Het huis [staat] voor mij uit zijn jaartal op 538
Het hunkerings hoogrood 16
Het is de morgen nog van ommekeer 543
Het is dezelfde December 166
Het is een bruiloft; allen bij elkaar 381
Het is een nacht van huid 282
Het is misschien niet meer te zeggen, 188
Het is op deze aarde allerwege 154
Het is van zijnen heer, al wat hem is gegeven 87
Het is Zondagavond in Avereest 213
Het land gaat liggen in het blauw vandaag 462
 <Het land wordt ingekort...> 66
Het land wordt ingekort op dood en dierbaarheden; 66
Het late, late winterpark 21
Het leger 48
Het leven ligt te bloeien aan haar wang 361
Het leven loopt in dromen dood 38
Het leven zegt: ga met me mee, 142
Het licht is uit u weggegaan, 153
Het licht pulpt op de boomen, 16
Het lied om doodswil 45
Het luistert aan uw dood; ik luister mee 446
Het meisje en de trom 364
Het meisje en de tijd 240
Het najaarsgoud is uitgebroken tegen 508
Het namelooze... 72

Het namelooze, doelverlatene van dit: 72
 Het onweer 95
Het open raam, de lente die ik drink, 259
Het oud aroom dat om de dingen hing, 444
Het raam is dood aan deze kant 322
Het ruischt van morgenstond tegen mijn slaap 357
 <Het schilderij> 49
 Het schooiertje 14
 Het schuldig lied 52
Het schijnt verleden week in Amersfoort 486
Het schijnt verleden week te Amersfoort 525
Het spel, dat kranke zinnen spelen, 44
Het tweede meisje gaat met de chauffeur 504, 505
 <Het vuur> 52
Het vuur, waarin gij nu verkeert, 303
Het ware beter, dat ik voor hem was gestorven, 171
Het was een avond in de winter - vuur 33
Het was een nacht die in mij overwoei 30
Het was vannacht een vrouw, ik wist niet wie, 284
 Het weer is goed 350
Het witte van de kaart gaat voor ons open 417
Het wordt mijn laatste, grootste avontuur: 82
Het zachte water, dat gezonken staat 424
 Heul 201
Hevig hart van lampen in kristallen keelen, 68
Hier is het nog aanwezig, 71
Hier kan de geest de stof direct bereiken 408
Hier ligt het grafje, met de zoden glad 390
 Histologie 421
Hoe hoger of ik stijg hoe groter wordt 429, 435
Hoe keer ik zoo in uw geheimnis weer? 47
Hoe kwam ik weer in mijn dijen te staan? 368
Hoe ook de schikgodinnen u onthemen, 499
Hoe ver ligt in mijn hoofd uw beeld 320
Hoe zal nu in het huis de stilte zijn 239
Hoe zijn mij ingevallen, 152
Hoe zijt gij vergaan, o lieveling, 39
Hoeken met huisgeheimen 124
Hoofd werd verlangens edelste existenz 78
 Hoonte 360
 <Hoop> 57
 Hoorbaarheid 255

Hoornik 390
 Horeb 503
Houthakkers, die zich in het bosch verklikken 335
 Houtsnede 167
 <HTM> 454
 Huid 279
 Huis 127
Huis, ik bewoon u nog 127
 <Huis. Ode> 140
 Huisbewaarder 512
 Huisknecht 491
Huisteederte der morgen, 133
 Huiszoeking 400
Huizen waar ik woon gaan onder, 244
Hulsel, van licht ontladen, 150
 Hulshorst 71
Hulshorst, als vergeten ijzer 71
Hun hoofden hebben zij bijeengelegd 73
 H.v.B. 128
Hij die het spoor verloren is 262
Hij gaat geagiteerd portieken in 457
Hij heeft het vat der Danaïden eindelijk gevuld, 292
Hij is ineens van hout 196
Hij is niet langer bang meer voor een ander 480, 487
Hij kent zijn bomen al na zestig jaar 463
Hij laat zichzelf leunen in het licht 241
Hij legt het spantouw om de pooten van het beest 92
Hij ligt met vrouwen in de bosschen te hoereeren 291
 Hyade 506

I

Ichthyologie 450
 <Identiteit> 400
Iedre winter blinder, 20
Ik ben al lang Napoleon geweest, 227
Ik ben allang Napoleon geweest 248
Ik ben alleen met lied en wind, 84
Ik ben bij u gekomen, binnendoor 385
Ik ben de dunne zijde om uw huid 259
Ik ben de zwakke plek in het heelal 422
Ik ben een ei in 't midden van voorheen 363
Ik ben een man geworden met twee lijven, 380

Ik ben een staande Friese klok, 388
Ik ben gaan zoeken naar het laatste woord 184
'Ik ben geen lichaam meer 382
Ik ben geheel terug gekeerd 50
Ik ben haast heelemaal dood; 254
Ik ben het bitter overschot, 131
Ik ben het, boven aan mijn keel; 380, 393
Ik ben niet langer bang meer voor een ander 413
Ik ben uw richting in den dood 266
Ik ben van binnen kind, 288
Ik ben van zooveel glas, 224
Ik ben vannacht doortrokken van uw leven 246
Ik ben voor u het laatste oponthoud, 340
Ik beproefde u op bloed en nacht 44
Ik bloei van binnen met de dood tot bloem, 84
Ik blijf aan u verbonden 296
Ik blijf met u verbonden 222
Ik blijf u binnen mij bereiken 115, 144
Ik blijf u met dit leven overtreffen: 196
Ik dacht bij haar te vinden wat ik zocht 350
Ik deel u met de dood 298
Ik denk aan u 60
Ik draal ter deure van mijn eigen duister huis 24
Ik droomde dat zij bij mij zat en met mijn handen speelde 89
Ik durfde niet omzien, doch wist dat het er was: 349
Ik en de straten 18
Ik ga de morgenkamer in: 179
Ik ga iedere morgen ten gronde 214
Ik ga naar de stations waar de atomen zweven 83
Ik haal u in met achterstanden 322
Ik had met u terug willen gaan 27
Ik hang mijn jas op aan de kapstok naast de deur 186
Ik heb de grond onthouden waar wij waren; 75
Ik heb de linde heilig doen verklaren, 489
Ik heb de sneeuw teruggevonden, laat 386
Ik heb geen ander bloed dan dit, 186
Ik heb geen naam tusschen u noodig en mijn eer 79
Ik heb mijn lichaam dubbel lief 207
Ik heb mijn lichaam prijs gegeven, 74
Ik heb mijzelve met mijzelve waargenomen 97
Ik heb naar je gevraagd vannacht 316
Ik heb u in de bossen teruggebracht, 494

Ik heb vannacht met u gewandeld 256
Ik heb vannacht nog met hem afgerekend, 412
Ik herkende u uren er na 39
Ik hoor de treinen weer als vroeger fluiten; 471
Ik hoor zingen in de wonderen daarbuiten 421
Ik houd u dicht van binnen 319
Ik houd u in beraad 349
Ik kan alleen woorden ontmoeten, u niet meer 223
Ik kan de morgens enkel in, 153
Ik kan met deze grovere organen 226
Ik kan niet denken aan de doodgewonde 215
Ik kan nog niet geboren zijn 288
Ik kan u blijven herontdekken 497
Ik kan uw hart vernemen 150
Ik ken u niet dan in de naaste dood, 358
Ik kwam een vrouw tegen van J. Bendien, 293
Ik kwam vandaag de jachttopziener tegen 490
[Ik laat de avond in u] overstaan 536
Ik laat de avond sterven 224
Ik leef bij dezen als het vuur: 52
Ik leef van binnen eender met u door 337
Ik liep met Mok gelukkig op de brink 376
Ik lig aan u te denken in de dood 263
Ik lig in weerdood, buiten regent het 146
Ik loop door uw gelaat van grond en land 413
Ik loop in doodvacantie door den Haag 451
Ik loop in schilderijen rond 302
Ik loop weer vol met mos en ander kruid 538
Ik moet de doode sporen volgen 204
Ik overleef u met het doel 318
Ik raak de tijd in 't vore, toekomst is 338
Ik rijd weer aan de voet van het heelal 510
Ik schrik wanneer mijn naam weerklinkt, 220
Ik sprak alleen tegen uw mond 209
Ik sta hier te vergaan, terwijl de wegen 387
Ik sta met u in scène 297
Ik sta verslonden van het oogenblik 335
Ik toef in schemer aan de randen van uw oord, 160
Ik tref u nog alleen plaatselijk aan 439
Ik voelde me bezoedeld in zijwegen 483
Ik vul met mijn gedachten 330
Ik wandel op een ansichtkaart 351

Ik was vannacht weer toe aan uw bestaan, 450
Ik ween... 14
Ik weet haar naam niet meer; die is verloren 77
Ik weet niet in welke richting ik lig 367
Ik weet wel dat ik u niet weervinden zal 45
Ik wil met haar begraven worden in één graf 88
Ik wil met wat mij is geworden, 130
<Ik wist niet...> 96
Ik wist niet dat hij al sprak in de taal van den dood 96
Ik woonde weer vannacht 268
Ik word teruggevoerd in eenen vroegsten staat: 69
Ik zal een kamer in de wereld zoeken, 173
Ik zal u naderen door de riolen 264
Ik zat met moeder aan de haard, zij breide 70
Ik zie haar klein geworden schreden in de verte; 47
Ik zie mij in de winkelruiten gaan 350
Illusie (Dit zijn de herfstten met de lange grassen) 258
Illusie (Liefste, de wissels van het hopen,) 156
In al je straten staan mijn schreden stil 256
In de gekromde morgen 498
In de verblijven buiten, in de zalen 468
In de zon is de dood begonnen, 65
In den hoogen feestvlag, 20
In den hoogen zomer 15
In den mond van den morgen 249
In den najaarshoek van den omtrek 184
In den regen 72
In deze kamer ben ik eindelijk thuis 362
In deze morgen van Augustus 269
In deze morgen zonder schuld 110
In déze nacht laat ik u niet meer los 91
In deze nacht was alles weer gewoon 383
In deze schemerhuis 18
In deze sneeuw ben ik een teekening 345
In deze zuivere duisternis, 80
In dit bitter heldere, de dood, 122
In dit doodzieke lentebegin, 37
In dit huis van bewaring 128
In een wijde vang van zomeravond 442
In het aquarium 523
In het nooit, dat nog komt, zie ik u weer 496
In hoc vincit I 162

In hoc vincit II 162
 In hoc vincit III 163
 In hoc vincit IV 163
In je pullover staan 290
In Juni heeft het groen de oppermacht; 534
In mijn geheugenoverzichten 266
 In profundis 122
In stilten die versteen 156
In 't eind sloten zijn ogen zich voorgoed 430, 437
In 't kerkje gaan de kronen aan 5
In 't onland stond een hert zo groot als God 503
In 't oude koetshuis is het feest begonnen 493
 In uw bloed 63
In uw bloed moet nog het weten stroomen, 63
In uw zoet zijn van haar en oogen 129
In welk dorp zijt gij verdronken, 88
In welk riool ben ik terecht gekomen 214
In wijn verloren ligt de avondstond 229
 Inclinator 387
Indachtig herkomst en geboorterecht, 488
 Indicht 242
 Inflatie 348
Inktzwart loover loopt over grijze paden 211
 Innemée 456
 <Instrument> 90
 <Inteelt> 90
 Inter ego 298
 Intermédiaire 285
Is Eelco Sötemann voor niets begonnen? 354
 Isotopen 511

J

<Jacht> 223
Jacht op de vonk der verzen en een vrouw: 79
 Jachttopziener 490
 Jan Toorop 104
 Janus 300
Je hebt je van mij losgemaakt 270
Je lag half over een muur 225, 237
'Je moet hem niet verknoeien', zei mijn vrouw 415
Je toonde me vannacht de kamers weer; 418
Je was niet langer doodgegaan vannacht, 446

Jean Giono 387
 Jeanne d'Arc 409
 Jericho 134
Jeugdvoorvallen drijven als lijken boven 388
Jezus schreef met zijn vinger in het zand 331
 Job 151
 Joseph Schmidt 152

K

'k Ben thans vertrouwd met 't water van den Rijn, 11
['k Verlies u geen moment meer uit het oog] 542
'k Weet hoe haar oogen zullen zijn 257
'k Zal haar gaan zeggen 13
'k Zal haar gaan zeggen... 13
 Kafka 316
 Kaïn (*Hij is niet langer bang meer voor een ander*) 480, 487
 Kaïn (*Wind, waarom streel je dit lichaam nog?*) 136
Kaïn, vervloekt na broedermoord, terstond 519
 Kamer 262
 <Kandinsky I> 232
 <Kandinsky II> 212
 <Kandinsky III> 228
 <Kastrup> 374
 Katalisator 405
 Kegelsnede 349
 Keldergat 440
 Kerk 280
 <Kerker> 105
 Kerkhof 177
 Kermesse d'été 376
 Kerstengel 532
 Kerstmis 454
Kettingreacties hebben u gespleten 511
 Kiem 288
Kiezel en kosmos hebben u gemeen 542
 Kind 127
 Kinderangst 349
 Kindergraf 390
 Klankbord 283
 Klankleer 252
 Kleed 259
 kleine kabbalistiek voor kinderen 231

Kleine Ode aan het Water 55
Kleren, die van u waren, 371
 Klerk 357
 Klok 243
Klokken haalden mij uit de slaap vandaan 454
 Kloosterhofje van Fréjus 408
 Komaf 482
 Koorts 230
Koorts weekt u los 226, 230
Koren staat rechtop in het land gegriift 532
 Kosmos 151
 <Kou> 89
Koude is tusschen ons 233
Koude noordzeeën zijn in mij ontstaan 340
 Kraakbeen 270
Krachtoverbrenging, sterkteleer, constructie, 341
 Kristal 308
 Kroondomein 488
Kunt gij uzelve controleeren? 278
 Kus 289
 <Kwatrijnen> 114, 243, 244
 <Kwatrijnen I> 75
 <Kwatrijnen II> 75
 <Kwatrijnen III> 75
 <Kwatrijnen IV> 76
 <Kwatrijnen V> 76
 <Kwatrijnen VI> 76
 <Kwatrijnen VII> 76
 <Kwatrijnen VIII> 77
 <Kwatrijnen IX> 77
 <Kwatrijnen X> 77
 <Kwatrijnen XI> 77
 <Kwatrijnen XII> 78
 <Kwatrijnen XIII> 78
 <Kwatrijnen XIV> 78
 <Kwatrijnen XV> 78
 <Kwatrijnen XVI> 79

L

Laat dit, omdat ik eenzaam ben, 72
 Laat ik u langzaam... 98
Laat ik u langzaam, ongeweld- 98

Laat in mijn leven van haar over, Heer, 170
 Laat mij... 98
Laat mij aan u ontstaan, 270
Laat mij dit oversterven 97
Laat mij u tot een lied herleiden, 98
 Lage flux 543
Lamp van den vrede uwer handen, 180
Land, ik honger naar u 208
 Landschap 302
Landstreken liggen als in mij vergeten 441
Lange meerschuijnstrepen trekken tegen mijn tong 423
Langs de gewesten van het zijn 189
Langs de nachtkim 192
 Lasscher 251
 Leegte 250
Leegte, die liggen bleef, 250
Leeuw van oud licht onder de fabeldieren, 516
Leg uw ge- 'weten' bij mij aan 165
 Leica 458
 Leliën 388
 Lente 351
 <Lente I> (*Het is op deze aarde allerwege*) 154
 Lente I (*Naar een ontbloeien buiten,*) 154
 Lente II (*Het is op deze aarde allerwege*) 154
 <Lente II> (*Naar een ontbloeien buiten,*) 154
 Lente III 155
 <Lente en Dood> 30
 <Leven> 91
 <Liberty> 453
 Lichaam 180
Lichaam, ik ben met u alleen, 120
Lichamen komen roze open 68
 <Licht> 33
 <Lichtslag> 219
Lied van den dood, 136
 Liedje 8
 <Liefde> 103
 Liefde I 139
 Liefde II 139
Liefde, ik blijf u loven 103, 139
 Liefde's macht 12
Liefste, de wissels van het hopen, 156

Liefste, zoover ik u verlies 177
 <Liezen en regenbogen> 222
Liggend twee heilige heelallen in elkander, 327
 Liggende onder een boom 57
 Linoleum 275
 Lithosfeer 276
 Litteken 483
 Localisatie 299
 <Longa palus> 462, 463, 471, 474, 482, 483
 Longitude 480
Loopende over de dood te denken 57
 Luchtaanval 204
 <Luchtslag> 217
 Lucifer 476
Lijnen, ik laat u niet meer los, 104

M

Maan, ik verkoel met u, gij zijt 419
Maar als ik thuisgekomen, goed en wel 433
Maar, als ik thuisgekomen, goed en wel 427
Maar ik heb eenmaal geloofd 55
Machine, die het lied bevat, 190
 <Majesteit> 260
 Makelaar 500
 Mamré 371
 Mania religiosa 467
 Manifest 160
 Mantel 268
 Maréchaussée 408
 Maria 312
 Maria Magdalena 312
 Marsman I 171
 Marsman II 171
 Marsman III 171
 Mascotte 401
 Medium 142
 <Medusa> 214
 Meel 265
Meisje, hoe zwaar zoenen uw lippen 24
Mej. Ida Gerhardt schreef gedichten 547
Melaatsch van een bemoeienis, 178
 <Melkknecht> 92

Membraan 196
 Memento mori 14
 Memorandum 514
 Memphis 204
Meneer al wakker?, vraagt hij opgeruimd 491
 Merel 241
Met bladeren gebouwd tot op den grond 102
Met de sextant van mijn gevoel, 282
 Met dit gedicht... 96
Met dit gedicht vervalt het vorige 96
Met geen heden gemengd, 317
Met glas en lak en nikkel afgedekt, 459
Met het onweer heb ik u thuis getroffen 95
Met leven toegerust voor beiden, 164
Met lippen van asbest 277
Met u is toegenomen 301
 Metronoom 410
 Microben 291
 <Microben (variant)> 293
 Microcopie 509
 Middernacht 67
 Mier 307
 <Mimicry> 224
 <Minister> 294
 Misgeboorte 102
 <Misschien...> 31
Misschien dat eens de parelvisschers van Bizet hem vinden, 171
Misschien dat ge nog aanwezig zijt 31
Misschien heeft u een heer gegroet 247
Misschien ligt uw lichaam weer bij mij 58
Misschien staat in mijn naam alleen de dood 85
Misschien zal ik nog sporen van u vinden 460
Misschien zijn ze niet meer voorgoed verdronken, 159
Mocht deze winteravond zijnen toon behouden 195
 Moeder I 70
 Moeder II 70
 Mon trésor 513
 Monade 169
 <Mond> 209
 Monogram 384
 Monomaan 190
 Moordballade 53

Morendo 256
Morendo met de goederentreinen ver 506
Morgen. De stad ontstaat 245
Morgen, en het onthutste kraaien van de hanen, 76
Morgen van zijde en zonder vrees, 228
 Morgenmist 71
Morgens staan dood in huis, zonder begin 447
 <Mozaïek> 329
 Mozes 293
 Muur 237
 <Muziek> 207
Muziek van sneeuw in winterkinkhoorn dezer stad 77
Mij wordt in dit doodonderdeel 162
Mijn bloed krioelt van u 299
Mijn buikweek brein zoekt de verzengde 277
Mijn droomen staan in scharen voor de ramen 40
Mijn eerste weemoed heb ik daar geroken 538
Mijn geest gaat met een bonzend hart 53
Mijn hand strijkt over uw deur 225
Mijn heldre scherpte spant, 21
Mijn hoofd ligt in een holte van muziek 207
Mijn leven tussen deze misten in - 449
Mijn lichaam ligt bereid tot Paschen 312
Mijn liefdevogel vliegt zoo nauw 21
Mijn meisje met de koninklijke beenen, 17
Mijn moeder is een grijze Vrijdagmorgen; 70
 Mijn moeder sterft 205
Mijn regen, 227
Mijn ziel is nergens naar gaan staan 307
Mijne gedachten zijn gebleven 42
 Myopie 439

N

Na jaar en dag hervinden wij de fitter 430, 437
Naar een ontbloeien buiten, 154
 Nabeeld 404
 Nacht 120
Nacht, laat mij over aan de dag 468, 472
Nacht, zult gij duren in de dag? 373
 Nachtmerrie 178
 Nachtpauwoog 445
 Nachtvlucht 414

Nachtwaker 457
Nachtwind en ritseling 206
 <Nacht-woorden> 59
 Nadood 138
 Narcissus 207
 Nazomer 179
 Nebo 485, 506
 Necrologie 439
 Negatief I 150
 Negatief II 150
 Negatief III 150
Nest van het niets boven de bosrand 534
 Nevelheim 404
Nevelkamer van Wilson is 543
 Niemandslaan 117
Niet de gekapte non ben ik, 23
Niets dan mijn eenzaam zelfbelevan, 22
 Nirwana 326
 Nocturne 419
Nooit was de dood een naakter man 38
 <Noordeinde> 451
 Nostalgie 462
 November 477
Novemberland van lood, de herfstman gaat 541
Nu de lantarens aangaan in de schemer, 186
Nu gij bij mij ontbreekt 128
Nu gij geen ander lichaam hebben kunt 461
Nu gij geen ander wezen hebben kunt 520
Nu gij niet meer afzonderlijk bestaat, 363
Nu gij u weer verbindt 209
Nu gij zijt overleden, 174
Nu heen te gaan met een lied in mijn mond, 52
Nu het einde zich nog bezint, 85
Nu het weer is bijeen gebracht: 309
 Nu ik... 71
Nu ik het samenzijn beleef 125
 <Nu ik hier loop...> 63
Nu ik hier loop, ik weet het niet waarom, 63
Nu ik hier nog herhaal, herhaal als regen 188
Nu ik mijn weg alleen weer ga 71
Nu ik nogeens van u verschil, 155
Nu ik u nader zonder tusschenstof 210

Nu ik zoo zuiver thuis ben met mijzelf 96
Nu is het tijd om naar uw hart te reizen 85
Nu mijn leven verlopen moet: 87
Nu nader ik de laatste mogelijkheid 428, 434
Nu regent het ook in uw nacht 342
Nu strijdt het hart zijn laatste slag 32
Nu waaien de nooit te weten, 43
Nu zich uit mij verwijderen 134
Nu zijn wij eindelijk bijeen 359
 0, 1 □ 325
 0.00 515
 N.V. 266
 Nijhoff 219

O

O blinde mol, die moeite 239
O dit eenzelvig binnenvaren van het lied 77
O donkere, woeste ruiten voor den dood 75
O groote dorst naar duisternis en nacht; 46
O gij, die ik gedenk met zuiverheden, 310
O gij die ik had omgebracht 53
O inhoud van uw zijn 319
O minimum dat zonder menschen is 358
O molecuul bijzonder; 168
O oude boek met zijn aparte geur 366
O ruiten mijner eenzaamheid 46
O wind die mij onwetend houdt 88
O zielsterreur in deze huizen 215
O zonne-minnig kind, 13
 Oceaan 286
 Oculair 385
 Ode 140
Of ze vanuit een blauw gordijn begonnen, 399
 <Offerande> 116
 Olifant 348
Om aan u toe te blijven 255
Om de zielsverrassing te hervinden, 172
 Om een donker lichaam 68
Om het bloed dat in haar parelt, 126
Om te vergaan 108
Omdat het niet ontwaken kan 83
Omdat ik in de wereld loop volstaan 400

Omhelzing in het zwart bij het passeren 518
Omhoog tegen de bergwand aangebracht 444
 Omsingeling 304
Onangstig kon ik bij je in de kamer 201
Onder carbidlantarens, 360
Onder de laag van het verhuurde, 526, 527
Onder de lamp vond ik uw handen terug; 267
[Onder de vloepapieren van het licht] 535
Onder den morgen liggen wij bijeen 216
Onder het net der sterren 243
 <Onderdeelen> 211
 Onderlinge 298
 Ondertrouw 379
 <Onderweg> 51
 <Onheil> 341
 Onland 503
 Onmacht 129
Onmetelijke uren rijen tusschen 13
 Onrust 47
Ontbonden in factoren 305
 <Ontbijt> 214
Ontdaan van aanvang en vergaan, 323
 Onteigening 153
 Ontlading 267
Ontleeningen aan duisternis, 138
Ontroeringen uit dit heelal, 285
 Ontslag 192
 Ontslapen 191
Ontsta als mond en oogen, 131
Ontstoken van een licht, 135
Ontvang den vlam des Heeren: 165
 Ontvoering 422
Ontvouw het witte kleed, 100
 <Ontwaken> (*Des morgens kruipt een beest van vrees*) 110
 <Ontwaken> (*Misschien ligt uw lichaam weer bij mij*) 58
 Ontworden 121
Oogen, die in mij rusten, 214
 Oogst 286
 Oorlog 302
Oorsprong, die ik bereik, 228
op [dienstreis] onder in de gloed der lanen 540
Op elke drempel staat een flatbewoner 429

Op het behang van Rath & Doodeheefver 375
Op uw opnieuw bewegen wacht 56
Open schulpen uw beenen 22
 Openbaring 179
 Oppervlaktespanning 263
 Opstanding (*De wind heeft zich verkoren*) 197
 Opstanding (*Sneeuw in de nacht gekomen, heeft vanmorgen*) 180
 Optiek 339
 Oreade 510
 Orpheus 246
 Osmose 188
Oude gevoelens in het donker vinden, 311
Over de dood verging het lied 31
 <Over de Jabbok> 105
Over de jachtvelden van den dood 190
Over dit land alleen 22
 Over een leven... 98
Over een leven, weerstandloos, 98
Over zijn strenge cirkels heengebogen 203
 Overdood 326
 Overgave 39
 Overjarig 372
 Overspel 148
 <Overstorven> 107
 Ovoïde 363

P

Pand 399
 Papier 282
 Papyroline 516
 Paradijs 306
 Parhelium 400
 Paschen 169
 Passage 458
 Pastiches I 193
 Pastiches II 193
 Pastiches III 193
 Pastorale 414
 <Paviljoen> 80
 Permanent wave 356
 Perpetuum mobile 343
 Petertje 288

Pharao 130
 Pinksteren 165
Plaatsen, waar ik nooit meer aan dacht, 188
 Planimetrie 448
 Plastic 405
 Plateel 242
 Plexus solaris 401
Plunderend raast de wind [voorbij het raam] 532
 Poeder 279
Poëtisch bloeisel: 148
 Positie 324
 Potentieel 499
 Potlood 293
 <Principaal> 294
 Projectie 135
 Proteïne 339
 Psychiater 165
 Pullover 290
 Punt 322
Punt waar de nacht zijn rooster opendoet: 514

Q

Quadratuur 361
 Qualiteit 301
 Quantiteit 297

R

<Radium> 226
Raket en mitrailleur 302
 Raspoetin 291
 Raster 340
 Rath & Doodeheefver 375
 <Reagens> 213
 Recherche 441
 Recreatie 498
Red Marsman, die in Frankrijk woont, o God 171
 Reflex 132
 Reflexie 373
 Refractie 507

<Regen> (*De regen deelt het donker hart*) 29

Regen (*'t Begon al vroeg;*) 6

Regen, haar lichaam heeft geen schuld, want ik was zonder 90
 <Regendroppels> 342
 Registratie 309
 <Reglement> 229
 Reikwijdte 497
 Reimerswaal 217
 Reïncarnatie I 182
 Reïncarnatie II 182
 Reïncultuur 384
Reizende op u aan ben ik per trein 509
 Reiziger 'doet' Golgotha I 113
 Reiziger 'doet' Golgotha II 113
 Reiziger 'doet' Golgotha III 115
 Remplacant 144
 Rentmeester 492
 Requiem 129
 <Research> 441
 Reservaat 494
 <Resurrectio> 32
 Retraite 176
 Retrograde 255
 Retrospectie 188
 <Rhythme> 135
 Rina Ketty 263
 <Riool> 214
 Risico (*Nacht, laat mij over aan de dag*) 472
 Risico (*Nacht, zult gij duren in de dag?*) 373
 Risico I 468
 Risico II 469
 Riviéra 420
 Robot (*Ik ben het, boven aan mijn keel;*) 380, 393
 Robot (*Ik ben een staande Friese klok,*) 388
 Rochade 508
 Roep 155
Roestbruin wordt deze herfst 227
 Rok 271
Rokken, waarin gij hebt geloopt, 202
 Rollend materieel 509
 Roltrap 386
Rome. - Het anker valt. Wij varen thuis 115
 Rondeau 254
 Röntgen 407

Rood 269
Rooftochten in het niet 174
 Rook 269
Rook van uw wezen, 269
 Rorschach 460
 Rouw 176
 Rytme 135

S

Samengang 48
Samengesteld met dood 213
 Schaatsenrijder 203
 Schakelbord 317
Scheeve schuift het rietsel heen, 24
Schip van brillanten voor de cap d'Antibes; 445
 <Schrik> 220
 Schuddegeest 457
 Schijnwerper 149
 Sexoïde 380
 Sextant 282
 <Sferoïde> 218
 Silhouet 442
 <Slaap> (*Al deze zachtheid in mijn avondbed*) 57
Slaap (Uw doodgedeelte blindt) 149
 <Slaapkamer> 91
 Slaapliedje 179
 Slaapliedje I 257
 Slaapliedje II 257
 Slaapwandeling 256
 Slagveld 296
 Slagzij 383
Slanke cherubim, 245
 Sloot 374
 <Slootkant> 374
 Sluitrede 505
 Smaragd 372
 Smart 134
Smart, ik ontzeg 134
Sneeuw (De straten zwierven met het sneeuwen mede), 46

<Sneeuw> (*Een schuine muur van sneeuwen*) 50
 <Sneeuw> (*In deze sneeuw hen ik een teekening*) 345
 Sneeuw (*Toen sneeuw openbrak de oogen,*) 143
Sneeuw in de nacht gekomen, heeft vanmorgen 180
 <Sneeuwgang> 41
 Sneeuwwitje 406
Sneeuwwitje ligt in glas gekist, 406
Sneeuwwitte vlinder van den dood, 175
 Soldaat 215
Sombere sparren, wij zijn gedood 268
 Somnambule 146
Soms als de weg het wil zijn wij 51
Soms ben ik aan de apostrophen toe, 421
Soms denk ik dat het niet meer om u gaat 456
Soms heeft de weg een ruimte die ik weet 401
Soms, in een etalage, komt gij voor, 453
Soms komen kinderen in de cel en spelen 295
Soms wil het voortbestaan, een oud geluk, 470
Somst zijt ge in mij teruggekeerd 56
 Souvenir 445
 Souverein 259
 Spel 391
 Spellbound 383
 Sphinx 174
 Spiegeling 189
 Spinoza 292
 Spinrag 259
 Spiraal 325
 Spirogeet 264
 <Spreekuur> 234
 Sprookje 238
Staar in mij zonder sterren, 218
 Stad 247
 Standbeeld 236
Star, zonder blikbewegen, 12
 Station 483
 Status morendi 358
 Status nascendi 357
 <Status quo> 335
Steeds meer bij zich vandaan is aangevangen 355
Steeds scherper en bekwamer, 302
 Steekvlam 161

Steen 278
 Steenlied 300
 Stem 117
 Stenografie 461, 520
 Stenose 471, 521
Sterke formaties luchtstrijdkrachten 204
 Sterren 181
 <Sterrenhoos> 98
 <Stil oogenblik> 50
Stil zit zij over uren heengebogen; 54
Stippen bewegen in een oertoestand 453
 Stof (*Alsof ik nimmer bij u sliep,*) 137
 <Stof> (*O molecuul bijzonder,*) 168
Stonden, in mij gestorven, 260
 <Streekbelang> 488
Strepen van lente en maan aan het raam 316
 <Stroomgebied> 260
 <Strophen I> 22
 <Strophen II> 25
 <Strophen III> 25
 <Stuifmeel> 229
Stuk laten liggen wat niet is te heelen, 84
 <Suicide> 347
 Surplus 102
Surplus van liefde, waar moet gij nu heen? 102
 <Syllaben> 207
 Symbiose 296
 Sympathicus 470

T

't Begon al vroeg; 6
't Brekend oog op 't licht Jeruzalem geslagen 5
't Geklik-klak van de machines 8
't Leege huis 10
't Massief gaat van elkander naar het hart 402
't Wonder 5
't Woord heeft het eerste en het laatste woord 467
 Taal 234
 Tableau mourant 297
 Tabor 484, 489, 495
 Tantalus 424
Te huur. Hartkamer. Ongemeubileerd 366

Te sterven, liggende aan U 23
Tegen het klankbord van de nacht 283
Tegen het zijn ontstoken 146
Tegenover het liedgeheim 149
Tegenwoordigheid (De steenen merken u van deze straat) 320
 <Tegenwoordigheid> (*Soms zijt ge in mij teruggekeerd*) 56
Tekenen aan uw wand glijden voorbij; 522
 Tekort 131
 Telefoon 251
 Telefunken 283
 Telex 447
 <Teling> 216
 Tendresse 133
 Ter Braak 230
Ter braak geboren 230
 <Teraardebestelling> 451
 <Terminus> 462
 Terra incognita 475
 <Terreur> 215
 <Terreur I> 353
 <Terreur II> 352
 <Terreur III> 353
 <Terreur IV> 352
Terwijl de auto langs de wegen snelt, 459
Terwijl het regent tusschen u en mij 218
Terwijl hij onder den vleugel sliep 66
Terwijl we het niet laten blijken 127
 Tête à tête 514
 Theater 507
 Thebe 164
 10 Mei I 473
 10 Mei II 473
 To be or not to be 132
 Tochten... 67
Tochten die met mijn bloed beginnen 67
 Todesraum 248
Toen, dat de dood het won van mij 28
Toen gij uw armen om mij sloeg 133
Toen haar gestalte zich in mij herstelde 58
Toen heb ik - 't was op Cyprus - in de krant gelezen: 113
Toen hij het boek geschreven had: De Overnachting, 381
Toen hij zich op zijn knieën neerliet bij het kind 141

Toen hij zoo smal was dat de dood het niet meer wist 55
Toen ik haar voorlas van de kleine Muck, 238
Toen ik het einde had bereikt 105
Toen ik ingeslapen was 312
Toen, in die nacht, kraaide de haan, er hing 347
Toen sneeuw openbrak de oogen, 143
Toen stond in uw laatste naam rondom 32
 Topaas 364
 Topografie (*Waar hebt gij u opnieuw gehecht?*) 299
 Topografie (*Met glas en lak en nikkel afgedekt,*) 459
 Totalisator 305
 Tracé 440
 Trance 313
 <Transmissie> 67
 <Transparant> 91
 Transplantatie 385, 517
 Treincoupé 67
 Treinnimph 361
Trekt een cordon om het schiereiland heen 352
 Triniteit 328
 Trivia 502
 Tromboze 320
 <Trompet> 212
Tuin van herfstdag bij haar thuis 82
 Tuinarchitect 463
 Tuinbaas 492
 Tuinbeeld (*Mijn leven tussen deze misten in -*) 449
 Tuinbeeld (*Zoëven, zegt hij, starend in 't verschiet,*) 491, 496
Tusschen de doodgordijnen bleven 252
 <Tusschen de duisternissen> 98
Tusschen de engelen en klieren 219
Tusschen deez' zinnende accoorden 259
Tusschen heuvelen van den tijd 308
 <Tusschen twee eeuwigheden> 105
Tussen de vissen staat uw heden in: 374
 Twee bergen 484, 485
 Twee sonnetten voor Spanje I 352
 Twee sonnetten voor Spanje II 352
 <Tweede afscheid> 45
 Tweede meisje 505
 <Tweeheid> 202
 <Tweeklank> 217

Twijfelend bij een halte in de stad 451
Tijd, in het zand begraven, 322
Tijd, laat dit toe: 240
 Tijdbarrière 470
Tijdens de middagpauze inderhaast 490
 Tijdnood 324
 <Typiste> 245

U

Uit de Middeleeuwen van Ary Prins 215
Uit de trompet 212
Uit God gevallen onheil, eenmaal hoog 476
Uit het versteend gebeuren 122
Uit leegte's hinderlagen 137
Uit mij wordt opgeborgen, 101
Uit 'n overrompelende slaap ontwaakt 332
Uit verre aanvang met u, 485
 <Uiteindelijk> 359
 <Uitwendigheid> 208
 Ultra montes 510
Uren van sneeuw zaterdagmorgen vol 543
Uw aanzijnskromme heeft zich uitgerekt 448
Uw deelen leven door, alleen verdween 336
Uw diepe voeten in de grond 317
Uw dood herhaalt zich in mijn hart 135
Uw dood is in mij opgenomen 189
Uw dood waait in mij aan en uit; 162
Uw doodgedeelte blindt 149
Uw hand, die als een vrouw zich gaf, 121
Uw hoogspanning moet eindelijk aarde maken 384
Uw hulk voer zonder vracht 20
Uw leden strekken zich in boomen 209
Uw lichaam lag voltooid van nacht: 146
Uw lippen stulpen 289
Uw lijf was zoo lang met bloemen omwonden 41
Uw middelpunten vloten heen 253
Uw mond, over mijn mond gepast, 277
Uw stilte suizelt als een discus binnen 418
Uw zijn is toegenomen 323

V

- <Vaarwel> 75
Vaarwel, wereld, dit is de woestijn 75
 <Vacuum> 210
 Valuta 438
 Vampier 178
Van alle kamers gaan de deuren open 435
Van dood in dood gegaan, totdat hij stierf 104
Van haar verlies volmaakt 190
Van het meisje van zestien jaar 125
Van licht genoeg 176
Van poëzie bezeten, 102
Van voor dat ik u kende 117
Vanmorgen heb ik hem zien fietsen door de lanen 239
Vannacht, den droom, liggend onder een tafel, 109
Vannacht ging je verhouding met mij aan 228
Vannacht is het zoo stil geworden, 181
Vannacht is zij de weg weer uitgekomen 541
Vannacht liep ik nog eens tegen u aan; 505
Vannacht sloeg in mijn hart 411
Vannacht was het noorden hier 369
Vannacht werd je gestalte 208
Vannacht zijn ze weer begonnen, 211
Vanuit een lente achter glas 148
Vanuit het oord 123
Vazen van zondagmiddag. Stilteslot, 364
 Veewagen 1945 368
 Velodroom 411
 Vendutie 366
 Venster 260
Ver in de zee verging een stem 37
Ver kermisgerucht waait weenensweemoed 14
Ver van hier, daar slaapt mijn vader 14
 <Verbeiden> 54
 Verbond 189
 Vercors 402
 Verdemen 391
Verdrongen Zaterdagavond bij ons thuis 482
Vergeestlijkt staan de [lariksen] 543
 Vergif 147
 <Vergroving> 226
 <Verhouding> 228

Verkenning 313
 <Verloren> 106
Verloren eigendom. Ter dood veroordeeld leven 229
Verre verlichte pompen van de shell 457
 Verrekijker 320
 Verrijzing 249
 <Verschijning> 218
 Verslaggever 493
 Versteening 156
Verstillen met de avondauto's, ver 485
Verten, die fluweel zoomden in onze harten, 327
Vertoeven in familie voor een keer 482
 Verval dag 444
Vervallen van uzelve, 304
 Vervulling 288
 Verwildering 355
 <Verzen aan een gestorvene> 67, 84, 209, 266, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 318, 320, 321, 324, 326
 Verzet 304
[Verzinken in harmonicamuziek] 535
 Verzoendag 378
 Vestdijk (*Hij heeft het vat der Danaïden eindelijk gevuld,*) 292
 Vestdijk (*Toen hij het boek geschreven had: De Overnachting,*) 381
 <Vestdijk I> 292
 <Vestdijk II> 381
 <4 Mei I> 473
 <4 Mei II> 473
 4e Dimensie I 318
 4e Dimensie II 318
 4e Dimensie III 318
 4e Dimensie IV 319
 4e Dimensie V 319
 Villégiatuur 463
 Vilt 282
 Vincent 114
 Visioen 161
Vlak voor de ramen staat het boomtheater 360
 Vlinder 175
 Vogel van waanzin 294
Vogel van waanzin in dit zenuwhuis 294
Vogels blijven ontwaken 145
Vol van avonddauw en donker 81

Volk en Vaderland 208
 Volmacht 284
 <Voltooing> 52
 Volume 301
 <Volvoering> 206
Voor één uur leven in haar terug: 144
Voor hoop en vrees immuun in eendre mate 405
 Voor Spanje I 353
 Voor Spanje II 353
Voorstellingen aangaande 304
Voorwerpen, in mijn lied 140
Vrienden verbitteren het vuur; 151
 Vroegkerk 407
Vrome vuur, breng in mij over 168
 <Vrouw> (*Ik beproefde u op bloed en nacht*) 44
 Vrouw (*Stil zit zij over uren heengebogen;*) 54
 Vrouw (*Uw lichaam lag voltooid van nacht:*) 146
 Vrucht 145
 Vrijgezel 413
 Vuurtoren 68

W

<Waaien> 43
 Waanzin 189
Waar bleef van u het laatste om te zijn? 384
Waar gij nu zijt is anders niets 326
Waar gij uw oogen over sloot, 142
Waar hebt gij u opnieuw gehecht? 299
Waar steekt uw hart zijn laatste vlag? 307
 Waarheid 170
Waarmee gij lichaam had, 276
Waarom ga ik uw dood te buiten 255
Waarom werd zij zoo zacht, 258
 <Wacht> 159
 Wacht 160
 <Wacht I> 159
 <Wacht II> 160
 Wachtende 46
 Wachtwoord 143
 Wandeling 206
 Wandeling met tante 474
Wandluis van God. Gebraden spek-gezicht 193

Wanneer de herfst zal komen moet ik rijp zijn voor de dood 179
Wanneer ik bij u ben gebracht, 63
Wanneer ik met u samenzat vergingen 379
Want aan de aarde staan de geuren 47
Want deze kamer is uw zuster 262
 <Wassende breedte> 459
Wat is dit een zoete verbintenis, 26
Wat moest die stad, 54
Wat nimmer vers geworden was 206
Wat nimmermeer begint 155
Wat nooit meer ademhalen zal, 142
Wat uw materie heeft 370
Wat van geheim ging in geheim, 135
Wat van uw lichaam bleef voorhanden: 90
 Watermolen 215
 Watersnood 504
 Watertoren 242
 <Waterval> 241
We zijn er bij gaan zitten op het mos 503
 <Wedergeboorte> 26
Wederkeer (Een bijna blind verleefd gedacht) 119
Wederkeer (Hoe keer ik zoo in uw geheimnis weer?) 47
 <Wederkomst> 60
Weemoed omdat de dood het weet, 81
Weenen is even eenzaam 36
Weenen omdat zeilen zoo verrukt 86
 Weerbericht 377
 Weerdood 146
 Weerkunde 449
Weilanden hebben avond. 't Is het uur 484, 489, 495
 Welkom 186
Welvende vrouw, uit steen geheven, 221
Wereld na u gebleven, dag en nacht; 475
 Werkster 367
Wezen buiten de wet 125
 Wichelroede 306
 <Wie ik nu nog zal worden...> 112
Wie ik nu nog zal worden 112
Wie ik verder zal worden 108
Wie van de droom geneest, 309
Wie zóó vermoeid zijn leden nederlegt 75
 Wil 258

Willink 341
 <Wind> 88
Wind, van gestorvenheden vol, 176
Wind van wol aan de ramen, 265
Wind, waarom streel je dit lichaam nog? 136
 Windmorgen 136
Windmorgen, gij beweegt in mij 136
windstrepn Bloed[vaten] liggen in de lucht, 531
 Winnetou 366
 Winteravond 195
Witte sneeuw, ik ben u schuldig 167
 Wodan 190
 Woeker 299
 Woestijn 351
 <Woestijnstad> 54
 Woord (*Gij zijt den grond gelijk gemaakt*) 118
 <Woord> (*Ik kan alleen woorden ontmoeten, u niet meer*) 223
 Woord en Dood 261
Woordbreuken autogenisch lasschen, 251
Woorden achterstevoren 300
 <Woorden, ontwaak!> 96
Woordenbloesl: 114
Wij die in de zon gezongen 29
 Wij moeten slapen 99
Wij moeten slapen en ook deze nacht ontwijken: 99
Wij stonden huid aan huid 222, 244
Wij zijn als beeldhouwwerk bijeen 278
Wij zijn volslagen idioten 80

IJ

<IJsmassief> 340
 <IJzer> 290

Z

Zal dan uw liefde groter wezen dan mijn vrees? 25
Zal ik de woning onder water zetten? 426, 432
Ze hebben Hem, zonder zich af te vragen, 113
Ze lachte traag, haar lach weende beneden 48
Ze worden hier begraven met een haast 456

Zeegezicht 423
<Zeiltocht> 86

Zeitlupe 256
 Zelfmoordenaar 347
 Zestien 270
 <Zestien I> (*Laat mij aan u ontstaan,*) 270
 Zestien I (*Wezen buiten de wet*) 125
 Zestien II (*Van het meisje van zestien jaar*) 125
 <Zestien II> (*Wezen buiten de wet*) 125
 Zestien III (*Nu ik het samenzijn beleef*) 125
 <Zestien III> (*Van het meisje van zestien jaar*) 125
 <Zestien IV> (*Nu ik het samenzijn beleef*) 125
 Zestien IV (*Om het bloed dat in haar parelt,*) 126
 <Zestien v> (*Om het bloed dat in haar parelt,*) 126
 Zeven agenten hebben hem besprongen 467
 <Zeven reisgedichten> 438, 440, 441, 443, 444, 459
 Zieken 456
 <Ziekenhuis> 216
 Ziekenhuis. *Wiekenzuis* 216
 <Zinnespel> 44
Zo gauw ik weg moet is het niet meer goed 515
 Zoekplaat 413
Zoet als het bloed is deze foxtrott 237
Zoete vergiffenis in denneboomen 345
Zoëven, zegt hij, starend in 't verschiet, 491, 496
 Zog 278
Zomer. Een groen vergeten 275
 Zomeravond 74
 Zomermorgen 15
 <Zondag> 213
 Zonneleen 508
Zoo heeft het bloed door u gestroomd: 263
Zoo staat de regen als een raam 55
Zoo zingt een mond, die eenmaal riep 45
Zoals het water smaakt des nachts, 107
Zoolang er morgens zullen zijn, 151
 <Zuur> 211
 <Zwaar en verschaald...> 43
Zwaar en verschaald ligt het avondjaar 43
 <Zwarte lente> 65
 Zwerver 170
 Zwevende claim 494
Zij die bijna aan het bloed raakten 27
Zij, die hun liefde tot haar einde gingen, 26

Zij draait de wekker knarsend op 10
Zij eiste iets onmogelijks. Aan een beeld 416
Zij ging van mij vandaan 25
Zij had een heup, waar ik niet omheen kon 282
Zij had een trom gevonden om te slaan 364
Zij hebben zich God- en versvergeten 194
Zij heeft altijd naast mij geloopt 280
Zij heeft zich zonder iets te zeggen 163
Zij kent de onderkant van kast en ledikant, 367
Zij nam zich aan haar lichaam voor 271
Zij slaapt, zoals een heel jong kindje slaapt 91
Zij stond voor een krant, waar ik nog bij kon 516
[zij stonden op hetzelfde grondgebied] 531
Zij was nog [lichaam], maar een engel hing 532
Zij zullen alles doen, haar te verdonkeremanen 89
 <Zijde> 228
 Zijn 323
Zijn zonnen schroeyden zóó genadeloos: 114

..... 12